

- ၁။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
 - ၂။ ပဋိစ္စဝါရ အနုလောမ ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
 - ၃။ ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စနိက ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
 - ၄။ ပဋိစ္စဝါရ အနုလုံ-ပစ္စနိက-သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ
 - ၅။ ပဉ္စာဝါရ ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
 - ၆။ သဘာဝနှင့် ယဇ္ဇနာများ
 - ၇။ အဓိပ္ပါယ်များ စသည်ဖြင့်
- ဝေဝေဆာဆာ ပြည့်စုံစွာ တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြန်သား)

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြန်သား)

ပထမကြီးတန်း

ပဋ္ဌာန်းအောင်ပန်း

ပါဠိ, နိဿယ, အရကောက်, အဓိပ္ပါယ်
စုံလင်စွာဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြန်သား)

သာသနာ - ၂၅၂၂ ခု ကေတု - ၁၃၇၀ ပြည့်

ပထမကြီးတန်း

ပဋ္ဌာန်းအောင်ပန်း

ပါဠိ, နိဿယ, အရကောက်, အဓိပ္ပါယ်
စုံလင်စွာဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြန်သား)

သာသနာ - ၂၅၂၃

ကေဇာ - ၁၃၇၀ ပြည့်

ပထမကြီးတန်း

ပဋ္ဌာန်းအောင်ပန်း

ပါဠိ, နိဿယ, အရကောကံ, အဓိပ္ပါယ်
စုံလင်စွာဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြန်သား)

သာသနာ - ၂၅၂၃

ကောဇာ - ၁၃၇၀ ပြည့်

- ၁။ ပစ္စယနိဇ္ဈေသ ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
၂။ ပဋိစ္စဝါရ အနုလောမ ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
၃။ ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စနိက ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
၄။ ပဋိစ္စဝါရ အနုလုံ-ပစ္စနိက-သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ
၅။ ပဉ္စာဝါရ ပါဠိ, အနက်, အရကောက်
၆။ သဘာဝနှင့် ယဋ္ဌနာများ
၇။ အဓိပ္ပါယ်များ စသည်ဖြင့်
ဝေဝေဆာဆာ ပြည့်စုံစွာ တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

ပထမကြိမ်တန်း

ပဋ္ဌာန်းဘောင်ပန်း

ပါဠိ, နိဿယ, အရကောက်, အဓိပ္ပါယ်
စုံလင်စွာဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ- ၂၅၅၂ ခု

ကောဇာ- ၁၃၇၀ ပြည့်

၈၈

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

အညမည-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၄၁/၁၅၈
အညမည-၏ ပစ္စယုပ္ပန္န ဖြစ်/မဖြစ်	၁၇၆-၉
အညမည (အကောက်)	၄၂
အညမည-ပါဠိ-အရက်	{ နိဒ္ဒေသ ၄၁
	{ ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၆
	{ ပဉ္စာဝါရ ၁၄၆
အညမညယဋနာ	၈၁
အညမည-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
အညမည+ဝိ, သင်္ခ, ဝိင်္ဂ	၁၈၄
အညမည-၏ (ဣ+ဣ) ယထာဓိပတိအာဇာနည်	၁၉၅
အတ္ထိ (အကောက်)	၄၉/၅၁/၅၆/၆၉/
	၈၀/၉၉/၁၀၁/၁၀၃/၁၀၅
အတ္ထိ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၅၄/၇၉/၉၈/၁၀၁/
	၁၀၃/၁၀၅/၁၅၈
[နိဒ္ဒေသ]	{ နိဒ္ဒေသ ၅၅/၆၉/၉၉
အတ္ထိ-ပါဠိ-အရက်	{ ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၅
	{ ပဉ္စာဝါရ-၁၄၅/၆/၇/
	၁၅၃/၄/၆/၇/၈
အတ္ထိယဋနာ	၈၁
အတ္ထိ ၉-မျိုး	၁၈၆
အတ္ထိ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
အတ္ထိဟဒယဝတ္ထုဖြစ်ရာကာလ	၂၀၃
အဓိပတိပစ္စည်း (အကောက်)	၁၀
အဓိပတိ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၈/၇၃/၁၅၈
အဓိပတိ-ပါဠိ-အရက်	{ နိဒ္ဒေသ ၉
	{ ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၅
	{ ပဉ္စာဝါရ ၁၄၂
အဓိပတိပစ္စည်း၏အနှစ်ချုပ် (သင်္ခပလက္ခဏာ) ပြုပါဦး	၁၁
အဓိပတိ-၏ ပစ္စယုပ္ပန္န ဖြစ်/မဖြစ်	၁၇၀-၁၇၄
အဓိပတိ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂

အဓိပတိယဋနာ	၇၉
အဓိပတိ+ည/ဝိ/ဟာ/ဣ/မဂ်/သင်္ခ/	
ဝိင်္ဂ နှစ်ပစ္စည်းတပ်	၁၈၃/၁၈၄
အနန္တရ	၈၂
အနန္တရ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၈၃/၁၅၈
အနန္တရ-၏ ပစ္စယုပ္ပန္န ဖြစ်/မဖြစ်	၁၆၇
အနန္တရ (အကောက်)	၈၅/၈၉/၉၀
အနန္တရ-ပါဠိ-အရက်	{ နိဒ္ဒေသ ၈၄
	{ ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၅
	{ ပဉ္စာဝါရ ၁၄၃
အနန္တရပစ္စည်း၏အနှစ်ချုပ်	
(သင်္ခပလက္ခဏာ) ပြုပါဦး	၈၈
အနန္တရနှင့် သမနန္တရ အထူး	၁၉၅
အနန္တရယဋနာ	၈၁
အနန္တရတမ္ပ	၁၉/၉၄
အနန္တရ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
အနန္တရပစ္စည်း ပါဠိ {	{ နိဒ္ဒေသ ၈၆
	{ ပဉ္စာဝါရ ၁၄၃
အနန္တရပစ္စည်း အကောက်	၈၆
အနန္တရပစ္စည်း ပဋိစ္စ-အကောက်	၈၉
အနန္တရပစ္စည်း ပဉ္စာ-အကောက်	၉၀
အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်	၆၇
အနာဂတံသကိယာအဘိညာဉ်	၆၇
အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဟိနကိလေသာ	၉၄
အနာဂါမ်၏ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသာ	၉၄
အနန္တရပစ္စည်း၏အနှစ်ချုပ် (သင်္ခပလက္ခဏာ) ပြုပါဦး	၁၉၃
အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ--	၁၉၄/၂၀၇
အနုလောမံ ဝေါဒနဿ--	၁၉၄/၂၀၇
အနုလောမံ သေက္ခာယ ဖလ-	၂၀၈
အဗျာကတ နှစ်ခုအထူး	၁၈၉/၁၉၄

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ်မာတိကာ

အာဟာရ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၂၄/၁၅၉
အာဟာရပစ္စည်း (အကောက်)	၂၄
[နိဒ္ဒေသ]	နိဿယနာကာရ ၂၄
အာဟာရ-ပါဠိ-အနက်	ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၇
	ပဉ္စာဝါရ ၁၅၅
အာဟာရယဋနာ	၁၅၉
အာဟာရ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
အာဟာရ+ည၊ ငါး၊ ငှက်၊ ဘဲ၊ ဖိတ်၊ နှစ်ပစ္စည်းတပ်	၁၈၄
အာဟာရရလျှင်ဟူသည်	၁၉၅
ဣန္ဒြိယ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်း	၂၀၁
ဣန္ဒြိယ ကု/ကြိအဘိညာဉ်	၆၇
ဣန္ဒြိယ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၂၈/၉၈/၁၀၂/၁၅၉
ဣန္ဒြိယပစ္စည်း-အကောက်	၂၈
[နိဒ္ဒေသ]	နိဿယနာကာရ ၂၈
ဣန္ဒြိယ-ပါဠိ-အနက်	ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၇
	ပဉ္စာဝါရ ၁၅၆
ဣန္ဒြိယယဋနာ	၃၆
ဣန္ဒြိယ ၃-မျိုး	၁၈၆
ဣန္ဒြိယ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
ဣန္ဒြိယ+ည၊ ငါး၊ ငှက်၊ ဘဲ၊ ဖိတ်၊ နှစ်ပစ္စည်းတပ်	၁၈၄/၅
ဣန္ဒြိယပစ္စည်းစာရင်း ဖတ်သော ဣန္ဒြိယများ	၂၀၁
ဣန္ဒြိယပစ္စည်းစာရင်း ဖတ်သော ဣန္ဒြိယများ	၂၀၁
ဥတုရလျှင်ဟူသည်	၁၉၅
ဥတု ဘောဇန သေနာသန ပုဂ္ဂလ	
တို့ကို ပရမတ် ပညတ်ခွဲ	၇၉/၁၉၆
ဥပနိဿယ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၇၃/၈၃/၉၄/၁၅၈
ဥပနိဿယ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
ဥပနိဿယ-၏ ပစ္စယုပ္ပန္န ဖြစ်/မဖြစ်	၁၆၇
[နိဒ္ဒေသ]	နိဿယနာကာရ ၇၄/၈၆
ဥပနိဿယ-ပါဠိ-အနက်	ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၅
	ပဉ္စာ- ၁၄၂/၃/၇

ဥပနိဿယပစ္စည်း	အာရမ္မဏုပနိဿယ ၁၂/၇၄
(အကောက်)	အနုပနိဿယ ၇၄/၈၆/၈၉
	ဟောပနိဿယ ၇၄/၉၅
ဥပနိဿယ ယဋနာ ၇-ပါး	၇၉
ဥပနိဿယ (၂၃)ပါး	၁၉၆
ဥပနိဿယပစ္စည်း	ပစ္စာဇာတပစ္စည်း
ဥပနိဿယပစ္စည်း	ပစ္စာဇာတပစ္စည်း
ဥပေါသထကမ္မ ကတ္တာ--	၂၁၀
ဧကံ မဟာသုတ် စသည်ကိုဟောရ	၁၈၉
ဧကဇကာယ	၁၉၉
ဩဇာ-အရ	၂၀၀
ဩဇာ-က ကျေးဇူးပြုပုံ	၂၀၁
ကမ္မဇာတကဏ္ဍ-အရ ယူရမည့် ဩဇာ	၂၀၀
ကဗဠိကာရအာဟာရ-က ကျေးဇူးပြု	၂၀၁
ကမ္မဇာတကဏ္ဍ အာဟာရ-ဟု ဟောတော်မူကြောင်း	၂၀၁
ကမ္မ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၁၈/၉၄/၉၇/၁၅၉
[နိဒ္ဒေသ]	နိဿယနာကာရ ၁၈/၁၉
ကမ္မ-ပါဠိ-အနက်	ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၆
	ပဉ္စာဝါရ ၁၅၅
ကမ္မပစ္စည်း အကောက်	၁၈
ကမ္မယဋနာ	၈၁
ကမ္မ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
ကမ္မ+ည၊ ငါး၊ ငှက်၊ ဘဲ၊ ဖိတ်၊ နှစ်ပစ္စည်းတပ်	၁၈၄
ကာယိကံ သုခံ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ-၌	
သုခသည် ဒုက္ခအား ကျေးဇူးပြုပုံ	၁၉၆
ကာယိကံ သုခံ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ-၌ ကြောင်း-ကျိုးဖြစ်ပုံ	၁၉၆
ကာယိကသုခကြောင့် ကာယိကဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၁၉၆
ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ-၌ ကိရိယံ-အရ	၁၉၄
ကုဗျာ+ဗျာ-၌ ရသင့်သော အတ္ထိ	၂၀၆
ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ--	၂၀၇
ကုသလာ ခန္ဓာ --	၁၈၁/၁၉၀/၁၉၁

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ်မာတိကာ

ဃ

ကုသလဝိက် ဘုရား၌ ယဇနာချက် ဘုရားဆုံးပန်း	၁၈၇
ကုသလ ခန္ဓေ ဟောတုစော-၌ ဟောတုစော-ဘရ	၁၉၀
ကုသလော ကုသလဿ-၌ ယုဒါနာ ယုဒါနာ သောယိဒ္ဓိကို ဟောရ-	၁၉၄
ကုသိုလ်သည် မိမိပြုမိမိအကုသိုလ် ဘာဝနာ၊ မပေးနိုင်	၂၀၀
ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ကျေးဇူး	
ပြုရာ၌ ကေသဉ္စိပိဋ်ထည့်ရ-	၁၉၆
ကုသိုလ် အကုသိုလ်သည် ပိုမိုကြီးမား အားသာစေ	၁၉၉
ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ကျေးဇူး ပြုရာ၌ ယူဆရာကုသိုလ်	၁၉၇
ကုသိုလ် အကုသိုလ်ပြုစွန့် အားကောင်းသော အရာများ	၁၉၇
ကုသိုလ်စေတနာက ဝိပါကိအား	
ကျေးဇူးပြုရာ၌ ယူဆရာစေတနာ	၂၀၀
ကေသဉ္စိပိဋ်၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ	၁၉၆
ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဝိပယုတ္တပစ္စယာ-အနက်	၁၂၈
ခန္ဓာ ဝတ္ထု-၌ ဝတ္ထု-အရ	၂၀၂
ခန္ဓေ ဝိပယုတ္တပစ္စယာ-အနက်	၁၂၈
ခေါင်းဆောင် ပစ္စည်းများ	၂၀၄
ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ ဝေါဒါနံ--	၁၉၄/၂၀၇
ဂေါတြဘုနှင့် ဝေါဒါနံ-အရ	၁၉၄
ယဇနာ ၃-မျိုး	၁၈၆
စက္ခု အနိစ္စတော စသည်တို့ဟော	၁၉၈
ကျော့ဝတ္ထုလုပ် ကျော့ဝိညာဉ်အား ကျေးဇူးပြုပါမိ	၉၉
ကျော့ဝိညာဉ်က သမုဒ္ဓိဋ္ဌိအား ကျေးဇူးပြုပါမိ	၈၄
စက္ခုဝိညာဉ်သည် သမုဒ္ဓိဋ္ဌိအား	
ကျေးဇူးပြုလိုက်သာ ပြရ-	၁၉၄
ကျေး သောစ စသည်ကို ကေသဉ္စိဖြင့် ထားရကြောင်း	၁၉၁
ကျော့ဝတ္ထု သေဉ်ကို ပစ္စည်းတပ်၍ဟောတော်မူပြီး ဂုဏ်ရသေဉ်ကို	
ပစ္စည်းတပ်၍ ဟောတော် မူရခြင်းအကြောင်း	၂၀၂
စတုကောယ	၁၉၉
စတုတ္ထာရပ္ပစိတ်အားတပ်သော	၆၈
စိတ်သည် ပဝတ္တိအခါ၌သာ စိတ္တရုပ်	
ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း	၁၈၉

စိတ်သည် ယဉ်သောအံ့၌ စိတ္တရုပ်ကို မပြင်နိုင်ကြောင်း	၁၈၉
စိတ္တသမ္ဗုဒ္ဓါနံ စွပ် ကဏ္ဍာ စွပ်-ဟု ဟောရကြောင်း	၁၈၉
စိတ္တသမုဒ္ဓာနံ ရုပ်-အရ	၁၉၀
စိတ္တသမ္ဗုဒ္ဓါနာနံ-ဟု မဟောဘဲ စိတ္တသမ္ဗုဒ္ဓါနာနံ-ဟု	
ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း	၁၈၈
စိတ္တရုပ်ဟူသည်	၁၉၅
စိတ္တရုပ်နှင့် ကမ္မရုပ်တို့ကို ဝိပါက	
ပစ္စည်းအရ မကောက်ရ	၂၀၀
စိတ္တာဓိပတိ (ဖိုဋ်-အနက်-အဏေကံ) ၉/၁၀/၁၁	
စေတနာ ဝတ္ထုဿ-ဟု ဟောရ	၂၀၀
စောသိကကြောငြိမ်းသော စွပ်များကို စိတ္တရုပ်ဟု ဟောရ	၁၈၈
စေတသိကရုပ်ဟု မဆိုရကြောင်း	၁၈၈
စေတောပရိယတ္တဏေဒ အကုသလစိတ္တသမ္ဗုဒ္ဓိ ဓမ္မံ ဓမ္မံ	၂၀၈
စေတောပရိယတ္တဏ်ကို ထပ်၍ဟော၁၉၁	
စေတောပရိယတ္တကုသိုလ်အဘိညာဉ်	၆၇
စေတောပရိယတ္တိယာအဘိညာဉ်	၆၇
စေတနာပစ္စည်းတရား--	၁၈
ဆန္ဒာဓိပတိ (ဖိုဋ်-အနက်-အဏေကံ) ၉/၁၀	
ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ	
စသည် ဟောရကြောင်း-	၁၉၃
ဆန္ဒာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု မဟောဘဲ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ-	
ဟု ဟောရကြောင်း	၁၉၃
ဆဝါရသရုပ်	၂၀၆
ဆဝါရနှင့် ပဉ္စာဝါရ အထူး	၂၀၃
ဆဝါရကတ္တားနှင့် ပဉ္စာဝါရကတ္တား	၂၀၃
ဆဝါရ ဘုရား၌ ဟောတော်မူသော ပစ္စည်းများ	၁၉၈
ဆဝါရ၌ ဟော/မဟော အတ္ထိ	၂၀၅
ဆဝါရပစ္စုနိက်၌ မဟောသောပစ္စည်း	၂၀၆
ဆဝါရ၌ အာဟာရရရုပ် တစ်မျိုးတည်း	
ကိုသာ ယူရကြောင်း	၂၀၀
ဆဝါရ၌ ပစ္စာဇာတာကို မဟောရ	၁၉၈

နော နတ္ထိပစ္စည်း(ပိဋိဋ္ဌိ အာရဏာ) ၁၀၈
 နော ဝိဂတပစ္စည်း(ပိဋိဋ္ဌိ အာရဏာ) ၁၀၈
 နာမ်အာဟာရ (ပိဋိဋ္ဌိ အာရဏာ) ၂၄/၂၅/၁၅၅
 နာမ်က္ခန္ဓ (ပိဋိဋ္ဌိ အာရဏာ) ၂၈/၂၉/၁၅၆
 နာမ်သည် နာမ်အားကျော့ပြုပုံ ၄၁/၄၆/၅၅
 နာမ်ရုပ်က နာမ်ရုပ်အားကျော့ပြုပုံ ၄၁/၅၅
 နာမ်သည် ရုပ်အားကျော့ပြုပုံ ၄၉/၅၅
 ပကတူပမ္ဘိသုဒ္ဓသင်္ချာ ၉၄
 ပကတူပနာနာကွဏိကကမ္မ ၁၉
 ပကတူနိဿယ(အကောက) ၇၅/၉၅/၆
 ပကတူပနိဿယ-ပိဋိ-အာရ် { နိဒ္ဒေသ ၇၄
 ပဉ္စာဝါရ ၁၄၇
 ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၌ ကေသဗ္ဗိ
 ပါ၍ ထည့်၍ဆိုသင့်ရာဌာန ၁၉၆
 ပကတူပနိဿယ (က+ကု+ဗျာ+ကု) ကတ္တာပုဒ်အရ အာရဏာ
 အာရဏာပုဒ်ကို မကောထိယူငြင်း ၁၉၁/၁၉၇
 ပစ္စယနိဋ္ဌိကို ပစာနုပြု၍ ဟောသော ဝါရဗျား ၂၀၃
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသမည်ပုံ ၁၂၂
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-အာရမ္မဏာဓိပတိပြု- ၁၁
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ မနောဉ္စိက္ခိ အာ-ပု ကို မဟောရကြောင်း ၁၉၈
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-ဝိပ္ပယုတ္တ၌ ဟော/
 မဟောသောတရားများ ၂၀၂
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ စိတ္တရေရုပ် ကမ္မရေရုပ်အား
 ဝိပါကပစ္စည်းတပ်ဟန်ကို မပြ ၂၀၀
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်
 ကို ဟောတော်မူရကြောင်း ၂၀၂
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-၌ အာရမ္မဏာအာရမ္မဏာကြီး ဟောကြား
 တော်မူပုံသော ပစ္စည်းသရုပ် ၁၉၁
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဟော/မဟော အတ္ထိ ၂၀၄
 ပစ္စယဝါရ (ပါဠိ-အနက်-ကောက်) ၁၃၀
 ပစ္စယဝါရနိဋ္ဌိ နိဿယဝါရကို ထူးခြား ဖော်ပြ ဟောရ- ၂၀၅

မဂ္ဂ-ပါဠိ-အနက်	{ နိဒ္ဒေသ ပဋိစ္စဝါရ ပဉ္စာဝါရ	၃၇
မဂ္ဂ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ		၁၈၂
မဂ္ဂ+ဝိပါက, သမ်, ဝိပိ နှစ်ပစ္စည်းတပ်		၁၈၅
မဂ္ဂေါ ဖလဿ		၂၀၇
မနောဒွါရ၌ အာပုကို မဟောရ		၁၉၈
မနောဓာတုစ မနောဝိညာဏဓာတုစ		
ဝတ္တန္တိ-၌ ဗဟုဝုဗ္ဗိဖြင့်ဆိုရ		၂၀၉
မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်သည် မည်သည့်အာရုံ		
ကိုမျှ အလေးအမြတ် မပြု-		၁၉၃
မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၏		
အာရမ္မဏာဝိပတိ မဖြစ်-		၁၉၃
မဟာဗြဟ္မာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်တို့ လောကီအရာကို အလေးအမြတ်		
အာရုံ မပြုကြောင်း		၁၉၃
မဟာဘုတ်အချင်းချင်းကောဇ္ဇဇုပြုပုံပြ		၄၁
မာတုယာတိကမ္ပံ-အရ		၂၀၄
မာတုယာတိကမ္ပဿ-အရ		၂၀၄
မာတုယာတိကမ္ပဿ-မာတုယာတိကမ္ပဿ-အရ		၂၀၄
မောဟမူတို့ အာရမ္မဏာဝိပတိပစ္စည်း		
မတပ်ခြင်းအကြောင်း		၁၉၂
မောဟဿ-အလေးအမြတ် အာရုံမပြုခြင်းအကြောင်း		၁၉၂
ယံယံ ဓမ္မံ စသည်ကို မဟာရုက္ခာ		၁၉၀
ယထာဓိပ္ပာယ်တူသော/ဤအဘိညာဉ်		၆၇
ဃေဃိယော ဓမ္မာနုဿညတိ တိရိစ္ဆာန် မဟာရုက္ခာ		၁၉၅
ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်ပါလျက် အလေး		
အမြတ် အာရုံမပြု-သာမိလော		၁၉၃
ရဟန်း၌ ရအပ်သော နိစ္စသီလ		၁၉၂
ဂူပတိယာရ, ဂူပတိယာရ	{ နိဒ္ဒေသ ပဋိစ္စ ပဉ္စာ-	၂၁
ဂူပတိယာရ အဓိက		၂၈
(ပဋိ-အာဏာ)		၂၇/၁၆

ဈ

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ်မာတိကာ

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ သုဒ္ဓသင်္ချာ	၁၀၂
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ. ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ	နိဒ္ဒေသ ၂၉
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ အပိဝေတ	ပဋိစ္စ ၃၂
(ပါဠိ-နှင့် အကောက်)	ပဉ္စာ ၃၂/၁၅၆
ရူပ, သဒ္ဓ စသည်ကို ရူပေ, သဒ္ဓေ-ဟု	
ဗဟုဝစ်ဖြင့် ထားရကြောင်း	၁၉၁
ရူပါဝစရပဌမဈာန် ၃-ခု	၆၇
ရူပါဝစရ ၃, တ, စ, မ-ဈာန်	၆၈
ရူပါဝ-သော စကားတို့ကို စိတ္တဗျူဟာ နိဒ္ဒေသ၌ ဟောရ	၂၀၂
ရုပ် (၇)မျိုး အဓိပ္ပါယ်	၁၉၅
ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ ကျေးဇူးပြု-	၂၀၁
ရုပ်တရားများ ပကတိသဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် မပတ်-	၁၉၇
ရုပ်အာဟာရ, ရုပ်အာဟာရဗျူဟာ	
ရုပ်အာဟာရ အပိဝေတ သုဒ္ဓသင်္ချာ	၁၀၂
ရုပ်အာဟာရ, ရုပ်အာဟာရဗျူဟာ	နိဒ္ဒေသ ၂၅
ရုပ်အာဟာရ အပိဝေတ	ပဋိစ္စ ၂၈
(ပါဠိ-နှင့် အကောက်)	ပဉ္စာ- ၂၇/၁၅၆
ရုပ်သည် နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၂၉/၄၈
ရုပ်သည် ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ	၄၁/၅၅
ရုပ် ရာဇ်နာ ငြိမ်သက်မှု ရှေးဦးစွာ ဟူ၍	၁၉၉
ရုပ်ပစ္စည်း/ကိုးမျိုး	၂၀၄
ရှင်၌ ရအပ်သော နိစ္စသီလ	၁၉၂
လူ၌ ရအပ်သော နိစ္စသီလ	၁၉၂
လူများ၌ ရခါသာ ရှာသော အနိစ္စသီလ	၁၉၂
လောကုတ္တရာကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်	
အား ဥပနိဿယပစ္စည်း မတပ်-၁၉၇	
လောကုတ္တရာပိယံသည့် "ဗျူဟာ" ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း	၂၀၄
ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ-ဟု ဟောရကျိုး	၁၈၉
ဝတ္ထု ပိပ္ပယုတ္တပစ္စယာအနက်	၁၂၈
ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယာ-အနက်	၁၂၆
ဝတ္ထုမျိုးသုဒ္ဓသင်္ချာ	၉၈

ဝတ္ထုပုရေဇာတကို ဟောတော်	
မူရင်းအကြောင်း	၁၉၁
ဝတ္ထုပုရေဇာတ (ပါဠိ-အကောက်) နိဒ္ဒေသ	၉၉
ပဋိစ္စဝါရ	၄၉
ပဉ္စာဝါရ	၅၀/၁၄၆
ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ(ပါဠိ-အကောက်) နိဒ္ဒေသ	၉၉
ပဋိစ္စဝါရ	၄၉
ပဉ္စာဝါရ	၅၀/၁၄၆
ဝတ္ထုပုရေဇာတပိပ္ပယုတ္တ (ပါဠိ-အကောက်) နိဒ္ဒေသ	၄၉
ပဋိစ္စဝါရ	၄၉
ပဉ္စာဝါရ	၅၀/၁၄၆
ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ (ပါဠိ-အကောက်) နိဒ္ဒေသ	၉၉
ပဋိစ္စဝါရ	၄၉
ပဉ္စာဝါရ	၅၀/၁၄၆
ဝတ္ထုပုရေဇာတ အပိဝေတ (ပါဠိ-အကောက်) နိဒ္ဒေသ	၉၉
ပဋိစ္စဝါရ	၄၉
ပဉ္စာဝါရ	၅၀/၁၄၆
ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ(ပါဠိ-အကောက်) ၂၉/၃၁/၁၅၆	
ဝိဂတ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၈၃/၁၅၈
ဝိဂတပစ္စည်း-အကောက်	နိဒ္ဒေသ ၉၁
	ပဋိစ္စ- ၈၉
	ပဉ္စာဝါရ ၉၀
ဝိဂတ-ဝါဠိ-အနက်	နိဒ္ဒေသ ၉၁
	ပဋိစ္စဝါရ ၁၂၅
	ပဉ္စာဝါရ ၁၄၃
ဝိဂတယဋနာ	၅၇
ဝိဂတ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
ပိညာဏာယတန ကုသိုလ် / ပိယံ / ခြိယာ	၆၈
ပိယာယကုသိုလ် ပေါ်ဘုံ နိဗ္ဗာန် ရောက်ရှိရန် / ရောက်	၁၉၄
ပိပ္ပယုတ္တ-သုဒ္ဓသင်္ချာ	၄၈/၁၀၁/၁၅၉
ပိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း-အကောက်	၄၈

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ်မာတိကာ

ဥ

စိပ္ပယုတ္တ-ပါဠိ-အနက်	{	နိဒ္ဒေသ .	၄၈
		ပဋိစ္စဝါရ	၁၂၈
		ပဉ္စာဝါရ	၁၄၆/၁၅၄/၇
ဝိပ္ပယုတ္တယဋနာ			၁၇၅
ဝိပ္ပယုတ္တ ၄-မျိုး			၁၈၆
ဝိပ္ပယုတ္တ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ			၁၈၂
စိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ ပါဝင်တရားတို့ကို မဟာဗြင်းအကြောင်း			၂၀၂
စိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ စက္ခုစက္ခု သေဉ်နှင့် နာမ်တရားတို့ကို ဟောရ			၂၀၂
ဝိပါက-သုဒ္ဓသင်္ချာ			၄၄/၁၅၉
ဝိပါကပစ္စည်း (အကောက်)			၄၅
ဝိပါက-ပါဠိ-အနက်	{	နိဒ္ဒေသ	၄၅
		ပဋိစ္စဝါရ	၁၂၇
		ပဉ္စာဝါရ	၁၅၅
ဝိပါကယဋနာ			၈၁
ဝိပါက-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ			၁၈၂
ဝိပါကာဗျာကတံ ကြိယာဗျာကတံ၌			
အဟိတနှင့် အရူပဝိပါကံ ဗျူရ			၁၈၉
ဝိပါက+ဝိပ- နှစ်ပစ္စည်းတပ်			၁၈၄
ဝိပါကသည် ဝိပါကအား အာသေဝန			
မတပ်ခြင်းအကြောင်း			၁၉၉
ဝိရတိ အမျိုးအစား ၃-ပါး			၁၉၂
ဝိသဘာဝပစ္စည်းများ			၂၀၄
ဝိမံသာဝိပတိ(ပါဠိ-အနက်-အကောက်)			၉/၁၀/၁၁
ဝိနိယာဝိပတိ(ပါဠိ-အနက်-အကောက်)			၉/၁၀
ဝုဋ္ဌာနခေါ်ပုံ			၂၀၄
ဝုဋ္ဌာန နှစ်မျိုး			၁၇၃
ဝုဋ္ဌာန အမည်များ			၁၇၃
ဝုဋ္ဌာစိတ်၌ ယှဉ်သော ဝိတက် ဝိနိယ			
ဧကဂ္ဂတာတို့ မဂ္ဂပစ္စည်း မတပ်			၂၀၂
ဝေါဒါနိ မဂ္ဂဿ			၂၀၇
သံသန္တဝါရ (ပါဠိ-အနက်-ကောက်)			၁၃၁

သဒ္ဓ ၂ပနိဿာယ ဒါနံ-			၂၀၉
သန္တုဏသည့် ဝုဋ္ဌောအား ကျေးဇူး ပြုပုံကို စပ်ဆိုကြောင်း			၁၉၄
သဗ္ဗတ္တာနိကပစ္စည်းများ			၂၀၄
သဘာဝနှင့် ယဋနာ အထူး			၂၀၅
သမ္ပင်္ဂါစိုင်းက သန္တုဏအားကျေးဇူး			၈၄
သမ္ပတ္တ စိတ်/သမာဒိစိတ်/သမုက္ခေဒိစိတ်			၁၉၂
သမ္ပယုတ္တဝါရ (ပါဠိ)			၁၃၂
သမ္ပယုတ္တ-သုဒ္ဓသင်္ချာ			၄၆/၁၅၈
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း (အကောက်)			၄၆
	{	နိဒ္ဒေသ	၄၆
သမ္ပယုတ္တ-ပါဠိ-အနက်		ပဋိစ္စဝါရ	၁၂၅
		ပဉ္စာဝါရ	၁၅၇
သမ္ပယုတ္တ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ			၁၈၂
သမ္ပယုတ္တအား၎င်း-ကို စံသောသန္တုဏကြောင်း			၁၈၉
သမနန္တရ-သုဒ္ဓသင်္ချာ			၈၃
သမနန္တရ-၏ ပစ္စယုပ္ပန္န ဖြစ်/မဖြစ်			၁၆၇
သမနန္တရ (အကောက်)			၈၅/၈၉/၉၀
	{	နိဒ္ဒေသ	၈၄
သမနန္တရ-ပါဠိ-အနက်		ပဋိစ္စဝါရ	၁၂၅
		ပဉ္စာဝါရ	၁၄၃
သမနန္တရပစ္စည်း၏အနှစ်ချုပ်			
(သင်္ခေပလက္ခဏာ) ပြပါဠိ			၈၉
သမနန္တရယဋနာ			၈၁
သမနန္တရ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ			၁၈၂
သမာဇာတ-၏ ပစ္စယုပ္ပန္န ဖြစ်/မဖြစ်			၁၇၄
သမာဇာတ-သုဒ္ဓသင်္ချာ			၅၄/၁၅၈
သမာဇာတပစ္စည်း			၅၅/၁၂၅/၁၄၅
သမာဇာတ ယဋနာ			၆၄
သမာဇာတ, သမာဇာတနိဿယ, သမာဇာတတ္ထိ			
သမာဇာတအစိတ် (နိဒ္ဒေသ-ပါဠိ-			
အနက်-အရကောက်			၅၅

သဟဇာတ၊ သဟဇာတနိဿယ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊	
သဟဇာတအစိဂတ (ပဋိစ္စ-ပါဠိ-အနက်	
အရကောက်	၅၇/၁၅၅
သဟဇာတ၊ သဟဇာတနိဿယ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊	
သဟဇာတအစိဂတ (ပဉ္စာဝါရ-ပါဠိ-	
အနက်-အရကောက်	၅၈/၁၄၅
သဟဇာတဝါရ (ပါဠိ-အနက်)	၁၃၀
သဟဇာတ-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
သဟဇာတ အာဟာရ (အကောက်)	၂၄
သဟဇာတပုရေဇာတမိဿက	၁၀၃/၁၄၇
သဟဇာတဟဒယတ္ထုပ္ပတ္တိဖြစ်ရာကာလ	၂၀၃
သဟဇာတအာဟာရပဋိစ္စ နိဗ္ဗာနနာကာရ	၂၄
ပဉ္စာဝါရ	၁၅၅
သဟဇာတကုမ္ပ (အကောက်)	၁၈/၁၉
သဟဇာတကုမ္ပ { နိဗ္ဗာနနာကာရ	၁၈
ပဉ္စာဝါရ	၁၅၅
သဟဇာတပစ္စယတ္ထု (ဖိနပ်အကောက်) { နိဗ္ဗာနနာကာရ	၄၈
ပဋိစ္စဝါရ	၅၁
သဟဇာတပစ္စယ { ပဉ္စာဝါရ	၅၁/၁၅၇
ပစ္စယနိဗ္ဗာန	၉
(ဖိနပ်အကောက်) { ပဋိစ္စ-	၁၂
ပဉ္စာ-	၁၂/၁၄၂
သဟဇာတနိဗ္ဗာ (အကောက်)	၂၈
သဟဇာတနိဗ္ဗာ { နိဗ္ဗာနနာကာရ	၂၈
ပဉ္စာဝါရ	၁၅၆
သဟဇာတပစ္စည်း ဝိညာဏသဘာဝ ဓမ္မာ-ဟူသောပစ္စည်းကို-	၁၉၅
သဟဇာတဝါရကို ဟောရကြောင်း	၂၀၃
သဟဇာတဝါရပစ္စည်းကို ဟောသော ပစ္စည်း	၂၀၃
သဟဇာတရုပ်	၁၈၈
သဟဇာတကံ အဓိပ္ပါယ်	၂၀၀
သဟဇာတငယ်၊ လတ်၊ ကြီး	၁/၄၁/၅၄

သဟဇာတငယ်၊ လတ်၊ ကြီး ယဇနာ	၆၂/၆၄
သဟဇာတငယ် ရရှိ အာဓိ မရ	၂၀၉
သဟဇာတငယ် ရရှိသော သဟဇာတ ပစ္စည်းများ	၁၉၁
သဟဇာတငယ်သဘာဝ-ဖြင့် ဟော--	၁၉၈
သီလံ သမာဓိယိတ္တာ--	၂၁၀
သီလံ သမာဓိယိတ္တာ-နှင့် ဖေါဏ်သော ဝိရတိ	၁၉၂
သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-	၂၀၇
သေက္ခာ ဝိက္ခန္တိတေ ကိလေသေ-	၂၁၀
သေက္ခာ ပဟိနေ ကိလေသေ--	၂၁၁
သေက္ခာ ဝေါဒါနိ ပစ္စဝေက္ခန္တိ	၂၀၇
သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-	၂၀၇
သေက္ခာ ဝါ ပုထုနာ ဝါ-	၂၀၈/၂၁၀
ဟဒယတ္ထုပ္ပတ္တိ ဝိညာဏ် ဟောသောပစ္စည်း	၅၅
ဟဒယတ္ထုပ္ပတ္တိ ခနောဓာတ်၊ မနော	
ဝိညာဏဓာတ်တို့၏ ကမ္မဋ္ဌာန်	၉၉/၁၀၀
ဟဒယတ္ထု ၃-ပါးတို့အတွက်	၂၀၅
ဟောတုပစ္စည်း-အကောက်	၂ - ၈
ဟောတု-ပါဠိ-အနက် { နိဗ္ဗာန	၂
ပဋိစ္စဝါရ	၁၂၄
ပဉ္စာဝါရ	၁၃၅
ဟောတုပစ္စည်း သုဒ္ဓသနာ	၁/၁၅၈
ဟောတု-၏ သဘာဝပစ္စည်းများ	၁၈၂
ဟောတုယဇနာ	၈
ဟောတု-၏ ပစ္စယပုပ္ဖန္တ ဖြစ်/ဖြစ်	၁၆၂-၁၆၇
ဟောတု+အဓိ၊ ည နှစ်ပစ္စည်းတပ်	၁၈၃
ဟောတု+ဝိ၊ ဣ၊ ဧ၊ အ၊ ဝိ၊ နှစ်ပစ္စည်းတပ်	၁၈၃
ဟောတုပစ္စယန-ဟု ဟောရ	၁၈၈
ဟောတုပစ္စယတ္ထုကာနိ-ဟု ဟောတော် မူသော ဟောတု ပစ္စယတ္ထု	
ကာနိ-ဟု ဟောကြောင်း	၁၈၈
ဟောတုပစ္စယတ္ထုကာနိ နာနိ-ဟု နာနိ-ဟု ဟောကြောင်း	၁၈၉
ဟောတု ဟောတုသမ္ပယုတ္တကာနိ--	၁၈၇

ပဋ္ဌာန်းအောင်ပန်း

အာဇာနည် အာဇာနည် အာဇာနည်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဟေတုပစ္စည်း

➤ သဟဇာတဈေး/ သဟဇာတငယ် (၃)ပါး

၁။ ဟေတုပစ္စည်း၏ သဘောတရား-- သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတစိတ္တဇရုပ် သဟိတပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော+ဟိတ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရား။ (ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း တပ်သော တရားမည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍ ၎င်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍ ၎င်း၊ တိက်ပုဒ်၏ အရသို့လိုက်၍ ၎င်း၊ ကတ္တာ သမ္ပဒါန်နဟန်သို့ လိုက်၍ ၎င်း “ဟေတုယာ သစ္စ” ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။)

သင်္ချာ သတ္တ၊ ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်၊ ကြီး (၈)နှင့် မိ၊ က္ကံ၊ မပ်ပေါင်း (၁၂)

အမှား/ အငယ်ဟူသမျှ ကြီး-၄၊ လတ်-၄၊ ယထာရဟ ရသည်ဟု မှတ်ပါ။

| ကုသိုလ်ဟိတ ၃-ပါးသည် (၁) ကုသိုလ်သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားလည်းကောင်း၊ (၂) ကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း၊ (၃) ကုသိုလ်သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာနှင့် ကုသိုလ်စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း အတူတကွ ကျေးဇူးပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ် ဟိတ ၃-ပါးအတွက် (ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ) ၃-ချက်ရသည်။ အကုသိုလ်အတွက် ၃-ချက်။ ဝိပါက်၊ ကြိယာ အဗျာကတဟိတ ၃-ပါးသည် ဝိပါက်၊ ကြိယာ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ နှင့် စိတ္တဇရုပ်တို့အား အတူတကွ ကျေးဇူးပြု၍ (ဗျာ+ဗျာ) ရသည်။

➤ အရေကောက်ကို ကြည့်၍ ပါဠိဆိုပုံ

ပစ္စယနိဒ္ဒေသအတွက်- ဟိတ ၆-ပါးကို ဟေတု။ ဟိတနှင့်ယှဉ်ဘက် နာမ်တရားများကို “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနိဒ္ဒေသနံ” ။ စိတ္တဇရုပ်နှင့် ကမ္မဇရုပ်ကို “စိတ္တဗျာနာနုပုပါနိ” ဟု ပါဠိဆိုပါ။

ပဉ္စာဝါရအတွက်- ကုသိုလ်ဟိတ ၃-ပါးကို “ကုသလ” (ဟေတု)။ အကုသိုလ်ဟိတ ၃-ပါးကို “အကုသလ” (ဟေတု)။ ပဝတ္တိ အဗျာကတဟိတ ၃-ပါးကို “ဝိပါကာဗျာကတ ကြိယာဗျာကတ” (ဟေတု)။ ပဋိသန္ဓေ အဗျာကတဟိတ ၃-ပါးကို “ပဋိသန္ဓေဗျာကတဝိပါကာဗျာကတ (ဟေတု)။ စိတ်နှင့် စေတသိက်ကို “သမ္ပယုတ္တကာနိဒ္ဒေသနံ” ။ စိတ္တဇရုပ်ကို “စိတ္တဗျာနာနုပုပါနိ” ။ ကမ္မဇရုပ်ကို “ကမ္မဗျာနာနုပုပါနိ” ဟု ပါဠိဆိုပါ။

ပစ္စည်း (အကြောင်း+ကတ္တာ)	ပစ္စယုပ္ပန် (အကျိုး+သမ္ပဒါန်)
ပစ္စယနိဒ္ဒေသအတွက် ဟိတ ၆-ပါး	သဟိတစိတ်-၇၁၊ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည် စေ-၅၂ သဟိတ စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

ဟေတုပစ္စည်း ပဋိစ္စ(ပါ-၁၄) ပဟာဝါရ (ပါ-၁၃၅)

ပဟာဝါရ+ပဋိစ္စဝါရ (ကတ္တား+ဟိတ်ပါဠိ) ပစ္စည်း (အကြောင်း)	ပဟာဝါရ+ပဋိစ္စဝါရ (သမ္ပဒါနံ+ကတ္တား) ပစ္စယုပ္ပန် (အကျိုး)
ကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါး (အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ) [ကု] ကုသလာ ဟေတု	(ကု) ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈ (သမ်) သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓန္ဒာနံ
	(ဗျာ) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ဗိက္ခသမ္ပဋ္ဌာနာနုဂ္ဂပါနံ
	(ကုဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈၊ (သမ်) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓန္ဒာနံ ဗိက္ခသမ္ပဋ္ဌာနာနုဂ္ဂပါနံ
အကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါး (လော၊ ဒေါ၊ မော) [အကု] အကုသလာ ဟေတု	(အကု) အကု-၁၂၊ မောဟမုဒ္ဒေသံ မောဟကြံသော စေ-၂၇ (သမ်)
	(ဗျာ) သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်
	(အကုဗျာ) အကု-၁၂၊ မောဟမုဒ္ဒေသံ မောဟကြံ စေ-၂၇၊ (သမ်) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်
[ပစ္စိ] အဗျာကတဟိတ် ၃-ပါး (အလော၊ အဒေါ၊ အမော) ဝိပါကာဗျာကတာ၊ ကိရိယာဗျာကတာ ဟေတု	(ဗျာ) သဟိတ်ဝိပါက-၂၁၊ သဟိတ်ကြိယာ-၁၇၊ စေတသိက်-၃၈၊ (သမ်) သဟိတ် စိတ္တဇရုပ် သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓန္ဒာနံ ဗိက္ခသမ္ပဋ္ဌာနာနုဂ္ဂပါနံ
[ပဋိသန္ဓေ] အဗျာကတဟိတ်-၃ ပဋိသန္ဓာဗျာကတာ ဟေတု	သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၅၊ (သမ်) ကဋတ္တာရုပ် သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓန္ဒာနံ တဋ္ဌကာဓဂ္ဂပါနံ

➤ ပစ္စယုပ္ပန်/ဟေတုပစ္စည်း၏ နိဒ္ဒိသ်တမ္ပပါဠိ- ဟေတုပစ္စယောတိ။

ဟေတုပစ္စည်း-၏ နိဒ္ဒိသ်တမ္ပပါဠိ။ ။ ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနုဂ္ဂါရုံ ဂ္ဂပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ဟေတုဟိတ်ခြောက်ပါးတို့သည်။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနုဂ္ဂါရုံ၊ သဟိတ်စိတ်၊ ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမုဒ္ဒေသံ မောဟကြံသော စေတသိက် ဒွေပညာသတို့အား၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနု၊ ထိုဟိတ်၊ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ဂ္ဂပါနုဂ္ဂါရုံ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း။ ဟေတုပစ္စယေန၊ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

(အရကောက်) ဟေတု-ဟူသော ကတ္တာပါဠိဖြင့် ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနုဂ္ဂါရုံ-ဟူသော သမ္ပဒါနံပါဠိဖြင့် သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမုဒ္ဒေသံ မောဟကြံသော စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

ဟေတုပစ္စယေန-ဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိဖြင့် တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော

ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။ (စာမျက်နှာ-၆၂/၆၃) ကြည့်၍

➤ ဟေတုပစ္စယေ-ဟူသော ကနိကပါဠိ-အရ - [အဓိပါက ၄-ဗျက်] သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ သဟိတိက္ခန္ဓရုပ် သဟိတိပဋိသန္ဓေ ကမ္မရုပ်အားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုအားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေ၊ သ၊ ည၊ နိ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၆)။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေ၊ သ၊ ည၊ နိ၊ သမ္ဗ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၇)။ သဟိတိက္ခန္ဓရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်အားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆)။

➤ ဟေတုပစ္စယေ-ဟူသော ကနိကပါဠိ-အရ - [သဓိပါက ၅-ဗျက်] သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ သဟိတိက္ခန္ဓရုပ် သဟိတိပဋိသန္ဓေ ကမ္မရုပ်အားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုအားတော်သော ဟိတိ-ပါး ဖြစ်၏။ ဟေ၊ သ၊ ည၊ နိ၊ ဝိ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၇)။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေ၊ သ၊ ည၊ နိ၊ ဝိ၊ သမ္ဗ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၈)။ သဟိတိက္ခန္ဓရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်အားတော်သော ဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေ၊ သ၊ နိ၊ ဝိ၊ ဝိပ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၇)။ ဟဒယဝတ္ထုအားတော်သော သဟိတိပဋိသန္ဓေဟိတိ-ပါးဖြစ်၏။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈)။

➤ ဟေတု-အရ လောဘဟိတိကိုယူလျှင် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ-အရ ။ ။ လောဘမူစိတ်(၈)ပါး လောဘကြည်သော ဇေတသိက် (၂၁) ပါး။ * ပြိုင်ဆိုင်သော ပစ္စယသတ္တိကား - ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဟေတု-အရ ဒေါသဟိတိကိုယူလျှင် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ-အရ ။ ။ ဒေါသမူစိတ် (၂)ပါး၊ ဒေါသကြည်သော ဇေတသိက် (၂၁) ပါး။ * ပြိုင်ဆိုင်သော ပစ္စယသတ္တိကား - ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဟေတု-အရ မောဟဟိတိကိုယူလျှင် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ-အရ ။ ။ အကုသိုလ်စိတ်-၁၂ မောဟကြည်သော ဇေတသိက် (၂၆) ပါး။ * ပြိုင်ဆိုင်သော ပစ္စယသတ္တိကား - ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဟေတု-အရ အလောဘဟိတိကိုယူလျှင် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ-အရ ။ ။ သောဘဇာစိတ် (၅၉)ပါး၊ အလောဘကြည်သော ဇေတသိက် (၃၇) ပါး။ * ပြိုင်ဆိုင်သော ပစ္စယသတ္တိကား - ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဟေတု-အရ အဒေါသဟိတိကိုယူလျှင် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ-အရ ။ ။ သောဘဇာစိတ် (၅၉)ပါး၊ အဒေါသကြည်သော ဇေတသိက် (၃၇) ပါး။ ပြိုင်ဆိုင်သော ပစ္စယသတ္တိကား - ဟေတု၊ သဟဇာတ၊

အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ မောတု-အရ အမောဟဟိတံဗျူဟဿ သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ-အရ။ ။ ကာမာဝစရဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် (၁၂)ပါး၊ မဟဂ္ဂတ် လောကုတ္တရာစိတ် (၃၅)ပါး၊ အမောဟကြဉ်သော စေတသိက် (၃၇)ပါး။ ပြိုင်ဆင်သော ပစ္စယသတ္တိကား ၊ ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

မောတုပစ္စည်း ပဋိစ္စနှင့် ပဉ္စာပါရ အကောက်

[ပဋိစ္စဝါရ-ဟေတုပစ္စည်း] ကုသလေန ကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တကား၊ ရ၏။

မောတု { ပဋိစ္စဝါရ-ကုသလေန ကုသလံ-(ကု+က) ၌ ဟိတံပါဋ်-အရ/
[ပဉ္စာပါရ-ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်အရ] သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ အားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊အလောဘ၊အဒေါသ။ တိဟိတ် ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတကား၊ [တို့၏စောတုသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဋ်၏အကောက် ၊- ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ ပစ္စယပ္ပန်တကား၊ ရ၏။ ကမ္မိလ္လံပါဋ်၏အကောက် ၊- သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာအားတပ်သော ကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိစိသေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-ဟေတုပစ္စည်း] ကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တရရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တကား၊ ရ၏။

မောတု { [ပဋိစ္စဝါရ] ကုသလေန အဗျာကတံ-(ကု+ဗျာ) ဟိတံပါဋ်-အရ/
[ပဉ္စာပါရ] ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်အရ] စိတ္တရရုပ်အား တပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ။ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတကား၊ [တို့၏စောတုသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ၊- ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တရရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တကား၊ ရ၏။
ကမ္မိလ္လံပါဋ်-အရ ၊- စိတ္တရရုပ်အားတပ်သော ကုသိုလ် ဟိတ် ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊

ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၉) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတုပစ္စည်း] ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-(ကု+ကုဗျာ) ၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

မောတု { ပဋိစ္စဝါရ/ ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-(ကု+ကုဗျာ) ၌ ဟိမ်ပါဋ်-အရ / ပဗ္ဗာဝါရ/ ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၌ ကဏ္ဍာပါဋ်အရ-သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊အလောဘ၊ အဒေါသ။ တိဟိတ် ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဧတေသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ၁ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတိယပါဋ်-အရ ၁ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် အားတပ်သော ကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၈) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတုပစ္စည်း] အကုသလေန အကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊မောဟမူဒွေ့၌ မောဟကြည်သော စေတသိက်၊သတ္တဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

မောတု { ပဋိစ္စဝါရ- အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဟိမ်ပါဋ်-အရ/ ပဗ္ဗာဝါရ- အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်အရ ၁ သမ္ပယုတ္တ က္ခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့၊ လောဘ၊ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မောဟမူ ဖြစ်အံ့၊ မောဟ၊ ဤဟိတ်တပါး၊ နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဧတေသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ၁ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ မောဟမူဒွေ့၌ မောဟကြည်သော စေတသိက် သတ္တဝိသ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတိယပါဋ်-အရ ၁ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား တပ်သော အကုသိုလ် ဟိတ် ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၇) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတုပစ္စည်း] အကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရ

၇-၇

ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အပေါင်း နာမ ကွန္ဒာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟေတု { ပဋိစ္စုပ္ပန်- အကုသလေန အဗျာကတ- (အကု+ဗျာ) ဟိတ်ပါဠိ-အရ
အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတ- (အကုဗျာ+ဗျာ) ၌ ဟိတ်ပါဠိ /
ပဉ္စမိက-အကုသလော အဗျာကတဿ- (အကု+ဗျာ)၌ ကဏ္ဍာပါဠိအရ -

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ၊ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့၊ လောဘ၊ မောဟ၊ ဒေါသမူ ဖြစ်အံ့၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မောဟမူ ဖြစ်အံ့၊ မောဟ၊ ဤဟိတ်တပါး၊ နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဧဟတုသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ၂- အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ ၃ - စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၆) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိမိဒေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စုပ္ပန်-ဟေတုပစ္စည်း] အကုသလေန အကုသလဗျာကတ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဒာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဌေး၌ မောဟကြည်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေ တသိက် သတ္တဝီသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမကွန္ဒာ၊ ထိုနာမကွန္ဒာသည်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟေတု { ပဋိစ္စုပ္ပန်- အကုသလေန အကုသလဗျာကတ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ/
ပဉ္စမိက- အကုသလော အကုသလဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိအရ-
သမ္ပယုတ္တကွန္ဒာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ၊ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့၊လောဘ၊ မောဟ၊ ဒေါသမူ ဖြစ်အံ့၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မောဟမူ ဖြစ်အံ့၊ မောဟ၊ ဤဟိတ်တပါး၊ နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဧဟတုသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ၄ - အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ မောဟမူဌေး၌ မောဟကြည်သော စေတသိက် သတ္တဝီသ၊ သမ္ပယုတ္တကွန္ဒာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ - သမ္ပယုတ္တကွန္ဒာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော အကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၅) ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် ဟေတုသတ္တိ ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိမိဒေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စုပ္ပန်-ဟေတုပစ္စည်း] (ပစ္စေိအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ သင်္ကေတဝိပါကံ ကေဝီသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ်

နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဝိပါက် ဧကဝိသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည်ပြုအပ်သော စိတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

မောတု { ပဋိစ္စဝါရ (ပစ္စိန္တအာရုံ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ / ပဉ္စာဝါရ (ပစ္စိန္တအာရုံ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ-အရ = သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တရုပ်အား၎င်း တပ်သော သဟိတ် ဝိပါက် ဧကဝိသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေ-အဋ္ဌတိသ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ခွဲဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ။ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မောတုသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ = သဟိတ်ဝိပါက် ဧက ဝိသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒါပါဠိ-အရ = သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ အား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက် ကြိယာ ဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော မောတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၂) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မောတုသတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိမိဒေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတုပစ္စည်း] (ပဋိသန္ဓေအာရုံ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ-အရ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်-အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယ ဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

မောတု { ပဋိစ္စဝါရ (ပဋိသန္ဓေအာရုံ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ / ပဉ္စာဝါရ (ပဋိသန္ဓေအာရုံ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ-အရ = သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၊ စေတသိက် ပဇ္ဇတိသ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ခွဲဟိတ် ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ။ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မောတုသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ = သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၊ စေတသိက် ပဇ္ဇတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကမ္မိန္ဒါပါဠိ-အရ = သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ-၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော မောတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မောတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိမိဒေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတုပစ္စည်း] (ရှစ်ဆက်ဆက်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက် ၄-ခု၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ဝိပါက်၊ သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တရ မဟာဘုတ်၊ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တေရသတို့နှင့် ယထာရဟအတူ ဥပါဒ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ် နှင့်တကွသော သဟိတ်စိတ္တရ ဥပါဒါရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဟိတ်ပါဌ်-အရကား သဟိတ်စိတ္တရရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက် ၄-ခု၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ဝိပါက်၊ သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ခွဲဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ လောဘမူဖြစ်အံ့၊ လောဘ၊ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့၊ မောဟ၊ ဤ ဟိတ် ၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား တို့၏ ဖောတုသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတုပစ္စည်း] ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ ပဉ္စ ဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်- ၂၊ စေ-၃၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ် အပေါင်း မဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တရရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။(ဟိတ်ပါဌ်-(ကု+ဗျ) နှင့်တူ)

[ပဋိစ္စဝါရ-မောတု] အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ -- ပဉ္စ ဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ် အပေါင်း မဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တရရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။(ဟိတ်ပါဌ်-(အကု+ဗျ) နှင့်တူ)

➤ ဖောတုယဋနာ ၂၄-ပါး ။ သာမညယဋနာ ၉-ပါး၊ သက္ကန္တိယမဂ္ဂယဋနာ ၉-ပါး၊ သာ ဝိပတိက္ကန္တိယမဂ္ဂယဋနာ ၆-ပါး၊ ပေါင်း (၂၄) ပါးဖြစ်ပါသည်။

အဓိပတိပစ္စည်း

(၁) သဟဇာတနိပတိ (၂) အာရုဏ္ဏာနိပတိ

၂။ သဟဇာတနိပတိ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသနိဝါရ၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာဝိပတိစိတ္တရရုပ်အား တပ်သော+ အဓိပတိ တရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သနိာ-သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ လတ်၊ ကြီး (၈)နှင့် ဟေ ဟံ ဣ မဂ ပေါင်း (၁၃)

ပစ္စည်း=အကြောင်း (ကတ္တား)	[ပစ္စယနိဒ္ဒေသ] ပစ္စယုပ္ပန်-အကျိုး (သမ္ပဒါနိ)
အဓိပတိ တရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါး (ဆန္ဒ၊ ဝိနိယ၊ စိတ်၊ ဝိပဿ)	သာဝိပတိဇော ၅၂-ခု၊ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေ-၅၁၊ သာဝိပတိစိတ္တရရုပ်

အဓိပတိပစ္စည်းဖဋ္ဌိ(ပါ-၁၂၅)ပုဂံဝါရ (ပါ-၁၄၂)

၉

ပစ္စည်း/ကြောင်း	ဖဋ္ဌိ/ပဉ္စာဝါရအဖွဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်/ကျိုး
အဓိပတိ ၃-ပါး ၄-ပါး (ကု)	(ကု) မဟာကု-ဓါမဟဂ္ဂုတ်ကု-ဉာမဂ်-၄၊ စေ-၃၈ (သမ်)
	(ဗျာ) သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်
	(ကုဗျာ) မဟာကု-ဓါမဟဂ္ဂုတ်ကု-ဉာမဂ်-၄၊ စေ-၃၈၊ (သမ်) သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်
အဓိပတိ ၃-ပါး (အကု) [ဆန္ဒ, ဝိ, စိတ္တ]	(အကု) လောဘမူ-ဓါဒေါသမူ-၂၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည် စေ-၂၆
	(ဗျာ) သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်
	(အကုဗျာ) လောဘမူ-ဓါဒေါသမူ-၂၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည် စေ-၂၆၊ (သမ်) သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်
အဗ္ဗာဏအဓိပတိ (ဗျာ) ၃-ပါး ၄-ပါး	(ဗျာ) မဟာကြိယာ-ဓါ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ-ဉာ၊ ဖိုလ်-၄၊ စေ-၃၈၊ (သမ်) သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်

အမှာ/ ဒွိဟေတုက တိဟေတုက ဇဝနေသွေဝ ယထာသမ္ဘဝ အဓိပတိ ၈ကောဝလဗ္ဘတိ-ဟု သင်္ဂဟ၌ဆိုသောကြောင့် ဒွိဟိတိဇာ၊ လောဘမူ-ဓါဒေါသမူ-၂မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လယုတ်လော ၈-ပါး၊ နှင့် ဘိဟိတိဇာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၈-ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ပါး၊ လောကုတ္တရာ ၈-ပါး၊ တို့သာ အဓိပတိ တပ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်--

သာဓိပတိလော (၅၂) ခုကို ကုသိုလ်အတွက်- မဟာကု-ဓါ မဟဂ္ဂုတ်ကု-ဉာ၊ မဂ်-၄။ အကုသိုလ်အတွက်- လောဘမူ-ဓါ ဒေါသမူ-၂။ အဗျာဏကတအတွက်- မဟာကြိယာ-ဓါ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ-ဉာ၊ ဖိုလ် ၄-ပါးဟု သရုပ်ခွဲပါ။

အရကောက်ရာ၌ ကာမလောများအတွက် အနေကန်ဖြစ်၍ “အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသော အခါ”ဟု ဝိသေသန မ-ရမည်။ အပ္ပနာလောများအတွက်- “ဧကန်ရသော”ဟု ဝိသေသန မ-ရမည်။ အကုသိုလ်၌ ဝိမံသာဓိပတိ မရ၍ တရားကိုယ် ၃-ပါးသာ ရသည်။ ပစ္စည်းဘက်၌ ပါဝင်သော အဓိပတိတရားကိုယ် တစ်ပါးပါးသည် ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်၌ မပါဝင်နိုင်တော့ချေ။ ထို့ကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်ကိုကောက်လျှင် “အဓိပတိတရားကိုယ်”ကို ကြည့်၍ ကောက်ရမည်။ သို့သော် အရေအတွက်ကား ရော-မသွားပါ။

ပစ္စယုပ္ပန်သေသ-သမာဓာတိအဓိပတိ ၄-ပါးပြပါဦး

ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိနိယာဓိပတိ ဝိနိယသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ စိတ္တာဓိပတိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိမံသာဓိပတိ ဝိမံသာသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ

ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ဆန္ဒ-ဟုဆိုအပ်သော အဓိပတိသည်။ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ဆန္ဒနှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိလော (၅၂)ခု၊ ဆန္ဒ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ပညာသတို့အား၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ထိုဆန္ဒ-ဆန္ဒနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပါနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိစိတ္တလရုပ်တို့အား၎င်း။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝိနိယာဓိပတိ၊ ဝိနိယ-ဟုဆိုအပ်သော အဓိပတိသည်။ ဝိနိယသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ဝိနိယနှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိလော (၅၂)ခု၊ ဝိနိယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ပညာသတို့အား၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ထိုဝိနိယ-ဝိနိယနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပါနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိစိတ္တလရုပ်တို့အား၎င်း။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စိတ္တာဓိပတိ၊ စိတ်-ဟုဆိုအပ်သော အဓိပတိသည်။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိလော (၅၂)ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဧက ပညာသတို့အား၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ထိုစိတ္တာဓိပတိနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပါနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိစိတ္တလရုပ်တို့အား၎င်း။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝိမံသာဓိပတိ၊ ဝိမံသ-ဟုဆိုအပ်သော အဓိပတိသည်။ ဝိမံသသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ဝိမံသနှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိ တိဟိတိလော (၃၄)ခု၊ ဝိမံသကြည့်သော စေတသိက် သတ္တတိသတို့အား၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ထိုဝိမံသ-ဝိမံသနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပါနုဉ္ဇ၊ သာဓိပတိစိတ္တလရုပ်တို့အား၎င်း။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဆန္ဒာဓိပတိ-ဟူသော ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ-အရ • သာဓိပတိလော (၅၂)ခုရှိသော ဆန္ဒာဓိပတိ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္မုဒါနိပါဠိ-အရ သာဓိပတိလော (၅၂)ခု၊ ဆန္ဒ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ပညာသ၊ သာဓိပတိစိတ္တလရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဗျိဏ်ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ် သော သတ္တိစီစေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဝိနိယာဓိပတိ-ဟူသော ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ အရ • ဝိနိယာဓိပတိပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္မုဒါနိပါဠိ-အရ သာဓိပတိလော (၅၂)ခု၊ ဝိနိယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ပညာသ၊ သာဓိပတိ စိတ္တလရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဗျိဏ်ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကုဒ္ဓိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊

အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ဝိတ္တာဓိပတိ-ဟူသော ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ - သာဓိပတိလော (၅၂)ခုဟု ဆိုအပ်သော ဝိတ္တာဓိပတိ ပစ္စည်းစာရ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ဧကပညာသ၊ သာဓိပတိဝိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်စာရ၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ် ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ဝိမံသာဓိပတိ-ဟူသော ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ဝိမံသာဓိပတိ ပစ္စည်းစာရ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိ ပါဠိ-အရ သာဓိပတိတိဟိတလော (၃၄)ခု၊ ဝိမံသကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တတိသ၊ သာဓိပတိ ဝိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်စာရ၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပစ္စယနိဓဇသ-အာရမ္မဏာဓိပတိဥပါဠိ

အဓိပတိပစ္စည်း၏အနှစ်ချုပ်(သဒ္ဓမ္မဏက္ခဏာ)ပြုပါဠိ/

နိယမနိယမဖြင့်သတ်မှတ်စောကြားအပ်သော အာရုံအာရမ္မဏိကပြစ်ပုံပြုပါဠိ

ယံယံ ဓမ္မံ ဂရံ ကတော ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပုဇ္ဈန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပ ဝစ္စယော။

(အနက်) ယံယံဓမ္မံ၊ အကြင်အကြင်သို့သော သဘောရှိသော အာရုံခြောက်ပါးပစ္စည်း တရားကို၊ ဂရံကတော၊ အလေးအမြတ်ပြုကုန်၍။ ယေယေဓမ္မာ၊ အကြင်အကြင်သို့ သဘော ရှိကုန်သော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့သည်။ ဥပ္ပုဇ္ဈန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်၊ စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေတေဓမ္မာ၊ ထိုထိုသို့ သဘော ရှိကုန်သော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

ယံယံ ဓမ္မံ-ဟူသောပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုဋ်ဖြစ် သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေ၊ မောဟမူဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်သော စိတ်(၈၄)ခု၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် (၄၇) ခု၊ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းစာရကို ပြတော်မူ၏။

ယေ ယေ ဓမ္မာ-ဟူသောပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု၊ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ လောကုတ္တရာ စိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် (၄၅) ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန်စာရကို ပြတော်မူ၏။ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ-ဟူသောပါဠိဖြင့် အလေး

အမြတ်ပြုတတ်သော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန် နာမက္ခန္ဓာသရုပ်ကို ပြတော်မူ၏။

တောဇော ဓမ္မာ-ဟူသော ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ နိယမအားဖြင့် ယံယံ ဓမ္မ-ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

တောသံ တောသံ ဓမ္မာနံ-ဟူသော သမ္ဘဒါနိပါဠိ-ဖြင့် နိယမအားဖြင့် ယေယေဓမ္မာဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

ကဏ္ဍိကံပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတာဓိပတိ] ကုသလေန ကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အဓိပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယ] (က) ကုသလေန ကုသလံ/ ကုသလေန ကုသလံ ဗျာကတံ-၌ ဖိစိတပါဠိ-အရ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် လေးခုအားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြည့်သော ကုသိုလ် ဝိသ၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၊ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊ မဂ် ၄-ခုအားတပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ { ပဋိစ္စဝါရ ကုသလေန ကုသလံ-(ခ) ၌ ဖိစိတပါဠိ-အရ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် သုံးပါး လေးပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကဏ္ဍိကံပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဗ္ဗာဓါရ-အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယ] ကုသလော ကုသလသု-(၁) ၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြည့်သော ကုသိုလ် ဝိသ၊ စေ- ၃၈၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ (တနည်း) အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် သုံးပါး လေးပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကဏ္ဍိကံပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၄-ခုအားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ်-၁၇၊ အလေးအမြတ်ပြု တတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုအားတပ်သော အလေး အမြတ်ပြုအပ် သော အရဟတ္တမဂ်ကြည့်သော ကုသိုလ် ဝိသ၊ စေ ၃၈၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ဘဒ္ဓါနိပါဋ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဝိရတိ အပ္ပမညာ ကြည့်သော စေ-၃၃၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကုသိုလ်ပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်း သော အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာဝါရ-အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယ] ကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်- အရ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ဘဒ္ဓါနိပါဋ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကုသိုလ်ပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတာဓိပတိ] ကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ ပဉ္စဝေါ ကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ် သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ { ပဋိစ္စဝါရ ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိစိတပါဋ်-အရ/ ကုသလေန အဗျာကတံ-(က+ဗျာ) ၌ ဖိစိတပါဋ်-အရကား၊ ပဇာဝါရ ကုသလော အဗျာကတဿ-(၂) ၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရကား၊

သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသော အခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တပါး ပါး ပစ္စည်း တရား၊ [တို့၏ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ဘဒ္ဓါနိပါဋ်-အရ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကုသိုလ်ပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တု၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဇာဝါရ- အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယ] ကုသလော အဗျာကတဿ-(၁) ၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု အားတပ်သော အရဟတ္တမဂ် ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ဘဒ္ဓါနိပါဋ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု ဝိရတိ အပ္ပမညာကြည့်သော စေ-၃၃၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကုသိုလ်ပါဋ်-အရ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတာဓိပတိ] ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထို နာမ က္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော သာဓိပတိ စိတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ [အာရုဏ္ဏာဓိပတိ ဟိတ်ပါဋ် အရကောက်သည် ကုသလေနကုသလံ- ဟိတ်ပါဋ်အကောက်(၁၂)နှင့် တူ၏။]

သဟဇာတာဓိပတိ { ပဋိစ္စဝါရ- ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဋ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ- ကုသလော ကုသလာဗျာကတသမ္ပ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါပါဋ်-အရ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိ စိတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကနိဏ္ဍိပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ် ကောင်းသော အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၉) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတာဓိပတိ] အကုသလေန အကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ အဓိ ပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသမူဌေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဠိသ၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့် သော လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသမူဌေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဠိသ၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ- အာရုဏ္ဏာဓိပတိ/ အာရုဏ္ဏပုဒ်ဿယ] (က) အကုသလေန အကုသလံ/ အကုသလေန အကုသလာ ဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဋ်-အရကား၊ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈-ခုအား တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဌေး၊ မောဟမူဌေး၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြည့်သော လောကီ စိတ် (၇၆) ခု၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ၄၇- ခု၊ ဤအာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရုဏ္ဏာဓိပတိသတ္တိ/အာရုဏ္ဏပုဒ်ဿယသတ္တိ ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလံ (ခ) ၌ ဟိတ်ပါဋ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ - အကုသလော အကုသလသမ္ပ-(၂) ၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘမူ ၈-ခု၊ ဒေါသမူဌေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဠိသ၊ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ရှိသော

အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊ တို့၏ သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ ရ၏။
သမ္ဘဒါနိပါတ်-အရ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရားရ၏။ ဏဗိုလ်းပါဠိ-
အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊
အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၀) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဉ္စာဝါရ-အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏပုပ္ဖိဿယ] အကုသလော အကုသလသမ္ဘာ(၁) ၌
ဏတ္ထာပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု အားတပ်သော အလေး
အမြတ်ပြုအပ်သော လောဘမူ ၈-ခု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါတ်-အရ အလေးအမြတ်
ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု၊ စေတသိက် ဗာဝိသ ပစ္စယပ္ပန်တရား ရ၏။

ဏဗိုလ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာ
ဓိပတိ၊ အာရမ္မဏပုပ္ဖိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတာဓိပတိ] အကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ပဉ္စ
ဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသမူဒွေး၊ ဝိစိ
ကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော သာဓိ
ပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တရား ရ၏။

သဟဇာတာဓိပတိ { ပဋိစ္စဝါရ အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ(အကု+ဗျာ)
အကုသလေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ၌ ဟိတိပါဠိ-အရဏာ၊
ပဉ္စာဝါရ အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရဏာ၊

သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသော
အခါ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသမူဒွေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ၊ စိတ္တ
က္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊ တို့၏
သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ ရ၏။

သမ္ဘဒါနိပါတ်-အရ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တရား ရ၏။

ဏဗိုလ်း ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊
နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတာဓိပတိ] အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ဏတ္ထာပါဠိ-
အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသမူ
ဒွေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ ဒေါသမူဒွေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော
စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော သာဓိပတိ
စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တရား ရ၏။ [အာရမ္မဏာဓိပတိ ဟိတိပါဠိအဏာကံ(၁၄)ကြည့်ပါ။]

သဟဇာတဗျူဟာ { ပဋိစ္စခါရ-အကုသလေန အကုသလာဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရဏ၊
 ပဇာခါရ-အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-
 အရဏ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ သာမိပတိ စိတ္တလရုပ်အားတပ်သော ပစ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိ
 ပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘဗျူဟာ ၈-ခု၊ ဒေါသဗျူဟာ ၈-ခု၊ ဒေါသဗျူဟာ ၈-ခု၊ ဒေါသဗျူဟာ ၈-ခု၊ ဒေါသဗျူဟာ ၈-ခု၊
 စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊
 [တို့၏ သဟဇာတဗျူဟာ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ သာမိပတိ စိတ္တလရုပ်
 ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတိ၊ ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊
 သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စခါရ-သဟဇာတဗျူဟာ] (ပစ္စိတိအာ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-
 အရ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ
 ၉-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
 အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-
 ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာပြုအပ်
 သော သာမိပတိစိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[ပဋိစ္စခါရ-အာရုံဏ္ဍာနဗျူဟာ/အာရုံဏ္ဍာနဗျူဟာ] (ပစ္စိတိအာ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-
 ၌ (က) ဟိတ်ပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု
 အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တဓိ၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဖိုလ်
 ၄-ခုအားတပ်သော နိဗ္ဗာန် ဖြစ်တရားတို့၏ အာရုံဏ္ဍာနဗျူဟာ/အာရုံဏ္ဍာနဗျူဟာသတ္တိ ရ၏။

သဟဇာတဗျူဟာ(ပစ္စိတိအာ) { ပဋိစ္စခါရ - အဗျာကတေန အဗျာကတံ-(ခ) ၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ/
 ပဇာခါရ - အဗျာကတော အဗျာကတဿ-(၂) ၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ
 သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာမိပတိ စိတ္တလရုပ်အား၎င်းတပ်သော အဓိ
 ပတိ ပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊
 ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈၊စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့
 တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတဗျူဟာ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ- သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊
 သာမိပတိစိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတိ၊ ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်း
 သော အဓိပတိ၊ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
 မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ-အာရုံဏ္ဍာနဗျူဟာ/ အာရုံဏ္ဍာနဗျူဟာ] အဗျာကတော အဗျာကတဿ (၁) ၌
 ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု
 အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဖိုလ် ၄-ခုအားတပ်

သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါယ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃၆၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါယ်-အရ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတနိပတိ] (စွပ်သက်သက်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-(ဗျာ-ဗျာ) ၌ ကဏ္ဍာပါယ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ သာဓိပတိ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟပြုအပ်သော သာဓိပတိ စိတ္တဇမဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော သာဓိပတိစိတ္တဇ ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါယ်-အရ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ သာဓိပတိကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တက္ခန္ဓာ စသည့်အစွဲအစပ်တရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် စာမီး စာမီး ပစ္စည်းတရားတို့၏ သဟဇာတနိပတိသတ္တိ ရ၏။

[ပဉ္စဝါရ-အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယ] အဗျာကတော ကုသလဿ ၌ ကဏ္ဍာပါယ်- အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုအားတပ်သော အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၊ နိဗ္ဗာန်၊ မဂ်လေးခုအားတပ်သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါယ်- အရ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဂ် ၄-ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါယ်-အရ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဉ္စဝါရ-အာရမ္မဏာဓိပတိ/ အာရမ္မဏူပနိဿယ] အဗျာကတော အကုသလဿ ၌ ကဏ္ဍာပါယ်- အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု အားတပ်သော အလေး အမြတ် ပြုအပ်သော ဣဒ္ဓဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော လောကီဝိပါက် ဧကတိသ၊ ကြိယာ ဝိသ၊ စေ-၃၇၊ ပစ္စည်း တရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါယ်-အရ လောဘမူ ၈-ခု၊ စေ-ဘဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါယ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အဓိပတိပစ္စည်း] ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါယ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂုဏ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါယ်(ကုဗျာ)နှင့်တူ။

[ပဋိစ္စဝါရ-အဓိပတိပစ္စည်း] အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါယ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘမူ ၈-ခု၊ ဒေါသမူဒွေးဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ် ကို စွဲ၍ဖြစ်သော သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါယ်(အကု+ဗျာ)နှင့်တူ။

ကမ္မပစ္စည်း

(၁) သမာဓာတကမ္မ (၂) နာနာကုက္ကိကမ္မ (၃) အနန္တရကမ္မ

၃။ သမာဓာတကမ္မ-၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ် ကိုယ်ဆယ်၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

သင်္ချာ-သတ္တ၊ ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်၊ ကြီး (၈)နှင့် ဟာ-ပေါင်း (၁၀)

ပစ္စည်း-အကြောင်း (ကတ္တား)	[ပစ္စယနိဒ္ဒေသ] ပစ္စယုပ္ပန်-အကျိုး (သမ္ပဒါနိ)
စိတ် ၈၉-ရှိ စေတနာ	စိတ်-၈၉၊ စေတနာကြည် စေတသိက်-၅၁ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

ပစ္စည်း(ကြောင်း)	[ပဋိပက္ခ/ပဉ္စမပါရအစွဲ] ပစ္စယုပ္ပန်(ကျိုး)
ကုသိုလ်စေတနာ[ကု]	(က) ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတနာကြည် စေတသိက်-၃၇ (သမ်)
	(ဗျ) စိတ္တဇရုပ်
	(ကုဗျ) ကု-၂၁၊ စေတနာကြည် စေ-၃၇၊ (သမ်)စိတ္တဇရုပ်
အကုသိုလ်စေတနာ [အကု]	(အကု) အကု-၁၂ စေတနာကြည် စေတသိက်-၂၆ (သမ်)
	(ဗျ) စိတ္တဇရုပ်
	(အကုဗျ) အကု-၁၂ စေတနာကြည် စေ-၂၆၊ (သမ်)စိတ္တဇရုပ်
[ပထဝီ] ဝိ/ကြံ စေတနာ	(ဗျ) ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၁၊ စေတနာကြည် စေတသိက်-၃၇၊ (သမ်) စိတ္တဇရုပ်
[ပဋိသန္ဓေ] ဝိပါက် စေတနာ	ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေတနာကြည် စေ-၃၄ (သမ်)ကဋတ္တာရုပ်

➤ ကမ္မပစ္စည်း၏ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗပါဠိ -- ကမ္မပစ္စယောတိ။

(၂) [ပစ္စယနိဒ္ဒေသ] (သမာဓာတကမ္မ နိဿယနာကရုပ္ပိဋိ) စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနိ ဓမ္မာနိ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဂ္ဂပါနိ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) စေတနာ၊ စေတနာသည်။ သမ္ပယုတ္တကာနိ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနဉ္စ၊ စိတ် တခုယုတ်ကိုးဆယ် စေတနာကြည်သော စေတသိက် ဧကပညာသတို့အား၎င်း။ တံ သမုဋ္ဌာနာနိ၊ ထိုစေတနာ-စေတနာနှင့်ယှဉ်သော စိတ်စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန် သော။ ဂ္ဂပါနဉ္စ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း။ ကမ္မပစ္စယေန၊ သမာဓာတကမ္မသတ္တိ ဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ [သမာဓာတကမ္မအလို]

စေတနာ-ဟူသော ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၌ရှိသော စေတနာပစ္စည်း တရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတနာကြည်သော စေတသိက် ဧက ပညာသ-ဟု ဆိုအပ်သော သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊

ရ၏။ ဏှိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ကမ္မ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ပိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ(၁၀)ရ၏။

[ပကတပ နာနာက္ခယက ကမ္မ-အလို] နက္ခယပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဝိပါကစိတ် ဆတ္တိသ ရ၏။ နှိဏ်းပါဠိ-အရ ဝိပါကစိတ် ဆတ္တိသအားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာဖြစ်အံ့။ ကမ္မ၊ ဥပ နိဿယ (၂) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[အနန္တရ-ကမ္မ အလို] နက္ခယပါဠိ-အရ မဂ်စေတနာ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ် ၄-ခု ရ၏။ နှိဏ်းပါဠိ-အရ မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ် ၄-ခုအားတပ်သော မဂ်စေတနာဖြစ်အံ့။ ကမ္မ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္တိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(၁) နိဿယာကာရ [နာနာက္ခယက-ကမ္မဖြုတ်] ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ဂ္ဂပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ကုသလာကုသလံကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ကမ္မ၊ နာနာက္ခယကစေတနာ သည်။ ဝိပါကာနံ၊ အကျိုးဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနမ္ပ၊ ဝိပါကဆတ္တိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား၎င်း။ ကဋတ္တာဂ္ဂပါနမ္ပ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း။ ကမ္မပစ္စယေန၊ နာနာက္ခယက ကမ္မသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ

[နာနာက္ခယက-ကမ္မအလို] နက္ခယပါဠိ-အရ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသဉ်ရှိသော နာနာက္ခယက စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဝိပါက ဆတ္တိသ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဏှိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ကမ္မ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္တိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာဇာတ ကမ္မ] ကုသလေန ကုသလံ-၌ နက္ခယပါဠိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက်-၃၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

သမာဇာတ ကမ္မ { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ - ကုသလော ကုသလဿ-၌ နက္ခယပါဠိ-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသဉ်ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တတိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ နှိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၈)

ပဋိစ္စဝါရ ကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကတ္တားပုဒ်အရ (ဟေတု) တူ၏။

သမာဓာတ ကမ္မ { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဠိ-အရ
 ကုသလေန အဗျာကတံ-(ကု+ဗျာ) ၌ ဟိတံပါဠိ-အရဏာ၊
 ပဉ္စာဝါရ - ကုသလော အဗျာကတဿ-(၁) ၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ တို့၏ သမာဓာတကမ္မသတ္တိ ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သမာဓာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဉ္စာဝါရ-ရာဇာဏ္ဍိက ကမ္မ] ကုသလော အဗျာကတဿ-(၂) ၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊ ကုသလဝိပါက် ကျေနုတိဿ နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အားတပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ် ကေဝိသ၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသလဝိပါက် ကျေနုတိဿ နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာ ရဟ တပ်ကောင်းသော ကမ္မ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ဤ (၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာဓာတ ကမ္မ] ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတနာကြဉ်သော စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည် ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

သမာဓာတ ကမ္မ { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဠိ-အရဏာ၊
 ပဉ္စာဝါရ - ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် -၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ တို့၏ သမာဓာတကမ္မ သတ္တိ ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သမာဓာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာဓာတ ကမ္မ] အကုသလေန အကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အကုသိုလ် -၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေတနာကြဉ် သော စေ-၂၆၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

သမာဓာတ ကမ္မ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဟိတံပါဠိ-အရဏာ၊
 ပဉ္စာဝါရ - အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ် ၁၂ခုသ၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ တို့၏

သဟဇာတကမ္မသတ္တိ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣဒ္ဓိဏိပါဋ်-အရ တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ။(၈)

ပဋိစ္စဝါရ အကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကတ္တာပုဒ်အရ (ဟေတု) တူ၏။

သဟဇာတကမ္မ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဋ်-အရ အကုသလေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ၌ ဟိတံပါဋ်-အရကား၊ ပဇာဝါရ - အကုသလော အဗျာကတဿ-(၁) ၌ ကတ္တာပါဋ်-အရကား၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊(တို့၏ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ) ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣဒ္ဓိဏိပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာဝါရ-နာနာက္ခဏိကကမ္မ] အကုသလော အဗျာကတဿ-(၂) ၌ ကတ္တာပါဋ်-အရကား၊ အကုသလဝိပါက် ခုနစ်ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အားတပ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ အကုသလဝိပါက် ၇-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣဒ္ဓိဏိပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် သထာရဟ တပ်ကောင်းသော ကမ္မ၊ ဥပနိဿယ ဤ (၂) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတ ကမ္မ] အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ကတ္တာပါဋ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ စေတနာကြဉ်သော စေ-၂၆၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည် ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

သဟဇာတကမ္မ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဋ်-အရကား၊ ပဇာဝါရ - အကုသလော အကုသလဗျာကတဿ-၌ ကတ္တာပါဋ်-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ၁၂ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊(တို့၏ သဟဇာတကမ္မ သတ္တိ) ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ရ၏။ ဣဒ္ဓိဏိပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတ ကမ္မ] (ပစ္စေဒါဒိ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကတ္တာပါဋ် - အရ ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိ-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ ကြိယာ စေတနာကြဉ်သော စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထို

F-3

နာမက္ခန္ဓာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာဝိသုဒ္ဓိရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတို့၏ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ(ရ၏)

ဝိပါက် ဆတ္တိသအားတပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ နာနာက္ခယကမ္မသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတ ကမ္မ] (ပဋိသန္ဓေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကမ္မာဒိ- အရ ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေတနာကြည်သော စေ-၃၄၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ် သော ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၅၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား တို့၏ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အားတပ်သော ဥဒ္ဓစ္စ ကြည်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁-ခု၊ မဟာကုသိုလ် စေတနာ ၈-ခု၊ ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၅-ခု၊ အရူပကုသိုလ် စေတနာ ၄-ခု ပစ္စည်းတရားတို့၏ နာနာက္ခယကမ္မသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သဟဇာတ ကမ္မ] (ရုပ်သစ်သစ်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကမ္မာပါဠိ- အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ-တို့နှင့် ယထာရဟအတူ ဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇလပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇလပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇလပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇလပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ် သော အခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်း တရားတို့၏ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ ရ၏။ (၁)

[ပဋိစ္စဝါရ-နာနာက္ခယကမ္မ] (ရုပ်သစ်သစ်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ အရ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဥဒ္ဓစ္စကြည်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁-ခု၊ မဟာကုသိုလ် စေတနာ ၈-ခု၊ ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၅-ခု၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂-ခု၊ မဟာကုသိုလ် စေတနာ ၈-ခု၊ ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၅-ခု၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော ရူပါဝစရ ပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်စေတနာ ပစ္စည်း ကရားတို့၏ နာနာက္ခယကမ္မသတ္တိ ရ၏။ (၂)

[ပဗ္ဗာဓါရ-သဟဇာတ ကမ္မ] (ပစ္စိမိဒါ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကတ္တာပိဋိ-
-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက်
ဆတ္တိသ၊ ကြိယာဝိသ၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ ရင်း။ သမ္ပဒါနိပိဋ်-အရ ဝိပါက် ဆတ္တိသ
ကြိယာဝိသ၊ စေတနာကြည်သော စေ-၃၇၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။

ကမ္ပိလ်ပိဋ်-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တရုပ်အား၎င်း တပ်
သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတနာဖြစ်အံ့-တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်း
သော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊
အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတကမ္မသတ္တိ ရင်း။

[ပဗ္ဗာဓါရ-သဟဇာတ ကမ္မ] (ပဋိသန္ဓေအါ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကတ္တာပိဋိ-
-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော ပဋိသန္ဓေ
စိတ်-၁၉၊ စေ-၃၅၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရား၊ ရင်း။

သမ္ပဒါနိပိဋ်-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကေနဝိသ၊ စေတနာကြည်သော စေ-၃၄၊ သမ္ပယုတ္တ
က္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။ ကမ္ပိလ်ပိဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်း
သော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊
အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတကမ္မသတ္တိ ရင်း။

➤ ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ/အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-တို့၏
ကတ္တားပိဋိ အရကောက်သည် ဟေတု-နှင့် တူ၏။

ရာရာကုသလာဗျာကတေန အသိသိတို့၏ အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရားများ

ပစ္စည်း (အကြောင်း)	ပစ္စယုပ္ပန် (အကျိုး) အားတပ်သော
အကုသိုလ် (၁၂) ဧတေရာ	အကုသလဝိပါက် (၇) ခု၊ ရာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပစ္စိမိကမ္မဇရုပ်
ထိမိတိဉာဏ္ဍဗျာကုသိုလ်ဧတေရာ	အဟိတ်ကုသလဝိပါက် (၈) ခု၊ မဟာဝိပါက် (၈) ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်
ထိမိတိဩမက၊ နိမိတ်ဉာဏ္ဍ ဗျာကုသိုလ်ဧတေရာ	အဟိတ်ကုသလဝိပါက် (၈) ခု၊ မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပယုတ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်
နိမိတ်ဩမက ဗျာကုသိုလ်ဧတေရာ	အဟိတ်ကုသလဝိပါက် (၈) ခု၊ ရာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပစ္စိမိကမ္မဇရုပ်
ဂူပိဝေရ ပဋ္ဌမဇ္ဈာန်ကုသိုလ်ဧတေရာ	ဂူပိဝေရ ပဋ္ဌမဇ္ဈာန်ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ် (ကဋတ္တာရုပ်)
ဂူပ ပဋ္ဌမဇ္ဈာန်ကုသိုလ်ဧတေရာ	ဂူပဝေရ ပဋ္ဌမဇ္ဈာန်ဝိပါက် ရာမက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပစ္စိမိကမ္မဇရုပ်၊ အညသဟဇာတမ္မဇရုပ်
အာကာ - ကုသိုလ်ဧတေရာ (၆)	အာကာသာနန္တာယတနဝိပါက် (၆) နေဝ-ဝိပါက်
သောတာပတ္တိမဂ်ဧတေရာ (၈)	သောတာပတ္တိဖိုလ် (၆) အရဟတ္တဖိုလ်

အာဟာရပစ္စည်း / နာမ်(သဟဇာတ)အာဟာရ

၄။ နာမ်အာဟာရ-၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော+
ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်-ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ် ၃-ပါး။

သင်္ချာ-သတ္တ၊ ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်၊ ကြီး (၈)နှင့် ဖိ၊ ကံ၊ ကံ ပေါင်း (၁၂)

ပစ္စည်း-အကြောင်း (ကတ္တား)	[ပစ္စယနိဓ္ဓေသ] ပစ္စယုပ္ပန်-အကျိုး (သမ္ပဒါနိ)
နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	[ပဋိပက္ခ/ပဇာတိဂုဏ်] ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
နာမ် ၃-ပါး (ကု)	(ကု) ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈ (သမ်)
	(ဗျာ) စိတ္တဇရုပ်
	(ကုဗျာ) ကု-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈၊ (သမ်) စိတ္တဇရုပ်
နာမ် ၃-ပါး (အကု)	(အကု) အကု-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇ (သမ်)
	(ဗျာ) စိတ္တဇရုပ်
	(အကုဗျာ) အကု-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇၊ (သမ်) စိတ္တဇရုပ်
[ပထဝီ] ဝိ/ကြိ နာမ်-၃	(ဗျာ) ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၁၊ စေ-၃၈ (သမ်) စိတ္တဇရုပ်
[ပဋိသန္ဓေ] ဝိ-နာမ် ၃-ပါး	(ဗျာ) ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေတသိက်-၃၅ (သမ်) ကမ္မဇရုပ်

၂/ [ပစ္စယနိဓ္ဓေသ-] (နာမ် [သဟဇာတ]အာဟာရ နိဿယာကာရဖြစ်ပြီး) အရူပိနော အာဟာရာ
သမ္ပယုတ္တကာနိ ဓမ္မာနိ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဂူပါနိ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂)

(အနက်) အရူပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ အာဟာရာ၊ ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်-ဟု
ဆိုအပ်သော အာဟာရတို့သည်။ သမ္ပယုတ္တကာနိ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနဉ္စ၊ စိတ်
တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့အား၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနိ၊ ထိုအာဟာရ၊
အာဟာရနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ဂူပါနဉ္စ၊ စိတ္တဇရုပ်
ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း။ အာဟာရပစ္စယေန၊ နာမ်အာဟာရသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေး
ဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

➤ နာမ်(သဟဇာတ) အာဟာရ ။ ။ ကဏ္ဍာ၊ ဖိနိ-အရ ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်
နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပယုတ္တိ-အရ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်
-၅၂၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဏ္ဍိတိ-အရ တပြိုင်နက်
ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာဟာရ၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊
ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ ကုဋ္ဌိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၂) ပစ္စည်း ရ၏။

၁/ > ရှပ် အာဟာရမြဝိန္ဓိ ။ ။ ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁)

(အနက်) ကဗဠိကာရော၊အလုပ်အလွေ့ကို မပြုတတ်သော်လည်း ပြုတတ်သကဲ့သို့ သော။အာဟာရော၊အာဟာရသည်။ဣမဿ၊ဤသို့သဘောရှိသော။ကာယဿ၊ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက ကာယအား။အာဟာရပစ္စယေန၊ရှပ်အာဟာရ သတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

ရှပ်အာဟာရ ။ ။ ဣတ္ထ၊ပါဠိ-အရ ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်အားတပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ် ပစ္စယုတ္တရတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ပါဠိ-အရ အာဟာရ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၃) ပစ္စည်း ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ-အတွက် ကတ္တား ပုဒ်အရကို “သဟဇာတ” အတိုင်း ကောက်ပါ။

[နာမ်]သတဇာတာဟာရ { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဖိစိပါဠိ-အရကား၊
ပဇာဝါရ - ကုသလော ကုသလဿ-၌ ဣတ္ထ၊ပါဠိ-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုတ္တရတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ပါဠိ-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော နာမ် အာဟာရသုံးပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ကုန္တိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၀)။

{ ပဋိစ္စဝါရ ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-ဖိစိပါဠိ-အရ
[နာမ်]သတဇာတာဟာရ { ကုသလေန အဗျာကတံ-(ကု+ဗျာ) ၌ ဖိစိပါဠိ-အရကား၊
ပဇာဝါရ ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထ၊ပါဠိ-အရကား၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ-၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုတ္တရတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၉) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိ ရ၏။

[နာမ်]သတဇာတာဟာရ { ပဋိစ္စဝါရ ကုသလေန ကုသလဗျာကတံ-၌ ဖိစိပါဠိ-အရကား၊
ပဇာဝါရ ကုသလော ကုသလဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထ၊ပါဠိ-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်

-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌဘိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိ ရ၏။

[နာမ်]သမ္ပတတဟာရ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလ်-၌ ဖိတ်ပါဌ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ - အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ် ခွါဒဿ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ အကုသိုလ်-၁၂။ စေတသိက်-၂၇၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဌ်-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော နာမ် အာဟာရသုံးပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၀)။

{ ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-ဖိတ်ပါဌ်အရ
[နာမ်]သမ္ပတတဟာရ { အကုသလေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ၌ ဖိတ်ပါဌ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ - အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရကား၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၉) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိ ရ၏။

[နာမ်]အာဟာရ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဌ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ - အကုသလော အကုသလဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် -၁၂၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ အကုသိုလ် ခွါဒဿ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိ ရ၏။

နာမ်အာဟာရ (ပဏ္ဍိတအါ) {ပဋိစ္စဝါရ - အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဠိ-အရ ပဉ္စာဝါရ - အဗျာကတော အဗျာကတဿ ²-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းဏှာ၊|တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တ ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ဏှာ၊ ရ၏။ ဣတိဏိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၂) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိ ရ၏။

နာမ်အာဟာရ (ပဋိသမ္ပန္နအါ) {ပဋိစ္စဝါရ - အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဠိ-အရ ပဉ္စာဝါရ - အဗျာကတော အဗျာကတဿ ¹-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော ပဋိသန္ဓေ ကေုနဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းဏှာ၊|တို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ ပဋိသန္ဓေ ကေုနဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ဏှာ၊ ရ၏။

ဣတိဏိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၁)။

➤ **ရူပိအာဟာရ + ရူပိအာဟာရဏှိ + ရူပိအာဟာရ အဝိဂတ**

➤ ပဉ္စာဝါရ အာဟာရပစ္စည်း (ရူပိအာဟာရ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ ² (ဗျာ+ဗျာ) ၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ = ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား တပ် သော ဩဇာ ပစ္စည်းဏှာ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ = ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတု သမုဋ္ဌာနိကရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ဏှာ၊ ရ၏။ ဣတိဏိပါဠိ-အရ= တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာဟာရ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ (၃) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာဟာရသတ္တိ ရ၏။

{ပဋိစ္စဝါရ-အာဟာရ} (ရူပိသင်္ခရ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ-တို့နှင့် ယထာရဟ အတူဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ၊ အာဟာရဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် ဏှာ၊ ရ၏။ ဟိတံပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ

၂၈

ကုဇိယပစ္စည်းပဋိစ္စ[ပါ-၁၂၇]ပုဂ္ဂလိက [ပါ-၁၅၆]

နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ နာမ်အာဟာရသတ္တိ။ အာဟာရလရုပ်အားတပ်သော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ရှိသော ဥတုလဩဇာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ရုပ်အာဟာရ (ရုပ်အာဟာရဇ္ဈိ၊ ရုပ်အာဟာရအဓိက) သတ္တိ ရ၏။

ကုဇိယပစ္စည်း

၅။ သမ္ပတိဇ္ဈိယ-၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တလရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်အား တပ်သော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-ဟု ဆိုအပ်သော နာမ် ကုဇ္ဈိ တရားကိုယ် (၈) ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်၊ ကြီး (၈) နှင့် ဟေ၊ မိ၊ ဟာ၊ ဈာ၊ မဂ ပေါင်း (၁၄)

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	[ပဋိစ္စ/ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့] ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါန်)
နာမ်ကုဇ္ဈိ ၈-ပါး	စိတ်-၈၉၊ စေတသိက်-၅၂၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	[ပဋိစ္စ/ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့] ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါန်)
နာမ် ၈-ပါး (ကု)	(က) ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈ (သမ်)
	(ဗျာ) စိတ္တလရုပ်
	(ကုဗျာ) ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈၊ (သမ်) စိတ္တလရုပ်
(အကု) နာမ် ၅-ပါး [ဇီ၊ ဇိတ်၊ ဝေ၊ ဝိ၊ င]	(အကု) အကုသိုလ်-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇ (သမ်)
	(ဗျာ) စိတ္တလရုပ်
	(အကုဗျာ) အကုသိုလ်-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇၊ (သမ်) စိတ္တလရုပ်
[ပဝတ္ထိ] ဝိ/ကြိ နာမ်-၈	(ဗျာ) ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၁၊ စေ-၃၈၊ (သမ်) စိတ္တလရုပ်
[ပဋိသန္ဓေ] ဝိ-နာမ် ၈-ပါး	(ဗျာ) ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေတသိက်-၃၅၊ (သမ်) ကမ္မတ္တာရုပ်

(၃) သမ္ပတိဇ္ဈိယပြုပါဠိ [နာမ်ကုဇ္ဈိပြုပါဠိ] အရူပိနော ကုဇ္ဈိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကုဇ္ဈိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) အရူပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော ကုဇ္ဈိယာ၊ ကုဇ္ဈိတို့သည်။ သမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ကုဇ္ဈိနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ခွေပညာသတို့အား ၎င်း။ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ထိုကုဇ္ဈိ၊ ကုဇ္ဈိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်သော။ ရူပါနဉ္စ၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်တို့အား ၎င်း။ ကုဇ္ဈိယပစ္စယေန၊ သမ္ပတိဇ္ဈိယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

(နာမ်) သမ္ပတိဇ္ဈိယာ ။ ။ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ နာမ်ကုဇ္ဈိတရားကိုယ် ၈-ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါန်ပါဠိ-အရ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ခွေပညာသ၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကနိဏ္ဍာပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်း

သော ကုဋိယ၊ ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊
ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၄) ပစ္စည်း ရ၏။

(၂) ရူပဇီဝိန္ဒြိယဖြစ်ပြီး ။ ရူပဇီဝိန္ဒြိယ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ကုဋိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ရူပဇီဝိန္ဒြိယ၊ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည်။ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံမိမိကြည်သော ကလာပ်တူ
ကမ္ပလရုပ် ကိုးခုတို့အား။ကုဋိယပစ္စယေန၊ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ဟောတိ။

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ။ ။ ကဏ္ဍာ၊ပါဌ်-အရ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည်သော ကလာပ်တူ ကမ္ပလရုပ်
ကိုးခုအားတပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။သမ္ပဒါနံပါဌ်-အရ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည်သော
ကလာပ်တူ ကမ္ပလရုပ်ကိုးခု ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္ဘိတံပါဌ်-အရ ကုဋိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။

(၁)ဝတ္ထု ပုရေဇာတိန္ဒြိယဥပါဒိ (ရုပ်ကုန်အား၊ကျေးဇူးပြုပုံဖြစ်ပြီးများ)

စက္ခုန္ဒြိယံ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကုဋိယပစ္စယေန
ပစ္စယော။ သောတိန္ဒြိယံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကုဋိယ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဃာနိန္ဒြိယံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ကုဋိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဇိဉ္စိန္ဒြိယံ ဇိဉ္စဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ကုဋိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယိန္ဒြိယံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ
ဓမ္မာနံ ကုဋိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) စက္ခုန္ဒြိယံ၊ဓမ္မိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုန္ဒြေ
သည်။စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ၊စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အား၎င်း။တံသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ထို စက္ခု
ဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ဓမ္မာနဉ္စ၊သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခုတို့
အား၎င်း။ကုဋိယပစ္စယေန၊ကုဋိယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ဟောတိ။

ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ ။ ။ ကဏ္ဍာ၊ပါဌ်-အရ ဓမ္မိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်
သော စက္ခုန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနံပါဌ်-အရ စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ
စေတသိက် ၇-ခု ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ကမ္ဘိတံပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊
ပုရေဇာတ၊ ကုဋိယ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စည်း ရ၏။(သောတိန္ဒြေ၊သညံ၊နဉ္စ၊တူ)

ပဋိစ္စဝါရ-အတွက် ကတ္တား ပုဒ်အရကို "သဟဇာတ"အတိုင်း ကောက်ပါ။

နာမ်/ သဟဇာတိန္ဒြိယံ { ပဋိစ္စဝါရ -ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဟိတံပါဌ်-အရကား၊
ပဇာဝါရ -ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဌ်-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တကုဏ
တခုတခု၌ရှိသော ဇိဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သမ္ဘိ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-ဟု
ဆိုအပ်သော နာမ် ကုဋိယ ၈-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနံပါဌ်-
အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဏှိဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကုဏ္ဍိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၂)။

နာမ်/သမာဓာတိန္ဒြိယ { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-ဟိတံပါဌ်အရ
ကုသလေန အဗျာကတံ-(ကု+ဗျာ) ဌ် ဟိတံပါဌ်-အရဏာ၊
ပဇာဝါရ - ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဏတ္ထာပါဌ်-အရဏာ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-ဟု ဆိုအပ်သော နာမ် ကုဏ္ဍိ ၈-ပါးပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဏှိဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကုဏ္ဍိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၁)။

နာမ်/သမာဓာတိန္ဒြိယ { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-၌ ဟိတံပါဌ်-အရဏာ၊
ပဇာဝါရ - ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ-၌ ဏတ္ထာပါဌ်-အရဏာ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-ဟု ဆိုအပ်သော နာမ် ကုဏ္ဍိ ၈-ပါးပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဏှိဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကုဏ္ဍိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၀)။

နာမ်/သမာဓာတိန္ဒြိယ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဟိတံပါဌ်-အရဏာ၊
ပဇာဝါရ - အကုသလော အကုသလဿ-၌ ဏတ္ထာပါဌ်-အရဏာ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော နာမ် ကုဏ္ဍိ ၅-ပါးပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဏှိဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ကုဏ္ဍိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ကုဏ္ဍိယသတ္တိ ရ၏။

နာမ်/သမာဓာတိန္ဒြိယ { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-ဟိတံပါဌ်အရ
အကုသလေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ဌ် ဟိတံပါဌ်-အရဏာ၊
ပဇာဝါရ - အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဏတ္ထာပါဌ်-အရဏာ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-

၂၇။ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော နှစ် ဣန္ဒြေ ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား [တို့၏ သဟဇာတိဖြစ်သည့်] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါယ်-အရ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကရိုဏ်းပါယ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၀)။

နာမ်/သမာဓာတိန္ဒြိယ { ပဋိစ္စဝါရ -အကုသလေန အကုသလဗျာဏကတံ-၌ ဖိတ်ပါယ်-အရ
[ပဇာဝါရ] -အကုသလော အကုသလဗျာဏကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါယ်-အရ

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇။ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ -ဟု ဆိုအပ်သော နှစ် ဣန္ဒြေ ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား [တို့၏ သဟဇာတိဖြစ်သည့်] ရ၏။

သမ္ပဒါနိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကရိုဏ်းပါယ်- အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၉) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

သမာဓာတိန္ဒြိယ/ နာမ်ပစ္စုဒ္ဓါ(ပထဝီအင်္ဂါ) { ပဋိစ္စဝါရ-အဗျာကတေန အဗျာကကတံ-၌ ဖိတ်ပါယ်-အရ
[ပဇာဝါရ-အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါယ်

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-ဟု ဆိုအပ်သော နှစ် ဣန္ဒြေ ၈-ပါး ပစ္စည်းတရား [တို့၏ သမာဓာတိဖြစ်သည့်] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါယ်-အရ ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကရိုဏ်းပါယ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညပည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၄) ပစ္စည်း ရ၏။ (၁)

ပုရောဓာတိန္ဒြိယ(ပထဝီအင်္ဂါ) { ပဋိစ္စဝါရ -အဗျာကတေန အဗျာကကတံ-(၂) ၌ ဖိတ်ပါယ်အရ
[ပဇာဝါရ -အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါယ်-အရ
စက္ခုဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုန္ဒြေ သောတဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော သောတိန္ဒြေ၊ ယာနဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ယာနိန္ဒြေ၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဇိဝှိန္ဒြေ၊ ကာယဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ကာယိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား(တို့၏ ပုရောဓာတိဖြစ်သည့်)ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခု ပစ္စယပ္ပန်
တဏှ၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တံးပါဋ်-အရ တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ကုဠိယ၊
ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝဂ္ဂတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ ရ၏။

သဟဇာတိန္ဒြိယ/ ရာဇိန္ဒြိယ(ပဋိပက္ခအခါ) { ပဋိပက္ခဝါရ အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဋ်-အရ
ပဇာဝါရ အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကတ္တာပါဋ်-

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော ပဋိသန္ဓေ
ဧကူနဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စဝိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊
သဒ္ဓါ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-ဟု ဆိုအပ်သော နာမ် ကုဋေ ၈-ပါး ပစ္စည်းတဏှ၊
[တို့၏ သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ -၃၅၊ သမ္ပယုတ္တ
က္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တံးပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ
တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ကုဠိယ၊
ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝဂ္ဂတ (၁၃) ပစ္စည်း ရ၏။

➤ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ၊ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ၊ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ အဝဂ္ဂတ၊ အကောကံ

[ပဇာဝါရ] (ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကတ္တာပါဋ်-အရ ကလာပ်တူ
ကမ္မဇရုပ် ကိုးခုအားတပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းတဏှ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ
ကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တံးပါဋ်-အရ ကုဠိယ၊ အတ္တိ၊ အဝဂ္ဂတ
ဤသုံးပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ကုဠိယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိပက္ခဝါရ-သဟဇာတိန္ဒြိယ] (ရုပ်သင်္ခါရ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကတ္တာပါဋ်-အရ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့
စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါကံ၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ
ပြုအပ်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ-တို့နှင့် ယထာရဟ
အတူဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိ
ကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇဥပါဒ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ
ဥပါဒ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇဥပါဒ်၊ ရုပ် ပစ္စယပ္ပန်
တဏှ၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါဋ်-အရ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌
ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော
ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါကံ၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော နာမ်
ကုဋေ ၈-ပါး ပစ္စည်းတဏှ၊[တို့၏ သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိ] (၁)

ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် ကိုးခုအားတပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ
ပစ္စည်းတရားတို့၏ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ [ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ၊ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ အဝဂ္ဂတ] သတ္တိ ရ၏။ (၂)

ဈာနပစ္စည်းပဋိစ္စ(ပါ-၂၄)ဟောပါရ (ပါ-၁၅၆)

၃၃

ဈာနပစ္စည်း

၆။ ဈာနပစ္စည်း-၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော+
ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာန်တရားကိုယ် ၅-ပါး
ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ လတ်၊ ကြီး(စ)နှင့် ကွဲ၊ မဂ်ပေါင်း (၁၀)

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
ဈာန်တရားကိုယ် ၅-ပါး	ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-ကြဉ် စိတ်-၇၉၊ စေ-၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပဉ္စာဝါရအစုံ ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
(က) ဈာန် ၅-ပါး	(က) ကုသိုလ်-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈ (သမ္ပ)
	(ဗျာ) စိတ္တဇရုပ်
	(ကဗျာ) က-၂၁၊ စေတသိက်-၃၈၊ (သမ္ပ) စိတ္တဇရုပ်
(အက) ဈာန် ၅-ပါး	(အက) အကု-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇ (သမ္ပ)
	(ဗျာ) စိတ္တဇရုပ်
	(အကဗျာ) အကု-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇၊ (သမ္ပ) စိတ္တဇရုပ်
(ပထဝီ) ဝိ/ကြိဈာန်-၅ (ဗျာ)	(ဗျာ) ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-ကြဉ် ဝိပါက်-၂၆၊ ကြိယာ-၂၁၊ စေ-၃၈၊ (သမ္ပ) စိတ္တဇရုပ်
(ပဋိသန္ဓေ) ဝိ-ဈာန် ၅-ပါး	(ဗျာ) ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၇၊ (သမ္ပ) ကမ္မတ္တာရုပ်

အမှာ/ ပဉ္စဝိညာဏေသု ဈာနဂါနိ န လက္ခန္တိ-ဟု သင်္ဂဟ၌ ဆိုထားသောကြောင့်
ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာ-တို့သည် ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-၌ ယှဉ်ခိုက် ဈာန်အမည် မရသော
ကြောင့် “ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀” ကို ကြဉ်ရသည်ဟု မှတ်ပါ။

[ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-ဈာနပစ္စည်း၏နိဒ္ဒိသီတဖွယ်ရှိ] ဈာနပစ္စယောတိ။ (နိဿယနာဏရူပိယိ) ဈာနဂါနိ
ဈာနသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဂူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ဈာနဂါနိ၊ဈာန်တို့သည်။ဈာနသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ဈာန်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။
ဓမ္မာနဉ္စ၊ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်ကြဉ်သော စိတ်တခုယုတ်ရှစ်ဆယ်၊ စေတသိက် (၅၂)
ခုတို့အား၎င်း။တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ထိုဈာန်၊ ဈာန်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်လျှင်
ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ဂူပါနဉ္စ၊စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း။ဈာနပစ္စယေန၊
ဈာနပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

[ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-ဈာနပစ္စည်း] ကတ္တားပါဌ်-အရ ဈာန်တရားကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်ကြဉ်သော စိတ်တခုယုတ်ရှစ်ဆယ်၊ စေတ
သိက် ၉၀ပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကနိဏ္ဍိပါဌ်-အရ

တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဈာန, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, သမ္ပယုတ္တ, ဝိပုယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (၁၁) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ-အတွက် ကတ္တား ပုဒ်အရကို "သဟဇာတ" အတိုင်း ကောက်ပါ။

ဈာနပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလေန ကုသလ်-၌ ဖိတ်ပါဋ်-အရဟံ၊
ပဉ္စာဝါရ - ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရဟံ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဝေဒနာ, ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနင်တရား ကိုယ် ၅-ပါး ဖွဲ့စည်းတည်း၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါရ်ပါဋ်-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဖွဲ့ဖွယ်ရှိတည်း၊ ရ၏။ ကရိုဏ်ပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, ဈာန, မဂ္ဂ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ (၉) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဋ်အရ
ကုသလေန အဗျာကတံ-(က+ဗျာ) ၌ ဖိတ်ပါဋ်-အရဟံ၊
ပဉ္စာဝါရ ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရဟံ၊

စိတ္တဓရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဝေဒနာ, ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနင်တရား ကိုယ် ၅-ပါး ဖွဲ့စည်းတည်း၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါရ်ပါဋ်-အရ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဓရုပ် ဖွဲ့ဖွယ်ရှိတည်း၊ ရ၏။ ကရိုဏ်ပါဋ်- အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, ဈာန, မဂ္ဂ, ဝိပုယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလေန ကုသလဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဋ်-အရဟံ၊
ပဉ္စာဝါရ - ကုသလော ကုသလဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရဟံ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, စိတ္တဓရုပ်အားဟပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် - ၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဝေဒနာ, ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနင်တရား ကိုယ် ၅-ပါး ဖွဲ့စည်းတည်း၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါရ်-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, စိတ္တဓရုပ် ဖွဲ့ဖွယ်ရှိတည်း၊ ရ၏။ ကရိုဏ်ပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, ဈာန, မဂ္ဂ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ - အကုသလေန အကုသလ်-၌ ဖိတ်ပါဋ်-အရဟံ၊
ပဉ္စာဝါရ - အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရဟံ၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ် ၃၁သ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ

တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနတရား ကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဗျိဏ်းပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၉) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိမ်ပါဋ်-အရ
အကုသလေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ၌ ဟိမ်ပါဋ်-အရ၊
ပဇာဝါရ အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ။

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟုဆိုအပ်သော ဈာနတရား ကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဗျိဏ်းပါဋ်- အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ -အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ဟိမ်ပါဋ်-အရ၊
ပဇာဝါရ -အကုသလော အကုသလဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ။

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနတရား ကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိ-အရ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ရ၏။ ကဗျိဏ်းပါဋ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-ဈာန] (ပစ္စိစ္ဆိမံ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ ဒွေးပဉ္စ ဝိညာဉ် တစ်ဆယ်ကြည့်သော ဝိပါက်-၂၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိပါက်-၂၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေတသိက်-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာသည် ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း (ပစ္စိစ္ဆိမံ) { ပဋိစ္စဝါရ -အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိမ်ပါဋ်-အရ
ပဇာဝါရ -အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဋ်-အရ

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်ကြည့်သော ဝိပါက် ဆဠိသ၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနတရား

ကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်ကြဉ်သော ဝိပါက ဆဋ္ဌိသ၊ ကြိယာဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိ ရ၏။

ဈာနပစ္စည်း (ပဋိသန္ဓေအခါ) ပဋိစ္စဝါရ - အဗျာကတောန အဗျာကတံ-၌ ဣန္ဒြိယ-အရ ပဉ္စာဝါရ - အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ဣန္ဒြိယ-အရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော ပဋိသန္ဓေ ဧကေနဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပိတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော ဈာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဈာနသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရ ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ -၃၅၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၁၁)

[ပဋိစ္စဝါရ-ဈာန] (စွမ်းဆောင်ရည်) အဗျာကတောန အဗျာကတံ-၌ ဣန္ဒြိယ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပဉ္စရသ-တို့နှင့် ယထာရဟ အတူညပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇ ဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိ ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဈာနင် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဈာနသတ္တိ ရ၏။

➤ ဈာနယဋ္ဌနာ ၃-ပါး ။ သာမညယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သက္ကန္တိယယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သမဂ္ဂ ယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သက္ကန္တိယမဂ္ဂယဋ္ဌနာ ၉-ပါး။

➤ ဣန္ဒြိယယဋ္ဌနာ (၄၆)ပါး ။ ပကိဏ္ဏကယဋ္ဌနာ ၁-ပါး၊ (မိဿကယဋ္ဌနာ ၃-ပါးကား) အတ္တိအဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယဝိပယုတ္တယဋ္ဌနာ။ (ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ သဟဇာတယဋ္ဌနာ (၇၂)ပါးကား) သာမညယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သမဂ္ဂယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သဈာနယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သဈာနမဂ္ဂယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သာဟာရယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သာဓိပတိအာဟာရယဋ္ဌနာ ၆-ပါး၊ သာဓိပတိမဂ္ဂယဋ္ဌနာ ၆-ပါး၊ သဟေတုမဂ္ဂယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သဟေတု အဓိပတိ မဂ္ဂယဋ္ဌနာ ၆-ပါး တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မဂ္ဂပစ္စည်း

၇။ မဂ္ဂပစ္စည်း-၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် အားတပ်သော+ ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတိ စေတသိက် ၃-ခု၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂဝတရားကိုယ် ၉-ပါး ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်၊ ကြီး (၈)နှင့် ဟေ၊ ဝိ၊ ဣ၊ ဈာ-ပေါင်း (၁၃)။

ပစ္စယဒီဒ္ဓေသ ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
မဂ္ဂဝတရားကိုယ် ၉-ပါး	သဟိတ်စိတ်-၇၊ စေတသိက်-၅ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	မဋ္ဌိ/ ပဉ္စာပါရမီ ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
ကုသိုလ်မဂ္ဂ ၈-ပါး (ပညာ--ဧကဂ္ဂတာ)	(က) ကုသိုလ်-၂၊ စေတသိက်-၃၈ (သမ်) (ဗျ) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် (ကုဗျ) ၇-၂၊ စေ-၃၈၊ (သမ်) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်
အကုသိုလ်မဂ္ဂ ၄-ပါး (တက်၊ ဝိ၊ ဓ၊ ဒိဋ္ဌိ)	(အကု) အကု-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇ (သမ်) (ဗျ) သဟိတ် စိတ္တဇရုပ် (အကုဗျ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ (သမ်) သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်
ပစ္စယုပ္ပန် ၈-ပါး (ပညာ--ဧကဂ္ဂတာ)	(ဗျ) သဟိတ်ဝိပါက်-၂၊ သဟိတ်ကြိယာ-၁၇၊ စေ-၃၈၊ (သမ်) သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်
ပဋိသန္ဓေ ၅-ပါး (ပညာ၊ တက်၊ ဝိ၊ သတိ၊ ဓ)	(ဗျ) သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ (သမ်) ကမ္မဇရုပ်

[ပစ္စယဒီဒ္ဓေသ-မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ဒီဒ္ဓိသိတပ္ပပါဒ်] မဂ္ဂပစ္စယောတိ။ (ဒိဿနာကာရမိဒ္ဓိ) မဂ္ဂဂီနိ မဂ္ဂ သမ္ပယုတ္တကာနိ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနိ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) မဂ္ဂဂီနိ၊ မဂ္ဂဝတိသည။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာနိ၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနဉ္စ၊ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့အား၎င်း။ တံ သမုဋ္ဌာနာနိ၊ ထိုမဂ္ဂဝ၊ မဂ္ဂဝနှင့် ယှဉ်ကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပါနဉ္စ၊ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား၎င်း။ မဂ္ဂပစ္စယေန၊ မဂ္ဂပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

[ပစ္စယဒီဒ္ဓေသ-မဂ္ဂပစ္စည်း] ကတ္တားပါဒ်-အရ မဂ္ဂဝတရားကိုယ် ၉-ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အပ္ပပါဒ်ပါဒ်-အရ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော မဂ္ဂ၊ ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ ယဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊

ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၃) ပစ္စည်း ရ၏။

ပဋိစ္စေါရ-အတွက် ကတ္တားပုဒ်အရကို "သဟဇာတ" အတိုင်း ကောက်ပါ။

မဂ္ဂပစ္စည်း { ပဋိစ္စေါရ - ကုသလေန ကုသလ်-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရုဏ၊
ပဇာဝါရ - ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ စိတ္တကုဏ တခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတိ စေတသိက် ၃-ခု၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး ဖစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ ဖစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာအားတပ်သော မဂ္ဂင် ၈-ပါးဖြစ်အံ့၊ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း { ပဋိစ္စေါရ ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ
ကုသလေန အဗျာကတံ-(ကု+ဗျာ) ၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရုဏ၊
ပဇာဝါရ ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တကုဏ တခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတိ စေတသိက် ၃-ခု၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး ဖစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ဖစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကမ္မိန္ဒြိယ- အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၀) ။

မဂ္ဂပစ္စည်း { ပဋိစ္စေါရ ကုသလေန ကုသလဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရုဏ၊
ပဇာဝါရ ကုသလော ကုသလဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် -၂၁၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တကုဏ တခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတိ စေတသိက် ၃-ခု၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး ဖစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာ၊ စိတ္တဇရုပ် ဖစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၉)

မဂ္ဂပစ္စည်း { ပဋိစ္စေါရ အကုသလေန အကုသလ်-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရုဏ၊
ပဇာဝါရ အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

သမ္ပယုတ္တကုန္ဒာအားတပ်သော အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ စိတ္တကုဏ တခုတခု၌ရှိသော

ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂတရားကိုယ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတရား၊
[တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။ သမ္မုဒါန်ပါဌ်-အရ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊
ရ၏။ ဣန္ဒြိယပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊
အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၀)

မဂ္ဂပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဌ်အရ
အကုသလဗေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ၌ ဖိတ်ပါဌ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထာပါဌ်-အရကား၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရာ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-
၂၇၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဆိုအပ်သော
မဂ္ဂတရားကိုယ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။

သမ္မုဒါန်ပါဌ်-အရ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဣန္ဒြိယပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊
နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၉) ပစ္စည်း ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း { ပဋိစ္စဝါရ အကုသလဗေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဌ်-အရကား၊
ပဉ္စာဝါရ အကုသလော အကုသလဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထာပါဌ်-အရကား၊

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရာ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်
-၁၂၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခု တခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဆိုအပ်
သော မဂ္ဂတရားကိုယ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။

သမ္မုဒါန်-အရ အကုသိုလ်- ၁၂ စေ-၂၇၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဣန္ဒြိယပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊
နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ (ပစ္စေဒါဒါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဣတ္ထာပါဌ်-အရ သဟိတဝိပက်
ဧကဝိသ၊ သဟိတကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတအစိတ နာမက္ခန္ဓာကို
စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတဝိပက် ဧကဝိသ၊ သဟိတကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊
အစိတ အစိတ နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း (ပစ္စေဒါဒါ) { ပဋိစ္စဝါရ အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပါဌ်-အရ
ပဉ္စာဝါရ အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထာပါဌ်-အရ

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တပ်သော သဟိတ
ဝိပက်-၂၁၊ သဟိတကြိယာ-၁၇၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတိ
စေတသိက် ၃-ခု၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂတရားကိုယ် ၈-ပါး
ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။ သမ္မုဒါန်ပါဌ်-အရ သဟိတဝိပက်-၂၁၊ သဟိတကြိယာ-

၁၇၊ စေ-၃၈၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တံပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကုဏ္ဍိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၃)

[ပဋိစ္စဝါရ] (ပဋိသန္ဓေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကမ္မာပါဠိ-အရ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်-အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း (ပဋိသန္ဓေအခါ) { ပဋိစ္စဝါရ] အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ [ပဉ္စမပါရ] အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကမ္မာပါဠိ-အရ

သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတု၊ [တို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇၊ စေ-၃၇၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တံပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ကုဏ္ဍိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။

[ပဋိစ္စဝါရ-မဂ္ဂပစ္စည်း] (ရှုပိသိသိ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကမ္မာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရတုံဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ဝိပါက၊ သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တေရသတို့နှင့် ယထာရဟအတူ ဥပါဒ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ် နှင့်တကွသော သဟိတ်စိတ္တဇ ဥပါဒါရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ-အရကား သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ဝိပါက၊ သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခု၌ရှိသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ မဂ္ဂသတ္တိ ရ၏။

➤ ဗျေယုဒ္ဓာ (၅၇) ပါး ။ ။ သာမညယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သက္ကန္တိယယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သဈာန ယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သက္ကန္တိယဈာနယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သာဓိပတိက္ကန္တိယယဋ္ဌနာ ၆-ပါး၊ သဟေတု ကုဏ္ဍိယယဋ္ဌနာ ၉-ပါး၊ သဟေတုအဓိပတိက္ကန္တိယယဋ္ဌနာ ၆-ပါး။

➤ ကမ္မာပါဠိအရ ဒိဋ္ဌိကိုထောက်ယူသော သမ္ပဒါနိပါဠိအရ - ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု ဒိဋ္ဌိကြဉ် စေတသိက် (၂၁) ပါး။ ကမ္မိတ္တံပါဠိအရ - မဂ္ဂ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ အားဖြင့် (၇) ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

သဟဇာတအလင်္ဂ ၄-ပါး

၁။ အညမည-၌ (၁) အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ (၂) အချင်းချင်းအားတပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ၊ ဗာဟိရ၊ အာဟာရဇ၊ ဥတုဇ၊ အသညသတ် ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇအားဖြင့် မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ (၃) အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဩဒ္ဓိဂ္ဂ-တိဏီ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပစ္စည်း (၁×၃×၂)	ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
၁။ စိတ်-ဇု၊ စေ-၅၂	စိတ်-ဇု၊ စေ-၅၂
၂။ မဟာဘုတ်-၄	မဟာဘုတ်-၄
၃။ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅ ဟဒယဝတ္ထု	ဟဒယဝတ္ထု ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅

ပစ္စည်း (၁×၃×၂)	ပဉ္စိစ္စ/ပဉ္စာဝါရအစွဲ ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
(ကု-ကု) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈ [အချင်းချင်းအားတပ်သော]
(အကု-အကု) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇ [အချင်းချင်းအားတပ်သော]
(ဗျာ-ဗျာ) ပုဏ္ဏိ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈
(ဗျာ-ဗျာ) ပဋိသန္ဓေ ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅ -- ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅ ----- ဟဒယဝတ္ထု -----	ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅ ဟဒယဝတ္ထု ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅
(ဗျာ-ဗျာ) [ရုပ်သက်သက်] မဟာဘုတ်-၄	မဟာဘုတ်-၄

ဩဒ္ဓိဂ္ဂရန် ။ ။ အညမညပစ္စည်းသည် ပဋိသန္ဓေအခါ ကေန်ရသည့်အတွက် “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ ဝတ္ထုဿစ” ဟု “ဝတ္ထုဿစ” ထည့်၍ဆိုပါ။ [အညမည ပထမအချက် သုဒ္ဓသင်္ချာ၌ သဟဇာတ အကြီးအသွားကဲ့သို့ “အချင်းချင်းအားဝင်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားဝင်း တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး-ဟု ရှိလျှင် ပါဠိတော်နှင့် ညီလိမ့်မည်။]

➤ အညမညပစ္စည်း၏ နိဒ္ဒိသ်တဗ္ဗ ပါဠိ - အညမညပစ္စယောတိ။

(၁) (ဒိဿနာကာရပြုပါဠိ) (နာမ်က နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပါဠိ) စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမည ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၂) (ရုပ်က ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါဠိ/မဟာဘုတ်အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုပါဠိ) စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမည ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၃) (ပုဏ္ဏိကာရပဋိသန္ဓေက၌ ပဉ္စဝေါကာရနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုတို့ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပါဠိ/နာမ်ရုပ်သည် နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါဠိ) ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမ ရူပံ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အနက်) စတ္တာရောလေးပါးကုန်သော။ အရူပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့

သည်။အညမည-အညမညဿ၊အချင်းချင်းအား။ (တနည်း) အညောအညဿ၊တပါးသည် တပါးအား။အညမညပစ္စယေန၊အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ။ * စတ္တာရော၊လေးပါးကုန်သော။မဟာဘူတာ၊မဟာဘုတ်တို့သည်။အညမည- အညမညဿ၊အချင်းချင်းအား။(တနည်း) အညောအညဿ၊တပါးသည် တပါးအား။အည မညပစ္စယေန၊အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ဟောတိ။၏။ * ဩက္ကန္တိက္ခဏေ၊ပဋိသန္ဓေခဏ၌။နာမရူပပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု သည်။အညမည-အညမညဿ၊အချင်းချင်းအား။ (တနည်း) အညောအညဿ၊တပါးသည် တပါးအား။အညမညပစ္စယေန၊အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။ဟောတိ။၏။

[နိစဒ္ဓသ-အညမည] (ဈောဏေရာ ခဏ အရူပီနာ-ဟူသော) ကတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော တပါးတပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော နာမက္ခန္ဓာ- အားတပ်သော သုံးပါး သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ် သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သပ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ကရူဏိယ-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္ထိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးဖြစ်အံ့၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္ထိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးဖြစ် အံ့၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇)ပစ္စည်း။

(ဈောဏေရာ မဟာဘူတာ-ဟူသော) ကတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ် သော တပါးတပါးသော မဟာဘုတ်၊ တပါး တပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ်သော သုံးပါး သုံးပါးသော မဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ်သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ် ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သပ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော မဟာဘုတ်၊ တပါး တပါးသော မဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ကရူဏိယ-အရ တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇)။

(ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပ-ဟူသော) ကတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယ ဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သပ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကရူဏိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စည်း။ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာဖြစ်အံ့၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စည်း။

ပဋိစ္စတိရ-အတွက် ကတ္တား ပုဒ်အရကို "အာ ရဗ္ဗတ " အတိုင်း ကောက်ပါ။

အညမည {ပဋိစ္စဝါရ| ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရဏာ၊
[ပဉ္စာဝါရ| ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

အချင်းချင်းအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ် အစိတ်
နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ အညမညသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊
အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်း
သော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း ရ၏။

အညမည {ပဋိစ္စဝါရ| အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရဏာ၊
[ပဉ္စာဝါရ| အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

အချင်းချင်းအားတပ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ အညမညသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော
သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း ရ၏။

အညမည (ပစ္စိန္တိအာရုံ) {ပဋိစ္စဝါရ| အဗျာကတေန အဗျာကတံ -၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ
[ပဉ္စာဝါရ| အဗျာကတော အဗျာကတဿ -၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

အချင်းချင်းအားတပ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်
အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ အညမညသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဝိပါက်-၃၆၊
ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တိပါဠိ-အရ အချင်း
ချင်းအားတပ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာဖြစ်အံ့၊
တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊
သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အညမည] (ပဋိသန္ဓေအာရုံ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ -၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုကို
စွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊
ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဖိတ်ပါဠိ-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်-
၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ
နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား တို့၏ အညမညသတ္တိ ရ၏။

[ပုဂ္ဂါရ-အညမည] (ပဋိသန္ဓေအာရုံ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ -၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၇၊
အစိတ် အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော

သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈)။

[ပဋိစ္စဝါရ-အညမည] (ရှုသက်သက်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ ?-၌ ကဏ္ဍာပိဋ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါကံ၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ-တို့နှင့် ယထာရဟ အတူဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာဘုတ်၎င်း ပစ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။

အညမည (ရှုသက်သက်) { ပဋိစ္စဝါရ] အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိတ်ပိဋ်-အရ [ပုဂ္ဂေါရ] အဗျာကတော အဗျာကတဿ ?-၌ ကဏ္ဍာပိဋ်-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ် ပစ္စည်းတု၊ [တို့၏ အညမညသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပယုပ္ပန်-အရ ခုနစ်ခုသော မဟာဘုတ်၎င်း ပစ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တပိဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၅)ပစ္စည်း။

ဝိပါကပစ္စည်း

၂။ ဝိပါက-၌ (၁) အချင်းချင်းအား၎င်း၊ (၂) အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား၎င်း တပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါကံ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ (၃) ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား။

သန္တု-ဧကံ (အဗျာကတော အဗျာကတဿ)

ပစ္စယုပ္ပန်သ ပစ္စည်း (၁×၃×၂)	ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
၁။ ဝိ-၃၆၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ စေ-၃၈
၂။ ဝိ-၃၆၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်
၃။ ပဉ္စ-ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထု

ပစ္စည်း (၁×၃×၂)		ပဋိစ္စ/ ပုဂ္ဂေါရအစွဲ ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
(ဗျာ-ဗျာ)	ပဝတ္တိ- ဝိ-၃၆၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ စေ-၃၈၊ စိတ္တဇရုပ်
	ပဋိသန္ဓေ- ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅	ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅၊ ကဋတ္တာရုပ်
	ပဉ္စဝေါကာရ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထု

[နိဓဿ-ဝိပါက] (နိဿယနာကရုပ္ပိန္ဒြိယံ) ဝိပါကာ စတ္တာဧရာ ခန္ဓာ အရူပိနော အညမည် ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အနက်) ဝိပါကာဝိပါကဖြစ်ကုန်သော။စတ္တရော၊လေးပါး ကုန်သော။အရူပိနော၊ နှစ်ဖြစ်ကုန်သော။ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်။အညမည်-အညမည်ဿ၊ အချင်းချင်းအား။(စနည်း) အညောအညဿ၊တပါးသည် တပါးအား။ဝိပါကပစ္စယေန၊ဝိပါက ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ဟောတိ၊၏။

[နိဓဿ-ဝိပါက] ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော တပါးတပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော သုံးပါး သုံးပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာအားတပ် သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ကပ္ပိန္ဒြိယံ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ဝိပါက၊ သဟဇာတ၊ အညမည်၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-ဝိပါက] (ပစ္စိန္တိအာရ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ ဝိပါက-၃၆၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိပါက-၃၆၊ စေ- ၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဝိပါက (ပစ္စိန္တိအာရ) [ပဋိစ္စဝါရ] အဗျာကတေန အဗျာကတံ -၌ ဟိမ်ပါဠိ-အရ [ပဗ္ဗာဝါရ] အဗျာကတော အဗျာကတဿ -၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တလရုပ်အား၎င်းတပ်သော ဝိပါက ဆတ္တိဿ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိဿ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ ဝိပါက သတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဝိပါက-၃၆၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ရ၏။ ကပ္ပိန္ဒြိယံ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည်၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-ဝိပါက] (ပဋိသန္ဓေအာရ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ -၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဝိပါက (ပဋိသန္ဓေအာရ) [ပဋိစ္စဝါရ] အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိမ်ပါဠိ-အရ [ပဗ္ဗာဝါရ] အဗျာကတော အဗျာကတဿ -၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်းတပ်သော ပဋိ သန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်

ပစ္စယုတ္တကော၊ ရ၏။ ကုသိုလ်ပရိယာယ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-ဝိပါက] (စိတ်သမ္ဘာ) အဗျာကတောန အဗျာကတံ ၃-၌ ကဏ္ဍာပိန္နိ-အရ

အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ငွေပစ္စုပ္ပန်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ပစ္စုပ္ပန်ကရ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တလ မဟာဘုတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ-တို့နှင့် ယထာရဟ အတူညီပါသော ပဋိသန္ဓေကမ္မလ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော ဝိပါကပြုအပ်သော စိတ္တလပါသော၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလပါသော၊ ရုပ် ပစ္စယုတ္တကော၊ ရ၏။ ယိတိပိန္နိ-အရ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်အားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါကလေးခု၊ ငွေပစ္စုပ္ပန်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြည်သော ဝိပါကတစ်ပါး၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ယိတိပိန္နိ ရ၏။

သမ္မယုတ္တပစ္စည်း

၃။ သမ္မယုတ္တ-၌ အချင်းချင်းအားတပ်သော+ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ပစ္စည်းတရား။ အနိစ္စ-တိဏိ။ (ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ) ကုသလောကုသလဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ။

ပစ္စယုတ္တကော	ပစ္စည်း (၁×၃×၂)	ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
	၁။ စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂
ပစ္စည်း (၁×၃×၂)		[ပဋိစ္စ/ပဋိသန္ဓေ] ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
(ကု-ကု)	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈ [အချင်းချင်းအားတပ်သော]
(အကု-အကု)	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇ [အချင်းချင်းအားတပ်သော]
(ဗျာ-ဗျာ)	[ပဝတ္တိ] ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈
(ဗျာ-ဗျာ)	[ပဋိသန္ဓေ] ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅	ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅

[နိဗ္ဗေသ] သမ္မယုတ္တပစ္စည်း၏ နိဗ္ဗေသပစ္စည်း- သမ္မယုတ္တပစ္စည်းတို့။ [ရုက္ခက ရုက္ခအားကျေးဇူးပြုပုံ] (နိဿယကဏ္ဍပိန္နိ) စက္ကာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမည သမ္မယုတ္တပစ္စည်းနာမ ပစ္စည်း။

(အနုတ်) စက္ကာရောလေးပါးကုန်သော။ အရူပိနောနာမဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ အညမည-အညမညဿ၊ အချင်းချင်းအား။ (တနည်း) အညောအညဿ၊ တပါးသည် တပါးအား။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းနာမ၊ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စည်း၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။

[နိဗ္ဗေသ-သမ္မယုတ္တ] (စက္ကာရော ခန္ဓာ အရူပိနော-ဟူသော) ကဏ္ဍာပိန္နိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော

နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော တပါးတပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော နာမက္ခန္ဓာ-
 အားတပ်သော သုံးပါး သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်
 သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သစ္စဒါနိပါတ်-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော
 နာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
 ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ
 လေးပါးဖြစ်အံ့၊ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း၊
 အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးဖြစ်
 အံ့၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၇)ပစ္စည်း။

ပဋိစ္စဝါရ-အတွက် ကတ္တား ပုဒ်အရ ခုန့် "အာ ရမ္မဏ" အတိုင်း ကောက်ပါ။

သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ { ပဋိစ္စဝါရ ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရက၊
 ပဇာဝါရ ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရက၊

အချင်းချင်းအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိဿ၊ အစိတ် အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တသတ္တိ] ရ၏။ သစ္စဒါနိပါတ်-အရ ကုသိုလ်-၂၊ စေ-၃၊
 အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်း
 သော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း ရ၏။

သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ { ပဋိစ္စဝါရ အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရက၊
 ပဇာဝါရ အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရက၊

အချင်းချင်းအားတပ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
 ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ အညမညသတ္တိ] ရ၏။ သစ္စဒါနိပါတ်-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၊ အစိတ်
 အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော
 သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း ရ၏။

သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ (ပဝတ္တိအခါ) { ပဋိစ္စဝါရ အဗျာကတေန အဗျာကတံ ၁-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ
 ပဇာဝါရ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ၁-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

အချင်းချင်းအားတပ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၊ စေ-၃၊ အစိတ်အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တသတ္တိ] ရ၏။ သစ္စဒါနိပါတ်-အရ ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-
 ၂၊ စေ-၃၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက်
 ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ၊
 အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

သမ္ဗုဒ္ဓတ္တ (ပဋိသန္ဓေအခါ) { ပဋိစ္စဝါရ အဗျာကတေန အဗျာကတံ ၂-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ
 ပဇာဝါရ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ၂-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ
 အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ အစိတ်

အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ တို့၏ သမ္ပယုတ္တသတ္တိ ရ၏။ သမ္ပဒါနိယိန္ဒ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒါနိယိန္ဒ- အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ဝိပဿနာပစ္စည်း

၄။ သဟဇာတဗိမ္ပယုတ္တ-၌ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ခွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြင်သော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ-တိကိ။ (ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ)

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ စိတ်-၇၅၊ စေ-၅၂		စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်
၂။ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅		ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅

ပစ္စည်း	ပဋိပက္ခ/ပဉ္စဝါရအခွဲ	ပစ္စယုပ္ပန်
(ကု-ဗျာ) ကု-၂၊ စေ-၃၈		စိတ္တဇရုပ်
(အကု-ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇		စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ-ဗျာ) ပဝတ္တိ၊ ဝိ-၂၂၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈		စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ-ဗျာ) ပဋိသန္ဓေ၊ ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅		ကဋတ္တာရုပ်
ဟဒယဝတ္ထု		ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅

[နိဒ္ဒေသ] (ဣန္ဒြေဗျာ) (သမ္ပယုတ္တဗိမ္ပယုတ္တပဋိပက္ခ/ဣန္ဒြေဗျာ နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်ပဋိပက္ခ)

[နိဒ္ဒေသနာကာရ] (၁) ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿနာပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အရူပိ) ရူပိနော၊ ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဆဝတ္ထုတရားတို့သည်။ အရူပိနံ၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အရူပဝိပါကလေးခုကြင်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့အား။ ဝိပဿနာပစ္စယေန သဟဇာတဗိမ္ပယုတ္တ၊ ဖုရေဇာတဗိမ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ ၅၄ - ဆက်ကြည့်။

(ဣန္ဒြေဗျာ) [သဟဇာတဗိမ္ပယုတ္တ-အလို] (ရူပိနော ဓမ္မာ-ဟူသော) ကမ္မာပိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနှင့်အတူ ဥပါဝိသော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိယိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒါနိယိန္ဒ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော

ဝိပဿတ္တ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပုရေဇာတဝိပဿတ္တ-အလို] (ရူပီဇော ဧမ္မာ-ဟူသော) ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ဆဝတ္ထု၊ ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အရူပဝိပါကလေးခုကြည့်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ် ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဝိပဿတ္တ၊ အာရမ္မဏ၊ အနိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ကုန္ဒိယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၉) ပစ္စည်းရ၏။

ပစ္စယနိဓေသ [ရားဂူဿ](ဃဟ/ပစ္ဆာဓာတဝိပဿတ္တပြုပါဠိ/ရားသည့် ရုပ်အားကျေးဇူးပြုပြုပါဠိ)

* [နိဿယကာကရဏ] (၂) အရူပီဇော ဓမ္မာ ရူပီနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အနက်) အရူပီဇော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အရူပဝိပါကလေးခုကြည့်သော စိတ် (၈၅)ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ရူပီနံ၊ ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ စတု သမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့အား။ ဝိပဿတ္တပစ္စယေန သဟဇာတဝိပဿတ္တ၊ ပစ္ဆာဓာတဝိပဿတ္တသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

[ရားဂူဿ](ဃဟဇာတဝိပဿတ္တ-အလို) (အရူပီဇော ဧမ္မာ-ဟူသော) ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အရူပဝိပါကလေးခု၊ ဒွေးပညာညာဉ်တဆယ်၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည့်သော စိတ် (၇၅) ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ စိတ္တလရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော ဝိပဿတ္တ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စည်း ရ၏။

[ပစ္ဆာဓာတဝိပဿတ္တ-အလို] (အရူပီဇော ဧမ္မာ-ဟူသော) ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌိသို့ရောက်သော ဧကေ၊ ဒွိ၊ တိ၊ စတု၊ ကာယအား တပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အရူပဝိပါကလေးခုကြည့်သော ပဌမဘဝင် အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော စိတ်(၈၅)ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌိသို့ရောက်သော ဧကေ၊ ဒွိ၊ တိ၊ စတု၊ ကာယ ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ ဝိပဿတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၄) ပစ္စည်း ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ-ကျ န ကတ္တား ပုဒ်အရကို "သဟဇာတ" အတိုင်း ကောက်ပါ။

[ပဋိစ္စဝါရ] ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတနိဿယ + ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတ + ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတ ဝိပဿနာ + ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတတ္ထိ + ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတ အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၏ -- ကုသလေန ကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ -- ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေ-အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေ-အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

ဧည့်ပြုရောတနံဿ၊ ဧည့်ပြုရောတ၊ ဧည့်ပြုရောတပိယုတ္တ၊ ဧည့်ပြုရောတတ္ထိ၊ ဧည့်ပြုရောတအဂ္ဂိတ-
ပစ္စည်းတိ၏။ ပဋိစ္စတရ- ကသလေန ကသလ်-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရကား။

ပူးတွဲချက်
 [နိ. ဖု. ပိမ်. အတ္ထိ အပ်] { ပဋိစ္စဝါရ- ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရကား/
 ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-(၂) ၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရ/
 ပဉ္စာဝါရ- အဗျာကတော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍူးပါဠိ-အရကား

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာ အားတပ်သော ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဋ်နား အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ မရဏာသန္ဓ ကုသိုလ်ဇော ၅-ချက်အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဉ္စဉာဏာ၊ [တို့၏ ဝတ္ထုပြုရောတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပြုရောဓာတ၊ ဝတ္ထုပြုရောတပိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထုပြုရောတတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပြုရောဓာတ အဝိဂတသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဋ်-အရကား ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ ပဉ္စယုပ္ပန်တု၊ ရ၏။ ကရုဏိပါဋ်-အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ ပရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စေါရ၊ ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတနိဿယ + ဝတ္ထုပုရေဇာတ + ဝတ္ထု
ပုရေဇာတဗိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဏှိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတအပိဂတ-
ပစ္စည်းတို့၏ အကုသလေန အကုသလံ-၌ ကမ္မာပါဋိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ
 အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
 အကုသိုလ်-၁။ ၉-၂၇၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပဗ္ဗယုပ္ပံတရား ရ၏။

ဓမ္မပြုရောတနိဿယ၊ ဓမ္မပြုရောတ၊ ဓမ္မပြုရောတဝိပူပတ္ထ၊ ဓမ္မပြုရောတတ္ထိ၊ ဓမ္မပြုရောတအဂ္ဂိတ-
ပစ္စည်းတိုင်း ပဒဋ္ဌိစစ်ချေ- အာကာသလေန အာကာသလံ-၌ ဖိတ်ပါရှိ-အရကား/

စွဲသွင်းတို့၏ { ပဋိစ္စခါရ- အကုသလေန အကုသလံ-၌ စိတ်ပါရှိ-အရကား/
[နိ.ပု.ဝိမ်, အတ္ထိအဝိ] { အကုသလေန အကုသလာဗျာကတံ-(၂) ၌ စိတ်ပါရှိအရ/
ပဇာခါရ- အဗျာကတော အကုသလဿ-၌ ကမ္မာပါရှိ -အရကား

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ အားတပ်
သော ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော
ဟဒယဝတ္ထု။ မရဏာသန္တ အကုသိုလ်ဇော ၅-ချက်အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေ
သော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ [တို့၏
ဝတ္ထုပူရဇာတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပူရဇာတ၊ ဝတ္ထုပူရဇာတစိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထုပူရဇာတဏှိ၊ ဝတ္ထုပူရဇာတအဝိဂတ-သတ္တိ]
ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါတ်-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော အကုသိုလ်
ခွါဒသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဏဗ္ဗိကာနိပါတ်-အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော
နိဿယ၊ အာရမ္မဏာ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏာပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊
အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။ (၅၁-လည်းကြည့်)

သမာဓာတိပစ္စယတ္ထ { ပဋိစ္စခါရ် ကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရုဏ၊ /
 ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ (၅၀/၅၁)
 ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-(၁) ၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ /
 ပဇာခါရ် ကုသလော အဗျာကတဿ-(၁)၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

စိတ္တလရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သမာဓာတိပစ္စယတ္ထသတ္တိ] ရ၏။ (၁)

သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ စိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သမာဓာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ်] ပစ္စာဇာတ + ပစ္စာဇာတဝိပဿနာ + ပစ္စာဇာတတ္ထိ + ပစ္စာဇာတအဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ ကုသလော အဗျာကတဿ-(၂) ၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော တိလ၊ စတုလကာယအား တပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော ကုသိုလ် ၈၀၀၊ စေတသိက် ၈၁၀၀၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော တိလ၊ စတုလကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပစ္စာဇာတ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၄)ပစ္စယသတ္တိ။

သမာဓာတိပစ္စယတ္ထ { ပဋိစ္စခါရ် အကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရုဏ၊ /
 အကုသလေန အကုသလာဗျာကတံ-(၁) ၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ /
 အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိတ်ပါဠိ-အရ /
 ပဇာခါရ် အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

စိတ္တလရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သမာဓာတိပစ္စယတ္ထသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ စိတ္တလရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သမာဓာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ်] ပစ္စာဇာတ + ပစ္စာဇာတဝိပဿနာ + ပစ္စာဇာတတ္ထိ + ပစ္စာဇာတအဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရုဏ၊

ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော တိလ၊ စတုလကာယအား တပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေတသိက်-၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော တိလ၊ စတုလကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ

တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပစ္စာဇာတ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၄)ပစ္စယသတ္တိ။

ပဋိစ္စ/ (ပစ္စိန္တအဓိ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပေါ်အရ--ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက် လေးခုကြည့်သော ဝိပါက်-၃၂ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိပါက်-၃၂ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

သမာဓာတိပစ္စယာ $\left\{ \begin{array}{l} \text{ပဋိစ္စဝါရ} \text{ (ပစ္စိန္တအဓိ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-} (၁) \text{ ၌ ဖိစိပ်ပါဌ်-အရ} \\ \text{ပဇာဝါရ} \text{ (ပစ္စိန္တအဓိ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပေါ်-အရ} \end{array} \right.$

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည့်သော ဝိပါက်-၂၂ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား၊ (တို့၏ သမာဓာတိပစ္စယာသတ္တိ) ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ ဝိပါက်၊ ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကမ္မိတန်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သမာဓာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ (၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပစ္စယုပ္ပန်သတ္တိ ရ၏။

ဝတ္ထုပြုရောတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပြုရောတ၊ ဝတ္ထုပြုရောတပိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထုပြုရောတဏ္ဍိ၊ ဝတ္ထုပြုရောတအဝိဂတ-

ပစ္စည်းတို့၏ $\left\{ \begin{array}{l} \text{ပဋိစ္စဝါရ-} \text{ (ပစ္စိန္တအဓိ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-} (၂) \text{ ၌ ဖိစိပ်ပါဌ်-အရ} \\ \text{ပဇာဝါရ-} \text{ (ပစ္စိန္တအဓိ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပေါ်-အရ} \end{array} \right.$

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော သောတဝတ္ထု၊ ယာနဝိညာဉ်ဒွေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ယာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်ဒွေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုက ဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ဇိဝှိဝတ္ထု၊ ကာယဝိညာဉ်ဒွေးအားတပ်သော မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ကာယဝတ္ထု၊ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သော အခါ အဇ္ဈပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် ကြည့်သော နောက်နောက်သော ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ် သော ဟဒယဝတ္ထု၊ နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အား တပ်သော ရှေးစိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ မရဏာသန္ဓာအခါ ပဉ္စဝေါကာရဘဝ ၁၅-ခု၊ အာဝဇ္ဇဒွေး၊ သမ္ပင်္ဂဋ္ဌိဒွေး၊ သန္တိရဏ ၃-ခု၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာ သန္တုကြိယာဇော ၅-ချက်၊ တဒါရုံ၊ စုတိအားတပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရား၊ (တို့၏ ပုရောဓာတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပြုရောတ၊ ဝတ္ထုပြုရောတပိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထုပြုရောတဏ္ဍိ၊ ဝတ္ထုပြုရောတအဝိဂတသတ္တိ) ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရကား ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက် လေးခုကြည့်သော

ပဌမဘဝင် အစရှိသော နောက်နောက်သော ဝိပါက် ဗာတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကနိဏ္ဍိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဉ္စဝါရ] ပစ္စာယတ + ပစ္စာယတဝိပုယုတ္တ + ပစ္စာယတတ္ထိ + ပစ္စာယတ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ အဗျာကတော အဗျာကတဿ-(၂) ဌ် ကဏ္ဍာပါဠိ-အရက၊

ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော ဧကေ၊ ဒွိ၊ တိ၊ စတုရကာယ အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပ ဝိပါက် ၄-ခုကြဉ်သော ပထမဘဝင် အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော ဝိပါက် ဗာဝိသ၊ ကြိယာ ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော ဧကေ၊ ဒွိ၊ တိ၊ စတုရ ကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကနိဏ္ဍိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပစ္စာယတ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၄) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စ/ (ပဋိသန္ဓေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပုဏ္ဏ-အရ- ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်၊ အစိတ်အပေါင်း နာမ က္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

သမာဓာတိပုယုတ္တ(ပဋိသန္ဓေအခါ) { ပဋိစ္စဝါရ] အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဖိစိတပါဠိ-အရ/ [ပဉ္စဝါရ] အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ- အရ- ကဋတ္တာရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ- ၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား၊ [တို့၏ သမာဓာတိပုယုတ္တသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကနိဏ္ဍိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အာသမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိတို့ တွင် ဝိပယုတ္တသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စ/ (ပုဏ္ဏိသိသိ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပုဏ္ဏ-အရ- ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဉ်တဿ၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟဗြဟ္မာသော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ ပန္နရသနှင့် ယထာရဟအတူ ဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇဥပါဒ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဥပါဒ်ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဖိစိတပါဠိ-အရ -- စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်

သော ပဉ္စဝေါကာရသုံးခုဖြစ်သောအခါ အဇ္ဈပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ သမာဓာတဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိ ရ၏။

➤ ရှုပိဇော ဓမ္မော အရှုပိနံ ဓမ္မောနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ၄ ပစ္စယော --- ကို

[သမာဓာတဝိပ္ပယုတ္တ-နှိအညီအနက်] ရှုပိဇော၊ ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ အရှုပိနံ၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မောနံ၊ ပဉ္စ ဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောနံ၊ သမာဓာတ ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

[ပုရောဓာတဝိပ္ပယုတ္တ-နှိအညီအနက်] ရှုပိဇော၊ ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ ဆဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ အရှုပိနံ၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မောနံ၊ အဇ္ဈပဝိပါက် လေးခုကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောနံ၊ ပုရေဓာတ ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သမာဓာတ အကြီး ၄-ပါး

➤ သမာဓာတ၊ သမာဓာတိဿယ၊ သမာဓာတဏ္ဌိ၊ သမာဓာတအဝိဂ္ဂဟပစ္စည်း တို့၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ-၌ (၁) အချင်းချင်းအား၎င်း၊ (၂) အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တလရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်အား၎င်း တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ (၃) အချင်းချင်း အား၎င်း၊ (၄) ဥပါဒါရုပ်အား၎င်း တပ်သော အလုံးစုံသော မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ (၅) အချင်းချင်း အား တပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ-နာ

* နာမက္ခန္ဓာ = ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပစ္စည်း (၁×၃×၂)	ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
၁။ စိတ်-ဂဉ္ဇေ စေ-၅၂	စိတ်-ဂဉ္ဇေ စေ-၅၂
၂။ စိတ်-ဂဉ္ဇေ စေ-၅၂	စိတ်-ဂဉ္ဇေ စေ-၅၂၊ စိတ္တလ ပဋိသန္ဓေကမ္မလ
၃။ မဟာဘုတ်-၄	မဟာဘုတ်-၄
၄။ မဟာဘုတ်-၄	ဥပါဒါရုပ်
၅။ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထု
ဟဒယဝတ္ထု	ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅

နိဒ္ဒေသ-ပဋိစ္စ-ပဋာ+သ, ဒိ, အတ္တိ, အဓိပစ္စည်း

၅၅

ပစ္စည်း[ကိစ္စဖြစ်သော] (၁×၃×၂)	ပဋိစ္စ/	ပဋာဝါရအစွဲ/ ပစ္စယုပ္ပန် (၃×၁×၂)
(ကု-ကု) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈		ကု-၂၁၊ စေ-၃၈ () [အချင်းချင်းအားအပ်သော]
(ကု-ဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈		စိတ္တဇရုပ်
(ကု-ကုဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈		ကု-၂၁၊ စေ-၃၈၊ () စိတ္တဇရုပ်
(အကု-အကု) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇		အကု-၁၂၊ စေ-၂၇ () [အချင်းချင်းအားအပ်သော]
(အကု-ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇		စိတ္တဇရုပ်
(အကု-အကုဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇		အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ () စိတ္တဇရုပ်
	[စေတီ] ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၁၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၁၊ စေ-၃၈၊ () စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ-ဗျာ)	[ပဋိသန္ဓေ] ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅	ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅၊ () ကဋတ္တဇရုပ်
	ပစ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထု
	ဟဒယဝတ္ထု	ပစ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅
	[ရှည်သက်သက်] မဟာဘူတ-၄	မဟာဘူတ-၄၊ ဥပါဒါရုပ်
(ကုဗျာ-ဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈၊ ဘူတ-၄		စိတ္တဇရုပ်
(အကုဗျာ-ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ဘူတ-၄		စိတ္တဇရုပ်

အဗျာ/ ဤအနည်းပဋိစ္စပါအတွက်လည်း ကဏ္ဍာယိန္တရ်ပိတ်ပိတ်အရကောက် ဖြစ်သည်။

[ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-သဟဇာတ / နိဿယ / အတ္တိ / အဓိဂတပစ္စည်းတို့၏]

(နိဿယာယာရုံပဋိ) ၁။ * (ရုပ်သည် ရုပ်အား အတူတကွ ကျေးဇူးပြုပုံ ပဋိ) စက္ကာရော ခန္ဓာ အဂ္ဂပိနော အညမည် သဟဇာတ/နိဿယ/အတ္တိ/အဓိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂။ (ရုပ်သည် ရုပ်အား အတူတကွ ကျေးဇူးပြုပုံ ပဋိ) စက္ကာရော မဟာဘူတာ အညမည် သဟဇာတ/နိဿယ/အတ္တိ/အဓိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၃။ (ရုပ်သည် ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပုံ ပဋိ) / (ပုလောကာရုပ်သန္ဓေတော် ပုလောကာရုဗျာဏှာ ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပုံ) ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ အညမည် သဟဇာတ/ နိဿယ/အတ္တိ/အဓိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ၂။ * (ရုပ်သည် ရုပ်အား အတူတကွ ကျေးဇူးပြုပုံ ပဋိ) စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မော စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ သဟဇာတ/နိဿယ/အတ္တိ/အဓိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၄။ * (ရုပ်သည် ရုပ်အား အတူတကွ ကျေးဇူးပြုပုံ ပဋိ) မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ သဟဇာတ/နိဿယ/အတ္တိ/အဓိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

➤ ပဋိသန္ဓေအခါ၌သာ ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု/ ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ ရုပ်ရှယ်၍ မဟာကြားသောပဋိ

* (ရုပ်သည် ရုပ်အား အတူတကွ ကျေးဇူးပြုပုံ ပဋိ) ရူပိနော ဓမ္မော အဂ္ဂပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိတာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကိဉ္စိတာလေ န သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဓနုကံ) စက္ကာရောလေးပါးကုန်သော။ အရူပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့

သည်။အညမည-အညမညဿ၊အချင်းချင်းအား။(တနည်း) အညောအညဿ၊တပါးသည်
 တပါးအား။ သဟဇာတပစ္စယေန၊သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်
 သည်။ဟောတိ၊၏။ * စတ္တာဓရောလေးပါးကုန်သော။မဟာဘူတာ၊မဟာဘုတ်တို့သည်။
 အညမည-အညမညဿ၊အချင်းချင်းအား။(တနည်း) အညောအညဿ၊တပါးသည် တပါး
 အား။သဟဇာတပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ဟောတိ၊၏။ * ဩတ္တန္တိ
ကွဇဇာ၊ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေသဏှံ။နာမရူပံ၊ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယ
 ဝတ္ထုသည်။အညမည-အညမညဿ၊အချင်းချင်းအား။(တနည်း) အညောအညဿ၊တပါး
 သည် တပါးအား။သဟဇာတပစ္စယေန၊သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။ဟောတိ၊၏။

* စိတ္တစတသိကာစိတ် စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာ၊အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ခွေးပဉ္စ
 ဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော စိတ် (၇၅) ခု၊ စေ (၅၂) နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။
 စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ရူပါနံ၊စိတ္တရုပ်တို့အား။(အဋ္ဌဏ္ဍာနည်း) ရူပါနံ၊
 စိတ္တရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်တို့အား။(ဇာတိနည်း) သဟဇာတပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။
 ဟောတိ၊၏။ * မဟာဘူတာ၊မဟာဘုတ်တို့သည်။ဥပါဒါရူပါနံ၊ဥပါဒါရုပ်တို့အား။သဟဇာတ
ပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။ဟောတိ၊၏။ * ဣဝိဇနာ၊ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာ၊ဟဒယဝတ္ထု
 တို့သည်။အရူပါနံ၊နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာနံ၊ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ကိစ္ဆိ
 ကာလေ၊ပဋိသန္ဓေကာလ၌။သဟဇာတပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။ဟောတိ၊၏။ ကိစ္ဆိ
 ကာလေ၊ပဝတ္တိကာလ၌။သဟဇာတပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။နဟောတိ၊မဖြစ်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-သမာဇာတ / ဒိဿယ / အတ္တိ / အဓိဂတပစ္စည်းတို့၏

(ဇ္ဈာနော ဓဉ္စာ အရူပဉ္စာ-ဟူသော) ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်
 သော တပါးတပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော သုံးပါး
 သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော
 နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တပါး တပါး
 သော နာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကဏ္ဍိယံ၊ပါဠိ-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ
 လေးပါးဖြစ်အံ့၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဓိဂတ (၆)ပစ္စည်း၊
 အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးဖြစ်
 အံ့၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဓိဂတ (၇)ပစ္စည်း။

(ဇ္ဈာနော မဟာဘူတာ-ဟူသော) ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ်
 သော တပါးတပါးသော မဟာဘုတ်၊ တပါး တပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ်သော သုံးပါး
 သုံးပါးသော မဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အားတပ်သော နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော
 မဟာဘုတ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သုံးပါး သုံးပါးသော မဟာဘုတ်၊ တပါး

တပါးသော မဟာဘုတ်, နှစ်ပါး နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော သမာဇာတ, အညမည, နိဿယ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၅)။

(ဩက္ခန္ဓာကောဓာမဂ္ဂ-ဟူသော) ကတ္တာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယ ဝတ္ထု ပစ္စည်းတု။ ရင်။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သမာဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၆) ပစ္စည်း။ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာဖြစ်အံ့။ သမာဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, ဝိပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ။

(ဇိတ္တစေတသိကာ ဧော-ဟူသော) ကတ္တာပါဠိ- အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော စိတ် (၇၅) ခု၊ စေ-၅၂ ပစ္စည်းတု။ ရင်။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။ (တနည်း) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော အရူပ ဝိပါက ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဖြစ်အံ့။ သမာဇာတ, နိဿယ, ဝိပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၅) ပစ္စည်း။ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါကပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဖြစ်အံ့။ သမာဇာတ, နိဿယ, ဝိပါက, ဝိပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ။

(ဗောဓိပုဏ္ဏား-ဟူသော) ကတ္တာပါဠိ-အရ မဟာဘုတ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတု။ ရင်။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်း သော သမာဇာတ, နိဿယ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၄) ပစ္စယသတ္တိ ရင်။

(ဣဒ္ဓါဓော ဧော-ဟူသော) ကတ္တာပါဠိ-အရ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတု။ ရင်။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။ ကိပ္ပိကာဇေ သမာဇာတပစ္စယေသု-ဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ-ဖြင့် ပဋိသန္ဓေကာလ၌ သမာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။ ကိပ္ပိကာဇေ ခု သမာဇာတပစ္စယေသု-ဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ-ဖြင့် ပဝတ္တိကာလ၌ သမာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး မပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

➤ ဝိဂတယဋ္ဌနာ ၃-ပါး ။ ။ အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိဿယ နတ္ထိ ယဋ္ဌနာ, သာသေဝန ယဋ္ဌနာ, သကမ္မယဋ္ဌနာ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိစ္စ / ပဉာပါရ - သမာဇာတ, နိဿယ, အတ္တိ, အဝိဂတ ပစ္စည်း:

[ပဋိစ္စဝါရ-သမ, နိ, အတ္တိ, အဝိ] ကုသလေန ကုသလံ (ကု+က) -၌ ကတ္တာပါဠိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တု။ ရင်။

အဃ, နိ, အတ္တိ, အဓိ {ပဋိစ္စဝါရ၊ ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရဏ၊
ပဉာဝါရ၊ ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏ၊

အချင်းချင်းအားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတဏှ၊ [တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်- ၂၊ စေ-
- ၃၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။ ကမ္မိတိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်း
သော သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အဃ, နိ, အတ္တိ, အဓိ] ကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ
ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ/ အဃ, နိ, အတ္တိ, အဓိ { ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-(ကုဗျာ+ဗျာ)
ကုသလေန အဗျာကတံ-(ကု+ဗျာ) ၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရဏ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေ-
တသိက် အဋ္ဌတိသ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအားသင်း, ဥပါဝါရုပ်အားသင်း
တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတဏှ၊ တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အဃ, နိ, အတ္တိ, အဓိ] ကုသလေန ကုသလဗျာကတံ-(ကု+ကုဗျာ) ၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-
အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။

ဖိတ်ပါဠိ-အရဏ၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌
ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်- ၂၊ စေ- ၃၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအားသင်း,
ဥပါဝါရုပ်အားသင်း တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတဏှ၊ တို့၏ သမာဓာတသတ္တိ/ သမာဓာတ
နိဿယသတ္တိ/ သမာဓာတသတ္တိ/ သမာဓာတအဝိဂတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အဃ, နိ, အတ္တိ, အဓိ] အကုသလေန အကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အကုသိုလ်
ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်
ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။

အဃ, နိ, အတ္တိ, အဓိ {ပဋိစ္စဝါရ၊ အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဖိတ်ပါဠိ-အရဏ၊
ပဉာဝါရ၊ အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏ၊

အချင်းချင်းအားတပ်သော အကုသိုလ်- ၁၂၊ စေ- ၂၇၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
ပစ္စည်းတဏှ၊ [တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အကုသိုလ်- ၁၂၊ စေ- ၂၇၊ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တဏှ၊ ရ၏။ ကမ္မိတိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော
သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အတ္ထိ, အဝိ] အကုသလေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါနိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ် ဖန္ဓုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ/သမာ, နိ, အတ္ထိ, အဝိ { အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-(အကုဗျာ+ဗျာ) အကုသလေန အဗျာကတံ-(အကု+ဗျာ) ၌ ဟိတံပါနိ-အရတား၊

စိတ္တလရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေတသိက်-၂၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ ဥပါဒါရုပ်အား၎င်း တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ဖန္ဓုတရား၊ တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အတ္ထိ, အဝိ] အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါနိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာသည်ပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ် ဖန္ဓုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဟိတံပါနိ-အရတား၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တလရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေ- ၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ ဥပါဒါရုပ်အား၎င်း တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ဖန္ဓုတရား၊ တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အတ္ထိ, အဝိ] (ပဝတ္ထိအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါနိ-အရ ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ် ဖန္ဓုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတံပါနိ-အရ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တလရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအား၎င်း၊ ဥပါဒါရုပ်အား၎င်း တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ဖန္ဓုတရား၊ တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အတ္ထိ, အဝိ] (ပဋိသန္ဓေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါနိ-အရ ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ် ဖန္ဓုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတံပါနိ-အရ အချင်းချင်းအား၎င်း, အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော ပဋိသန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်း အား၎င်း, ဥပါဒါရုပ်အား၎င်း တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားတို့၏ သမာဓာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အတ္ထိ, အဝိ] (ရုပ်သင်္ခယ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါနိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့

စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသ-တို့နှင့် ယထာရဟ အကုသိုလ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်, ဗာဟိရ မဟာဘုတ်, အာဟာရဇမဟာဘုတ်, ဥဘုဇမဟာဘုတ်, အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်, ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇဥပါဒါ, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ, ဗာဟိရဥပါဒါ, အာဟာရဇ ဥပါဒါ, ဥဘုဇဥပါဒါ, အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါ, ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအား၎င်း, ဥပါဒါ ရုပ်အား၎င်း တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတဏှာ၊ တို့၏ သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အဋ္ဌိ, အဝိ] ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၊ ၁၈-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ, အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။ (ဟိတ်ပါဠိ (ဣ+ဈ)ကြည့်)

[ပဋိစ္စဝါရ-သမာ, နိ, အဋ္ဌိ, အဝိ] အကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ ၁၈-၂၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ, အစိတ်အပေါင်း မဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အဋ္ဌိ, အဝိ] ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၊ ၁၈-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတဏှာ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, နိဿယ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ (၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အဋ္ဌိ, အဝိ] ကုသလော ကုသလဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၊ ၁၈-၃၈၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတဏှာ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်-၂၊ ၁၈-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။

ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ (၄) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အဋ္ဌိ, အဝိ] အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရဏာ၊

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ ၁၈-၂၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတဏှာ၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တဏှာ၊ ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, နိဿယ, ဝိပ္ပယုတ္တ,

အတ္တိ, အဝိဂတ ဤ (၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အတ္တိ, အဝိ] အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရာ၊

အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္တိ, အဝိဂတ ဤ (၄) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အတ္တိ, အဝိ] (ပစ္စိန္တိအာ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

အချင်းချင်းအား၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇ ရုပ်အား၎င်း တပ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇ ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, သမ္ပယုတ္တ, ဝိပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၈) ပစ္စည်း။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အတ္တိ, အဝိ] (ပဋိသန္ဓေအာ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-

အရ အချင်းချင်းအား၎င်း, အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အား၎င်း တပ်သော ပဋိ သန္ဓေ-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ, ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ

တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, သမ္ပယုတ္တ, ဝိပယုတ္တ, အတ္တိ, အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အတ္တိ, အဝိ] (ဗုဒ္ဓိသန္တရ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-

အရ အချင်းချင်းအား၎င်း, ဥပါဒါရုပ်အား၎င်း တပ်သော စိတ္တဇမဟာဘူတ, ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ မဟာဘူတ, ဗာဟိရ မဟာဘူတ, အာဟာရဇမဟာဘူတ, ဥတုဇမဟာဘူတ, အသည သတ် ကမ္မဇမဟာဘူတ, ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘူတ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇဥပါဒါ, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ, ဗာဟိရဥပါဒါ, အာဟာရဇ ဥပါဒါ, ဥတုဇဥပါဒါ, အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါ, ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, အတ္တိ, အဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သမာဓာတသတ္တိဝိသေသ ရ၏။

[ပဉာဓါရ-သမာ, နိ, အတ္တိ, အဝိ] ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ

စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အပေါင်း မဟာဘူတ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ

စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

[ပဉ္စာဓါရ-အယ၊ နိ၊ အတ္တိ၊ အဝိ] အကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကမ္မာယိဋ္ဌိ-အရ- စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အဝိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ အဝိတ်အပေါင်း မဟာဘူတ ပဉ္စည်းတရား ရ၏။

အပ္ပဒါနိယ-အရ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိန္ဒြိယ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၄) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာဓါရ အနုလုံ သဟဇာတ သမ္မာနာ (၂၅၅)ချက်

(ပစ္စည်းတရား)

၁။ သာမည (ဟိမ္မိ-မုဒ္ဓိ)	ဟေ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဗျာ၊ မဂ်		
၂။ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ-	ဣ၊ မဂ်	+၂	(ပစ္စည်းအရအတွက်)
၃။ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ	ဣ၊ ဗျာ	+၂	။
၄။ ဝိတက်၊ ဧကဂ္ဂတာ	ဗျာ၊ မဂ်	+၂	။
၅။ ဧကဂ္ဂတာ	ဣ၊ ဗျာ၊ မဂ်	+၃	။
၆။ စေတနာ	က၊ ဟာရ	+၂	။
၇။ ဝိညာဉ်	ဟာ၊ ဣ	+၂	။
၈။ ဆန္ဒာဓိ	ဝိပတိ	+၁	။
၉။ စိတ္တာဓိ	မိ၊ ဟာ၊ ဣ	+၃	။
၁၀။ ဝိရိယာဓိ	မိ၊ ဣ၊ မဂ်	+၃	။
၁၁။ အမောဟ	ဟေ၊ ဣ၊ မဂ်	+၃	။
၁၂။ ဝိမံသာဓိ	ဟေ၊ မိ၊ ဣ၊ မဂ်	+၄	။

ယင်း(၁၂)ချက်ထဲမှ မိမိဟောလိုသော ပစ္စည်းပါဝင်ရာ အချက်များကို ရွေးထုတ်ပါ။ အဓိပတိ၊ ကမ္မ-မှ တစ်ပါးသော ပစ္စည်းများ၌ ပထမအချက်ကို “အာမညသမ္မာနာ” ဟု အမည်ပေးပါ။ နောက်အချက်များ၌ တွဲဖက်ပါဝင်လာသော ပစ္စည်းများ၏ ရှေ့မှာ “သ” ယှဉ်ကပ်၍ ယနေ့ အမည်ပေးပါ။

(ပုံစံ) ၁၂-ချက်ထဲမှ ဖောတု-ပါသော အချက်တို့ကို ရှာကြည့်လျှင် (၁) သာမည၊ (၁၁) ဟေ၊ ဣ၊ မဂ်၊ (၁၂) ဟေ၊ မိ၊ ဣ၊ မဂ်-တို့ကို တွေ့၏။ ယင်းတို့ကိုကြည့်၍ (၁) ကို အာမညသမ္မာနာ၊ ဖောတု-ကို “သ” ဖြင့် သိမ်း၍ (၁၁) အချက်ကို “သတ္တိယမ္မာနာ” (၁၂) အချက်ကို “အာမိတိယမ္မာနာ” ဟု အမည်ပေးပါ။

သဟင်္ဂယ ဃဋ္ဌနာ

၆၃

➤ သဟင်္ဂယ ဃဋ္ဌနာဆိုရိုး အဓိပါက ၄-ဈာန်

ပစ္စယုပ္ပန်တရား (အားတပ်သော)	ပစ္စည်း	ပစ္စည်းရေ	သင်္ချာ	
၁။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်	()	ကြီး-၄	၇	၄
၂။ * သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု	()	ကြီး-၄ ည	၃	၂
၃။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော	()	ကြီး-၄ ည သမ်	၃	၂
၄။ စိတ္တရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်အားတပ်သော	()	ကြီး-၄	၈	၂

အမှာ/ * ဤအမှတ်ပြုတို့ အဓိပတိပစ္စည်း မရနိုင်ပါ။ (၁) သမ္ပတ္တနိကာယဋ္ဌနာ၊ (၂) သ-အညမညဋ္ဌနာ၊ (၃) သ-အညမညသမ္ပယုတ္တဋ္ဌနာ၊ (၄) သ-ဝိပဿနာ အမည်ပေးပါ။ “အာဟာ-နှင့် ဖိစာဓိပတိပစ္စည်းတရားဖြစ်က သင်္ချာ [၄-၂-၂-၂] ဟု မှတ်ပါ။

➤ သဓိပါက ဃဋ္ဌနာ ၅-ဈာန်

ပစ္စယုပ္ပန်တရား (အားတပ်သော ဖိစာဓိပတိ)	ပစ္စည်း	ပစ္စည်းရေ	သင်္ချာ	
၁။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်	()	ကြီး-၄၊ ၈		၁
၂။ * သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု	()	ကြီး-၄၊ ၈ ည		၁
၃။ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော	()	ကြီး-၄၊ ၈ ည သမ်		၁
၄။ စိတ္တရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်အားတပ်သော	()	ကြီး-၄၊ ၈	၈	၁
၅။ * ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ဖိစာဓိပတိ	()	ကြီး-၄၊ ၈ ည	၈	၁

ကြည့်ရှုရန် ။ * ဤအမှတ်ပြုတို့ အဓိပတိပစ္စည်း မရနိုင်ပါ။ သဓိပါကဖြစ်အံ့။ “ဖိစာဓိပတိ” ဟု ဆိုပါ။ အဓိပတိဆိုင်ရာ သဓိပါက၌ “ဗိုလ်-ဗိုလ်” ဟု ဆိုပါ။ ဝိညာဉ်စိတ္တာဓိပတိတို့၏ သဓိပါက၌ “ဖိစာဓိပတိ” ဟု ဆိုပါ။ ဗိုလ်-ဗိုလ်” ဟု ဆိုပါ။ နံပါတ် (၅)၌ “ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်” ဟု ဆိုပါ။

ဇေး ။ ။ အဓိပတိပစ္စယုပ္ပန်တရား-၏ နိဒ္ဒေသနာကာရပြ ပါဠိတော်တွင် ကရိုက်းပါဠိအရ ပြိုင်သင့်သော ပစ္စည်းများကို အဓိပါကဃဋ္ဌနာနည်းအရ ဆိုရိုးကျ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဇေး ။ ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရား အောက်ပါ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ရှု၍ ကရိုက်းပါဠိအရကို သဓိပါကဃဋ္ဌနာနည်းအရ ကောက်ပြခဲ့ပါ။

(က) စိတ္တရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်အား တပ်သော ဝိပါက၌ရှိသော ဇေတနာ။

(ခ) ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရား ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်ရှိသော ဇေတနာ။

➤ အာရုံစူးစိုက်မှု ၅-ပါး ။ ။ အဓိပတိ ဥပနိဿယဋ္ဌနာ၊ ပုရေဇာတအတ္တိအဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယဝိပဿနာယဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိဥပနိဿယယဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိ နိဿယဥပနိဿယ ဝိပဿနာ ယဋ္ဌနာ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၆၄

သမာဏိ၊ သမာဏတိ ဃဋ္ဌနာ

သမာဏိ၊ သမာဏတိ ဃဋ္ဌနာ (၅၇) ချက်

အဝိပါက ဃဋ္ဌနာ ၅-ချက်

(က) သမာဏတ သုဒ္ဓသင်္ချာအားလုံး	ကြီး-၄		
(ခ) အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး	ည	သမ်	
(ဂ) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိကြည်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး			၈၆
(ဃ) အချင်းချင်းအားတပ်သော မဟာဘူတ ၄-ပါး	ည		
(င) ဥပါဒါရုပ်အားတပ်သော မဟာဘူတ ၄-ပါး			
(စ) အချင်းချင်းအားတပ်သော ဟူဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး	ည		၈၆

ယင်း (၅)ချက်တွင် (က)သည် သဗ္ဗတ္တာနိကဃဋ္ဌနာ၊ ၎င်းနောက် ကြီး (၄) ကို “သ” ဖြင့် သိမ်း၍ (ခ-ဃ-စ) တို့ကို သ-အညမညဃဋ္ဌနာ၊ (ခ) ကို သ-အညမညသမ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ၊ (ဂ-စ) ကို သဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ၊ (စ) ကို သ-အညမညဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ။

သဝိပါက ဃဋ္ဌနာ ၅-ချက်

(က) ဝိပါက သုဒ္ဓသင်္ချာ အားလုံး	ကြီး-၄၊ ဝိပါက		
(ခ) အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး	ည	သမ်	
(ဂ) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါက ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး			၈၆
(ဃ) ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ဟူဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး	ည		၈၆

ယင်း (၄) ချက်တွင် (က)ကို သဗ္ဗတ္တာနိကဃဋ္ဌနာ၊ (ခ-ဃ)ကို သ-အညမညဃဋ္ဌနာ၊ (ခ)ကို သ-အညမညသမ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ၊ (ဂ-ဃ) ကို သဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ၊ (ဃ) ကို သ-အညမညဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ-ဟု မှတ်ပါ။ > ယာဓာတုဃဋ္ဌနာ ၁၀-ပါး / နိဿယပစ္စည်း၏ ယာဓာတုဃဋ္ဌနာ ၁၀-ပါး - အဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိကဃဋ္ဌနာ၊ သအညမညဃဋ္ဌနာ၊ သအညမည သမ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ၊ သအညမညဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာအားဖြင့် ၅-ပါး။ သဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိကဃဋ္ဌနာ၊ သအညမညဃဋ္ဌနာ၊ သအညမည သမ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ၊ သအညမည ဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ဖိဿကဃဋ္ဌနာ ၆-ပါး - အတ္တိ အဝိဂတ ဃဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိ ဃဋ္ဌနာ၊ သက္ကန္တိယဃဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တဃဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိ ဝိပ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ၊ သက္ကန္တိယ ဝိပ္ပယုတ္တ ဃဋ္ဌနာ။ ။ ဖုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္တိ အဝိဂတ ဃဋ္ဌနာ၊ သာရမ္ပဇာတ ဃဋ္ဌနာ၊ သာရမ္ပဇာတိ ဥပနိဿ ဃဋ္ဌနာ၊ သက္ကန္တိယ ဃဋ္ဌနာ+၂၀

သမာဏိ၊ သမာဏတိ ဘဋနာ

၆၅

သမာဏတ အကြီး၊ အလတ် ဘဋနာဇယား (၅၇) ချက်

အဓိပါက (၅) ချက်

ပစ္စည်း	သဟ	ည	သမ်	သဟဝိပ်	ည/ဝိပ်	အချက်
သဟဇာတ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
အညမည		၁	၁		၁	၃
နိဿယ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
သမ္ပယုတ္တ			၁			၁
ဝိပ္ပယုတ္တ				၁	၁	၂
အတ္တိ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
အဝိဂတ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
သင်္ချာ	၉	၃	၃	၃	၁	၂၆

သဓိပါက (၅) ချက်

	ဝိပါက သဟ	ဝိပါက ည	ဝိပါက သမ်	ဝိပါက သဟဝိပ်	ဝိပါက ည/ဝိပ်	အချက်
သဟဇာတ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
အညမည		၁	၁		၁	၃
နိဿယ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
ဝိပါက	၁	၁	၁	၁	၁	၅
သမ္ပယုတ္တ			၁			၁
ဝိပ္ပယုတ္တ				၁	၁	၂
အတ္တိ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
အဝိဂတ	၁	၁	၁	၁	၁	၅
သင်္ချာ	၁	၁	၁	၁	၁	၃၁

သဟဇာတမျိုး (၁၅)ပါး ကနိုဏ်းပါဠိအကောက်

“နာမ်ရုပ်ကြောက်စီး၊ နာမ်ရုပ်ငါး၊ နာမ်ကား၊ နာမ်ရုပ်လေး” ဟူသည်နှင့်အညီ

ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် နာမ်တရားအချင်းချင်း ဖြစ်ပါက-- ည၊ သမ်၊ ကြီး ၄-ပါး။ နာမ်နှင့်ရုပ် ဖြစ်ပါက-- ဝိပ်၊ ကြီး-၄။ နာမ်နှင့် နာမ်ရုပ် ဖြစ်ပါက-- ကြီး-၄။ (ဗျာ-ဗျာ) ၌ သဟလတ် ၄-ပါးတို့ ယထာရဟ ပါဝင်ကြသည်။

သဟဇာတမျိုး ပြီး၏။

အာရမ္မဏမျိုး (၈) မျိုး

၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသဒ္ဓါဝါရ၌ ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဝိညာဏဉာယတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေး၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု အားတပ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်းတပ်သော တရားမည်ကုန်၏။ အာရမ္မဏ ၈၀။

အာရမ္မဏမျိုး အာရုံဖြင့်ဆို၍

* ပစ္စယုပ္ပန်အာရုံ ကုသိုလ်ရှိလျှင် - အရဟတ္တမဂ်/အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကြည့်ပါ။

မေး - (က) ဧဝောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတပ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား၊

(ခ) ရူပါဝရေပဗ္ဗေရာနိစိတ်(၃)ခုအားတပ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား-တို့ကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

* အနာဂတိသင်္ကြယာအဘိညာဉ်၏အာရုံကို အတိအကျ သတ်မှတ်ပြပါ။ (လေးကြည့်)

ပစ္စည်း (အာရုံ) [ကတ္တားပါ၌]	ပစ္စယုပ္ပန် (အာရမ္မဏ)
၁။ ပစ္စယုပ္ပန် ရူပါရုံ ပစ္စယုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ ပစ္စယုပ္ပန် ဝဇ္ဇာရုံ ပစ္စယုပ္ပန် ရသာရုံ ပစ္စယုပ္ပန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ပစ္စယုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ [ဗျာ-ဗျာ]	စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေး (အားတပ်သော) သောတဝိညာဉ်ဒွေး ယာနဝိညာဉ်ဒွေး ဝိဝှိဝိညာဉ်ဒွေး ကာယဝိညာဉ်ဒွေး မနောဓာတ် ၃-ခု
၂။ ကာမစိတ်-၅၄၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး [ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ]	တဒါရုံ-၁၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်
၃။ ကိ-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ် [ကု-ကု၊ ကု-အကု၊ ကု-ဗျာ၊ အကု-အကု၊ အကု-ကု၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု]	အကု-၁၂၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဉာဏဝိပ-၈
၄။ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့် စိတ်-၈၇၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်-ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး [ကု-ကု၊ အကု-ကု၊ ဗျာ-ဗျာ]	မဟာကု ဉာဏသင်-၄ မဟာကြိ-ဉာဏသင်-၄
၅။ စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး [ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ]	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကြိ-ဉာဏသင်-၄
၆။ ဒုရပဋိစ္ဆန္တသက္ခသုခမဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန် ရူပါရုံ [ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-ဗျာ]	ဒိဗ္ဗေက္ခယကုသိုလ်-ကြိယာ အဘိညာဉ်
၇။ ဒုရပဋိစ္ဆန္တသက္ခသုခမဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ [ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-ဗျာ]	ဒိဗ္ဗေက္ခယကုသိုလ် ကြိယာအဘိညာဉ်

နိဒ္ဒေသ-ပဋိစ္စ-ပညာ+အာရမ္မဏပစ္စည်း

၆၇

၈။ ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကြီးသာ ပဉ္စမဈာန်၊ သတ သဟဿ-စသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး [ကု-ကု၊ ကု-ဈာ၊ ဈာ-ဈာ၊ ဈာ-ကု]	ဣဒ္ဓိဝိဒေ ကုသိုလ်/ ကြိယာ အဘိညာဉ် (အားတပ်သော)
ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်၊ သတ သဟဿ-စသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကြိယာပဉ္စမဈာန်၊ သတ သဟဿ-စသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး	ဣဒ္ဓိဝိဒေ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ဣဒ္ဓိဝိဒေ ကြိယာ အဘိညာဉ်
၉။ လွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတ်သော ၇-ရက် တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်-စဉ်း၊ စေ-၅၂-ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ကု-ကု၊ ကု-ဈာ၊ အကု-ကု၊ အကု-ဈာ၊ ဈာ-ဈာ၊ ဈာ-ကု]	ဓမ္မောပရိယ (ကုသိုလ်) ကြိယာ အဘိညာဉ် (အားတပ်သော)
(လွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတ်သော ၇-ရက် တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏရုပ်ကြည့်သော သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်(ဈာ)၊ ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ)	ဓမ္မောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်
၁၀။ ပုဗ္ဗေနိဝုဒ္ဓဖြစ်သော စိတ်-စဉ်း၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈-ဟုဆို အပ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အစဉ်လျှောက် ၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး	ပုဗ္ဗေနိဝိသာနဿတိ ကု/ ကြိ အဘိညာဉ် [ကု-ကု၊ ကု-ဈာ၊ အကု-ကု၊ အကု-ဈာ၊ ဈာ-ဈာ၊ ဈာ-ကု]
(ပုဗ္ဗေနိဝုဒ္ဓဖြစ်သော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏရုပ်ကြည့်သော စိတ်(ဈာ)၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈-ဟုဆိုအပ် သော ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အစဉ်လျှောက် ၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး)	ပုဗ္ဗေနိဝိသာနဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်
၁၁။ အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ကု-ကု၊ ကု-ဈာ၊ အကု-ကု၊ အကု-ဈာ]	ယထာဏမ္မူပကကုသိုလ် ကြိယာ အဘိညာဉ်
၁၂။ အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ်-စဉ်း၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈-ဟုဆို အပ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အစဉ်လျှောက် ၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး	အနာဂတ်သကုသိုလ်/ ကြိယာ အဘိညာဉ် [ကု-ကု၊ ကု-ဈာ၊ အကု-ကု၊ အကု-ဈာ၊ ဈာ-ဈာ၊ ဈာ-ကု]
(အနာဂတ်ဖြစ်သော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏရုပ်ကြည့်သော စိတ်-ဈာ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈-ဟုဆိုအပ် သော ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အစဉ်လျှောက် ၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး)	အနာဂတ်သကုသိုလ် အဘိညာဉ်
၁၃။ ကုသိုလ်ပညတ် ၁၀-ပါး၊ အသုဘပညတ် ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတသတိ-၏ အာရုံဖြစ်သော စင်္ခာရ ၁၀-ပါး၊ အာရုံပါးသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ်၊ ဓမ္မော၊ ဣဇ္ဇာ၊ ဗုဒ္ဓိကာမသော ဗြဟ္မဝိဟာရ စကား ၃-ပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းစသော သတ္တဝါပညတ်၊ ဤ ၂၅-ပါးသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ	ဣဒ္ဓိဝိဒေပဌမဈာန် စိတ် ၃-ခု

၆၈

နိဒ္ဒေသ-ပဋိစ္စ-ပညာ+အာရမ္မဏပစ္စည်း

ပစ္စည်း (အာရုံ) ကတ္တားပါငါ့	ပန် (အာရမ္မဏိက)
၁၄။ ကသိုဏ်းပညတ် ၁၀-ပါး၊ အာနာပါနဿတိ-၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ်၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား ၃-ပါးတို့၏အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ်၊ ဤ(၁၄)ပါးသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ	ဂ္ဂပါဝရေ ဒုတိယ ဈာန်-၃/ တတိယ ဈာန်-၃/ စေတုတ္ထ ဈာန်-၃ (အားတပ်သော)
၁၅။ ကသိုဏ်းပညတ် ၁၀-ပါး၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက်ပညတ်၊ ဥပေက္ခာဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား တစ်ပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ် ဤ (၁၅)ပါးသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ	ဂ္ဂပါဝရေ ပဉ္စမဈာန်စိတ်-၃
၁၆။ အာကာသကြည့်အပ်သော ကသိုဏ်း ၉-ပါးတို့တွင် တပါးပါးကို ခွါ၍ ရအပ်သောကောင်းကင်ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ	အာကာသာနဉာ ယစာရိတ် ၃-ခု
၁၇။ ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ကု-ကု]	ဝိညာ-ကုသိုလ်
၁၈။ ရှေးဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ကု-ဗျာ]	ဝိညာ-ဝိပါက်
၁၉။ ဤဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉာယတန ကြိယာ။ ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ဗျာ-ဗျာ၊ ကု-ဗျာ]	ဝိညာ-ကြိ
၂၀။ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်၊ ကြိယာ၏ မရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော နတ္ထိဘောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ	အာကိဉ္ဇညာ ယစာရိတ် ၃-ခု
၂၁။ ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကိဉ္ဇညာယတနကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ကု-ကု]	ဒေဝ-ကုသိုလ် (စေတုတ္ထဗ္ဗူစိတ်)
၂၂။ ရှေးဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကိဉ္ဇညာယတနကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ကု-ဗျာ]	ဒေဝ-ဝိပါက်
၂၃။ ဤဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကိဉ္ဇညာယတန ကြိယာ၊ ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကိဉ္ဇညာယတနကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ	ဒေဝ-ကြိယာ [ဗျာ-ဗျာ၊ ကု-ဗျာ]
၂၄။ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ [ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-ဗျာ]	လောကုတ္တ-၁

➤ ပစ္စယနိဓဿ- အနုဇ္ဈိယဏမရဏတရားတို့နှင့် အဂ္ဂမ္ဘိညာဏတရားတို့အသီးသီး တွေ့ဆုံကြပြီး အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတို့၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတပစ္စည်းတို့၏--

(နိဿယကာရပျိစိ) ဂ္ဂပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ/ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဒ္ဓါယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ/ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဂန္ဓာယတနံ ယာနဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ/ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရဿာယတနံ ဇိဟိဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ/ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဧဝဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ/ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဂ္ဂပါယတနံ သဒ္ဓါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရဿာယတနံ ဧဝဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မနောဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ/ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ဂ္ဂပါယတနံ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဂ္ဂပါရုံသည်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အား၎င်း။ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနဉ္စ၊ သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခုတို့အား၎င်း။ အာရမ္မဏပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတော်သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ (အနုဇ္ဈိယ၊ ဖေ၊ ဗြ)

ဂ္ဂပါယတနံ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဂ္ဂပါရုံသည်၎င်း။ (ပ) ဧဝဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဧဝဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်၎င်း။ မနောဓာတုယာ၊ မနောဓာတ် ၃-ခုအား၎င်း။ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ထိုမနောဓာတ် ၃-ခုနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနဉ္စ၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယကြည်သော အညသမာန်း စေတသိက် တဆယ်တို့အား၎င်း။ အာရမ္မဏပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ သည်။ ဟောတိ။

[ဒိန္ဒေသ - အာရမ္မဏ / ပုရေဇာတ / အတ္ထိ / အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏]

ဂ္ဂပါယတနံ-ဟူသော ကဏ္ဍာမိဋ်-အရ ပစ္စုပ္ပန် ဂ္ဂပါရုံ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

သမုဒ္ဓါပိဋ်-အရ စက္ခုဝိညာဉ်အား သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခု၊ ဖုဇ္ဈတ္တရ်တရားရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပိဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။ (သဒ္ဓါယတန ခေဉ်တူ၏။)

ဂ္ဂပါယတနံ(ပ)ဧဝဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ-ဟူသော ကဏ္ဍာမိဋ်-အရ ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

သမုဒ္ဓါပိဋ်-အရ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယကြည်သော အညသမာန်း စေတသိက် တဆယ် ဖုဇ္ဈတ္တရ်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပိဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၄) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[အာရမ္မဏပစ္စည်းနှင့်သာ] သဗ္ဗေ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

သဗ္ဗေဝံသိမ်းကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ မနောဝိညာဏ ဓာတုယာစ၊ မနောဝိညာဏဓာတ် (၇၆) ခုအား၎င်း။ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ထိုမနောဝိညာဏ ဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့အား၎င်း။ အာရမ္မဏ---။

သဗ္ဗေဓမ္မာ-ဟူသော ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ-အရ စိတ်တခုယုတ်ကိုးသယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ပယုတ္တကာနံ-အရ မနောဝိညာဏဓာတ် (၇၆) ခု၊ စေ-၅၂၊ ပစ္စယုတ္တကာ၊ ရ၏။

ကဏ္ဍိကံ-ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[အစွမ်းအားတို့ကိုတစ်ပြိုင်နက်တည်း စောင့်ရှောက်ကြည့်ပါ။]

➤ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကိုတစ်ပြိုင်နက်တည်း စောင့်ရှောက်ကြည့်ပါ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အနှစ်ချုပ် (သခပ်ပလက္ခဏာ) ဖြစ် ပါဠိတော်

ယံယံ ဓမ္မံ အာရမ္မ ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေတေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနိ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနုတ်) ယံယံဓမ္မံ၊ အကြင်အကြင်သို့ သဘောရှိသော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား ကို။ အာရမ္မဏ၊ အာရုံပြုကုန်၍။ ယေယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်အကြင်သို့ သဘောရှိကုန်သော အာ ရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ် စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့အား။ အာရမ္မ--။

ယံ ယံ ဓမ္မံ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားကို ပြ တော်မူ၏။ ယေယေဓမ္မာ-ဟူသောပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။ စိတ္တစေတသိကာ-ဟူသောပါဠိဖြင့် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် နာမက္ခန္ဓာသရုပ် ကို ပြတော်မူ၏။ တေတေဓမ္မာ-ဟူသော ကဏ္ဍာ၊ ပါဠိ-အရ နိယမအားဖြင့် ယံယံဓမ္မံ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသောအာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ တေသံတေသံဓမ္မာနံ-ဟူသော သမ္ပယုတ္တကာနံ-ဖြင့် နိယမအားဖြင့် ယေယေဓမ္မာ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။

ကဏ္ဍိကံ-ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စပါရ မှီတိပါဠိအဏေကိ

ပဉ္စာဝါရမှာ ပစ္စည်းကလည်း ကုသိုလ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကလည်း ကုသိုလ်စသည်ဖြင့် ရွေး

ချယ်ရသော်လည်း ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပဓာနဟောသော ဆဝါရ-၌ ပစ္စယုပ္ပန်ကိုသာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ ခွဲရမည်။ ပစ္စည်းကိုကား ၎င်းတို့ကို အာရုံပြုနိုင်သမျှ တရားကုန် အောင် ကောက်ရမည်။ (အာရုံပြုပုံ ဆိုနိုးယေး ကြည့်ပါ။)

ပဋိစ္စဝါရအဖွဲ့ ပစ္စည်း (ဟိတ်ပါ၌)	ပစ္စယုပ္ပန် (အားတပ်သော)
(ကု-ကု) အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ် စိတ်-၈၇၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်--အာရုံ ၆-ပါး	ကုသိုလ်-၂၁ (အားတပ်သော)
(အကု-အကု) ကိ-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ်--	အကုသိုလ်-၁၂
(ဗျာ-ဗျာ) ပစ္စိန္တိ စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်	ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀
(ပဋိသန္ဓေ) ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော အာရုံ ၆-ပါး	ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉

[ပဋိစ္စဝါရ-အာရမ္မဏ] ကုသလေန ကုသလ်-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါဠိ-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသအားတပ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် (၈၇)ခု၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ် ဤအာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အာရမ္မဏ] အကုသလေန အကုသလ်-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါဠိ-အရ အကုသိုလ် ခွဲသ အားတပ်သော လောကီစိတ် (၈၁)ခု၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဤအာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အာရမ္မဏ] (ပစ္စိန္တိ-အခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဟိတ်ပါဠိ-အရ ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသအားတပ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ် ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏။

[ပဋိစ္စဝါရ-အာရမ္မဏ] (ပဋိသန္ဓေ-အခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ စေ-၃၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ- အရ ပဋိသန္ဓေ ဧကုနဝိသအားတပ်သော ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော အာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ-အာရမ္မဏ] ကုသလော ကုသလဿ-၌ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ကြင်သော ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အပ္ပဒါနိပိန္ဒိ-အရ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဝိညာဏဉာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာ နာသညာယတနကုသိုလ်၊ ဣဒ္ဓိဝိစ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မူပဂ၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာကြင်သော စေတသိက် တေတ္ထိသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာ ဝိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ-အာရမ္မဏ] ကုသလော အကုသလဿ-၌ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အပ္ပဒါနိပိန္ဒိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဝိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ-အာရမ္မဏ] ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ ကုသိုလ်-၂၁ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အပ္ပဒါနိပိန္ဒိ-အရ တဒါရုံ ကောဒသ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြင်သော ကာမကြိယာတဆယ်၊ ဝိညာဏဉာယတနဝိပင်္ဂါ၊ ကြိယာ၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပင်္ဂါ၊ ကြိယာ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မူပဂ၊ အနာဂတံသ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာကြင်သော စေတသိက် တေတ္ထိသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာ ဝိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ပဇာခါရ-အာရမ္မဏ] အကုသလော အကုသလဿ-၌ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အပ္ပဒါနိပိန္ဒိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဝိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃) ပစ္စယသတ္တိ။

[ပဇာခါရ-အာရမ္မဏ] အကုသလော ကုသလဿ-၌ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အပ္ပဒါနိပိန္ဒိ-အရ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မူပဂ၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ အပ္ပမညာကြင်သော စေတသိက် ဆတ္တိသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အာရမ္မဏသတ္တိရ၏။

[ပဇာခါရ-အာရမ္မဏ] အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အပ္ပဒါနိပိန္ဒိ-အရ တဒါရုံ ကောဒသ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြင်သော ကာမကြိယာ-၁၀၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မူပဂ၊ အနာဂတံသ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာကြင်သော စေတသိက် တေတ္ထိသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣတ္ထာပိန္ဒိ-အရ အာရမ္မဏသတ္တိရ၏။

အာရုံဏာဓိပတိ၊ အာရုံဏူပယိဿယ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ-၌ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု၊ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုအားတပ်သောအလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေး၊ မောဟမူဒွေး၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြည်သော စိတ် ၈၄-ခု၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကစ္စ၊ ပိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက် ၄၇-ခု၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံဏာဓိပတိပစ္စည်း။ သင်္ချာ-သတ္တ။ ဂူသလော ဂူသလယ၊ ဂူသလော အဂူသလယ၊ ဂူသလော အဂူဂတယ၊ အဂူသလော အဂူသလယ၊ အဂူဂတော အဂူဂတယ၊ အဂူဂတော ဂူသလယ၊ စာ-အာ။

အဓိပတိ+ဥပနိဿယပစ္စည်း

အာရမ္မဏာဓိပတိ+အာရမ္မဏူပနိဿယအစွဲ

ပစ္စည်း [အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော] (ပဋိစ္စ-ပုဂ္ဂိုလ် စကား[၁၂]ကြည့်)	ပစ္စယုပ္ပန် [အလေးအမြတ်ပြုစုစု]
၁။ ကုဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်-၁၈၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူ၊ ဒုက္ခသဟရုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြည် လောကီ-၇၆၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္ဆ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည် စေ-၄၇ [ကု+အကု၊ အကု+အကု၊ ဖျာ+အကု]	လောဘမူ ၈-၃[အားတပ်]
၂။ လောကီကုသိုလ်-၁၇ [ကု+ကု]	မောကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-၃
၃။ အရဟတ္တမဂ်ကြည် ကုသိုလ်-၂၀၊ အောက်ဖိုလ် ၃-၃၊ နိဗ္ဗာန် [ကု+ကု၊ ဖျာ+ကု]	မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-၃
၄။ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန် [ကု+ဖျာ၊ ဖျာ+ဖျာ]	မောဂြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-၃
၅။ နိဗ္ဗာန် [ဖျာ+ဖျာ၊ ဖျာ+ကု]	လောကုတ္တရာဓိတိ-၈

အထက်ဖော်ပြပါ ဆိုရိုးကိုကြည့်၍ ကု+ကု စသည်ဆိုင်ရာ တရားများကို ရှာဖွေကာ ပစ္စယနိဗ္ဗေသ အာရမ္မဏူပနိဿယအတွက် ကတ္တာ၊ သမ္ပဒါန် အရကောက်ပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟိတိပဋိကောက်ကို ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ဝယ် ကုသိုလ် ရနိုင်သမျှကို (ကု+ကု၊ ကု+ကုဖျာ) အတွက်၎င်း။ အကုသိုလ် ရနိုင်သမျှကို (အကု+အကု၊ အကု+အကုဖျာ) အတွက်၎င်း။ ဝိပါက ကြိယာ ရနိုင်သမျှကို (ဖျာ+ဖျာ) အတွက်၎င်း ဟိတိပဋိအတွက် ကောက်ရမည်။

နာမ် ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်လျှင် သဟာဓိ/အာဓိ ရှစ်မျိုးလုံး ဟိတိပဋိကောက်ရမည်။

➤ စမး • မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတရား။

ပစ္စယနိဗ္ဗေသ-ဥပနိဿယ

(အာရမ္မဏူပ/အာရမ္မဏ/ပကတူပနိဿယ-နိဿယာဏာရုံပါဠိ)

၁။ [ကုသလော ကုသလဿ] (ကု+ကု) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ဝဋ္ဋိမာန ပဋိမာန ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အရဟတ္တမဂ်ကြည်သော ကုသိုလ် ဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပဋိမာနံ၊ ပဋိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ဥပနိဿယ၊ ပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏူ၊ အနန္တရ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၁/ အာရမ္မဏူပနိဿယ ။ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပဿယ ၄-ခုအားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ်-၁၇၊ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုအားတပ်သော အလေး

ဥပနိဿယပစ္စည်းစဉ်းစဉ်း(ပါ-၁၂)ပုဂံ (ပါ-၁၄၂/၃/၄)

အမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ် ဝိသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။

အပ္ပဒါနိယိဉ်-အရ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု ပစ္စယပ္ပုန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္တိယိဉ်-အရ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။ ၂/ [အနန္တရပနိဿယ (၈၆) ကြည့်]

၃/ [ကု+တု] ပကတူပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာယိဉ်-အရ ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ် ဝိသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အပ္ပဒါနိယိဉ်-အရ နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ ပစ္စယပ္ပုန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္တိယိဉ်-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

(အာရမ္မဏ/ ပကတူပနိဿယ-ဒိဿနာကာရဏ်ယိဉ်)

၂။ [ကုသလော အကုသလဿ] (ကု+အကု) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလော ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလောနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ၊ နောက် နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလောနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အကုသိုလ် ခွဲဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့သော အကုသိုလ်တို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အချို့သော အာရမ္မဏ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၁/ အာရမ္မဏူပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာယိဉ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အပ္ပဒါနိယိဉ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု ပစ္စယပ္ပုန်တရား ရ၏။

ကမ္မိတ္တိယိဉ်-အရ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၂/ ပကတူပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာယိဉ်-အရ ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်-၁၇၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အပ္ပဒါနိယိဉ်-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် -၁၂ ပစ္စယပ္ပုန်တရား ရ၏။

ကမ္မိတ္တိယိဉ်-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

(အာရမ္မဏ/ အနန္တရ/ ပကတူပနိဿယ-ဒိဿနာကာရဏ်ယိဉ်)

၃။ [ကုသလော အဗျာကတဿ] (ကု+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလော ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ၊ နောက် နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာနံ၊ အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ဝိပိက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာ တို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏ၊ အနန္တရ၊ ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ၂/ [အနန္တရပနိဿယ အရဏကဏ် (၈၆) ကြည့်]

၁/ အာရမ္မဏူပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာယိဉ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ

၇၆

ဥပနိဿယပစ္စည်းပါဌာန(ပါ-၂၅)ဟာ (ပါ-၁၄၂/၃/၇)

ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတပ်သော အရဟတ္တမဂ် ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကင်္ခိဏ်းပါဌ်-အရ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၃/ ပကတူပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ နောက်နောက်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကင်္ခိဏ်းပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဥပနိဿယ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(အာရမ္မဏပ/ အနန္တပ/ ပကတူပနိဿယ-ဒိဿနာကာရဋ္ဌိပါဌ်)

၄။ [အကုသလော အကုသလဿ] (အကု+အကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလော ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလော၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ် ခွဲဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အကုသိုလ် ခွဲဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏ၊ အနန္တရ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၂/ [အနန္တပနိဿယ အရဏကရ် (၈၆/၈၇)ကြည့်]

၁/ အာရမ္မဏပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောဘမူ ၈-ခု ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကင်္ခိဏ်းပါဌ်-အရ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၃/ ပကတူပနိဿယ ။ ။ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် -၁၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကင်္ခိဏ်းပါဌ်-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

(ပကတူပနိဿယ-ဒိဿနာကာရဋ္ဌိပါဌ်)

၅။ [အကုသလော ကုသလဿ] (အကု+ကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလော ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလော၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ် ခွဲဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့သော ကုသိုလ်တို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်။ (အနည်း) ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အချို့သော ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပကတူပနိဿယ။ ။ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ ဖစ္ဆည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ကုသိုလ် - ၂၀၊ ဖစ္ဆယုဉ်တရား၊ ရ၏။

ဣတိဏ်းပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

(အဗ္ဗန္တုပ/အဗ္ဗန္တုပနိဿယ-နိဿယနာဏာရုံပါဠိ)

၆။ (အကု+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ မဇ္ဈာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ မဇ္ဈာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ။ ၁/ [အဗ္ဗန္တုပနိဿယ အရဏေကံ (ဇရ)ကြည့်]

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ မဇ္ဈာ၊ အကုသိုလ် ခွါဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာနံ၊ ကုန်သော။ မဇ္ဈာနံ၊ ဝိပါကံ ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အနန္တရ၊ ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ဟောတိ။

၂/ ပကတူပနိဿယ။ ။ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ ဖစ္ဆည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ဝိပါကံ-၃၆၊ ကြိယာ- ၂၀၊ ဖစ္ဆယုဉ်တရား၊ ရ၏။

ဣတိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတင်ကောင်းသောဥပနိဿယ၊ ကမ္မ (၂)။

(အာရမ္မဏုပ/အဗ္ဗန္တုပ/ပကတူပနိဿယ-နိဿယနာဏာရုံပါဠိ)

၇။ [အဗျာကတော အဗျာကတဿ] (ဗျာ+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ မဇ္ဈာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ မဇ္ဈာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ မဇ္ဈာ၊ ဝိပါကံ ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာနံ၊ ကုန်သော။ မဇ္ဈာနံ၊ ဝိပါကံ ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏု၊ အနန္တရ၊ ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကေးလုပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၁/ အာရမ္မဏုပနိဿယ။ ။ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဖိုလ် ၄-ခုအားတပ်သော နိဗ္ဗာန် ဖစ္ဆည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု ဖိုလ် ၄-ခု ဖစ္ဆယုဉ်တရား၊ ရ၏။ ဣတိဏ်းပါဠိ-အရ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ (၃) ဖစ္စယသတ္တိ ရ၏။ ၂/ [အဗ္ဗန္တုပနိဿယ အရဏေကံ (ဇရ)ကြည့်]

၃/ ပကတူပနိဿယ။ ။ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပလဝဖြစ်သော ဝိပါကံ-၃၆၊ ကြိယာ- ၂၀၊ ရုပ်- ၂၀၊ ဖစ္ဆည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ဝိပါကံ-၃၆၊ ကြိယာ- ၂၀၊ ဖစ္ဆယုဉ်တရား၊ ရ၏။ ဣတိဏ်းပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

(အာရမ္မဏုပ/အဗ္ဗန္တုပ/ပကတူပနိဿယ-နိဿယနာဏာရုံပါဠိ)

၈။ (ဗျာ+ကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ မဇ္ဈာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ

ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကြည်သော ဝိပါက် ပဉ္စတိသ၊ ကြိယာ ဝိသ၊ ရုပ် အဋ္ဌ ဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏှ၊ အနန္တရ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

၁/ အာရမ္မဏှပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုအားတပ်သော အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၊ နိဗ္ဗာန်၊ မဂ် ၄-ခုအားတပ်သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဂ် ၄-ခု ပစ္စယုနိတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏှ၊ အဓိပတိ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၂/ [အနန္တပနိဿယ အရဏော (၈၈) ကြည့်]

၃/ ပကတူပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြည်သော ဝိပါက် ပဉ္စတိသ။ (တနည်း) ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ ရုပ်-၂၈၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကုသိုလ်-၂၁ ပစ္စယုနိတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

(အာရမ္မဏှ/အနန္တပ/ပကတူပနိဿယ-ဒိဿာကာရဏီယံ)

၉။ [အဗျာကတာ အကုသလဿ] (ဗျာ+အကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလဿနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

* ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ လောကီဝိပါက် ဇာတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့သည်။ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလဿနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အကုသိုလ် ခွါဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏှ၊ အနန္တရ၊ ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

၂/ [အနန္တပနိဿယ အရဏော (၈၈) ကြည့်]

၁/ အာရမ္မဏှပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြည်သော လောကီဝိပါက် ဧကဝိသ၊ ကြိယာ ဝိသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ၈-ခု ပစ္စယုနိတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏှ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပဿုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၃/ ပကတူပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော လောကီဝိပါက်-၃၂၊ ကြိယာ-၂၀၊ ရုပ်-၂၈၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် -၁၂ ပစ္စယုနိတရား ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

ဥတုဘောဇနန္တိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုဂ္ဂလောပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေနာသနန္တိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဥတုပိ၊ လျှောက်ပတ်သည်စသော အချမ်းအပူဟူသော ဥတုသည်လည်း။ ဘောဇနန္တိ၊ လျှောက်ပတ်သည်စသော ဘောဇဉ်သည်လည်း။ * ပုဂ္ဂလောပိ၊ ကလျာဏမိတ္တစသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ * သေနာသနန္တိ၊ လျှောက်ပတ်သည်စသော ကျောင်းစသော အိပ်ရာ နေရာသည်လည်း။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ဟောတိ။

➤ ဥပနိဿယဃဋ္ဌနာ (၇)ပါး ။ ။ အာရမ္မဏ အဓိပတိ ယဋ္ဌနာ၊ သပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ ယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယ ပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ ယဋ္ဌနာ၊ အနန္တရ သမနန္တရ နတ္ထိ ဝိဂတ ယဋ္ဌနာ၊ သာဝသေနယဋ္ဌနာ၊ ကမ္မယဋ္ဌနာ၊ အနန္တရ သမနန္တရ နတ္ထိ ဝိဂတယဋ္ဌနာ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ အဓိပတိယဋ္ဌနာ (၃၀) ။ ။ [ဃိဿကဃဋ္ဌနာ ၃-ပါး။] အတ္ထိအဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယ ယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယ ဝိပ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာအားဖြင့် မိဿကယဋ္ဌနာ ၃-ပါး။ [ပဏိဏ္ဍကဃဋ္ဌနာ ၃-ပါး။] အာရမ္မဏ ဥပနိဿယ ယဋ္ဌနာ၊ သပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ ယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယ ပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ ယဋ္ဌနာ-အားဖြင့် ပကိဏ္ဏကယဋ္ဌနာ ၃-ပါး။ [သဟဇာတဃဋ္ဌနာ ၂၄-ပါး။] ဆန္ဒာဓိပတိ ယဋ္ဌနာ ၆-ပါး၊ စိတ္တာဓိပတိယဋ္ဌနာ ၆-ပါး၊ ဝိနိယာဓိပတိယဋ္ဌနာ ၆-ပါး၊ ဝိမံသာဓိပတိယဋ္ဌနာ ၆-ပါးအားဖြင့် သဟဇာတယဋ္ဌနာ ၂၄-ပါး။

၃။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတဏှိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အပိဂတ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ် ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်အားတပ်သော+ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်-၁၈ ပစ္စည်းတူ။။ သင်္ချာ-တိဏှိ။

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါန်) [အားတပ်သော]
[ဗျာ+ဗျာ] ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ (ပ) ပစ္စုပ္ပန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်-၁၈ ဒူရ- ရူပါရုံ ဒူရ- သဒ္ဓါရုံ	စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး (သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေ-၇) ကာယဝိညာဉ်ဌေး (သဗ္ဗစိတ္တ စေ-၇) မနောဓာတ် ၃-ခု (ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယကြံ အညသမာဓိ-၁) ဧကောဓိဋ္ဌိ၊ ကမ္မဗျာဓိဋ္ဌိ၊ ကမ္မဗျာဓိဋ္ဌိ၊ ကမ္မဗျာဓိဋ္ဌိ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်
[ဗျာ+ကျ] ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်-၁၈ ဒူရ- ရူပါရုံ ဒူရ- သဒ္ဓါရုံ	မဟာကုသိုလ်-၈ ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ် ဒိဗ္ဗစက္ခုသောတအဘိညာဉ်၊ အပ္ပ-ကြည် စေ-၃၆
[ဗျာ+အကျ] ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်-၁၈	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇

[ဓဉာဓါရ] အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဓိဂတ ပစ္စည်းတို့၏

အဗျာကဏော အဗျာကဏဿ (ဗျာ+ဗျာ) - ဌိ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ စက္ခုဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ၊ သောတဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ၊ ယာနဝိညာဉ်ဌေးအား တပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရုံ၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်ဌေးအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ရသာရုံ၊ ကာယဝိညာဉ် ဌေးအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ မနောဓာတ် ၃-ခုအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ပဗ္ဗာရုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမကြိယာလော ၉-ခု၊ တဒါရုံ၊ ဧကာဒသအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္န ရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာ အဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္တ၊ သဏှ၊ သုဓမ ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာ အဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္တ၊ သဏှ၊ သုဓမ ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အပ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ကာမဝိပါက် တေဝိသ၊ ကာမကြိယာ ဧကာဒသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ ကြိယာ အဘိညာဉ်၊ ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေ- တေတ္ထိသ ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ဓဉာဓါရ] အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဓိဂတ ပစ္စည်းတို့၏

အဗျာကဏော ကုသဿ (ဗျာ+ကု) - ဌိ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ မဟာကုသိုလ် ၈-ခုအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ် အဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္တ၊ သဏှ၊ သုဓမ ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ် အဘိညာဉ်အားတပ်သော ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္တ၊ သဏှ၊ သုဓမ ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ၊ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အပ္ပဒါနိပါဠိ-အရ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဒိဗ္ဗ စက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ဆတ္တိသ၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

[ဓဉာဓါရ] အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဓိဂတ ပစ္စည်းတို့၏

အဗျာကဏော အကုသဿ (ဗျာ+အကု) - ဌိ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ အပ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၄။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ နိဿယ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ဝိပူယုတ္တ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဓိဂတ-ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရဌိ - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္တလော ၅-မျက်၊ တဒါရုံ၊ ဧကာဒသ အားတပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသော် ၁၇-မျက်မြှောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား။

သင်္ချာ-တိဏီ။ | ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု |

၅။ အာပုဓိ [အာရမ္မဏပုရေဇာတနိပတိ]--ဌိ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ

၈-ခုအားတပ်သော + အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကုဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ-ဧကံ။ [ဗျာ-အကု] ပစ္စည်းရေး-၆။ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ အတ္ထိ၊ အဝိ။

[အာပုဇိ-ဟူသည် အာရမ္မဏပုရေဇာတနှင့် အာရမ္မဏာဓိပတိ-တို့ နှစ်ဖက်ရ တရားများ ဖြစ်သည်။]

၆။ ဝတ္ထာဓိ [ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတစိဟိ] --၌ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏသန္ဓေ ၅-ချက်အားတပ်သော + အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား။

သင်္ချာ--ဧကံ။ [ဗျာ-အကု] ပစ္စည်းရေး--အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ+၈။

[ဝတ္ထာဓိ-ဟူသည် ဝတ္ထာရမ္မဏ ရကြသော နိဿယဝိပ္ပယုတ္တနှင့် အဓိပတိ ဥပ နိဿယ-တို့၏ နှစ်ဖက်ရတရားများ ဖြစ်ကြသည်။] > အန္တရဗျဉာ ၃-ပါး ။ သမနန္တရ

ဥပနိဿယ နတ္ထိ ဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ သာသေဝန ယဋ္ဌနာ၊ သကမ္မယဋ္ဌနာ။ * သမနန္တရ ၃-ပါး = အနန္တရ ဥပနိဿယ နတ္ထိ ဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ သာသေဝန ယဋ္ဌနာ၊ သကမ္မယဋ္ဌနာ။

> အညမညဋ္ဌနာ ၆-ပါးကား ။ ။ အဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိကယဋ္ဌနာ၊ သသမ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာအားဖြင့် ၃-ပါး။ သဝိပါက-၌ သဗ္ဗတ္တာနိကယဋ္ဌနာ၊ သသမ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာအားဖြင့် ၃-ပါး။ * ကမ္မ ယဋ္ဌနာ (၁၁) ပါး - ဖဏိတ္ထဏယဋ္ဌနာ ၂-ပါးကား ။ ဥပနိဿယ ယဋ္ဌနာ၊ သမနန္တရ သမနန္တရ ဥပ နိဿယ နတ္ထိ ဝိဂတယဋ္ဌနာ။ အဝိပါကယဋ္ဌနာ ၄-ပါး။ သဝိပါကယဋ္ဌနာ ၅-ပါးအားဖြင့် သဟဇာတ ယဋ္ဌနာ ၉-ပါး။

> ဝိပါကယဋ္ဌနာ ၅-ပါး ။ သဗ္ဗတ္တာနိက ယဋ္ဌနာ၊ သအညမညယဋ္ဌနာ၊ သအညမည သမ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာ၊ သ အညမည ဝိပ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာ။

> အတ္ထိယဋ္ဌနာ (၂၃)ပါး ။ * ဝိဿကယဋ္ဌနာ ၁၁-ပါးကား ။ အဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယ ယဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိယဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိနိဿယယဋ္ဌနာ၊ သအာဟာရယဋ္ဌနာ၊ သဏ္ဍိယ ယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယဏ္ဍိယယဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သာဓိပတိနိဿယ ဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယ ဏ္ဍိယ ဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ။

> အတ္ထိပစ္စည်း၏ ဖဏိတ္ထကယဋ္ဌနာ (၈)ပါး ။ ။ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတယဋ္ဌနာ၊ ပုရေဇာတ အဝိ ဂတ ယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သာရမ္မဏယဋ္ဌနာ၊ သာရမ္မဏနိဿယဝိပ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာ၊ သာရမ္မဏာဓိပတိ ဥပနိဿယယဋ္ဌနာ၊ သာရမ္မဏာဓိပတိနိဿယ ဥပနိဿယ ယဋ္ဌနာ၊ သနိဿယဏ္ဍိယဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာအားဖြင့် (၈)ပါးဖြစ်ပါသည်။ * အတ္ထိပစ္စည်း၏ သဟဇာတယဋ္ဌနာ ၁၁-ပါး ။ အဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိကယဋ္ဌနာ၊ သအညမညယဋ္ဌနာ၊ သအညမည သမ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သအညမည ဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာအားဖြင့် ၅-ပါး။ သဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိကယဋ္ဌနာ၊ သအညမညယဋ္ဌနာ၊ သအညမည သမ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ၊ သအညမညဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာအားဖြင့် ၅-ပါး။

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	[အနန္တရ]	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါနိ) အားတပ်သော
ပဌမဇော	(ကု-ကု)	မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဇော
ဆဌမဇော	(ကု-ကု)	မဟာကုသိုလ် သက္ကမဇော
ဂေါတြဇော၊ ဝေါဒါနိကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဇော	(ကု-ကု)	မဟာဇ္ဇုတ်ကုသိုလ် သောမနဿသဟကုတ် (၄)ခု၊ မင်္ဂလာမနဿသဟကုတ် (၁၆)ခု
ဂေါတြဇော၊ ဝေါဒါနိကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် တတိယဇော	(ကု-ကု)	မဟာဇ္ဈုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟကုတ် (၅)ခု၊ မင်္ဂဥပေက္ခာသဟကုတ် (၄)ခု
ရှေးရှေ့သော ဇောစု မဟာဇ္ဈုတ်ကုသိုလ်	(ကု-ကု)	သမာပန္နနိဝိတိ နောက်နောက်သော မဟာဇ္ဈုတ်ကုသိုလ်၊
မဟာကုသိုလ် အဆုံးဇော	(ကု-ဗျာ)	မဟာကုသိုလ်ဇောရောင် တဒါရုံ ကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ တဒါရုံ ကောသသ၊ မကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ ဘဝင်ကျနုပိသ၊
အနုလင်္ဂိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဇော	(ကု-ဗျာ)	ဘောကိရိယသောမနဿသဟကုတ် (၁၂)ခု၊
အနုလင်္ဂိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် တတိယဇော	(ကု-ဗျာ)	ဘောကိရိယ ဥပေက္ခာသဟကုတ် (၃)ခု၊
လူပါဝစရကုသိုလ် အဆုံးဇော	(ကု-ဗျာ)	ပုဗ္ဗေါကာရုတိဟိတိဘဝင် (၉)ခု
အာကာ—ကုသိုလ် အဆုံးဇော	(ကု-ဗျာ)	ပုဗ္ဗေါကာရုတိဟိတိဘဝင် (၉)ခု၊ အာကာသန္တာယဗဒုဘဝင်၊
နောသညာနာသညာယဗဒုကုသိုလ် အဆုံးဇော	[ကု+ဗျာ]	တိဟိတိဘဝင် နောသု၊ နိဂ္ဂေသမာပတိမှ ထသော အခါ အနာဂတိဗိုလ်
သောတာပတ္တိမဂ် (ပ)	[ကု+ဗျာ]	သောတာပတ္တိဗိုလ်
အရဟတ္တမဂ်	[ကု+ဗျာ]	အရဟတ္တဗိုလ်
လောဘန္တူ၊ မောဟန္တူ အဆုံးဇော	(အကု-ဗျာ)	လောဘန္တူ၊ မောဟန္တူရောင် တဒါရုံကျသည့် ဖြစ်တဲ့၊ တဒါရုံ ကောသသ၊ မကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ ဘဝင်ကျနုပိသ၊
ဒေါသမူ အဆုံးဇော	(အကု-ဗျာ)	ဒေါသမူရောင် တဒါရုံ ကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ ဥပေက္ခာ တဒါရုံ (၆)ခု၊ မကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ ကာမဥပေက္ခာ ဘဝင် (၆)ခု၊
ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ	(ဗျာ-ဗျာ)	ပဌမဘဝင် ရာမက္ခန္ဓာ
ပဌမ အစွိသော ရှေးရှေ့သော ဘဝင်ရာမက္ခန္ဓာ	(ဗျာ-ဗျာ)	ဒုတိယ အစွိသော ရောက်ရောက်သော ဘဝင်ရာမက္ခန္ဓာ၊
ပုဗ္ဗေါကာရု အစွိပစ္စေဒ (၁၅)ခု	(ဗျာ-ဗျာ)	အာဝဇ္ဇနိဇ္ဇေး
အလူပဘဝင်ပစ္စေဒ (၄) ခု	(ဗျာ-ဗျာ)	မနောဒွါရုဇ္ဇေး
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနိဇ္ဇေး	(ဗျာ-ဗျာ)	ပဉ္စသ္မာရုံ
ဝုဋ္ဌေ မနောဒွါရုဇ္ဇေး	(ဗျာ-ဗျာ)	အတိမဟန္တရုံ၊ မဟန္တရုံ၊ ဗိညာဏရုံ၊ အဝိညာဏရုံ စီစီဖြစ်တဲ့၊ ဟင်္သာတုပ္ပါဒ်၊ မဟာဂြိုဟာ ပဌမဇော
ဟင်္သာတုပ္ပါဒ်အဆုံးဇော	(ဗျာ-ဗျာ)	ဟင်္သာတုပ္ပါဒ်ရောင် တဒါရုံ ကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ သောမနဿ တဒါရုံ (၅)ခု၊ မကျသည့်ဖြစ်တဲ့၊ ပုဗ္ဗေါကာရုတိဟိတိဘဝင် (၉)ခု၊

နိဒ္ဒေသ-ပဋိစ္စ-ပညာ+အနန္တရ၊ သမနန္တရ

၈၃

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	[အနန္တရ]	ပစ္စယုပ္ပန်(သမ္ပဒါနိ) အားတပ်သော
မဟာဂြိဟာ သောမနဿသဟဂုတ် အဆုံးစော	(ဗျာ-ဗျာ)	မဟာဂြိဟာ သောမနဿသဟဂုတ်စော နောင် တသိက္ခိယသြဇ်နာ၊ သောမနဿတသိက္ခိ (၅)ခု၊ မက္ခဿသြဇ်နာ၊ တိပိတိဘဝင် စောရဿ၊
မဟာဂြိဟာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်အဆုံးစော	(ဗျာ-ဗျာ)	မဟာဂြိဟာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စော နောင် တသိက္ခိ ကျသြဇ်နာ၊ ဥပေက္ခာ တသိက္ခိ (၆)ခု၊ မက္ခဿသြဇ်နာ၊ တိပိတိဘဝင် စောရဿ၊
ဓမ္မစိတ္တ၊ အနုလင်္ဂဓာတုသော မဟာဂြိဟာ ထွေးသွေး	မဟာဂြိဟာ သောမနဿ သဟဂုတ် (၄)ခု၊ အနုပစ္စယုပ္ပန် သောမနဿသဟဂုတ် (၄)ခု၊	
ဓမ္မစိတ္တ၊ အနုလင်္ဂဓာတုသော မဟာဂြိဟာ တတိယသွေး	မဟာဂြိဟာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် (၄)ခု၊ အနုပစ္စယုပ္ပန် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် (၃)ခု၊	
ရှေးရှေးသော ဇောတုဗျူဟာဂြိဟာ	သမာပဋ္ဌနိယသြဇ် နောက်နောက်သော မဟာဂြိဟာ၊	
ဓမ္မဝေရဂြိဟာ အဆုံးစော	ပဉ္စဝေရဂုတိတိတိဘဝင် (၉)ခု။	
အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ အဆုံးစော	ပဉ္စဝေရဂုတိတိတိဘဝင် (၉)ခု၊ အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ	
နေဝသညာ နာသညာယစာရဂြိဟာ အဆုံးစော	တိပိတိဘဝင် စောရဿ၊ နိဂြောဓသမာပတိစ ဝေသာနာ၊ အနုပစ္စယုပ္ပန်	
ရှေးရှေးသော ဇောတုဗျူဟာ ၄-ခု	နောက်နောက်သော ဗျူဟာ ၄-ခု	
ဖိုလ် ၄-ခု အဆုံးစော	တိပိတိဘဝင် စောရဿ	
ဒုတိယတဒါရုံ	မရဏာ သန္တာ၊ တသိက္ခိနောင် ဗျူဟာ၊ ထာရဏိ တစိအိယံ	
မဟာကြိယာ ပစ္စမလော	ဇောနောင် ဗျူဟာ၊ တိပိတိဘဝင် စောရဿ	
ဘဝင် ဧကန္တဝိသ	ဘဝင်နောင် ဗျူဟာ၊ ဗျူဟာ ဧကန္တဝိသ	
ဒွိဟိတိ အဟိတိစုတိ	ကာမဗျူဟာ ဧကန္တဝိသ	
ကာမဟိတိတိ စုတိ ၄-ခု	ပဋိသန္ဓေ ဧကန္တဝိသ	
ရူပစုတိ ၅-ခု	သမိတိပဋိသန္ဓေ သတ္တုဿ	
အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ	ကာမဟိတိ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု	
ဗိညာဏာယစာရဏိ	ကာမဟိတိ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု	
အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ	ကာမဟိတိ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ အာဇာနည်သောမဟာဂြိဟာ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု	
နေဝသညာ နာသညာယစာရဏိ	ကာမဟိတိ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ နေဝသညာ နာသညာယစာရဏိ ပဋိသန္ဓေ	

အနန္တရမျိုး သုဒ္ဓသချာ

၁။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရပနိယယ၊ ရတ္တိ၊ ဝိဂတ- ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသချာဝါရ၌ ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော+ ရဟန္တာတို့စုတိကြ၌သော အလုံးစုံသော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေ-ဒွေပညာသ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ--သတ္တ။ |ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော+အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော ကုသလဿ၊ အဗျာကတော အကုသလဿ။|

အနန္တရမ္ဘိုး ပါဠိနှင့် အရေကောက်စာတွက် ဝိထိ

(ရှာနုစိတ်) န ၁ မ ပ ဥ န ဂေါ ဇာန် ဇာန် ဇာန် ဘ

(ဇယားအမှတ် ၁) န ၁ မ နှ နှ နှ နှ ဖိုလ် ဖိုလ်များစွာ- ဘဝင်
(အထောက်) အလောင်း (အထောက်) အလောင်း

ကြည့်ရှုရန် ။ ပုဗ္ဗပိညာဉ် ဘဝင် တဒါရုံ စုတိတို့ကို ဝုဋ္ဌာန အမည်ဖြင့် ဟော၏။
 ဝီထိတွင် မျှင်းသားထားသည့်နေရာများ၌ အထူးပြု၍ ပါဠိဟောသည်။ အကြွင်းကို “ပုရိမာ
 ပုရိမာ” စသည်ဖြင့် သိမ်းကြုံး၍ ဟောသည်။ ၎င်းဝီထိကို ကြည့်ကာ ပါဠိနှင့် အရကောက်
 ရမည်။

ပုဗ္ဗပိညာဉ်ပါဠိနှင့်အကောက်အထက် ဝီထိ

တိ၊ န၊ ဒ၊ ပ၊ ပဉ္စဝိ၊ သမ်၊ တိ၊ ဝု၊ လ၊ လ၊ လ၊ လ၊ လ၊ လ၊ ရှံရှံ၊ ဘဝင်--

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ - အနုတ္တရ/အမနုတ္တရ-နိဿယတာရုပ္ပိနီ

[ကျော်ဗညာဏ်က သမ္ဗုဒ္ဓါဇ္ဈိဒါနာ၊ ကျေးဇူးပြု၍] စက္ခုဝိညာဏ်တောတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောတောတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [သမ္ဗုဒ္ဓါဇ္ဈိဒါနကဏ္ဍကဏ္ဍ၊ ကျေးဇူးပြု၍] မနောတောတု တံ သမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏ တောတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ဓက္ခုဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ တသမ္ပယုတ္တကာ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခုတို့သည်၎င်း။ မနောဓာတုယာစ၊ သမ္မုပ္ပါဒ်ဦးဋ္ဌေးဟု ဆိုအပ်သော မနောဓာတ်အား၎င်း။ တသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ထိုမနောဓာတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနန္တ၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝိရိယကြည်သော အညသမာဓိး စေတသိက် တဆယ်တို့အား၎င်း။ အာနန္တရပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

မနောဓာတုစသမ္ပဒ်၌ ဂွေးဟုဆိုအပ်သော မနောဓာတ်သည်၎င်း။ တသမ္ပယုတ္တကာ၊ ထိုမနောဓာတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယကြည်သော အညသမာန်း စေတသိက် တဆယ်တို့သည်၎င်း။ မနောဝိညာဏဓာတုယာစ၊ သန္တိရဏ သုံးခုဟုဆိုအပ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်အား၎င်း။ တသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ထိုမနောဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနုခ္ခ၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယကြည်သော အညသမာန်း စေတသိက် တဆုံတခုတို့အား

၎င်း။ အနန္တရပစ္စယေန၊ အနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

ဣတ္ထ၊ ပါဠိ - အရ စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး။ သဗ္ဗစိတ္တသကဓာရဏ စေတသိက်ခုနစ်ခု ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ - အရ သမ္ပင်္ဂါဠိဌေးဟု ဆိုအပ်သော မနောဓာတ်၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ ကြည်သော အညသမာဓိး စေ-၁၀၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ - အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

➤ ဓမ္မေ ။ ။ ဝိသိစိတ်အစဉ်၌ သမ္ပင်္ဂါဠိဌေးနှင့် သန္တိရဏစိတ်ဖြစ်ရာဝယ် ဖြစ်သင့်သော ကတ္တား၊ သမ္ပဒါနိ၊ ကရိုက်းပါဠိတို့၏ အရ သဘာဝဓမ္မတို့ကို ပစ္စယုပ္ပန်သန္တင်္ဂါအညီ ကောက်ပြပါ။

* မနောဓာတုတံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ - ဟူသော ဣတ္ထ၊ ပါဠိ - အရ သမ္ပင်္ဂါဠိဌေးဟု ဆိုအပ်သော မနောဓာတ်၊ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ ကြည်သော အညသမာဓိး စေတသိက် တဆယ် ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ - အရ သန္တိရဏ သုံးခုဟု ဆိုအပ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယကြည်သော အညသမာဓိး စေတသိက် တဆုံတစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ - အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

သောတဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ မနောဓာတု တံ သမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အနက်နှင့် အရကောက် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် နည်းတူကောက်ပါ။]

ယာနဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ မနောဓာတု တံ သမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အနက်နှင့် အရကောက် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် နည်းတူကောက်ပါ။]

ဝိဂ္ဂါဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ မနောဓာတု တံ သမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အနက်နှင့် အရကောက် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် နည်းတူကောက်ပါ။]

ကာယဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ မနောဓာတု တံ သမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အနက်နှင့် အရကောက် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် နည်းတူကောက်ပါ။]

နိဗ္ဗေသ-အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ

ပစ္စယနိဗ္ဗေသ-အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ

(အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တပုနိဿယ, အာသေဝန-နိဿယာကာရဏ်ပီဦး)

၁။ (ကု+ကု) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ/အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အဆုံးလောကြဉ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ပဌမလောကြဉ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ အနန္တရပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တပုနိဿယ+အာသေဝန ။ ။ ဣတ္ထ၊ ပါဠိ-အရ အဆုံးလောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒ္ဓါနိပါဠိ-အရ ပဌမလောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်လော ဧကဝိသ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, အာသေဝန, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(ပစ္စယနိဗ္ဗေသ- အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တပုနိဿယ-နိဿယာကာရဏ်ပီဦး)

၂။ (ကု+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ အဆုံးလော, မဂ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာတို့ သည်။ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ သန္တီရဏ သုံးခု၊ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု၊ မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခု၊ ဖိုလ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ အနန္တရပစ္စယေန၊ အနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တပုနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထ၊ ပါဠိ-အရ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ အဆုံးလော, မဂ်လေးခု ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ သမ္ဘဒ္ဓါနိပါဠိ-အရ သန္တီရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈-ခု၊ မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။ မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ် ၄-ခုအားတပ်သော မဂ်လေးခု စေတနာဖြစ်အံ့-- ဣတ္ထိ၊ ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, ကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(ပစ္စယနိဗ္ဗေသ- အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တပုနိဿယ, အာသေဝန-နိဿယာကာရဏ်ပီဦး)

၃။ (အကု+အကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ/အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။

နိဒ္ဒေသ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ

၈၇

ဓမ္မာ၊ အဆုံးလောကြည်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက် နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။အကုသလာနံ၊ကုန်သော။ဓမ္မာနံ၊ ပဌမလောကြည်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။အနန္တရပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊၏။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တရပနိဿယ+အာသေဝန ။ ။ ဣတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ အဆုံးလော ကြည်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဌမလောကြည်သော နောက် နောက်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣတိ၊ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ် ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ။

(ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တရပနိဿယ-နိဿယာကာရဏ်ပါဠိ)

၄။ (အကု+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။အကုသလာ၊အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ် ခွါဒသ အဆုံးလော၊ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက် ၌ ဖြစ်ကုန်သော။အဗျာကတာနံ၊ကုန်သော။ဓမ္မာနံ၊ သန္တီရဏ သုံးခု၊ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခု၊ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။အနန္တရပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။ဟောတိ၊၏။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တရပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ အကုသိုလ် ခွါဒသ အဆုံး လော ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သန္တီရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈-ခု မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ဣတိ၊ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တရပနိဿယ-နိဿယာကာရဏ်ပါဠိ)

၅။ (ဗျာ+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။အဗျာကတာ၊အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။အဗျာကတာနံ၊ကုန်သော။ဓမ္မာနံ၊ ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။---ဟောတိ။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တရပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော ဝိပါက် ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန် တရား၊ ရ၏။ ဣတိ၊ပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ဝိပါက်၊ ကြိယာအားတပ်သော ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက်၊ ကြိယာဖြစ်စဉ်--တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။ နောက်နောက်သော

နိဒ္ဒေသ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ

ကြိယာလော အဋ္ဌာရသအားတပ်သော အဆုံးလောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ကြိယာလော အဋ္ဌာရသ ဖြစ်အံ့-- အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(ပစ္စယဒိန္ဒေသ-အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တရပနိဿယ-နိဿယကာရဗြဟ္မိ)

၆။ (ဗျာ+ကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတော ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတော၊ အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ မဟာကုသိုလ် ပဌမလော နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ အနန္တရပစ္စယေန ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တရပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အနန္တရပါဠိ-အရ မဟာကုသိုလ် ပဌမလော ပစ္စယန္တရတရား၊ ရ၏။

ဣတ္ထိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(ပစ္စယဒိန္ဒေသ-အနန္တရ/သမနန္တရ/အနန္တရပနိဿယ-နိဿယကာရဗြဟ္မိ)

၇။ (ဗျာ+အကု) ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတော ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတော၊ အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အကုသိုလ် ပဌမလော နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ အနန္တရပစ္စယေန ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

အနန္တရ+ သမနန္တရ+အနန္တရပနိဿယ ။ ။ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အနန္တရပါဠိ-အရ အကုသိုလ် ခွါဒသ ပဌမလော ပစ္စယန္တရတရား၊ ရ၏။

ဣတ္ထိပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

အနန္တရပစ္စည်း၏အနန္တရ(သင်္ခေပလက္ခဏာ)ဗြဟ္မိဇ္ဇာတ်

ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ယေသံ ယေသံ၊ အကြင် အကြင်သို့ သဘောရှိကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားတို့၏။ အနန္တရာ၊ အခြားမဲ့၌။ ယေ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် အကြင်သို့ သဘောရှိကုန်သော ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်

နောက်သော နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပဇ္ဈိဖြစ်ကုန်၏။စိတ္တစေတသိကာ၊စိတ် စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာ၊နာမက္ခန္ဓာ တရားတို့သည်။ဥပ္ပဇ္ဈိဖြစ်ကုန်၏။တေတေ ဓမ္မာ၊ထိုထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ရှေးရှေးသော နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ထိုထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက် သော နာမက္ခန္ဓာတို့အား။အနန္တရပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊သည်။ဟောတိ၊၏။

ဇေသံ ဇေသံ ဓမ္မာနံ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ရှေးရှေးသော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။ ဇေ ဇေ ဓမ္မာ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။ ဇိတ္တဇေသိကာ ဓမ္မာ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနန္တရ ပစ္စယုပ္ပန် နာမက္ခန္ဓာသရုပ်ကို ပြတော်မူ၏။ ဧတ ဧတ ဓမ္မာ-ဟူသော ဣတ္ထာ၊ပါဠိဖြင့် နိယမအားဖြင့် ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ-ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ရဟန္တာတို့ စုတိကြည်သော ရှေးရှေးသော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ဟူသော အဇ္ဈိ၊ပါဠိဖြင့်- နိယမအားဖြင့် ယေယေ ဓမ္မာ-ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်နှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။ ဣတ္ထာ၊ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော အနန္တရ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

သမနန္တရ ပစ္စည်း၏အနန္တရ(သမေဝကုဏ္ဍာ)ပြပါဠိအတို

ဇေသံ ဇေသံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဈိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

| ပဋိစ္စဝါရအတွက် ဖိတ်မိန့်ကောက်ရာ၌ နိဒ္ဒေသလာ သင်္ခာ-သတ္တကို “တိဏိ” ဖြစ်အောင် ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က (ကု) နေသော (ကု+ကု၊ ဗျာ+ကု)တို့ကိုပေါင်း၍ (ကု+ကု) အတွက်၎င်း။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က (အကု) နေသော (အကု+အကု၊ ဗျာ+အကု)တို့ကိုပေါင်း၍ (အကု+အကု) အတွက်၎င်း။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က (ဗျာ) နေသော (ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ) တို့ကိုပေါင်း၍ (ဗျာ+ဗျာ) အတွက်၎င်း ကောက်ရမည်။

ပဋိစ္စဝါရ-အတွက် ကတ္တား ပုဒ်အရကို “အာ ရဗ္ဗဏ” အတိုင်း ကောက်ပါ။

ပဋိစ္စ-အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (ကု+ကု) ကုသလေန ကုသလံ- ၌ ဖိတ်မိန့်- အရ- နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသအားတပ်သော ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ၊ အဆုံးလောကြည်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စည်းတရားတို့၏ အနန္တရသတ္တိ(သမနန္တရသတ္တိ, အနန္တပနိဿယသတ္တိ, နတ္ထိသတ္တိ, ဝိဂတသတ္တိ) ရ၏။

ပဋိစ္စ-အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (အကု+အကု) အကုသလေန အကုသလံ- ၌ ဖိတ်မိန့်-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပဌမလောအားတပ်သော

ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ အားတပ်သော အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စည်း တရားတို့၏ အနန္တရသတ္တိ(သမနန္တရသတ္တိ၊ အနန္တပုသိဿသတ္တိ၊ နတ္ထိသတ္တိ၊ ဝိဂတသတ္တိ) ရ၏။

ပဋိစ္စ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တပုသိဿ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ အဗျာကတောန အဗျာကတံ-၌ (ပဝတ္တိ အခါ) ဟိတံပါဠိ-အရကား နောက်နောက်သော ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ အဆုံးဇော၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ အနန္တရသတ္တိ(သမနန္တရသတ္တိ၊ အနန္တပုသိဿသတ္တိ) ရ၏။

ပဋိစ္စ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တပုသိဿ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတောန အဗျာကတံ-၌ (ပဋိသန္ဓေ အခါ) ဟိတံပါဠိ-အရကား ပဋိသန္ဓေ ဧကုနဝိသအားတပ်သော စုတိ ဧကုနဝိသ ပစ္စည်းတရားတို့၏ အနန္တရသတ္တိ(သမနန္တရသတ္တိ၊ အနန္တပုသိဿသတ္တိ၊ နတ္ထိသတ္တိ၊ ဝိဂတသတ္တိ) ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တပုသိဿ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (ကု+ကု) ကုသလော ကုသလဿ-၌

ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရကား အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ပစ္စည်း တရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ ဣဒိဏ်ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တပုသိဿ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (ကု+ဗျာ) ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရကား လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ အဆုံးဇော၊ မဂ်လေးခု ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သန္တိရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈-ခု မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ ပစ္စယပုသိဿ၊ ရ၏။ ဣဒိဏ်ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တပုသိဿ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (အကု+အကု) အကုသလော အကုသလဿ-၌ ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရကား အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ ဣဒိဏ်ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တပုသိဿ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (အကု+ဗျာ) အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရကား အကုသိုလ် ဒွါဒသ အဆုံးဇော ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ သန္တိရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈-ခု မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ခု၊ ပစ္စယပုသိဿ၊ ရ၏။ ဣဒိဏ်ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အန္တရ၊ သမန္တရ၊ အန္တရပုဋိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတော
အဗျာကတဿ-၌ **ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါကဆတ္တိသ၊**
ကြိယာ ဝိသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော
ဝိပါက ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပုဒ်တရား ရ၏။

ဏဗ္ဗိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊
ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အန္တရ၊ သမန္တရ၊ အန္တရပုဋိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (ဗျာ+ကု) အဗျာကတော ကုသလဿ-
၌ **ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ မဟာကုသိုလ်**
ပဌမလော ပစ္စယပ္ပုဒ်တရား ရ၏။ ဏဗ္ဗိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊
သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဉ္စာပါရ-အန္တရ၊ သမန္တရ၊ အန္တရပုဋိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (ဗျာ+အကု) အဗျာကတော အကုသလဿ-
၌ **ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ အကုသိုလ်**
ဒွါဒသ ပဌမလော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပုဒ်တရား ရ၏။ ဏဗ္ဗိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်း
သော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပစ္စယနိဋ္ဌေသ - နတ္ထိပစ္စည်း၏ နိဿယနာကာရပုဋိ

သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပဋ္ဌပ္ပန္နနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ နတ္ထိ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ၊ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ ကောင်းစွာ ချုပ်ကုန်ပြီးသော။ စိတ္တ စေ
တသိကာ၊ စိတ် စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော စိတ်တခုယုတ်
ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပဋ္ဌပ္ပန္နနံ၊ မိမိနှင့်အတူဖြစ်ကုန်
သော။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ စိတ်၊ စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ
စိတ်-(၈၉) စေ (၅၂) နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ နတ္ထိပစ္စယေန၊ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

ပစ္စယနိဋ္ဌေသ - ဝိဂတပစ္စည်း၏ နိဿယနာကာရပုဋိ

သမနန္တရဝိဂတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပဋ္ဌပ္ပန္နနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ ဝိဂတ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [သမနန္တရဝိဂတာ၊ ကောင်းစွာ မိမိအခြားမဲ့၌ ကင်းကုန်သော။]

ပစ္စယနိဋ္ဌေသ-နတ္ထိ+ဝိဂတပစ္စည်း။ ။ ဏတ္ထာ၊ ပါဠိ-အရ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေး
သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ- အရ
ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ပစ္စယပ္ပုဒ်တရား ရ၏။

ဏဗ္ဗိဏ်းပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊
ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၇) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

အာသေဝနပစ္စည်း:

၂။ အာသေဝနပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ- ၌ ပဌမလော ဖိုလ်လောကြည့်သော နောက်နောက်သော လော-ဧကပညာသ အားတပ်သော အဆုံးလောကြည့်သော ရှေးရှေးသော လောကီလော သတ္တဝေတ္တာလီသ ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ-တိဏီ။ [ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ]

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	နိဓဒ္ဓသနှင့် ပညာဝါရအစွဲ	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
[နိဓဒ္ဓသ] လောကီလော-၄၇၊ စေ-၅၂		ဖိုလ်လောကြည့် လော-၅၁၊ စေ-၅၂
(ကု+ကု) အဆုံးလောကြည့် ရှေး-ကီကု-၁၇		ပလောကြည့် နောက်--ကု-၂၁
(အကု+အကု) အဆုံးလောကြည့် ရှေး-အကု-၁၂		ပလောကြည့် နောက်--အကု-၁၂
(ဗျာ+ဗျာ) အဆုံးလောကြည့် ရှေး-ကြိလော-၁၈		ပလောကြည့် နောက်-- ကြိလော-၁၈

အမှာ/ အထက်ပါ သုဒ္ဓသင်္ချာအခွဲကို ကြည့်၍ နိဓဒ္ဓသ၊ ပဋိစ္စ၊ ပညာဝါရတို့အတွက် ကောက်နိုင်ပါသည်။ (ကု+ကု၊ အကု+အကု-တို့သည် အနန္တရနှင့် အားလုံးတူ၏။)

ပစ္စယုပ္ပန်-အာသေဝန (ဗျာ+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာန-ပစ္စိမာန ကိရိယာဗျာကတာနိ ဓမ္မာနိ အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ပုရိမာ ပုရိမာရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ကိရိယာဗျာကတာ၊ ကြိယာဗျာကတ ဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာ၊အဆုံးလောကြည့်သော ကြိယာလော အဋ္ဌာရသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္စိမာန ပစ္စိမာန၊နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ကိရိယာဗျာကတာနိ၊ကြိယာဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ဓမ္မာနိ၊ပဌမလောကြည့်သော ကြိယာလော အဋ္ဌာရသတို့အား။အာသေဝနပစ္စယေန၊အာသေဝနပစ္စယသတ္တိဖြင့်ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

ပစ္စယုပ္ပန်-အာသေဝန (ဗျာ+ဗျာ) ၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ အဆုံးလောကြည့်သော ရှေးရှေးသော ကြိယာလော အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ ပဌမလောကြည့်သော ကြိယာလော အဋ္ဌာရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ၊ပါဠိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အာသေဝန၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

အာသေဝန ပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရား။ ။ အကုသိုလ်-၁၂ ဟင်္သာတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော၊ မဟဂ္ဂုတိ ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတိကြိယာ၊ မဂ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ။

ပဋိစ္စဝါရ-ကတ္တားပါဠိအတွက် အစွဲ

(ကု+ကု) မဟာကုသိုလ် ဒုတိယာဒီလော မဟဂ္ဂုတိကုသိုလ် မဂ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈	မဟာကုသိုလ် ဒုတိယာဒီလော မဟဂ္ဂုတိကုသိုလ် မဂ် ၄-ခု၊စေ-၃၈
(အကု+အကု) အကုသိုလ်-၁၂၊ ဒုတိယာဒီလော၊စေ-၂၇	အကုသိုလ်-၁၂၊ ဒုတိယာဒီလော၊ စေ-၂၇
(ဗျာ+ဗျာ) ဟင်္သာတုပ္ပါဒ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော မဟဂ္ဂုတိကြိ-၂၊ စေ-၃၅	ဟင်္သာတုပ္ပါဒ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော မဟဂ္ဂုတိကြိ-၂၊ စေ-၃၅

ပဋိစ္စ-အာသေဝန (ကု+ကု) ကုသလေန ကုသလ်-၌ ကဏ္ဍာ၊ပါဠိ-အရ မဟာကုသိုလ် ဒုတိယာဒီလော၊ မဟဂ္ဂုတိကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို

စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

အာသေဝန {ပဋိစ္စဝါရ (ကု+ကု) ကုသလေန ကုသလံ-၌ ဟိမ်ပါဌ်-အရ
ပဉ္စာဝါရ (ကု+ကု) ကုသလော ကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ

ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသအားတပ်သော အဆုံး
ဇော ကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ ပစ္စုပ္ပန်
တရား၊ [တို့၏ အာသေဝနသတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော
ကုသိုလ် ဧကဝိသ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဏ္ဍိယနိပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော
အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စ- အာသေဝန (အကု+အကု) အကုသလေန အကုသလံ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ

အကုသိုလ် ခွါဒသ ဒုတိယာဒိဇော၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ ဒုတိယာဒိဇော၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

အာသေဝန {ပဋိစ္စဝါရ (အကု+အကု) အကုသလေန အကုသလံ-၌ ဟိမ်ပါဌ်-အရ
ပဉ္စာဝါရ (အကု+အကု) အကုသလော အကုသလဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ

ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ခွါဒသအားတပ်သော အဆုံး
ဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ခွါဒသ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ [တို့၏ အာသေဝနသတ္တိ] ရ၏။

သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ ပစ္စယပ္ပန်
တရား၊ ရ၏။ ကဏ္ဍိယနိပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊
အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စ-အာသေဝန (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ

ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊ စေတသိက်-၃၇
အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော
မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊ စေတသိက်-၃၇ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

အာသေဝန {ပဋိစ္စ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဟိမ်ပါဌ်-အရ
ပဉ္စာဝါရ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ကဏ္ဍာပါဌ်-အရ

ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကြိယာဇော အဋ္ဌာရသ အားတပ်သော
အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ကြိယာဇော အဋ္ဌာရသ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ [တို့၏ အာသေဝန
သတ္တိ] ရ၏။ သမ္ပဒါနိပါဌ်-အရ ပဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကြိယာဇော
အဋ္ဌာရသ ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဏ္ဍိယနိပါဌ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အနန္တရ၊
သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

၃။ အနန္တရကမ္မ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ-၌ မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်လေးခုအားတပ်သော မဂ်လေးခု စေတနာ ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ--ဇက။ (ကု+ဗျာ)

ပစ္စည်းရေး ကမ္မ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ။ (၆)

➤ ပဋိသန္ဓိဒါ-ပ။ ။ အတ္တပဋိသန္ဓိဒါ-ပါဠိတော်အနက်ကိုသိသော အတ္တပဋိသန္ဓိဒါ ဉာဏ်။ ဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါ- မဂဂဓာတာသာပါဠိဟူသော သဒ္ဓါကိုသိသော ဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်။ နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါ-အရပ်သူတို့၏ ဘာသာဟူသော သဒ္ဓါကိုသိသော နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်။ ပဋိဘာနနပဋိသန္ဓိဒါ-အနက်၊ သဒ္ဓါ၊ အရပ်သူတို့၏ဘာသာ ဤသုံးဖြာကိုသိသော ပဋိဘာန ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ပဟိနီလောဏာ။ ။ ကာမရာဂ-ဟု ဆိုအပ်သော လောဘတစိတ်၊ ဗျာပါဒ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။ * ဝိက္ခန္ဓိတ ဂီလေသာဏာ။ - အနာဂါမိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ-ဟု ဆိုအပ်သော လောဘ တစ်စိတ်၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

[ဥပနိဿယပစ္စည်း] ပကတူပမုျိုး သုဒ္ဓသင်္ချာ

၁။ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ-၌ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေ ပညာသ အားတပ်သော + ဗလဝဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်-၅၂ ရုပ် -၂၈၊ (ပညတ်) ပစ္စည်းတရား။ သင်္ချာ--နဝ။ ပစ္စည်းရေး ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ (၂)

အမှတ်/ ပကတူပနိဿယကို ကောက်ရာ၌ * ကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန်ရေးလျှင် ပစ္စည်း ဘက်က အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကြည့်ပါ။

* အကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန်ရေးလျှင်-- ပစ္စည်းဘက်က “လောကီ”ကိုသာ ကောက်ပါ။

* အဗျာဏတပစ္စယုပ္ပန်ရေးလျှင်-- လုံးဝ ကြည့်စရာ မလိုပါ။ (အခွဲကို ကြည့်ပါ)

ပဋိစ္စဝါရ-ဟိတ်ပါဠိစကောက်အတွက် အခွဲ

ပစ္စည်း (ဟိတ်ပါဠိ)	ပစ္စယုပ္ပန် (အားတပ်သော)
စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ရုပ်-၂၈ (ပညတ်)	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂
(ကု+ကု) ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၊ ဖိုလ်ကြည့် စိတ်-၈၇၊ စေ-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ (ပညတ်)	နောက်နောက်သော ကုသိုလ်-၂၁
(အကု+အကု) ဗလဝဖြစ်သော လောကီ-၈၁၊ စေ-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ (ပညတ်)	နောက်နောက်သော အကု-၁၂
(ဗျာ+ဗျာ) ဗလဝဖြစ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ (ပညတ်)	နောက်နောက်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀

နိဒ္ဒေသ-ပဋိစ္စ-ပညာ+ဥပနိဿယ

၉၅

နိဒ္ဒေသနှင့် ပညာဝါရအတွက် အဖွဲ့

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါန်)
(ကု+ကု) ဗလဝဖြစ်သော အရမဂ်ကြည် ကု-၂၀၊ စေ-၃၈	နောက်-- ကု-၂၀၊ စေ-၃၈
(ကု+အကု) ဗလဝဖြစ်သော ကိကု-၁၇၊ စေ-၃၈	နောက်--အကု-၁၂၊ စေ-၂၇
(ကု+ဗျာ) ဗလဝဖြစ်သော ကု-၂၀၊ စေ-၃၈	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈
(အကု+အကု) ဗလဝ ဒုဗ္ဗလ အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇
(အကု+ကု) ဗလဝ ဒုဗ္ဗလ အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	ကု-၂၀၊ စေ-၃၈
(အကု+ဗျာ) ဗလဝ ဒုဗ္ဗလ အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈
(ဗျာ+ဗျာ) ဗလဝ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈
(ဗျာ+ကု) ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြည် ဝိ-၃၅ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈	နောက်နောက်သော ကု-၂၀၊ စေ-၃၈
(ဗျာ+အကု) ဗလဝဖြစ်သော လောကီ ဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၅၊ ရုပ်-၂၈	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇

အမှာ/ အကုသိုလ်သည် ငယ်သော်လည်း အဖြစ်ကြီးသောကြောင့် “ဗလဝ ဒုဗ္ဗလ” ဟု ဆိုသည်။ ကုသိုလ်သည် များမှ အကျိုးပေးသောကြောင့် “ဗလဝ”ဟု အရကောက် ဆရာ ဆိုပါသည်။ ပဋိစ္စဝါရကတ္တားပါးကို “ဘာ ရဗြဟ္မာ” “အတိဋ္ဌိ-ကောကံပါ”။

ပဋိစ္စဝါရ-ပကတူပနိဿယ (ကု+ကု) ကုသလေန ကုသလ်-၌ ဖိစိစိ-အရ နောက် နောက်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်ကြည်သော စိတ် (၈၇) ခု၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ် ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ-ပကတူပနိဿယ (အကု+အကု) အကုသလေန အကုသလ်-၌ ဖိစိစိ-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော လောကီ စိတ်-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ် ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ-ပကတူပနိဿယ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ (ပဓိဋ္ဌိ-အခါ) ဖိစိစိ-အရကား နောက်နောက်သော ဝိပါကံ ဆတ္တိသ၊ ကြိယာ ဝိသအားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ် ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

ပဋိစ္စဝါရ-ပကတူပနိဿယ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ (ပဋိသန္ဓေ-အခါ) ဖိစိစိ-အရ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကုနဝိသ အားတပ်သော ဗလဝဖြစ်သော လောကီ စိတ်-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ်၊ နာနာကွဏိကမ္မဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (ကု+ကု) ကုသလော ကုသလဿ-၌
ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
ရင်း။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ကုသိုလ်-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။

ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (ကု+အကု) ကုသလော အကုသလဿ-
၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်-၁၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ
နောက်နောက်သော အကုသိုလ် -၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။

ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (ကု+ဗျာ) ကုသလော အဗျာကတဿ-၌
ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
ရင်း။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
ရင်း။ ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (အကု+အကု) အကုသလော အကုသလဿ-
၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝ၊ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။
သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ် -၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။

ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (အကု+ကု) အကုသလော ကုသလဿ-
၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။
သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ကုသိုလ် -၂၀၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။

ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (အကု+ဗျာ) အကုသလော အဗျာကတဿ-
၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်
သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရင်း။

ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတော အဗျာကတဿ-
၌ ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
ရင်း။ သမ္ပဒါနိပါဠိ-အရ နောက်နောက်သော ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
ရင်း။ ဏှိတိပါဠိ-အရ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရင်း။

နိဇ္ဈသ/ပဉာဝါရ-ဥပနိဿယ [ပဏတူပနိဿယ] (ဗျာ+ကု) အဗျာကတော ကုသလဿ-၌
ဏတ္ထာပါဠိ-အရ ဗလဝဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပါက် ပဉ္စတိသ။ (တနည်း)

ဝိပါက်-၃၆၊ ကြိယာ-၂၀၊ ရုပ်-၂၈၊ ဖစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ ဘဒ္ဒါနိယိန္ဒြိယ-အရ ကုသိုလ်-၂၁၊ စေ-၃၈၊ ဖစ္စယုတ္တရ်တရား၊ ရ၏။ ကမ္မိတ္တိယိန္ဒြိယ-အရ ပကတုပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

နိဗ္ဗေသ/ပဉ္စာဝါရ-ဥပနိဿယ [ဖကတ္တဖနိဿယ] (ဗျ+အာ) အဗျာကတော အကုသလဿ-
၌ ကတ္တာယိန္ဒြိယ-အရ ဗလဝဖြစ်သော လောကီဝိပါက်-၃၂၊ ကြိယာ-၂၀၊ ရုပ်-၂၈၊ ဖစ္စည်းတရား၊
ရ၏။ ဘဒ္ဒါနိယိန္ဒြိယ-အရ နောက်နောက်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ ဖစ္စယုတ္တရ်တရား၊ ရ၏။
ကမ္မိတ္တိယိန္ဒြိယ-အရ ပကတုပနိဿယသတ္တိ ရ၏။

နာနာက္ခဏီက ကမ္မပစ္စည်း

၂။ နာနာက္ခဏီက ကမ္မ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ-၌ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိသ နာမက္ခန္ဓာ
ကဋတ္တာရုပ်အားတပ်သော + အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာဟု ဆိုအပ်
သော နာနာက္ခဏီက ကမ္မ ပစ္စည်းတရား။

သင်္ချာ--ဧွေ။ [ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ] ပစ္စည်းရေး- ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ။

ပစ္စည်း (ကတ္တာ/ဟိတ်ပါဠိ) ကောက်(ဒု)ကြည့်	ပစ္စယုပ္ပန် (အားတပ်သော)
နိဗ္ဗေသ အကု-၁၂၊ ကု-၂၁ ၌ရှိသော နာနာက္ခဏီကစေတနာ	ဝိ-၃၆၊ နာမက္ခန္ဓာ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်
ပဋိစ္စ (ဗျ+ဗျာ-ယတ္တိ) အတိတ်-ကု-အကု စေတနာ	ဝိပါက်-၃၆
(ဖုသ္မဒန္တ) ဥဒ္ဓစ္စကြဉ် အကုသိုလ် စေတနာ-၁၁ မဟာကုစေ-၈၊ ရူကုစေ-၅၊ အရူကုစေ-၄	ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်
(ဗုဒ္ဓိဇာနိယ) ဥဒ္ဓစ္စကြဉ် အကုသိုလ်စေတနာ-၁၁၊ မဟာကုစေတနာ-၈၊ ရူကုစေတနာ-၅၊	ပဋိသန္ဓေတမ္မဇရုပ်
အကုသိုလ်စေတနာ-၁၂၊ မဟာကုသိုလ် စေတနာ-၈၊ ရူပကုသိုလ်စေတနာ-၅	ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်
ရူပ ပဉ္စမဗျာန်ကုသိုလ်စေတနာ	အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်
ပဉ္စာဝါရ (ကု+ဗျာ) အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ် ၂၁-၌ရှိသော စေတနာ	ကုသလဝိပါက်-၂၉၊ နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်
(အကု+ဗျာ) အတိတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ် ၁၂-၌ရှိသော စေတနာ	အကုသလဝိပါက်-၇၊ နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်

ကြည့်ရှုရန် ။ ကဋတ္တာရုပ်ခေါ် ကမ္မဇရုပ်သည် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊
အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်ဟု သုံးမျိုးရှိ၍ ပစ္စယနိဗ္ဗေသ၊ ပဋိစ္စ-တို့၌ ကဋတ္တာရုပ်၏ ဝေါဟာရ
များကိုဖော်၍ ကောက်ရသည်။ အကျယ်တစ်နည်းကားနှင့် အထက်ပါ အခွဲများကို အရ
ကောက်နှင့် သင်္ဂဟ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပကံတို့၏ အကျိုးပေးရာများနှင့် ယှဉ်၍ ကြည့်လျှင်

နိဒ္ဒေသ-ပဋိစ္စ-ပညာ+ပုဂ္ဂေကတပစ္စည်း

သဘောကျလိမ့်မည်။ ပဉ္စာဝါရအခွင့် ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ဝိပါက် (၃၆)ပါးရှိရာ ကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ကုသလဝိပါက်စိတ်(၂၉) အကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်သော အကုသလဝိပါက်စိတ် (၇)ပါးရှိ၍ အထက်ပါအတိုင်း ခွဲရသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဝတ္ထုမျိုး သုဒ္ဓသဘော

[illegible]

၂။ ထွေးနေအပ်ပြီ။ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသန့်ဝါရ၌ - ဒွေးပစ္စဝိညာဉ် တဆယ်အားတပ်
သော + မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပစ္စဝတ္ထ၊ ပစ္စည်းတရား။

သင်္ချာ--ဧကံ။ (ဗျာ+ဗျာ) ပစ္စည်းရေး-- ဣဒ္, နိ, ပု, ဝိပ်, အတ္ထိ, အဝိ (၆)

ဝတ္ထုပုရေဇာတ အရကောက်အတွက် ပီထိ

[ပဉ္စမအကြိမ်] ပဋိ ဘ (၁၅/၁၆) ပ ပဇ္ဇာတိ သံ တီ ဝု ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ရုံ ရုံ ဘ

[မရော့ဒွါဂီတိ] န ဒ မ လ လ လ လ လ လ ရဲ ရဲ ဘ

(ရိုးရှင်းစွာ) န ဖ မ ပ ဥ နှစ် ဂေါ်

[ဗျူဟာသစ်] ပဉ္စဝေါကာရဘဝင်-၁၅၊ အာဝဇ္ဇန်း ပဉ္စဝိ သံ တိ ဝ ဇ ဇ ဇ ဇ ဇ ရုံ ရုံ စ

ပစ္စည်း (ကတ္တား) [ဇာကန် (၄၉)ကြည့်]	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္မဒါနံ)
ဆဝတ္ထု	သတ္တဝိညာဏဓာတ်
(ဗျာ+ဗျာ) မလ္လိမာ-- စက္ခုဝတ္ထု/စက္ခုခြေ (ပ)	စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး
မလ္လိမာ-- ကာယဝတ္ထု/ကာယိခြေ (ပ)	ကာယဝိညာဉ်ဌေး
ဗဟိဒ္ဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော စိတိန္ဒြိယာယော ဟယဝတ္ထု	ဗုဒ္ဓ-ဒါ ဘဝုပ ဝိ-ဒု၊ ဒွေ-ပုဝိညာဉ် စာအယ်ကြည့်သော ပထမဘဝင် ဓာတုဌေး နောက်နောက်သော ဝိဟိက-၂၂၊ ကြိယာ-၂၀
ဧကောဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဒိဂ္ဂောဓောဗဟိဒ္ဓောဓော ဒါ ဒါ ဘဂါဝိဋ္ဌိလ်၊ ဘဂါပုတ္တလ်
ဧကောဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဧကောဓောဗဟိဒ္ဓောဓော ဒါ ဒါ ဘဂါဝိဋ္ဌိလ်၊ ဘဂါပုတ္တလ်
ဧကောဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဧကောဓောဗဟိဒ္ဓောဓော ဒါ ဒါ ဘဂါဝိဋ္ဌိလ်၊ ဘဂါပုတ္တလ်
ဧကောဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဧကောဓောဗဟိဒ္ဓောဓော ဒါ ဒါ ဘဂါဝိဋ္ဌိလ်၊ ဘဂါပုတ္တလ်
(ဗျာ+က) ဝုဇ္ဇော၊ ဗောဓိဗျာဓိဌေး ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဗုဒ္ဓ-ဒါ နောက်နောက်သော ကု-၂၁
ဧကောဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဧကောဓောဗဟိဒ္ဓောဓော (၅) ချက်
(ဗျာ+အက) ဝုဇ္ဇော၊ ဗောဓိဗျာဓိဌေး ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဗုဒ္ဓ-ဒါ နောက်နောက်သော အကု-၂၂
ဧကောဓော ဘဝိဋ္ဌော ဧကောဓော ဟယဝတ္ထု	ဧကောဓောဗဟိဒ္ဓောဓော (၅) ချက်

➤ ကျေပျော်ပွင့်လင်းတရားကကျေပျော်တရားစိတ္တပွင့်လင်းပစ္စုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုပြီး

စက္ခယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ ပုရေဇာတ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ စက္ခုဗြိယံ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣဗြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

[ပစ္စယနိဒ္ဒေသ] ဆက္ခယပုဉ်းတရားကပိညာဏဓာတ်(၇)ပါးအား ကျေးဇူးပြုပြီး (၁+၂)

တ္ထုပ္ပရေဇာတနိဿယ၊ တ္ထုပ္ပရေဇာတ၊ တ္ထုပ္ပရေဇာတဏှိ၊ တ္ထုပ္ပရေဇာတအဝိဂတ-ပစ္စည်းတို့၏

၁/ [နိဿယာဏရူပစိဉ်း] စက္ခယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ပုရေဇာတ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတာယတနံ သောတ ဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ ပုရေဇာတ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဃာနာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ပုရေဇာတ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ နိဝါယတနံ နိဝါယိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ပုရေဇာတ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) စက္ခယတနံ၊ မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခယတနသည်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အား၎င်း။ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနဉ္စ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် (၇) ခုတို့အား၎င်း။ နိဿယပစ္စယေန၊ ပုရေဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဧကယဏန-ဟူသော ကဏ္ဍာပါဠိ-အရကား မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝနှင့် ဥပါဒ် ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သမ္ဘဒ္ဓါပါဠိ-အရကား စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး၊ သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက် (၇)ခု ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကရိုဏ်းပါဠိ-အရကား တပြိုင်နက် တပ် ကောင်းသော နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဣဗြိယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၆)ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။ [သောတာယတနံ စသည် နည်းတူ ခြောင်းလဲ၍ ကောက်ပါး]

➤ ဟဒယတ္ထုပ္ပန်ကမောဓာတ်၊ မောဓိညာဏဓာတ်တို့အား၊ နိဿယ/ အတ္တိ/ အဝိဂတ ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု

၂/ [တ္ထုပ္ပရေဇာတနိဿယ၊ တ္ထုပ္ပရေဇာတဏှိ၊ တ္ထုပ္ပရေဇာတအဝိဂတ] ယံ ဂ္ဂပံ နိဿယ မနောဓာတုစ မနောဝိညာဏဓာတုစ ဝတ္ထုန္တိ၊ တံ ဂ္ဂပံ မနော ဓာတုယာစ မနောဝိညာဏဓာတုယာစ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယ/ အတ္တိ/ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) ယံ ဂ္ဂပံ၊ အကြင် ဟဒယဝတ္ထုကို။ နိဿယ၊ မှီ၍။ မနောဓာတုစ၊ မနောဓာတ် သည်၎င်း။ မနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အဂ္ဂပဝိပါက် လေးခုကြည့်သော မနောဝိညာဏဓာတ် (၇၂)ခုသည်၎င်း။ ဣမေဤ၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည်။ ဝတ္ထုန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

တံ ချုပ်၊ထိုဟဒယဝတ္ထုသည်။မနောဓာတုယာစ၊အား၎င်း။မနောဝိညာဏဓာတုယာစ၊အား၎င်း။နိဿယပစ္စယေန၊ပုရေဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ။

ယံ ချုပ် -ဟူသောပါဠိဖြင့် အနိယမအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။ နိဿယ မနောဓာတုစ (ပ) ဝတ္ထုန္တိ- ဟူသောပါဠိဖြင့် မနောဓာတ် ၃-ခု၊ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော မနောဝိညာဏဓာတ်(၇၂)ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။ ယံ ချုပ်-ဟူသော ဣတ္ထာ၊ ဖိန့်ဖြင့် နိယမအားဖြင့် ယံချုပ်-ဟူသောပါဠိဖြင့် မှတ်အပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။

မနောဓာတုယာစ (ပ) ဓမ္မာနံ-ဟူသော သမ္ပဒါနိပါဠိဖြင့် .မနောဓာတ် ၃-ခု၊ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော မနောဝိညာဏဓာတ် (၇၂)ခု၊ စေ-၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။ နိဿယပစ္စယေန-ဟူသော ဣတ္ထိ၊ဖိန့်ဖြင့် တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော နိဿယ၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပရေဇာတ၊ ပိဗ္ဗုတ္တု၊ အတ္တိ၊ အဓိတ (၈) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပုရေဇာတပစ္စည်း [၄၉၊၆၉၊၇၉၊၉၉]

[ပုဗ္ဗုယနိဇ္ဈေသ] ပဝတ္တိအခါ၌သာဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် (၁+၂)

ဟဒယဝတ္ထုပြု၍မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့အား ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု

၁။ [ဣတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ] ယံ ဂူဝံ နိဿယ မနောဓာတုစ မနောဝိညာဏဓာတုစ ဝတ္ထုန္တိ၊ တံ ဂူဝံ မနော ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

မနောဝိညာဏဓာတ်ထ ယင်၏ဟု၍သက်တရားတို့အား ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု

၂။ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကိဉ္စိကာလေ န ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂။ (အနက်) မနောဝိညာဏဓာတုယာ၊အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော မနောဝိညာဏဓာတ် (၇၂) ခုသည်။တံသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ထို မနောဝိညာဏဓာတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ဓမ္မာနဉ္စ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့အား။ကိဉ္စိကာလေ၊ပဝတ္တိကာလ၌။ပုရေဇာတပစ္စယေန၊ပုရေဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊၏။ကိဉ္စိကာလေ၊ပဋိသန္ဓေကာလ၌။ပုရေဇာတပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော၊ကျေးဇူးပြုသည်။နဟောတိ၊မဖြစ်။

ပဋိစ္စခါရ [ဣ-ဣ၊ အဣ-အဣ၊ ဗျာ-ဗျာ]တို့၏ ဣတ္ထာ၊ဖိန့် ဖိတ်ဖိန့်တို့ကို (၄၉/၅၀/၅၂)ကြည့်ပါ။

[ပဋိစ္စခါရ-] (ဣတ္ထုပုရေဇာတ-ပစ္စည်း၏) အဗျာကတေန အဗျာကတံ-၌ ဣတ္ထာ၊ဖိန့်-အရ ကား ပစ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော ဝိပါက် တတ္ထိသ၊ ကြိယာ ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိပါက်- ၃၂ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။

(အရှေ့တိုက်) ပဋိ ၁၁/၁၆ န ၁ ပဉ္စ ပဉ္စဝိ သံ တိ. ၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀
(အရှေ့တိုက်) န ၁ မ ၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

မန္တလေး၊ မန္တလေးတိုင်း၊ မန္တလေး အဝိဇ္ဇာ ပစ္စည်းတိုင်း၊ ကမ္ဘာလုံး-အရကား ပစ္စည်းကား
 ဘုံ၌ အရူပဝိပါကလေးခုကြည့်သော ပဌမဘဝင် အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော စိတ်(၈၅)
 ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ မဇ္ဈိမဏှာ၊ ရ၏။ သန္တတိယ-အရကား ပဋိသန္ဓေ အစရှိသော
 ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ဧကလ၊ ဒွိလ၊ တိလ၊
 စတုလကာယ မဇ္ဈိမဏှာ၊ ရ၏။ ကမ္ဘာလုံး-အရကား တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော
 မန္တလေးတ၊ ဝိပုယတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဇ္ဇာ (၄) ပစ္စယသတ္တိ၊ ရ၏။

ခိုဒွေသ ပစ္စည်း (ကဏ္ဍာယိဉ်)	ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယုပ္ပန် (အပ္ပဒါနိ) အားတပ်သော
ပဌမဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ	ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ ရောက်သော ကမ္မဇရုပ်ဟု ဆိုအပ် သော ဧကလကာယ။
ပဌမဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ	ကမ္မဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော ဒွိလကာယ
ဒုတိယအမျိုးသော အဝင်နာမက္ခန္ဓာ	ပဌမ အစရှိသော ရှေးရှေးသော ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ရောက်သော တိလကာယ
အမှတ်ခံရောက်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ	တာဟာရဇရုပ် ဥပါဒ်သောအခါ ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ရောက် သော စတုလကာယ
အာဝဇ္ဇန်းဒွေး	ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝင် တဆင်းခု နှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ရောက်သော တိလ, စတုလကာယ
ပဉ္စဝိညာဉ် နာမက္ခန္ဓာ	ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ရောက်သော တိလ, စတုလကာယ
သမ္ပဋိဋ္ဌိန်း နာမက္ခန္ဓာ	ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ရောက်သော ဒွိလ, တိလကာယ

➤ ပဏ္ဍိဒွေသလာ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကဏ္ဍာယိဉ်-အရပထမအဝင်နာမက္ခန္ဓာကိုပစ္စည်းသော အပ္ပဒါနိပါဉ်-အရ- ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်ဇိဋ္ဌိသို့ရောက်သော ကမ္မဇရုပ်ဟု ဆိုအပ် သော ဧကလကာယ။ (တစ်နည်း) ကမ္မဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော ဒွိလကာယ ရ၏။

ရုပ်အာဟာရမျိုး သုဒ္ဓသချာ

➤ ရုပ်အာဟာရ, ရုပ်အာဟာရဏှိ, ရုပ်အာဟာရအဏိဂတ ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသချာဝါရ ၌ ကလာပ် တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အားတပ်သော+ ဩဇာပစ္စည်းတရား။ သချာ--ဧကံ။ (ဗျာ+ဗျာ) |ကောက် (၂၇) ကြည့်|

ရူပဇိဝိတိဋ္ဌိယမျိုး သုဒ္ဓသချာ

➤ ရူပဇိဝိတိဋ္ဌိယ, ရူပဇိဝိတိဋ္ဌိယဏှိ, ရူပဇိဝိတိဋ္ဌိယအဏိဂတ, ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသချာ ဝါရ၌-- ရုပ်ဇိဝိတိဋ္ဌိကြည်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်ကိုးခု အားတပ်သော+ ရုပ်ဇိဝိတိဋ္ဌိ သချာ--ဧကံ။ (ဗျာ+ဗျာ) |ကောက် (၃၂) ကြည့်|

➤ ပုဇေတထ ဃဋ္ဌရာ ၇-ပါး ။ ။ အတ္ထိ အဓိဂတယဋ္ဌနာ, သနိဿယဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ, သာရမ္ပကယဋ္ဌနာ, သာရမ္ပကနိဿယ ဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ, သာရမ္ပကကိပတိ ဥပနိဿယ ယဋ္ဌနာ, သာရမ္ပကကိပတိ နိဿယ ဥပနိဿယ ဝိပ္ပယုတ္တယဋ္ဌနာ, သနိဿယဣန္ဒြိယ ဝိပ္ပယုတ္တ ယဋ္ဌနာ-တို့ဖြစ်ပါသည်။

သမာဓာတ ပုရေဓာတ မိဿကသင်္ချာ

➤ သမပုရေမိဿက-ဇနာ နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသင်္ချာ ဝါရ၌-အချင်းချင်းအားတပ်သော+ ပစ္စဝေါကာရသို့ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် ခွေပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော မနော ခွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူပေါင်းသော ဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်းတရား သင်္ချာ--ခွေ။ (ကုဗျာ+ကု၊ အကုဗျာ+အကု)

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
အကု-၁၂ ကု-၂၁ စေ-၅၂ ဟဒယဝတ္ထု	အကု-၁၂ ကု-၂၁ စေ-၅၂
၁×၃×၂	၃×၁×၂
(ကုဗျာ+ကု) ကု-၂၁ စေ-၃၈ ဟဒယဝတ္ထု	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈
(အကုဗျာ+အကု) အကု-၁၂ စေ-၂၇ ဟဒယဝတ္ထု	အကု-၁၂ စေ-၂၇

* ဝါရီ ။ ။ ကုသလော ဧကော ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ တိက္ကန္တံ ခန္ဓာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော-- စသည်။

(သမပုရေမိဿက-နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ) ကုသလဗျာကတော ကုသလဿ (ကုဗျာ+ကု)-၌ ကတ္တားပါ၌-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပစ္စဝေါကာရသို့ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော, မနောခွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူပေါင်းသော ဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်းတရား ရ၏။

သန္ဓေဝါရီပါ၌-အရ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပါ၌-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

(သမပုရေမိဿက-နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ) အကုသလဗျာကတော အကုသလဿ (အကုဗျာ+အကု)-၌ ကတ္တားပါ၌-အရ အချင်းချင်းအားတပ်သော ပစ္စဝေါကာရသို့ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော, မနောခွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူပေါင်းသော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ရ၏။ သန္ဓေဝါရီပါ၌-အရ အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ကမ္မိတ္ထိပါ၌-အရ တပြိုင်နက် ယထာရဟ တပ်ကောင်းသော နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (၃) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပစ္စာဓာတ အာဟာရ မိဿကသင်္ချာ

➤ ပစ္စာဓာတအာဟာရ-ဇနာ အတ္ထိ, အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသင်္ချာ ဝါရ၌-- ဝုဋ္ဌော, မနောခွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူပေါင်း၍ ရုပ်၏

ဦးသို့ရောက်သော တိရ၊ စတုရကာယအား ကာလတူ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော+ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ရွှါဒသ၊ ကုသိုလ် ကေဝိသ၊ စေတသိက် ရွေ့ပညာသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ဩဇာ ပစ္စည်းတရား။

သင်္ချာ--ဓမ္မ (ကုသလာ ဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အကုဗျာ+ဗျာ)

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါန်)
အကု-၁၂ ကု-၂၁၊ စေ-၅၂ ဩဇာ	တိရ၊ စတုရကာယ
(ကုဗျာ+ဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈၊ ဩဇာ	တိရ၊ စတုရကာယ
(အကုဗျာ+ဗျာ) အကု-၁၂ စေ-၂၇၊ ဩဇာ	တိရ၊ စတုရကာယ

* ပါဠိ ။ ။ ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာစ ကဗဠိကာရော အာဟာရောစ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

➤ [ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရဓိဿက အတ္ထိ+အဝိဂတ] ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ (ကုဗျာ+ဗျာ) ၌ ကဏ္ဍာယိဋ်-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော တိရ၊ စတုရကာယအား ကာလတူ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ကေဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌ တိသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ဩဇာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အနုဒါယိဋ်-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ ရောက်သော တိရ၊ စတုရကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဏ္ဍာယိဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်း သော အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

➤ [ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရဓိဿက အတ္ထိ+အဝိဂတ] အကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ (အကုဗျာ+ဗျာ) ၌ ကဏ္ဍာယိဋ်-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော တိရ၊ စတုရကာယအား ကာလတူ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ရွှါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ။ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ဩဇာ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။ အနုဒါယိဋ်-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ ရောက်သော တိရ၊ စတုရကာယ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ ကဏ္ဍာယိဋ်-အရ တပြိုင်နက် တပ် ကောင်းသော အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပစ္ဆာဇာတိဗြူဟ မိဿကသင်္ချာ

➤ **ပစ္ဆာဇာတိဗြူဟမိဿက-အသေ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ** ပစ္စည်းတို့၏ သုဒ္ဓသင်္ချာ ဝါရဉ်--
 ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏
 ဦးသို့ရောက်သော ကမ္မဇာတိအား ကာလတူ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော+ ပဉ္စ
 ဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊
 စေတသိက် ဒွေပညာသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော
 ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား
 သင်္ချာ--ဒွေ။ (ကုသလာ ဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အကုဗျာ+ဗျာ)

ပစ္စည်း (ကတ္တား)	ပစ္စယုပ္ပန် (သမ္ပဒါနိ)
အကု-၁၂ ကု-၂၊ စေ-၅၂ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ကမ္မဇာတိ
(ကုဗျာ+ဗျာ) ကု-၂၊ စေ-၃၈၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ကမ္မဇာတိ
(အကုဗျာ+ဗျာ) အကု-၁၂ စေ-၂၇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ကမ္မဇာတိ

* ဝါရဉ် ။ ။ ပစ္ဆာဇာတိ ကုသလာ ခန္ဓာစ ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယဉ္စ ကဋတ္တာရူပါနံ
 အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

➤ **[ပစ္ဆာဇာတိဗြူဟ မိဿက အတ္ထိ+အဝိဂတ]** ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ
 (ကုဗျာ+ဗျာ) ၌ ဣတ္ထာဗျိန္ဒ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်
 အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ကမ္မဇာတိအား ကာလတူ တပြိုင်နက် တပ်
 ကောင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊
 စေ-အဋ္ဌတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေး
 သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

အနုခါနိပိန္ဒ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူ
 ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦးသို့ရောက်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကမ္မဇာတိ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။
ဣန္ဒြိယဗျိန္ဒ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော-အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၂) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

➤ **[ပစ္ဆာဇာတိဗြူဟမိဿကအတ္ထိ+အဝိဂတ]** အကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ (အကုဗျာ+
 ဗျာ) ၌ ဣတ္ထာဗျိန္ဒ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူ
 ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဦးသို့ရောက်သော ကမ္မဇာတိအား ကာလတူ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော
 ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်ဖြစ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တ
 ဝိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော
 စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဦးသို့ရောက်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပစ္စည်းတရား၊ ရ၏။

အနုခါနိပိန္ဒ-အရ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဂ္ဂန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူ

ပဋိစ္စပါရ-န ဟေတုပစ္စည်း

ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏သို့ရောက်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည်သော ကမ္မဇကာယ ဖန္ဒုပ္ပုပ္ဖိတု၊ ရ၏။
ကမ္မိတိဗ္ဗိ-အရ တပြိုင်နက် တပ်ကောင်းသော အတ္တိ၊ အဝိဂတ (၂) ပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

ပစ္စယနိစ္စသ/ပဋိစ္စ/ပဉ္စာဝါရ အနုလောမ ငြီး၏။

အဓိပ္ပာယ်တော်

ပဋိစ္စပါရ ပစ္စုပ္ပန်က မိသားစုပါရ

ရဏတု-၌ မောဟမူဌေး၌ မောဟ၊ အဟိတ် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊
အဟိတ်စိတ္တဇရုပ် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ဇာဟိရရုပ် အာဟာရဇရုပ် ဥတုဇရုပ်
အသညသတ် ကမ္မဇရုပ် ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ ရဏတုပစ္စယာ ခန္ဓ။ (အကု+အကု၊ ဗျာ+ဗျာ)

သင်္ချာထွက်ပုံ ။ ။ မောဟအတွက် (အကု+အကု) အဟိတ်နာမ်နှင့် အဟိတ်ရုပ်များ
အတွက် (ဗျာ+ဗျာ) ဖြစ်သည်။ ရုပ်သက်သက်သော်၎င်း၊ စေတသိက်တရားများသော်
၎င်း ကံဖြစ်စေ၊ ကတ္တားဖြစ်စေ နေလျှင် အစိတ်အပေါင်းဖြစ်၍ “ဧက ခန္ဓ” စသည်
မထုတ်ရဘဲ “ခန္ဓေ”ဟု ထုတ်ရမည်။

န ဟေတု ပစ္စည်း

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော] ၁×၃×၂	၃×၁×၂ ကတ္တား (ပစ္စယပ္ပန်)
(အကု+အကု) ဝိစိ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၊ စေ-၁၄	ဝိစိ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟ
(ဗျာ+ဗျာ-ပစ္စိ) အဟိတ်-၁၈၊ ဆန္ဒကြည် အည-၁၂	အဟိတ်-၁၈၊ အည-၁၂ စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ+ဗျာ) အဟိတ်ပဋိ-၂ ဆန္ဒ၊ ပီတိ၊ ဝိရိယကြည် အညသမာန်း-၁၀	အဟိတ်ပဋိ-၂ အည-၁၀၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်
အဟိတ်ပဋိ-၂ အည-၁၀	ဟဒယဝတ္ထု
ဟဒယဝတ္ထု	အဟိတ်ပဋိ-၂ အည-၁၀
(ဇုသိသိ) ဘုတ်-၄ ဘုတ်-၄	ဘုတ်-၄ ဥပါဒါရုပ်

➤ န မောတု ။ (အကု+အကု) [ဝိစိပါရ]အကုသလံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ အကုသလော ခန္ဓော
ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ဟေတုပစ္စယာ။ [အနုပါရ] ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ
ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော မောဟော။

(အနုကံ) အကုသလံ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မတရားကို၊ ပဋိစ္စစွဲ၍ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိ ဂန္ဓာ၊
တကွဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ အကုသလော၊ အကုသိုလ်
ဖြစ်သော။ ခန္ဓော၊ တရားသည်။ န ဟေတုပစ္စယာ-ဟေတုပစ္စယံ ဝိနာ အညေန ယစ္စယေန၊
ဟေတုပစ္စည်းကိုကြည့်၍ တပါးသော ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။

ပဋိစ္စပစ္စုပ္ပန်က မိဘကိစ္စာ-န ဟောတုပစ္စည်း

၁၀၇

ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတောဝိစိကိစ္ဆာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော၊ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် တကွဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့် တကွဖြစ်သော၊ မောဟော၊ မောဟသည်။ န ဟောတုပစ္စယာ-
ဌပေတွာ ဟောတုပစ္စယံ အညေဟိ အတ္တနော အနုရူပပစ္စယေဟိ၊ ဟောတုပစ္စည်းကို ထား
၍ ဟောတုပစ္စည်းမှ တပါးကုန်သော မိမိအား လျှောက်ပတ်သော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊

(ဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စုပ္ပန်] အမောတုဂံ ဖေဝံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တသော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊
တသော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဖေဝော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခန္ဓေ ခန္ဓာ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။ [ပဋိစ္စဒ္ဓါ] အမောတုကပဋိသန္တိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဖေဝံ ခန္ဓံ
ပဋိစ္စ တသော ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာစ ရူပံ၊ တသော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဖေဝော ခန္ဓော ကဋ္ဌတ္တာစ
ရူပံ၊ ခန္ဓေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခန္ဓေ ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာစ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[ရူပသင်္ကထာဝိသုဒ္ဓိ] ဖေဝံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တသော မဟာဘူတာ၊ တသော မဟာဘူတေ
ပဋိစ္စ ဖေဝံ မဟာဘူတံ၊ ခန္ဓေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခန္ဓေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ ဗာဟိရံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ။
အသညသတ္တာနံ ဖေဝံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တသော မဟာဘူတာ၊ တသော မဟာဘူတေ
ပဋိစ္စ ဖေဝံ မဟာဘူတံ၊ ခန္ဓေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခန္ဓေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ
ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

[န ဟောတု] အကုသလေန အကုသလံ (အကု+အကု) ဌိ ဣတ္ထာမိန္ဒ-အရ ဝိစိကိစ္ဆာ
သဟဂတံ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ၊ ဝေတသိကံ စုဒ္ဓသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်
သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတံ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ၌ရှိသော မောဟ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

နဟောတုပစ္စယာ - ဟူသော ဖိတ်ပါဠိအရကား ဟောတုပစ္စည်းကို ထား၍ တပါးသော
ပစ္စည်းတို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

[နဟောတု] (ပစ္စုပ္ပန်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ) ဌိ ဣတ္ထာမိန္ဒ-အရ
အဟိတ်စိတ် အဌာရသ၊ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်း ဒွါဒသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဟိတ်စိတ် အဌာရသ၊ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်း ဒွါဒသ၊ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နဟောတု] (ပဋိစ္စဒ္ဓါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ) ဌိ ဣတ္ထာမိန္ဒ-အရ
အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ခု၊ ဆန္ဒ၊ ဝိတိ၊ ဝိနိယကြည် အညသမာန်း-၁၀၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်
အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ခု၊ ဆန္ဒ၊ ဝိတိ၊
ဝိနိယကြည် အညသမာန်း-၁၀၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်
ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နဝေတု] (ရုပ်သင်္ကေတ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာယိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရတံ၌ ဖြစ်သောအခါ အဟိတိဝိပါကံ, အဟိတိကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော အဟိတိစိတ္တဗေဟာဘုတ်, အဟိတိပဋိသန္ဓေနှစ်ခုတို့နှင့် ယထာရဟ အတူဥပါဒ်သော အဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဗေဟာဘုတ်, ဗာဟိရ ဗေဟာဘုတ်, အာဟာရဇ, ဥတုဇ, အသညသတ်ကမ္မဇ, ပဝတ္တိကမ္မဇ ဗေဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့် တကွသော အဟိတိစိတ္တဇ ဥပါဒါ, အဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဥပါဒါ, ဗာဟိရ ဥပါဒါ, အာဟာရဇ, ဥတုဇ, အသညသတ် ကမ္မဇ, ပဝတ္တိ ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ် ဝေဗ္ဗုဒ္ဓိဏာမံ ရ၏။

စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ဟာဟိရရုပ် အာဟာရဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အသညသတ်
 ကမ္မဇရုပ် ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ [ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ]
 သင်္ချာထွက်ပုံ ။ စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်များသည်
 (က၊ အက၊ ဗျာ) တို့ ပြုစာပ်သော ရုပ်များဖြစ်ကြ၍ (ဗျာ) ၅-ချက်ရသည်။

ကံ ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော	ကတ္တား (ပစ္စယပ္ပန်)
(ကု+ဗျာ) ပဉ္စ--ခါ ကု-၂၊ စေ-၃၈	စိတ္တရောင်
(အကု+ဗျာ) ပဉ္စ--ခါ အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	စိတ္တရောင်
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္ထိ) ဝိပါက်-၂၂၊ ကြိ-၂၊ စေ-၃၈	စိတ္တရောင်
(ပဋိသန္ဓေ) ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅ ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅	ကမ္မက္ကာရုံ ဟဒယဝတ္ထု
(ရုပ်သက်သက်) မဟာဘုတ်-၄ မဟာဘုတ်-၄	မဟာဘုတ်-၄ ဥပါဒါရုံ
(ကုဗျာ+ဗျာ) ကု-၂၊ စေ-၃၈၊ မဟာဘုတ်-၄	စိတ္တရောင်
(အကုဗျာ+ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ မဟာဘုတ်-၄	စိတ္တရောင်

➤ **နာရဗ္ဗက၊ န အနုဗ္ဗရ၊ န သမနုဗ္ဗရ၊ န ဥပနိဿယ၊ န သဗ္ဗယုတ္တ၊ နောနုတ္တိ၊ နော ဝိဂတပစ္စည်း ပါဠိနှင့် အရကောက်**

[စီစဉ်] ကုသလ် ခမ္ဘံ ပဋိစ္စ အဗျာကတော ခမ္ဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာရမ္မက ပစ္စယာ။

(အနက်) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မံ၊ကို။ပဋိစ္စုပ္ပန်။အဗျာကတော၊အဗျာကတ ဖြစ်သော။ဓမ္မော၊သည်။နာရမ္မဏပစ္စယာ-အာရမ္မဏပစ္စယံ ဝိနာ အညေန ပစ္စယေန၊အာ ရမ္မဏ ပစ္စည်းကိုကြည့်၍ တပီးသော ပစ္စည်းကြောင့်။ (တနည်း) နာရမ္မဏပစ္စယာ-ဌပေ တွာ အာရမ္မဏပစ္စယံ အညေဟိ အတ္တနော အနုရူပပစ္စယဟိ၊အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ထား

ပဋိမ္မပစ္စနိက ဝိဘင်္ဂဝါရ-နာရမ္ပဏပစ္စည်း

၁၀၉

၍ အာရမ္ပဏပစ္စည်းမှ တပါးကုန်သော မိမိအား လျောက်ပတ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဖြစ်၏။

(ကု+ဗျာ-အနုပါဒ) ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

(အကု+ဗျာ-အနုပါဒ) အကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

(ဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စေ] ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ [ပဋိသန္ဓေ] ပဋိသန္ဓိက္ခလော ဝိပါကာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝဏ္ဏ။ [ရုပ်သင်္ကဏ်ပါဠိ] သည် နဟေတု-(၁၀၇) နှင့်တူ၏။

(ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

(အကုဗျာ+ဗျာ) အကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

[နာရမ္ပဏ] ကုသလေန အဗျာကတံ (ကု+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တရုပ် ပစ္စုပ္ပန်ဏာ၊ ရ၏။

မိမိပါဠိ-အရ စိတ္တရုပ်အားတပ်သော ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတု၊ သဟဇာတာဓိပတိစသော ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

[နာရမ္ပဏ] အကုသလေန အဗျာကတံ (အကု+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တရုပ် ပစ္စုပ္ပန်ဏာ၊ ရ၏။

မိမိပါဠိ-အရ အာရမ္ပဏပစ္စည်းမှ တပါးသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ စသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

[နာရမ္ပဏ] (ပစ္စေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဌေးပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်၊ ရဟန္တာ တို့ စုတိကြဉ်သော ဝိပါက် ဗာဝိသ၊ ကြိယာ ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တရုပ် ပစ္စုပ္ပန်ဏာ၊ ရ၏။ မိမိပါဠိ-အရ အာရမ္ပဏပစ္စည်း မှ တပါး ဟေတု၊ သဟဇာတာဓိပတိ စသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

[နာရမ္ပဏ] (ပဋိသန္ဓေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပနူရသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စုပ္ပန်ဏာ၊ ရ၏။ မိမိပါဠိ-အရ ဟေတု၊ သဟဇာတ စသော ပစ္စည်းတို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

[နာရမ္ပဏ] (ရုပ်သင်္ကဏ်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ ဌေးပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်၊ ရဟန္တာ တို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ

ပြုအပ်သော စိတ္တလမဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသတို့နှင့် ယထာရဟအတူ ဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလ မဟာဘုတ်၊ဗဟိရ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရလ၊ ဥတုလ၊ အသညသတ်ကမ္မလ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မလ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တလဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလ ဥပါဒါ၊ ဗဟိရ ဥပါဒါ၊ အာဟာရလ၊ ဥတုလ၊ အသညသတ် ကမ္မလ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မလ ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဖိစိတိယ-အရ အာရမ္မဏပစ္စည်းမှ တပါး ဟေတု၊ သဟဇာတာဓိပတိ စသော ပစ္စည်း တရားတို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

[နာမဗ္ဗဏ] ကုသလာဗျာကဏေန အဗျာကတံ (ကုဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာဖိန္တိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တလရုပ် ဖန္ဒယုပ္ပန်တရား ရ၏။

[နာမဗ္ဗဏ] အကုသလာဗျာကဏေန အဗျာကတံ (အကုဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာဖိန္တိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ၅၅၁သ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တလရုပ် ဖန္ဒယုပ္ပန်တရား ရ၏။

နာမ်ပတိပစ္စည်း

➤ နာမ်ပတိ-- ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသော အခါ အကုသိုလ်-၁၂ အဟိတ်ကြိယာ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ် ဗဟိရရုပ် အာဟာရလရုပ် ဥတုလရုပ် အသညသတ် ကမ္မလရုပ် ပဝတ္တိ ကမ္မလရုပ်။

(ကု+ကု-ဖိစိတိ) ကုသလ်ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပလ္လတိ နာမ်ပတိပစ္စယာ။

[အနုပိတိ] ကုသလ် ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ။ (ကု+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ (ကု+ကုဗျာ) ကုသလ် ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။

[အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ နည်းတူ]

(ဗျာ+ဗျာ) [ပတ္တိ] ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။ [ပဋိသန္ဓေ] ပဋိသန္ဓိက္ခဏော ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[ရုပ်သင်္ကတိ] သည် (၁၀၇) “န ဗေတတု ရုပ်သင်္ကတိ” နှင့် တူ၏။

(ကုဗျာ+ဗျာ/အကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတောပ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

ပဋိပတ္တိ ပဋိပတ္တိက ဝိဘာဂါဝါရ - နာမ်ပတ်ပစ္စည်း

၁၁၁

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော] ၁×၃×၂	၃×၁×၂ ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ကု+ကု) မဟာကု-၈၊ မဟာကု-၉၊ မဂ်-၄၊ စေ-၃၈	အဓိပတိတရားကိုယ်
မဟာကုသိုလ်-၈၊ စေ-၃၈	မဟာကုသိုလ်-၈၊ စေ-၃၈
(ကု+ဗျာ) မဟာကု-၈၊ စေ-၃၈	နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်
(ကု+ကုဗျာ) မဟာကု-၈၊ စေ-၃၈	၈၊ ၃၈၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်
(အကု+အကု) လော-၈၊ ဒေါ-၂၊ ဝိစိကြဉ် စေ-၂၆	အဓိပတိတရားကိုယ်
အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇
(အကု+ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်
(အကု+အကုဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	၁၂၊ ၂၇၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္ထိ) မဟာကြိ-၈၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိ-၉၊ ဖိုလ်-၄၊ စေ-၃၈	အဓိပတိတရားကိုယ်
အဟိတ်ကြိ၊ မဟာကြိ၊ ကိဝိ-၃၂၊ စေ-၃၅	အဟိတ်ကြိ၊ မဟာကြိ၊ ကိဝိ ၃၂၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်
(ပဋိ) ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅	ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်
ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထု
ဟဒယဝတ္ထု	ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅
(ရုပ်သက်သက်) မဟာဘုတ်-၄	ဘုတ်-၄၊ ဥပါဒါရုပ်
(ကုဗျာ+ဗျာ) မဟာကု-၈၊ စေ-၃၈၊ မဟာဘုတ်-၄	နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်
(အကုဗျာ+ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ မဟာဘုတ်-၄	နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်

[နာမ်ပတ်] ကုသလေန ကုသလ (ကု+ကု)-၌ ဣစ္ဆာမိန္ဒ-အရ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ နန္ဒယုပ္ပန်ဏှ၊ ရင်း။ ဖိတ်မိန္ဒ-အရ အဓိပတိ ပစ္စည်းမှတစ်ပါး ဟေတု၊ အာရမ္မဏ၊ အနန္တရ-စသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ ယထာရဟဿတ္တိရင်း။

[နာမ်ပတ်] ကုသလေန အဗျာဏတံ (ကု+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာမိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော နိရာဇိပတိစိတ္တဇရုပ် နန္ဒယုပ္ပန်ဏှ၊ ရင်း။

[နာမ်ပတ်] ကုသလေန ကုသလဗျာဏတံ (ကု+ကုဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာမိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထို

နာမက္ခန္ဓာပြုအပ်သော နိရာဇိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဇိပတိ] အကုသလေန အကုသလ (အကု+အကု)-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ အဓိပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘဗ္ဗ ၈-ခု၊ ဒေါသဗ္ဗဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေ-၂၆၊ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်- ၁၂ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဇိပတိ] အကုသလေန အဗျာကတံ (အကု+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော နိရာဇိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဇိပတိ] အကုသလေန အကုသလဗျာကတံ (အကု+အကုဗျာ)-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော နိရာဇိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဇိပတိ] (ပစ္စုပ္ပန်အခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရား ကိုယ်။ မရသောအခါ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကြိယာ၊ လောကီဝိပါက်-၃၂ စေ-၃၅၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကြိယာ၊ လောကီဝိပါက်-၃၂ စေ-၃၅၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော နိရာဇိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဇိပတိ] (စွပ်သစ်သစ်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြည့်သော နိရာဇိပတိ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟပြုအပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသတို့နှင့် ယထာ ရဟ အတူဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရ၊ အာဟာရဇ၊ ဥတုဇ၊ အသ ညသတ် ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော နိရာဇိ ပတိ စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ၊ ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာဟာရဇဥပါဒါ၊ ဥတုဇဥပါဒါ၊ အသညသတ် ကမ္မဇဥပါဒါ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဇိပတိ] ကုသလဗျာကတေန အဗျာကတံ (ကုဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါ ကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော နိရာဇိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[နာဓိပတိ] အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ (အကုဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာဏိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ စေ-၂၇၊ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ မဟာဘူတကို စွဲ၍ဖြစ်သော နိရာဓိပတိစိတ္တလရုပ် ဖန္ဒုပ္ပန်တရား ရ၏။

န အညမညပစ္စည်း

န အညမည--၌ နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်အပ်သော စိတ္တလရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး သော ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်၊ မဟာဘူတမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇုပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇုပါဒါ၊ ဗာဟိရဇုပါဒါ၊ အာဟာရဇုပါဒါ၊ ဥတုဇုပါဒါ၊ အသညသတ် ကမ္မဇုပါဒါ ပဝတ္တိ ကမ္မဇုပါဒါရုပ်။ (သင်္ချာ--၅ x ၅) [ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ-တို့ သည် နာရမ္ပဏနှင့် ပါဠိအရကောက် အားလုံးတူ၏။]

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော]	ကတ္တာ: (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္တိ) ဝိပါက-၂၂၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၈	စိတ္တလရုပ်
(ပဋိသန္ဓေ) ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ကဋတ္တာရုပ်
(ရုပ်သက်သက်) မဟာဘူတ-၄	ဥပါဒါရုပ်

(ဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စုပ္ပန်] ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ်။ [ပဋိသန္ဓေ] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ကဋတ္တာရုပ်။

[နိဗ္ဗာန်သက်သက်] မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ် ကဋတ္တာရုပ် ဥပါဒါ ရှုပ်။ ဗာဟိရေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရုပ်။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရုပ်။ ဥတုသမုဋ္ဌာနေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရုပ်။ အသညသတ္တာန် မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋတ္တာရုပ် ဥပါဒါရုပ်။

[န အညမည] (ပဝတ္တိအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာဏိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါကလေးခု၊ ဌေးပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ဝိပါက တစ်သိ၊ ကြိယာ ဝိသိ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တလရုပ် ဖန္ဒုပ္ပန်တရား ရ၏။

[န အညမည] (ပဋိသန္ဓေအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာဏိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ-၁၅၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ကဋတ္တာရုပ် ဖန္ဒုပ္ပန်တရား ရ၏။

[န အညမည] (ရုပ်သက်သက်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣစ္ဆာဏိန္ဒ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ဖြူအပ်သော စိတ္တဇမဟာဘူတ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ ပန္နရသတို့နှင့် ယထာရဟ အတူ

ဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရ၊ အာဟာရဇ၊ ဥတုဇ၊ အသညသတ် ကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇဥပါဒ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒ်၊ ဗာဟိရဥပါဒ်၊ အာဟာရဇဥပါဒ်၊ ဥတုဇဥပါဒ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇဥပါဒ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ဥပါဒ်ရပ် ဖန္ဒုပ္ပန်ဏှာ၊ ရင်း၊ ဖိနိဗ္ဗိ-အရ အညမည ပစ္စည်းမှတစ်ပါး ဟေတု၊ သဟဇာတာ ဝိပတိ၊ သဟဇာတ-စသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ ယထာရဟယသတ္တိ ရင်း။

၃ ပုရေဇာတ ပစ္စည်း

န ဝုဇရဇာတ--၌ (၁) အဇ္ဈပဝိပါက ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (၂) အဇ္ဈပဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဋ်ခန်း မဟာကုသိုလ် မဟာ ကြိယာ အဇ္ဈပကုသိုလ် အဇ္ဈပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ။ (၃) ပဉ္စ ဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ (၄) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ဗာဟိရရုပ် အာဟာရရုပ် ဥတုဇရုပ် အသညသတ် ကမ္မဇရုပ် ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ (အနာ-၇ x ၇ x ၃) သင်္ချာထွက်ဝံ ။ ။ စိတ္တဇရုပ်အတွက် (ဗျာ) ၅-ချက်၌ အဇ္ဈပဘုံက နာမ်များအတွက် (ကု+ကု၊ အကု+အကု၊ ဗျာ+ဗျာ) ၃-ချက်တို့၏ (ဗျာ+ဗျာ) မှာ ယူပြီးဖြစ်၍ “သင်္ချာ-သတ္တ” ဖြစ်လာရသည်။

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော]	ကတ္တာ: (ပစ္စယုပ္ပန်)
အဇ္ဈပေ ကုသလ်- ၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
(ကု+ကု) မဟာကု-၈၊ အဇ္ဈကု-၄၊ အထက်မဂ်-၃၊ စေ-၃၆	၈၊ ၄၊ ၃၊ စေ-၃၆
(ကု+ဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈	စိတ္တဇရုပ်
(အကု+အကု) လောဘမူ-၈၊ မောဟမူ-၂၊ စေ-၂၃	လော-၈၊ မော-၂၊ စေ-၂၃
(အကု+ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇	စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္တိ) အဇ္ဈဝိ-၄၊ အဇ္ဈ-ခါ မနောဒွါရာဝဋ်ခန်း၊ မဟာကြိ-၈၊ အဇ္ဈကြိ-၄၊ ဖိုလ်-၄၊ စေ-၃၆	[အဇ္ဈဝိ-၄၊ အဇ္ဈပ-- ခါ၊ မနော၊ ၈၊ ၄၊ ၄၊ စေ-၃၆]
ပဉ္စ--ခါ ၆-၂၂၊ ကြိ-၂၁၊ စေ-၃၈	စိတ္တဇရုပ်
(ပဋိသန္ဓေ) ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅	ပဋိ-၁၉၊ စေ-၃၅
ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅	ဟဒယဝတ္ထု
ဟဒယဝတ္ထု	ပဉ္စ-ပဋိ-၁၅၊ စေ-၃၅
(ရုပ်သက်သက်) မဟာဘုတ်-၄	ဘုတ်-၄၊ ဥပါဒ်ရုပ်
(ကုဗျာ+ဗျာ) ကု-၂၁၊ စေ-၃၈၊ မဟာဘုတ်-၄	စိတ္တဇရုပ်
(အကုဗျာ+ဗျာ) အကု-၁၂၊ စေ-၂၇၊ မဟာဘုတ်-၄	စိတ္တဇရုပ်

➤ န ပုဏ္ဏေတ ॥ (ကု+ကု) အရူပေ ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ။ (အကု+အကု-နည်းတူ) (ကု+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ (အကု+ဗျာ-နည်းတူ) (ဗျာ+ဗျာ) [ဖဏ္ဍိ] အရူပေ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

[ဗျေသနန္တ] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု။ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[ရူပသင်္ကသင်္ကပါဠိ] သည် (၁၀၇) နဟေတု-နှင့်တူ၏။

(ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

[န ပုဏ္ဏေတ] ကုသလေက ကုသလံ (ကု+ကု)-၌ ဣတ္ထာ၊ ဖိန္ဒု-အရ အရူပဘုံ၌ မဟာ ကုသိုလ် ၈-ခု၊ အရူပကုသိုလ် ၄-ခု၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ စေ-၃ပါး၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ အရူပကုသိုလ် ၄-ခု၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ စေ-၃ပါး၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[န ပုဏ္ဏေတ] ကုသလေက အဗျာကတံ (ကု+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာ၊ ဖိန္ဒု-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် ၈ကဝိသ၊ စေတသိကံ အဋ္ဌတိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တရူပ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[န ပုဏ္ဏေတ] အကုသလေက အကုသလံ (အကု+အကု)-၌ ဣတ္ထာ၊ ဖိန္ဒု-အရ အရူပဘုံ၌ လောဘမူ ၈-ခု၊ မောဟမူဒွေး၊ စေ-၂ခု၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော လောဘမူ ၈-ခု၊ မောဟမူဒွေး၊ စေ-၂ခု၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

[န ပုဏ္ဏေတ] အကုသလေက အဗျာကတံ (အကု+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာ၊ ဖိန္ဒု-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ အကုသိုလ် ၅ပါး၊ စေတသိကံ သတ္တဝီသ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော စိတ္တရူပ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

(ဖဏ္ဍိအခါ) အဗျာကတေက အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာ၊ ဖိန္ဒု-အရ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ အရူပကြိယာ ၄-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃ပါး၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ အရူပကြိယာ ၄-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃ပါး၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁ဝ၊ ရဟန္တာတို့ စုတိ ကြဉ်သော ဝိပါကံ-၂၂ ကြိယာ-၂ဝ၊ စေ-၃ပါး၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ် သော စိတ္တရူပ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ [ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ-သည် ရာဇဂုဏ်တရားတို့၏]

န ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်း (ပါဠိ ရာဇိပတိ(၁၁၀)နှင့်တူ၏)

ရပစ္စာဇာတ--၌ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ တဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ (သင်္ချာ- ၉ x ၁၇ x ၃) ပဋိစ္စ-သဟဇာတ (၅၃) ကတ္တားပါဠိအတိုင်းကောက်ပါ။

နာသေဝန-ပစ္စည်း ပါဠိ-သည်(၁၁၀)ရာဇိပတိ-နှင့်တူ၏။

နာသေဝန-၌ အံကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပထမ လော၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊ ဝိပါကံစိတ် ဆတ္တိသ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ တဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ (သင်္ချာ- ၉ x ၁၇ x ၃) | ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ- အကောက်သည် (၁၀၉) နာရမ္ပဏနှင့် အားလုံး တူပြီ။ (ဗျာ+ဗျာ)၌ ပဋိသန္ဓေနှင့် ရုပ်သက်သက်ကို ပဋိစ္စ သဟဇာတ(၅၉) အတိုင်းကောက်ပါ။

ကံ [ကိစ္စ၍ဖြစ်သော] ၁x၃x၂	၃x၁x၂ ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ကု+ကု) မဟာကုသိုလ် ပထမလော၊ စေ-၃၈	မဟာကု ပထမလော၊ စေ-၃၈
(ကု+ကုဗျာ) မဟာကုသိုလ် ပထမလော၊ စေ-၃၈	မဟာကုသိုလ်-၈၊ စိတ္တဇရုပ်
(အကု+အကု) အကု-၁၂ ပထမလော၊ စေ-၂၇	အကု-၁၂ ပ-လော၊ စေ-၂၇
(အကု+အကုဗျာ) အကု-၁၂ ပထမလော၊ စေ-၂၇	အကု-၁၂ ပ-လော၊ စေ-၂၇၊ စိတ္တဇရုပ်
(ဗျာ+ဗျာ-ပစ္စိ) ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိ ပ-လော အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊ ဝိပါကံ-၃၆ }	ဝိ-၃၆၊ စိတ္တဇရုပ်
ပဉ္စ--ခါ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိလော၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိ-၉၊ စေ-၃၅ }	စိတ္တဇရုပ်

[န အာသေဝန] ကုသေဝန ကုသလ် (ကု+ကု) -၌ ကတ္တာ၊ပါဠိ-အရ

မဟာကုသိုလ် ပထမလော၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမ လော၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ကုသေဝန ကုသလ်ဗျာကတံ (ကု+ကုဗျာ)-၌ ကတ္တာ၊ပါဠိ-အရ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ မဟာကုသိုလ် ပထမလော၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမလော၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား၊ ရ၏။ အကုသေဝန အကုသလ် (အကု+အကု) -၌ ကတ္တာ၊ပါဠိ-အရ အကုသိုလ်- ၁၂ ပထမ လော၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ ပထမလော၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ပဋိစ္စ ပစ္စုပ္ပန်က မိဘင်္ဂါယ - န ကမ္မပစ္စည်း

၁၁၇

အကုသလေန အကုသလာဗျာကတံ (အကု+အကုဗျာ) -၌ ဣတ္ထာမိဋ်-အရ အကုသိုလ်-၁၂ ပထမလော၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်-၁၂ ပထမလော၊ စေ-၂၇၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် ဖန္ဒုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

(ဖဏ္ဍိအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ) -၌ ဣတ္ထာမိဋ်-အရ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာ ပဌမလော၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊ ဝိပါက်-၃၆၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာ ပဌမလော၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊ ဝိပါက်-၃၆၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ စိတ္တဇရုပ်။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ဖန္ဒုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။ [စဉ်သက်သက်ကို “သဟာတ” အတိုင်း ကောက်ပါ။ (ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ) တို့တို့လည်း “နာရမ္မဏ” အတိုင်းကောက်ပါ။]

န ကမ္မ ပစ္စည်း

န ကမ္မ-၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ စေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်။ (သင်္ချာ-- ၃ x ၇ x ၃)

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော]	ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ကု+ကု) ကု-၂၀၊ စေတနာကြည် စေ-၃၇	ကုသိုလ် စေတနာ
(အကု+အကု) အကု-၁၂၊ စေတနာကြည် စေ-၂၆	အကုသိုလ် စေတနာ
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္တိ) ကြိယာ-၂၀၊ စေတနာကြည် စေ-၃၄	ကြိယာ စေတနာ
(ရုပ်သက်သက်) မဟာဘုတ်-၄	ဘုတ်-၄၊ ဥပါဒါရုပ်

(ကု+ကု) ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ကုသလာ စေတနာ။ (အကု+အကု-နည်းတူ) (ဗျာ+ဗျာ) ဖဏ္ဍိ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ကိရိယာဗျာကတော စေတနာ။ [ရုပ်သက်သက်မိဋ်] ဗာဟိရုံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ။ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခန္ဓ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခန္ဓ မဟာဘူတာ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ။

[န ကမ္မ] ကုသလေန ကုသလံ (ကု+ကု) -၌ ဣတ္ထာမိဋ်-အရ ကုသိုလ်-၂၀၊ စေတနာ ကြည်သော စေ-၃၇၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ် စေတနာ ဖန္ဒုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

အကုသလေန အကုသလံ (အကု+အကု) -၌ ဣတ္ထာမိဋ်-အရ အကုသိုလ်-၁၂ စေတနာ ကြည်သော စေ-၂၆၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ် စေတနာ ဖန္ဒုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

(ဖဏ္ဍိအခါ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ) -၌ ဣတ္ထာမိဋ်-အရ ကြိယာ-၂၀၊

၆-၁

စေတနာကြဉ်သော စေ-၃၄၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကြိယာ စေတနာ ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။

(ရွပ်သက်သက်) အဗျာကဏေဓန အဗျာကဏေ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာပါဉ်-အရ ဗာဟိရ မဟာဘူတံ၊ အာဟာရဓ မဟာဘူတံ၊ ဥတုဓမဟာဘူတံကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘူတံနှင့်တကွ သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာဟာရဓဥပါဒါ၊ ဥတုဓဥပါဒါရုပ် ပစ္စုပ္ပန်တရား ရ၏။ ဟိမ်ပါဉ်- အရ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ရုပ်အာဟာရ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊ သဟဇာတ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စည်း တို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

န ဝိပါက ပစ္စည်း

န ဝိပါက--၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ (သင်္ချာ- ၉ x ၁၇ x ၃) [ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ]-တို့ကို ပဋိစ္စ သဟဇာတ (၅၇) ကတ္တားပါဉ်အတိုင်းကောက်ပါ။

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော]	ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္တိ) ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၅	ကြိယာ-၂၀၊စေ-၃၅၊ကြိယာပြု စိတ္တဇ
(ရွပ်သက်သက်) မဟာဘူတံ-၄	မဟာဘူတံ-၄၊ ဥပါဒါရုပ်

(ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ-တို့၏ ပါဉ်သည် (၁၁၀) နာဇီမဇီ-နှင့်တူ၏။ [(၅၇)သဟဇာတ ကတ္တားပါဉ်အတိုင်းကောက်]

(ဗျာ+ဗျာ) [ဖဏ္ဍိ] ကိရိယာဗျာကဏေ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။

[ရွပ်သက်သက်ပါဉ်] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဌေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဌေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ ဗာဟိရံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ၊ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဌေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဌေ မဟာဘူတာ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ (ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

(ဖဏ္ဍိအခါ) အဗျာကဏေဓန အဗျာကဏေ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာပါဉ်-အရ ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကြိယာ-၂၀၊ စေ-၃၅၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

(ရုပ်ဆက်ဆက်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာဃိဋ်-အရ ပဉ္စဝေါ ကာရ ဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော စိတ္တဇမဟာဘူတံ, ဗာဟိရ, အာဟာရ, ဥတု, အသညသတ် ကမ္မဇ, ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘူတံကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော စိတ္တဇဥပါဒါ, ဗာဟိရဥပါဒါ, အာဟာရဥပါဒါ, ဥတုဥပါဒါ, အသညသတ် ကမ္မဇဥပါဒါ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ဖစ္စယုပ္ပန်တော၊ ရင်း။

န အာဟာရ ပစ္စည်း

န အာဟာရ--၌ ဗာဟိရရုပ် ဥတုရရုပ် အသညသတ်ကမ္မဇရုပ် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော] ၁×၃×၂	၃×၁×၂ ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ဗျာ+ဗျာ) မဟာဘူတံ-၄	မဟာဘူတံ-၄၊ ဥပါဒါရုပ်

(ဗျာ+ဗျာ) [ရုပ်ဆက်ဆက်ပါဠိ] ဗာဟိရံ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ။ အသညသတ္တာနံ ဝေကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ။ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဝေကံ မဟာဘူတံ။ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတာ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ဥပါဒါရုပ်။

အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာဃိဋ်-အရ ဗာဟိရမဟာဘူတံ, ဥတု မဟာဘူတံ, ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘူတံကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော ဗာဟိရ ဥပါဒါ ဥတုဥပါဒါ, အသညသတ်ကမ္မဇ ဥပါဒါ, ပဝတ္တိကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ် ဖစ္စယုပ္ပန်တော၊ ရင်း။

န ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်း

န ဣန္ဒြိယ--၌ ဗာဟိရရုပ် အာဟာရရုပ် ဥတုရရုပ် အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ (သင်္ချာ-- ၁ × ၁ × ၁)

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော] ၁×၃×၂	၃×၁×၂ ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ဗျာ+ဗျာ) ဗာ၊ ဟာ၊ ဥတု	မဟာဘူတံ-၄၊ ဥပါဒါရုပ်
အသညသတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ	ရုပ် ဇီဝိတိန္ဒြေ

(ဗျာ+ဗျာ) [ရုပ်ဆက်ဆက်ပါဠိ] ဗာဟိရံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဝေကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ။ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဝေကံ မဟာဘူတံ။ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတာ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရုပ်။ အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ။

အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာဃိဋ်-အရ ဗာဟိရမဟာဘူတံ, အာဟာရ မဟာဘူတံ, ဥတု မဟာဘူတံကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော ဗာဟိရ ဥပါဒါ အာဟာရဥပါဒါ, ဥတုဥပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇ မဟာဘူတံ, ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘူတံ ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ဖစ္စယုပ္ပန်တော၊ ရင်း။ ဖိတ်ပါဠိ-အရ သဟဇာတ, သဟဇာတ

နိဿယ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊ သဟဇာတ အဝိဂတ (၆)ပစ္စည်း တို့၏ ယထာရဟသတ္တိ ရ၏။

န ဈာန ပစ္စည်း

န ဈာန--၌ ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ် အာဟာရရေရုပ် ဥတုရေရုပ် အသညသတ်ကမ္မရေရုပ် ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ်။ (သင်္ချာ-- ၁ x ၁ x ၁)

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော] ၁x၃x၂	၃x၁x၂ ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္တိ) ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ သဗ္ဗ-စေ-၇	ဌေးပဉ္စ-၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တ-စေ-၇
(ရုပ်သစ်သစ်) မဟာဘူတ-၄	မဟာဘူတ-၄၊ ဥပါဒါရုပ်

(ဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စေ] ပဉ္စဝိညာဏသဟဂတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ။

[ရုပ်သစ်သစ်၏] ဗာဟိရ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ၊ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဌေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဌေ မဟာဘူတာ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

(ပစ္စေ-အစ) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာဗိညာဉ်-၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခု၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခု၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

(ရုပ်သစ်သစ်) အဗျာကတေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ဣတ္ထာဗိညာဉ်-၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခု၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ခု၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

န မဂ္ဂ ပစ္စည်း

န ဓဉ္စ--၌ အဟိတ် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ အဟိတ်စိတ္တရေရုပ် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မရေရုပ် ဗာဟိရရုပ် အာဟာရရေရုပ် ဥတုရေရုပ် အသညသတ် ကမ္မရေရုပ် ပဝတ္တိ ကမ္မရေရုပ်။ (သင်္ချာ-- ၁ x ၁ x ၁) [ဗျာ+ဗျာ-အစချက်သာ ရ၏၊ နုပေတုဋ္ဌာနံရ၏။]

(ဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စေ] အဟေတုကံ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။

ပဋိစ္စ ပစ္စုပ္ပန်က ဝိဘင်္ဂဝါရ-န မိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း

၁၂၁

[ပဋိသန္ဓေ] အဟေတုကပဋိသန္ဓိကွဏေ၊ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[ရုပ်သင်္ကဏ်ပါဠိ] သည် (၁၀၇) နဟေတု-နှင့်တူ၏။

န မိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း

န ဗိဇ္ဇယုတ္တ-၌ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပ ကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ။ ဗာဟိရရုပ် အာဟာရရ ခုပ် ဥတုရရုပ် အသညသတ် ကမ္မရရုပ် ပဝတ္တိ ကမ္မရရုပ်။ (သင်္ချာ-- ၃ x ၃ x ၃)

သင်္ချာထွက်ပုံ ။ ။ အရူပနာမ်များသာ ဖြစ်ခြင်း၊ စိတ္တရရုပ်များလည်း မရှိခြင်းကြောင့် “တိကိ” သာ ရသည်။ [ကု+ကု၊ အကု+အကု-သည် “ရုပ္ပဇာတိ”-နှင့် အားလုံးတူ၏။]

ကံ [ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော]	၁x၃x၂	၃x၁x၂ ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
(ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္တိ) အရူဝိ-၄၊ အရူပ--ခါ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကြိ-၈၊ အရူကြိ-၄၊ ဖိုလ်-၄၊ စေ-၃၆		အရူဝိ-၄၊ အရူပ--ခါ (ပ) ဖိုလ်-၄၊ စေ-၃၆
(ရုပ်သင်္ကဏ်) မဟာဘုတ်-၄		ဘုတ်-၄၊ ဥပါဒါရုပ်

(ကု+ကု) အရူပေ ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။ (အကု+အကု နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ) အရူပေ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။

[ရုပ်သင်္ကဏ်ပါဠိ] သည် (၁၂၀) န ဈာန-နှင့်တူ၏။

(ပစ္စေ-အခါ) အဗျာကဏေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ ကြိယာ ၈-ခု၊ အရူပကြိယာ ၄-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃၆၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ ကြိယာ ၈-ခု၊ အရူပကြိယာ ၄-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ စေ-၃၆၊ အစိတ် အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဖစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

(ရုပ်သင်္ကဏ်) အဗျာကဏေန အဗျာကတံ (ဗျာ+ဗျာ)-၌ ကဏ္ဍာပါဠိ-အရ ဗာဟိရ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရရ၊ ဥတုရ၊ အသညသတ်ကမ္မရ၊ ပဝတ္တိကမ္မရ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ် သော ဘုတ်နှင့်တကွသော ဗာဟိရ ဥပါဒါ၊ အာဟာရရ ဥပါဒါ၊ ဥတုရဥပါဒါ၊ အသည သတ်ကမ္မရ ဥပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မရ ဥပါဒါရုပ် ဖစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ရ၏။

ပဋိစ္စ အနုလောမ-ဝိဘင်္ဂဝါရ ပါဠိအကျဉ်း

ပဒ	ကံ (ပစ္စည်း)	ပဒါသ္မာရ	ကတ္တား (ပစ္စယုပ္ပန်)
ကု	ကုသလံ ၁-ပဋိစ္စ ၃-ပဋိစ္စ ၂-ပဋိစ္စ	ကု	၃ x ၁ x ၂
ကု	ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ	ဗျာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ်
ကု	ကုသလံ ၁ x ၃ x ၂	ကုဗျာ	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ခွဲ ရှုပ်
အကု	အကုသလံ ၁ x ၃ x ၂	အကု	၃ x ၁ x ၂
အကု	အကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ	ဗျာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ်
အကု	အကုသလံ ၁ x ၃ x ၂	အကုဗျာ	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ခွဲ ရှုပ်
ဗျာ	[ပဝတ္ထိ] ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ခွဲ ရှုပ်
	ပဋိသန္ဓိဗျာကတံ ဝိပါကာဗျာကတံ ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂ ကဋတ္တာစ ရှုပ်
	ခန္ဓေ ပဋိစ္စ		ဝတ္ထု
	ဝတ္ထု ပဋိစ္စ		ခန္ဓာ
	[ရွပ်သက်သက်] ၁ x ၃ x ၂	ဗျာ	၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ		စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ် ကဋတ္တာရှုပ် ဥပါဒိရှုပ်
	တဟိရံ ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ		ဥပါဒါရှုပ်
	အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ		ဥပါဒါရှုပ်
	ဥတုသမုဋ္ဌာန် ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ		ဥပါဒါရှုပ်
	အာသညသတ္တန် ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ		ကဋတ္တာရှုပ် ဥပါဒါရှုပ်
ကုဗျာ	ကုသလေ ခန္ဓေ မဟာဘူတော ပဋိစ္စ	(ဗျာ)	စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ်
အကုဗျာ	အကုသလေ ခန္ဓေ မဟာဘူတော ပဋိစ္စ	(ဗျာ)	စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ်

➤ ပစ္စယုဓိဒ္ဓသ မည်ပုံ ။ ။ ဟေတုပစ္စယော၊စသည်ဖြင့် ပစ္စည်းတို့၏ အကျဉ်းကို ပြခြင်းသည် “ပစ္စယုဓိဒ္ဓသ” မည်ပါသည်။ ➤ ပစ္စယနိဓိဒ္ဓသ မည်ပုံ ။ ။ ပစ္စည်းတို့ကို မကျဉ်း မကျယ်ပြခြင်းသည် “ပစ္စယ နိဓိဒ္ဓသ” မည်ပါသည်။

(ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ) ၁×၃×၂ ဟောဘူတံက ညပါဒ်ရုံကို ကျောစုပြုရာ၌ - ၃×၁×၂

၁။ စိတ္တဇမဟာဘူတံ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘူတံ ဟောဘူတံ ပဋိစ္စ	စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ စိတ္တဇဌာနရုံ၊ ကဏ္ဍာရုံ၊ ညပါဒ်ရုံ
၂။ ဗာဟိရမဟာဘူတံ ဟောဘူတံ ပဋိစ္စ	ဗာဟိရဥပါဒါ ညပါဒ်ရုံ
၃။ အာဟာရဇမဟာဘူတံ ဟောဘူတံ ပဋိစ္စ	အာဟာရဇဥပါဒါ ညပါဒ်ရုံ
၄။ ဥတုဇမဟာဘူတံ ဟောဘူတံ ပဋိစ္စ	ဥတုဇဥပါဒါ ညပါဒ်ရုံ
၅။ အသညသတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘူတံ ဟောဘူတံ ပဋိစ္စ	အသညသတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါ ကဏ္ဍာရုံ၊ ညပါဒ်ရုံ

ပဋိစ္စဝါရ/အနုလောမ- ဝိဘင်္ဂဝါရ + ပစ္စည်းအားလုံးတို့၏ ဝိမိပါဠိမဟာပုံ

[ဣသန္ဓေရူ ကုသလံ] (ကု+ကု) ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပလွတိ ဟေတု ပစ္စယာ။ [ဣသန္ဓေရူ အဗျာကဏ္ဍံ] (ကု+ဗျာ) ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပလွတိ ဟေတု ပစ္စယာ။ [ဣသန္ဓေရူ ကုသဏ္ဍာနကဏ္ဍံ] (ကု+ကုဗျာ) ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မော ဥပ္ပလွတိ ဟေတုပစ္စယာ။ [အဗျာကဏ္ဍာရူ အဗျာကဏ္ဍံ] (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပလွတိ ဟေတုပစ္စယာ။ [ကုသဏ္ဍာနကဏ္ဍာရူ အဗျာကဏ္ဍံ] (ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပလွတိ ဟေတု ပစ္စယာ။ [ကြွင်း ပစ္စည်းများကိုလည်း ပြောင်းလဲ၍ ဆိုပါ။]

(အနက်) [ကု+ကု]ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မံ၊တရားကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ကုသလော၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊တရားသည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။

(ဣ+ဗျာ) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မံ၊တရားကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွဖြစ်ခြင်း ဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။အဗျာကတော၊အဗျာကတ ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊တရားသည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။

(ဣ+ကုဗျာ) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မံ၊တရားကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ကုသလော၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊တရားသည်၎င်း။အဗျာကတော၊အဗျာကတဖြစ်သော။ဓမ္မော၊တရားသည်၎င်း။ က္ကတိ၊ဤသို့။ဧတေ ဓမ္မာ၊ထိုတရားတို့သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်ကုန်၏။

မောတု+ဈာန+မဂ္ဂဖုဉ်း-တို့၏သုခါပေါ်များ (ဝိပိပါဠိ-၁၂၃)

(ကု+က) ကုသလံဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပလ္လတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ။ (ကု+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ (ကု+ကုဗျာ) ကုသလံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။ [အကု ၃-ဗျတ်တု]

(ဣ+က) ကုသလံကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဧကံ၊တပါးတပါးသော။ခန္တံ၊ဝေဒနာ အစရှိသော ခန္ဓာကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့် ရောက်၍။တယော၊သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော။ခန္ဓာ၊သညာ အစရှိကုန်သော ခန္ဓာတို့သည်။ ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်ကုန်၏။တယော၊သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော။ခန္ဓေ၊ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ခန္ဓာ တို့ကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့် ရောက်၍။ဧကော၊တပါး တပါးသော။ခန္ဓော၊ဝိညာဉ် အစရှိသော ခန္ဓာသည်။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ် ၏။ဌေ၊နှစ်ပါး နှစ်ပါးကုန်သော။ခန္ဓေ၊ဝေဒနာ သညာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဌေ၊နှစ် ပါး နှစ်ပါးကုန်သော။ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်ကုန်၏။

(ဣ+ဗျာ-အာနိ) ကုသလေ၊ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။စိတ္တ သမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ရူပံ၊ရုပ်သည်။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။

(ဣ+ကုဗျာ) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဧကံ၊တပါးတပါးသော။ခန္တံ၊ခန္ဓာကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ တယော၊သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော။ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်၎င်း။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော။ရူပဉ္စ၊စိတ္တလရုပ်သည်၎င်း။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။(တနည်း) ဣတိ၊ဤသို့။ဧတေ ဓမ္မာ၊ထို တရားတို့သည်။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်ကုန်၏။တယော၊သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော။ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စ စွဲ၍။ဧကော၊တပါး တပါးသော။ခန္ဓော၊ခန္ဓာသည်၎င်း။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော။ရူပဉ္စ၊စိတ္တလရုပ်သည်၎င်း။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။ (တနည်း) ဣတိ၊ဤသို့။ဧတေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်ကုန်၏။ဌေ၊နှစ်ပါး နှစ်ပါးကုန်သော။ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်၎င်း။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ရူပဉ္စ၊စိတ္တလရုပ် သည် ၎င်း။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။(တနည်း) ဣတိ၊ဤသို့။ဧတေ ဓမ္မာ၊ထိုတရားတို့သည်။ဥပ္ပလ္လတိ ဖြစ်ကုန်၏။

(ဣဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ၊ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို၎င်း။မဟာဘူတေ၊ မဟာဘူတတို့ကို၎င်း။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ရူပံ၊စိတ္တလ ရုပ်သည်။ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။

(ဗျာ+ဗျာ) [ဖဏ္ဍိ] ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ

ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။ [ဗေဒနာ] ပဋိသန္ဓိကွဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[ဇုန်ဆန်ဆန်ပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

(ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။

အာရမ္မဏ+အနန္တရ+သမနန္တရ+ဥပနိဿယ+သမ္ပယုတ္တ+နတ္ထိ+ဝိဂတ

(ဝိစိပါဠိ-၁၂၃) [ကု+ကု] ကုသလံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ။ (အကု+အကု-နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ) [ဗေဒနာ] ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ။

[ဗေဒနာ] ပဋိသန္ဓိကွဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္တံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

အဓိပတိပစ္စည်း (ဝိစိပါဠိ-၁၂၃)

(ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ-ပဝတ္ထိ+ပဋိသန္ဓေအခါပြု ပါဠိတို့သည် “ဟေတု” နှင့် တူ၏။) [ဇုန်ဆန်ဆန်ပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

သဟဇာတ+နိဿယ+အတ္ထိ+အဝိဂတ [ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ ကုဗျာ+ ဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ (ပဝတ္ထိ+ပဋိသန္ဓေ)သည် ဟေတု-နှင့်တူ၏။

(ဗျာ+ဗျာ-ဇုန်ဆန်ဆန်ပါဠိ) ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ ဗေဒနာ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ။ အသညသတ္တန် ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာ

ဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဏ္ဍောဂ္ဂံ ဥပါဒါဂ္ဂံ။

အညမည ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၂၃)

[ကု+ကု] ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။ (အကု+အကု-နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ) [ဖေတ္တိ] ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။

[စဇိဓန္ဒ] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ ဝတ္ထု စ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ဝတ္ထု စ၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ ဝတ္ထု စ။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[စူဝိသင်္ကသင်္ကပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတာ၊ ဇာတိရံ၊ အာဟာရ သမုဗ္ဗန္ဓာနံ၊ ဥတုသမုဗ္ဗန္ဓာနံ၊ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတာ။

ပုရေဇာတပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၂၃)

(ကု+ကု) ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။ ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယာ။

(အနက်) ဝတ္ထု၊ ဟေယဝတ္ထုကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဝနာ၊ တက္ကဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ ပုရေဇာတ ပစ္စယာ-ဝတ္ထု၊ နာ ပုရေဇာတပစ္စယတံ သာဓဇ္ဈေန၊ ဟေယဝတ္ထုဖြင့် ပုရေဇာတသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓာ၊ ပစ္စဝေါကာရ ကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ဥပ္ပုဇ္ဈိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (အကု+အကု-နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ) ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။ ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယာ။

(အနက်) ဝတ္ထု၊ ဆဝတ္ထုကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဝနာ၊ တက္ကဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ ပုရေဇာတ ပစ္စယာ-ဝတ္ထု၊ နာ ပုရေဇာတပစ္စယတံ သာဓဇ္ဈေန၊ ဆဝတ္ထုဖြင့် ပုရေဇာတသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓာ၊ ပစ္စဝေါကာရ ဝိပါကံ၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ဥပ္ပုဇ္ဈိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

➤ **အာသေဝန** (ကု+ကု၊ အကု+အကု-သည် (၁၂၄) အာဓမ္မဏနှင့်တူ၏)

[ဗျာ+ဗျာ] ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ။

➤ **ကမ္မပစ္စည်း** (ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ- ဖေတ္တိ၊ စဇိဓန္ဒ၊ ကုဗျာ+ဗျာ-ပါဠိတို့သည် ဖေတု-နှင့်တူ၏။)

ကမ္မပစ္စည်း (ဝိမိပါဠိ-၁၂၃)

[စုံသင်္ကထာပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

ဝိပါကပစ္စည်း (ဝိမိပါဠိ-၁၂၃)

(ဗျာ+ဗျာ-ပစ္စိ) ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။ [ပဋိသန္ဓေ] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာစ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ကဋ္ဌတ္တာစ ရူပံ၊ ခွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခွေ ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာစ ရူပံ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။

[စုံသင်္ကထာပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

အာဟာရပစ္စည်း (ဝိမိပါဠိ-၁၂၃)

(ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ-ပစ္စိ၊ ပဋိသန္ဓေ၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ-ပါဠိတို့သည် ဟေတု (၁၂၄) နှင့်တူ၏။)

[စုံသင်္ကထာပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ။

ကုဇ္ဈိယပစ္စည်း (ဝိမိပါဠိ-၁၂၃)

(ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ-ပစ္စိ၊ ပဋိသန္ဓေ၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ-ပါဠိတို့သည် ဟေတု (၁၂၄) နှင့်တူ၏။)

[စုံသင်္ကထာပါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတော၊ တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ခွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ခွေ မဟာဘူတော၊ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။

စိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း (ဝိမိပါဠိ-၁၂၃)

(ကု+က) ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ။ ဝတ္ထု၊ ဗိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထု၊ဟဒယဝတ္ထုကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွ ဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ဝတ္ထုနာ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေန၊ ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ခန္ဓာ၊ပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပလွဏ္ဍိဖြစ်ကုန်၏။

(ကု+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ခန္ဓေ ဗိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ခန္ဓေ၊ပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွဖြစ် ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေဟိ၊ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော။ခန္ဓေဟိ၊ပဉ္စဝေါကာရ အစိတ် အပေါင်း ကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပံ၊ရုပ်သည်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဗိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယာ။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ခန္ဓေ ဗိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထု၊ဟဒယဝတ္ထုကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွ ဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ဝတ္ထုနာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေန၊ ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ခန္ဓာ၊ပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပလွဏ္ဍိဖြစ်ကုန်၏။ ခန္ဓေ၊ပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာ တို့ကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တူသော။ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေဟိ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော။ခန္ဓေဟိ၊ပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ တို့ကြောင့်။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ရူပံ၊ရုပ်သည်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။

[အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ-ဝါဠိ+အနက် (ကု)နှင့် နည်းတူ၊]

(ဗျာ+ဗျာ) [ဖဏ္ဍိ] ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ၊ ဌေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဌေ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဗိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ခန္ဓေ ဗိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထု၊ဆဝတ္ထုကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွ ဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသော အဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ဝတ္ထုနာ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေန၊ဆဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ခန္ဓာ၊ပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါကံ၊ ကြိယာ

နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပုဇ္ဈိဖြစ်ကုန်၏

ခန္ဓေပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါက်၊ ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။(ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၍။
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေဟိ၊ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်
ကုန်သော။ခန္ဓေဟိ၊ပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါက်၊ ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊
စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ဇွပ်၊ရုပ်သည်။ဥပ္ပုဇ္ဈိ၊ ဖြစ်၏။

[ပဋိသန္ဓေ] ပဋိသန္ဓိကွဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ကဋတ္တာစ
ဇွပ်၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော ကဋတ္တာစ ဇွပ်၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ
ကဋတ္တာစ ဇွပ်၊ ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ ကဋတ္တာဇွပ် ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ခန္ဓေ
ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။ ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ ဝတ္ထု၊ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ကဋတ္တာဇွပ်၊ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ-အနက်

ဝတ္ထု၊ဟဒယဝတ္ထုကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ- ဝတ္ထု၊နာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေ၊
ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ခန္ဓာ၊ပဉ္စဝေါကာရ
ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပုဇ္ဈိ၏။ခန္ဓေ၊ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။
ပဋိစ္စစွဲ၍။(ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေဟိ၊ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့
ကြောင့်။ကဋတ္တာဇွပ်၊ပဋိသန္ဓေကမ္မလုပ်သည်။ဥပ္ပုဇ္ဈိ၊ဖြစ်၏။

ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ဝတ္ထု၊ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ-အနက်

ဝတ္ထု၊ဟဒယဝတ္ထုကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။ (ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ- ဝတ္ထု၊နာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေ၊
ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ခန္ဓာ၊ပဉ္စဝေါကာရ
ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ဥပ္ပုဇ္ဈိ၏။ခန္ဓေ၊ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။
ပဋိစ္စစွဲ၍။(ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၍။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေဟိ၊ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့
ကြောင့်။ဝတ္ထု၊ဟဒယဝတ္ထုသည်။ဥပ္ပုဇ္ဈိ၊ဖြစ်၏။

[စုဘိသိသိဝါဠိ] ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊ တယော မဟာဘူတေ
ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ၊ မဟာ ဘူတေ ပဋိစ္စ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋတ္တာဇွပ် ဥပါဒါရူပံ။ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ခန္ဓေ၊ပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။
(ဝါ) ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊တကွဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စယာ-ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေဟိ၊ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော။

ခန္ဓေဟိပဉ္စဝေါကာရ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပိက်၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်စိတ္တ သမုဋ္ဌာနံစိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်၎င်း။ ကေတုတ္တာရူပံ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်သည်၎င်း။ ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။ (ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ မိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ (အကုဗျာ+ဗျာ) နည်းတူ။

ပဋိစ္စဝါရ ပါဠိနှင့်အနက် ဖြီး၏။

သဟဇာတပါရ-အနုလောမ/မိဘင်္ဂါရ

[ဝိမိဝိဇ္ဇိ] ကုသလံ ခဉ္စံ သဟဇာတော ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။

[အနုဝါဒ-ပါဠိ] (ကု+ကု) ကုသလံ ဖက် ခဉ္စံ သဟဇာတာ တယော ခန္ဓာ။ တယော ခန္ဓေ သဟဇာတော ဖကော ခန္ဓာ။ ခွေ ခန္ဓေ သဟဇာတာ ခွေ ခန္ဓာ။ (အကု+အကုနည်းတူ)

(အနက်) ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ပဋိစ္စ-ပဋိဂန္ဓာ၊ တကွ ဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့် ရောက်၍။ တေန၊ ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။ သဟဇာတော၊ တကွဖြစ်သော။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။ [အရဏဆက်သည့်ပဋိစ္စဝါရနှင့်တူ၏။]

(အနုဝါဒ-အနက်) ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဖကံ၊ တပါးသော။ ခဉ္စံ၊ ခန္ဓာကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ တေန၊ ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပလ္လန္တိဖြစ်ကုန်၏။ တယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ တေန၊ နှင့်။ သဟဇာတော၊ သော။ ဖကော၊ သော။ ခန္ဓော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။ ခွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ တေန၊ ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။ သဟဇာတာ၊ ကုန်သော။ ခွေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပလ္လန္တိဖြစ်ကုန်၏။

(ကု+ကု) ၌ ကဏ္ဍာ၊ ပုဒ်အရဏာ။ -- ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာနှင့် တကွဖြစ်သော ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

(တစ်နည်း) ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို သဟဇာတပစ္စည်း ပြု၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ပစ္စယပါရ-ဟေတုပစ္စည်း

[ဝိမိဝိဇ္ဇိ] ကုသလံ ခဉ္စံ ပစ္စယာ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။

[အနုဝါဒ-ပါဠိ] (ကု+ကု) ကုသလံ ဖက် ခဉ္စံ ပစ္စယာ တယော ခန္ဓာ။ တယော ခန္ဓေ ပစ္စယာ ဖကော ခန္ဓာ။ ခွေ ခန္ဓေ ပစ္စယာ ခွေ ခန္ဓာ။ (အကု+အကုနည်းတူ)

(ဝိမိဝိဇ္ဇိ အနက်) ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ ပစ္စယာ-နိဿယထွေ့န ပစ္စယံ ကတွာ၊ မှီရာဟူသောအနက်ဖြင့် အကြောင်းပြု၍။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ ဥပ္ပလ္လတိဖြစ်၏။

(အနုပါဒ-အနက်) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဧကံ၊တပါးသော။ခန္ဓံ၊ခန္ဓာကို။ပစ္စယာ-
 နိဿယထွေ့န ပစ္စယံ ကတ္တာ၊မှီရာဟူသောအနက်ဖြင့် အကြောင်းပြုကုန်၍။တယော၊သုံး
 ပါးကုန်သော။ခန္ဓာ၊တို့သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ကြောင့်။ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်ကုန်၏။တယော၊ကုန်သော။
 ခန္ဓေ၊တို့ကို။ပစ္စယာ-နိဿယထွေ့န ပစ္စယံ ကတ္တာ၊မှီရာဟူသောအနက်ဖြင့် အကြောင်းပြု
 ၍။ဧကော၊သော။ခန္ဓော၊သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ကြောင့်။ ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်၏။ဌေ၊နှစ်ပါးကုန်သော။
 ခန္ဓေ၊တို့ကို။ပစ္စယာ-နိဿယထွေ့န ပစ္စယံ ကတ္တာ၊မှီရာဟူသောအနက်ဖြင့် အကြောင်းပြု
 ကုန်၍။ဌေ၊ကုန်သော။ခန္ဓာ၊တို့သည်။ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်ကုန်၏။

(ကု+ကု) ဣတ္ထာယုဒ်အနုဏာ၊ -- ကုသိုလ်- ၂၁၊ ၈၀-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို
 သဟဇာတ နိဿယပစ္စည်း ပြု၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်- ၂၁၊ ၈၀-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
 ပစ္စယာ၊တရား၊ ရ၏။ (ဟိတ်ပါဒ်အ ရဏသကံသင်္ဃိဉ္စဝါရဟေတု-၃ င်တူ၏။)

နိဿယဝါရ - အနုလောမ - ဝိဘင်္ဂဝါရ

ဟေတုပစ္စည်း (ကု+ကု) [ဝိနိ-ပါဠိ] ကုသလံ ခန္ဓံ နိဿယ ကုသလော ခန္ဓော ဥပ္ပလ္လိ
 ဧတုပစ္စယာ။ [အနုပါဒ်ပါဠိ] (ကု+ကု) ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ နိဿယ တယော ခန္ဓာ။ တယော
 ခန္ဓေ နိဿယ ဧကော ခန္ဓော။ ဧဒ္ဒ ခန္ဓေ နိဿယ ဒဒ္ဒ ခန္ဓာ။ (အကု+အကုနည်းတူ)

(အနက်) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မံ၊တရားကို။နိဿယ-ပတိဌထွေ့န ပစ္စယံ
 ကတ္တာ၊မှီရာဟူသော အနက်ဖြင့် ပစ္စည်းကိုပြု၍။ကုသလော၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မော၊
 သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်၏။ (ကြွင်းနည်းတူ)

သံသဒ္ဓါဝါရ - အနုလောမ - ဝိဘင်္ဂဝါရ

ဟေတုပစ္စည်း (ကု+ကု) [ဝိနိ-ပါဠိ] ကုသလံ ခန္ဓံ သံသဒ္ဓော ကုသလော ခန္ဓော ဥပ္ပလ္လိ
 ဧတုပစ္စယာ။ [အနုပါဒ်ပါဠိ] (ကု+ကု) ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ သံသဒ္ဓော တယော ခန္ဓာ။
 တယော ခန္ဓေ သံသဒ္ဓော ဧကော ခန္ဓော။ ဒဒ္ဒ ခန္ဓေ သံသဒ္ဓော ဒဒ္ဒ ခန္ဓာ။ (အကု+အကုနည်းတူ)

(အနက်) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မံ၊တရားကို။သံသဒ္ဓော၊ဧကုပ္ပါဒါဒိလက္ခဏာ
 ဟူသော သမ္ပယောဂ သဘောအားဖြင့် ပစ္စည်းကိုပြု၍။(တနည်း) ကုသလံ၊သော။ဓမ္မံ၊ကို။
 ပဋိစ္စစွဲ၍။တေနထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။သံသဒ္ဓော၊ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသော လက္ခဏာ လေးပါးနှင့်
 နှီးနှောသော။ကုသလော၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဓမ္မော၊သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ဟေတုပစ္စည်း
 ကြောင့်။ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်၏။ (ဟိတ်ပါဒ်အ ရဏသကံသင်္ဃိဉ္စဝါရဟေတု-၃ င်တူ၏။)

(အနုပါဒ-အနက်) ကုသလံ၊ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ဧကံ၊တပါးသော။ခန္ဓံ၊ခန္ဓာကို။သံသဒ္ဓာ-
 သမ္ပယုတ္တပစ္စယံ ကတ္တာ၊သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းပြုကုန်၍။တယော၊သုံးပါးကုန်သော။ခန္ဓာ၊တို့သည်။
 ဟေတုပစ္စယာ၊ကြောင့်။ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ (တနည်း) ခန္ဓံ၊ခန္ဓာကို။ပဋိစ္စစွဲ၍။တေနထို
 ကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။သံသဒ္ဓော၊ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသော လက္ခဏာလေးပါးနှင့် နှီးနှောကုန်သော။
 တယော၊သုံးပါးကုန်သော။ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ကြောင့်။ ဥပ္ပလ္လိ၊ဖြစ်ကုန်၏။

တယောကုန်သော။ခန္ဓေတို့ကို။သံသဌာ-သမ္ပယုတ္တပစ္စယံ ကတွာ၊သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းပြုကုန်၍။ (တနည်း) ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။တေန၊ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။သံသဌာ၊ဧကုပ္ပါဒ် အစရှိသော လက္ခဏာလေးပါးနှင့် နှီးနှောသော။ဧကော၊သော။ခန္ဓော၊သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ကြောင့်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်၏။ဌေး၊နှစ်ပါးကုန်သော။ခန္ဓေတို့ကို။သံသဌာ-သမ္ပယုတ္တပစ္စယံ ကတွာ၊သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းပြုကုန်၍။ (တနည်း) ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။တေန၊ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်။သံသဌာ၊ဧကုပ္ပါဒ် အစရှိသော လက္ခဏာလေးပါးနှင့် နှီးနှောကုန်သော။ဌေး၊ကုန်သော။ခန္ဓာတို့သည်။ဟေတုပစ္စယာ၊ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်ကုန်၏။

(ကု+ကု) ဣတ္ထာ၊ဗုဒ္ဓဇာတိ။ -- ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို နှီးနှော၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်- ၂၁၊ စေ-၃၈၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဖဋ္ဌတ္တုနိဗ္ဗာန၊ ရ၏။

သမ္ပယုတ္တဝါရ-အနုလောမ-ဝိဘင်္ဂဝါရ

ဧတတုပစ္စည်း (ကု+ကု) [ဝိပိ-ပါဠိ] ကုသလံ ဓမ္မံ သမ္ပယုတ္တာ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။[အနု-ပါဠိ] ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ သမ္ပယုတ္တာ တယော ခန္ဓာ။တယော ခန္ဓေ သမ္ပယုတ္တာ ဧကော ခန္ဓော။ ဌေး ခန္ဓေ သမ္ပယုတ္တာ ဌေး ခန္ဓာ။ (အကု+အကုနည်တု)

ပဉ္စာဝါရ-အနုလောမ ဝိဘင်္ဂဝါရပါဠိ

ပဉ္စာဝါရ/သတဇာတယေ ပါဠိ

ပဒ	ကတ္တား (ပစ္စည်း)	ပါဏာန	သမ္ပဒါနံ (ပစ္စယုပ္ပန်)
ကု	ကုသလာ (ဟေတု)	ကု	သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ (ဗောဓုပစ္စယေ၊ ဗုဒ္ဓော)
ကု	ကုသလာ (ဟေတု)	ဗျာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂ္ဂပါနံ (ဗောဓုပစ္စယေ၊ ဗုဒ္ဓော)
ကု	ကုသလာ (ဟေတု)	ဣဗျာ	သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂ္ဂပါနံ
အကု	အကုသလာ (ဟေတု)	အကု	သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ (ဗောဓုပစ္စယေ၊ ဗုဒ္ဓော)
အကု	အကုသလာ (ဟေတု)	ဗျာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂ္ဂပါနံ (ဗောဓုပစ္စယေ၊ ဗုဒ္ဓော)
အကု	အကုသလာ (ဟေတု)	အဣဗျာ	သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂ္ဂပါနံ
ဗျာ	ဝိပါဏာဗျာကဏာ၊		
	ဏိရိယာဗျာကဏာ(ဟေတု)	ဗျာ	သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂ္ဂပါနံ
	ပဋိသန္ဓိကုဏေ ဝိပါဏာဗျာကဏာ(ဟေတု)		သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ဂ္ဂပါနံ
	[ဣဗျာ-အကု] စေတနာ		ဝတ္ထုဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော

ခဓမ္မာ/ အဝိပတိဖြစ်ပါက “ကုသလာဗိမုတိ”။ ကမ္မ-ဖြစ်ပါက “ကုသလာ ဧတေရာ” အာဟာရ ဖြစ်ပါက “ကုသလာ အာဟာရာ”။ ဣန္ဒြိယဖြစ်ပါက “ကုသလာ ဣန္ဒြိယ”။ ဖျာနဖြစ်ပါက “ကုသလာနိ ဖျာနဂါနိ”။ မဂ္ဂဖြစ်ပါက “ကုသလာနိ မဂ္ဂဂါနိ”ဟု ဆိုပါ။

ပဉ္စာဝါရ-အနုလောမ-ဝိဘင်္ဂဝါရ ပါဠိ

၁၃၃

ပဉ္စာဝါရ- သဟဇာတ လတ်, ကြီး ပါဠိစတော်

ပဒ	ကတ္တား (ပစ္စည်း)	အိတ္တိ	သမ္ပုပါနိ (ပစ္စယုပ္ပန်)
ကု	ကုသလော ၁ x ၃ x ၂	ကု	၃ x ၁ x ၂
ကု	ကုသလာ ခန္ဓာ	ဗျာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ
ကု	ကုသလော ၁ x ၃ x ၂	ကုဗျာ	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ
အကု	အကုသလော ၁ x ၃ x ၂	အကု	၃ x ၁ x ၂
အကု	အကုသလာ ခန္ဓာ	ဗျာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ
အကု	အကုသလော ၁ x ၃ x ၂	အကုဗျာ	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ
ဗျာ	ပစ္စေမိ ပိဿိကာဗျာကဏော		
	ပိဿိကာဗျာကဏော ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ
	ပဋိသန္ဓိကဏော		
	ပိဿိကာဗျာကဏော ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂ ကဋ္ဌတ္တာစ ရူပါနံ
	ခန္ဓာ		ဝတ္ထုဿ
	ဝတ္ထု		ခန္ဓာနံ
	၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတာ		စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ
	ဗာဟိရံ ၁ x ၃ x ၂	ဗျာ	၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတာ		ဥပါဒါရူပါနံ
	အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတာ		ဥပါဒါရူပါနံ
	ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတာ		ဥပါဒါရူပါနံ
ကုဗျာ	အာသညသတ္တံ ၁ x ၃ x ၂		၃ x ၁ x ၂
	မဟာဘူတာ		ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ
ကုဗျာ	ကုသလာ ခန္ဓာစ မဟာဘူတာစ	(ဗျာ)	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ
အကုဗျာ	အကုသလာ ခန္ဓာစ မဟာဘူတာစ	(ဗျာ)	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ

သဟဇာတကြီး လတ်ပါဠိစတော်ထုတ်နည်း

သဟကြီးတွင် သုဒ္ဓသင်္ချာ ၃-ချက်ရှိရာ ပထမအချက်အတွက် (ကု) ၃-ချက်။ (အကု) ၃-ချက်။ (ဗျာ+ဗျာ) ဟု သဟဇာတသဘောသွားအတိုင်း (၇)ချက်ထွက်၏။ အငယ်များ မှာ နာမ်တစ်စိပ်သာရသဖြင့် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး မဖွဲ့လောက်၍ “ဟေတု” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ သဟ လတ်, ကြီး-၌ကား ခန္ဓာဖွဲ့လောက်၍ “ကုသလော ဧကော

၁၃၄

ပဉ္စာဝါရ-အနုလောမ-မိဘင်္ဂဝါရ ပါဠိ

ခန္ဓော တိဏ္ဍနံ ခန္ဓာနံ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ဒုတိယအချက် ဘုတ်အချင်းချင်းကို “ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဍနံ မဟာဘူတာနံ ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

(၁×၃×၂) . မဟာဘူတံက ဥပါဒိဇ္ဈာန်ကို ကျေးဇူးပြုရာ၌ --- (၃×၁×၂)

၁။ စိတ္တဇမဟာဘူတံ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘူတံ မဟာဘူတာ	စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ စိတ္တသမ္ပာရာနံ ဇ္ဈိယံ ကဋ္ဌဏ္ဍာဇ္ဈိယံ ဥပါဒိဇ္ဈပါနံ
၂။ ဗာဟိရမဟာဘူတံ မဟာဘူတာ	ဗာဟိရဥပါဒါ ဥပါဒိဇ္ဈပါနံ
၃။ အာဟာရဇမဟာဘူတံ မဟာဘူတာ	အာဟာရဇဥပါဒါ ဥပါဒိဇ္ဈပါနံ
၄။ ဥတုဇမဟာဘူတံ မဟာဘူတာ	ဥတုဇဥပါဒါ ဥပါဒိဇ္ဈပါနံ
၅။ အသညသတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘူတံ မဟာဘူတာ	အသညသတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါ ကဋ္ဌဏ္ဍာဇ္ဈိယံ ဥပါဒိဇ္ဈပါနံ

တတိယအချက်-- အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟယဝတ္ထုဟူသည် (၁) ဟယဝတ္ထုအားတပ်သော + ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ (၂) ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာအားတပ်သော+ဟယဝတ္ထု ဖြစ်ရာ (၁) ၌ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ။ (၂) ၌ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ-ဟု ပါဠိဖြစ်သည်။

(ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသိုလ်ခန္ဓာကလည်း စိတ္တဇရုပ်အား၊ မဟာဘူတကလည်း စိတ္တဇရုပ် အား သဟဇာတပစ္စည်းတပ်နိုင်၍ ၎င်းကုသိုလ်ခန္ဓာနှင့် မဟာဘူတကို ပေါင်းကာ ကတ္တား ထားပြီး စိတ္တဇရုပ်ကို သမ္ပဒါန်ထားကာ ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် (ကုဗျာ+ဗျာ) သင်္ချာ ဖြစ်ရသည်။ (အကုဗျာ+ဗျာ) လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။

ပဉ္စာဝါရ-ပစ္စည်းအားလုံးတို့၏ မိမိပါဠိများ

ကုသဏေ ကုသဏဿ (ကု+ကု) ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဓမ္မာတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသဏေ အဗျာကဏဿ (ကု+ဗျာ) ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသဏေ ကုသဏာဗျာကဏဿ (ကု+ကုဗျာ) ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကုသဏေ အကုသဏဿ (ကု+အကု) ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသဏာဗျာကဏေ ကုသဏဿ (ကုဗျာ+ကု) ကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ () ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကုသဏာဗျာကဏေ အဗျာကဏဿ (ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ () ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အကု+အကု စသည်အစဉ်တို့]

အကုသလော အကုသလဿ (အကု+အကု) အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ
ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလော အဗျာကဿ (အကု+ဗျာ) အကုသလော ဓမ္မော
အဗျာကဿ ဓမ္မဿ ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလော ကုသလဿ (အကု+ကု)
အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္ပဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလဿ (ကု+ကု) ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ အဗျာ
ကဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလဿ (အကု+ဗျာ+အကု) အကုသလော အဗျာကဿ
ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ () ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလဿ (အကု+ဗျာ+ဗျာ) အကုသလော အဗျာကဿ
ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ () ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အဗျာကဿ အဗျာကဿ (ဗျာ+ဗျာ) အဗျာကဿ ဓမ္မော အဗျာကဿ ဓမ္မဿ
ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဗျာကဿ ကုသလဿ (ဗျာ+ကု) အဗျာကဿ ဓမ္မော
ကုသလဿ ဓမ္မဿ () ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဗျာကဿ အကုသလဿ (ဗျာ+အကု)
အဗျာကဿ ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ () ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနုကံ) ကုသလ၊အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးကိုပေးခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ဓမ္မော-
နိဿတ္တ နိဇ္ဈိသဘာဝ၊သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရားသည်။
ကုသလဿ၊အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးကိုပေးခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ဓမ္မဿ-နိဿတ္တ နိဇ္ဈိ
သဘာဝဿ၊သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရားအား။ဟေတု
ပစ္စယေန၊ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊၏။

ဟေတု ပစ္စည်း (ဝိပိပါဠိ-၁၃၄)

အနုကံပါဠိ ။ (ကု+ကု) ကုသလ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန
ပစ္စယော။ (ကု+ဗျာ) ကုသလ ဟေတု စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ
ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ-နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ-ဖေဇ္ဇိ) ဝိပါကာဗျာကဿ ကိရိယာဗျာကဿ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-မဇ္ဈိမ) ပဋိသန္ဓိကဏ ဝိပါကာဗျာကဿ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ
ကဋတ္တာစ ဣပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

* ကုသလ၊ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ဟေတု၊ဟိတ်တို့သည်။သမ္ပယုတ္တကာနံ၊သမ္ပယုတ်
ဖြစ်ကုန်သော။ခန္ဓာနံ၊ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ဟေတု
ပစ္စယေန၊ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊၏။

အာရမ္မဏ ပစ္စည်း (ဝိပိပဋိ-၁၃၄)

ဆုပါးပါဠိ (ကု+က) ခါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိက္ကာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဖျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဖျာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝေါခါနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေက္ခာ ဝါ ပုဏ္ဏုနာ ပါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ အာကာသာ နဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတန ကုသလဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏဿ၊ စေတောပရိယ ဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနဿတိဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မ္မပဝဉာဏဿ၊ အနာဂတံသ ဉာဏဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[“သုံးတော်လျှင် အေး၊ ဖုံးတော်လျှင် အေး” စသကဲ့သို့ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကမ္မဗျာထည်း “အေးဖြစ်/ ဖုံးဖြစ်နိုင်ပြီ ပါဠိ] (အေးဖြစ်နိုင်ပုံပြ) ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ (အေးဖြစ်နိုင်ပုံပြ) ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ အဿာဒေဟိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရမ္မ ဂျာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(အနုတ်) ဒါနံ-ဒေယျဓမ္မံလျှာအပ်သော ဝါနဝတ္ထုကို၊ဒတွာ-စင်တွာ၊စွန့်၍။ (တနည်း) ဒါနံလျှာကြောင်းဖြစ်သော ဝါနစေတနာကို၊ဒတွာ-ပရိယောခါပေတွာ ဝိသုဒ္ဓံ ကတွာ၊ စင်ကြယ်ခြင်းကိုပြု၍။တံ၊ထိုပရိစ္ဆာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓန စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမ ကုသိုလ်ကို။ပစ္စဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။

သီလံ-ပဉ္စဂံဒသင်္ဂါဒိဝေသေန နိစ္စသီလံ၊ပဉ္စဂံ၊ ဒသင်္ဂသီလ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း အားဖြင့်ဖြစ်သော နိစ္စသီလကို။သမာဒိယိတွာ-ဂဏှိတွာ၊ကောင်းစွာယူဦး ဆောက်တည် ဦး၍၊တံ၊ထိုပဉ္စဂံသီလ၊ ဒသင်္ဂသီလ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော နိစ္စသီလ ကို။ပစ္စဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။

ဥပေါသထကမ္မံ၊ဥပုသ်နေ၌ သုံးအပ်သော အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို။ကတွာ၊ဆောက်တည်ပြီး၍။ တံ၊ထိုအဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို။ပစ္စဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။

ပုဗ္ဗေ၊ရှေး၌။သုစိက္ကာနိ၊ကောင်းစွာ အလေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်တို့ကို။ပစ္စဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။

ဖျာနာ၊ဖျာနမ္၊ဝုဋ္ဌဟိတွာ၊ထ၍။ဖျာနံ၊ဖျာနကို။ပစ္စဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။သေက္ခာ၊သေက္ခ ဟု ဆိုအပ်သော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ဂေါတြဘုံ၊သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေးဂေါတြ ဘုံ ကို။ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ဆင်ခြင်ကုန်၏။သေက္ခာ၊သေက္ခ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သကခါဂါဝိ၊

အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ဝေါဒါနံ၊သကဒါဂါမိမင်၊ အနာဂါမိမင်၏ ရှေးဝေါဒါနံကို။ပစ္စ
 ဝေက္ခန္တိ၊ဆင်ခြင်ကုန်၏။သေက္ခာ၊သေက္ခ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊
 အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။မဂ္ဂါ၊မဂ္ဂမှ။ဝုဋ္ဌဟိတွာ၊ထ၍။မဂ္ဂံ၊မဂ္ဂတရားကို။ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ဆင်
 ခြင်ကုန်၏။သေက္ခာဝါ၊သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ကုသလံ၊တေဘူမကကုသိုလ်ကို။အနိစ္စတော-အနိစ္စ ကုတိ၊အနိစ္စဟူ၍။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ကုတိ၊ပုထုဟူ၍။အနတ္တတော-အနတ္တ ကုတိ၊အနတ္တဟူ၍။(တနည်း) အနိစ္စတော-
 အနိစ္စဝေသန၊အနိစ္စအစွမ်းအားဖြင့်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 အနတ္တတော-အနတ္တဝေသန၊အနတ္တအစွမ်းအားဖြင့်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။

သေက္ခာဝါ၊သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ပရိယဉာဏေန၊သုတပါးတို့၏စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍သိသော စေတောပရိယအဘိညာဉ်ဖြင့်။
 ကုသလစိတ္တသမဂ္ဂိဿ၊ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။စိတ္တံ၊စိတ်ကို။ဇာနိသိကုန်
 ၏။အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဗျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာ
 ကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည်။ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလ၊ဖြစ်ဆဲသော ဝိညာဏ
 ဉ္စာယတန ကုသိုလ်အား။အာရမ္မဏပစ္စယေန၊ဖြင့်။ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ကျေးဇူးပြု
 သည်။ဟောတိ၊၏။အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ၊ဤဘဝ၊ ရှေးဘဝ အဗျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူး
 သော အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်သည်။နေဝသညာနာသညာယတန၊ဖြစ်ဆဲသော
 နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်အား။အာရမ္မဏ--ဟောတိ။

ကုသလ၊ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်။ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇေဏဿ၊ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဏ်
 အား၎င်း။စေတောပရိယဉာဏဿ၊စေတောပရိယဉာဏ်အား၎င်း။ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိ
 ဉာဏဿ၊ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်အား၎င်း။ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏဿ၊ယထာကမ္မပုဂ္ဂ
 ဉာဏ်အား၎င်း။အနာဂတံသ ဉာဏဿ၊အနာဂတံသဉာဏ်အား၎င်း။ အာရမ္မဏပစ္စယေန၊
 အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊၏။

(ဇကု) ခါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ အဿာဒေတိ
 အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဇ္ဈ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလ္လတိ၊
 ဒေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ပုဗ္ဗေ သုစိက္ကာနိ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဇ္ဈ ရာဂေါ
 ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဈာနာ
 ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဇ္ဈ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ၊
 ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဈာနေ ပရိဟိနေ ဝိပုရိသာရိဿ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။

အပ္ပုပ္ပါဒ်ဖြင့်က အစဉ်းသင့်လျော်အကုသိုလ်မျှ၊ ဖြစ်လာတတ်ကြောင်းပြ

(အနုဇာ) ဒါ-ဒေယျဓမ္မံလျှာအပ်သော ဝါနဝတ္ထုကို။ဒတ္တာ-စဉ်တွာ၊စွန့်၍။ (တနည်း)
 ဝါနံ၊ လျှာကြောင်းဖြစ်သော ဝါနစေတနာကို။ ဒတ္တာ- ပရိယောဂါပေတွာ ဝိသုဒ္ဓံ ကတွာ၊

စင်ကြယ်ခြင်းကိုပြု၍။တံ၊ထိုပရိစ္ဆာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓန စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမ
ကုသိုလ်ကို။အဿာဒေတိ၊သာယာ၏။အဘိနန္ဒတိ၊နှစ်သက်၏။တံ၊ထိုပရိစ္ဆာဂ စေတနာ၊
ဝိသောဓနစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို။အာရဗ္ဗ၊အာရုံပြု၍။ရာဂေါ၊ရာဂသည်။
ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။ဒိဋ္ဌိ၊ဒိဋ္ဌိသည်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။ဝိစိကိစ္ဆာသည်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။ဥဒ္ဓစ္စံ၊သည်။
ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။ဒေါမနဿ၊ဒေါမနဿသည်။ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။

သီလံ-ပဉ္စဂံဒသင်္ဂါဒိဝေသန နိစ္စသီလံ၊ပဉ္စဂံ၊ ဒသင်္ဂသီလ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း
အားဖြင့်ဖြစ်သော နိစ္စသီလကို။သမာဒိယိတွာ-ဂဏှိတွာ၊ကောင်းစွာယူဦး ဆောက်တည်
ဦး၍။တံ၊ထိုပဉ္စဂံသီလ၊ ဒသင်္ဂသီလ စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို။အဿာဒေ
တိ၊သာယာ၏။(ပ) ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။

ဥပေါသထကမ္ပ၊ဥပုသ်နေ့၌ သုံးအပ်သော အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို။ကတွာ၊ဆောက်တည်ပြီး၍။
တံ၊ထိုအဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို။အဿာဒေတိ၊သာယာ
၏။(ပ) ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏။ပုဗ္ဗေ၊ရှေ့၌။သုစိဏ္ဍာနိ၊ကောင်းစွာ အလေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်
ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်တို့ကို။
အဿာဒေတိ၊သာယာ၏။အဘိနန္ဒတိ၊နှစ်သက်၏။တံ-တာနိ၊ထိုဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါ
သထ စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်တို့ကို။(တနည်း) တံ၊ထိုဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂ
ဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို။အာရဗ္ဗ၊အာရုံပြု၍။(ပ) ဥပ္ပလွတိ၊၏

ဈာန၊ဈာန်မှ။ဝုဋ္ဌဟိတွာ၊ထ၍။ဈာနံ၊ဈာန်ကို။အဿာဒေတိ၊၏။(ပ) ဥပ္ပလွတိ၊ဖြစ်၏
|ဈောက္ခသော ဈာန်ကို အာရုံပြု၍ နှလုံးမသာယာသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ခြိမ်းခြောက်သောတရားတို့ကို ဖြေဆို ပြု၍
ဈာနေ၊သည်။ပရိဟိနေ၊ယုတ်သည်ရှိသော်။ဝိပုရိသာရဿ၊ငါ့အားမြတ်သော တရားသည်
ပျောက်ခဲ့ပြီဟု နှလုံး မသာယာရှိသောသူအား။ဒေါမနဿ၊ဒေါမနဿသည်။ဥပ္ပလွတိ၊၏။

(ကု+ဈာ) အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဍာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ
ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလ
စိတ္တသမာဓိဿ စိတ္တံ ဇာနာတိ။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခ
တော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပလွတိ။
ကုသလံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပလွတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလွတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဥပ္ပလွတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလွတိ။ ဒေါမနဿ ဥပ္ပလွတိ။ အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ
ဥပ္ပလွတိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကဿစ ကိရိယဿစ
အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတန
ဝိပါကဿစ ကိရိယဿစ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယ
ဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မ၊ပဂဉာဏဿ၊ အနာဂတံသ
ဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနက်) အရဟတ၊ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။မဂ္ဂါအရဟတ္တမဂ်မှ။ဝုဋ္ဌဟိတွာ၊ထ၍။မဂ္ဂံ၊
 အရဟတ္တမဂ်ကို။ပစ္စဝေကွတိ၊ဆင်ခြင်၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။သုစိဏ္ဏာနိ၊ကောင်းစွာ အလေ့
 အကျက် ပြုအပ်ကုန်သော ဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂ ဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမ
 ကုသိုလ်တို့ကို။ပစ္စဝေကွတိ၊ဆင်ခြင်၏။ ကုသလံ၊တေဘုဗ္ဗက ကုသိုလ်ကို။အနိစ္စတော-အနိစ္စ
 ဣတိ၊အနိစ္စဟူ၍၎င်း။ဒုက္ခတော-ဒုက္ခ ဣတိ၊ဒုက္ခဟူ၍၎င်း။ အနတ္တတော-အနတ္တ ဣတိ၊
 အနတ္တဟူ၍၎င်း။ဝိပဿတိ၊ဝိပဿနာပြု၏။

စေတောပရိယဉာဏေန၊သူတပါးတို့၏စိတ်ကို ဝိုင်းခြား၍ သိတတ်သော စေတော
 ပရိယ အဘိညာဉ်ဖြင့်။ကုသလစိတ္တသမဂ္ဂိဿ၊ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။
 စိတ္တံ၊စိတ်ကို။ဇာနာတိ၊သိ၏။သေက္ခာဝါ၊သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ပုထုနာဝါ၊ပုထုဇဉ်
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။အနိစ္စတော-အနိစ္စ ဣတိ၊အနိစ္စဟူ၍၎င်း။ဒုက္ခတော-ဒုက္ခ ဣတိ၊ဒုက္ခ
 ဟူ၍၎င်း။ အနတ္တတော-အနတ္တ ဣတိ၊ အနတ္တဟူ၍၎င်း။ဝိပဿန္တိ၊ဝိပဿနာပြုကုန်၏။

ကုသလေ၊ကုသိုလ်သည်။နိရုဇ္ဈေ၊ချုပ်သည်ရှိသော်။ဝိပိကော၊ကာမာဝစရဝိပါက်သည်။
 တဒါရမ္မဏတာ-တဒါရမ္မဏတာယ၊တဒါရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်။ဥပ္ပန္နတိ၊ဖြစ်၏။ကုသလံ၊မဟာ
 ကုသိုလ်ကို။အဿာဒေတိ၊သာယာ၏။ (ပ) အကုသလေ၊သည်။နိရုဇ္ဈေ၊ချုပ်သည်ရှိသော်။
 ဝိပိကော၊ကာမာဝစရဝိပါက်သည်။တဒါရမ္မဏတာ-တဒါရမ္မဏတာယ၊ဖြင့်။ဥပ္ပန္နတိ၊၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ၊ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာ
 သာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်သည်။ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါကဿ၊အား။အာကာသာနဉ္စာ
 ယတန ကုသလံ၊ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာ
 ယတနကုသိုလ်သည်။ဝိညာဏဉ္စာယတနကိရိယဿ၊အား။

ကုသလ၊ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ခန္ဓာ၊ခန္ဓာတို့သည်။စေတောပရိယဉာဏဿစ၊
 စေတောပရိယဉာဏ်အား၎င်း။ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနဿတိဉာဏဿစ၊ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိ
 ဉာဏ်အား၎င်း။ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿစ၊ယထာကမ္မူပဂ ဉာဏ်အား၎င်း။အနာဂတံသ
 ဉာဏဿစ၊အနာဂတံသဉာဏ်အား၎င်း။ အာရမ္မဏပစ္စယေန၊ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့်။
 ပစ္စယော-ဥပကာရကော၊ကျေးဇူးပြုသည်။ဟောတိ၊၏။အာဝဇ္ဇနာ၊ထပါးပါးသော မနော
 ဝှါရာဝိထိ၌ အကျိုးဝင်သော မနောဝှါရာဝဇ္ဇန်းအား။အာရမ္မဏ---။

(အကု+အကု) ရာဂံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရမ္မ ရာဂေါ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဒိဋ္ဌိ
 ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝေါမနဿံ ဥပ္ပန္နတိ။ ဒိဋ္ဌိ အဿာဒေတိ
 အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရမ္မ ရာဂေါ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပန္နတိ၊
 ဝေါမနဿံ ဥပ္ပန္နတိ။ ဝိစိကိစ္ဆံ အာရမ္မ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပန္နတိ၊
 ဝေါမနဿံ ဥပ္ပန္နတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ အာရမ္မ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝေါ
 မနဿံ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝေါမနဿံ အာရမ္မ ဝေါမနဿံ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နတိ။

ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပန္နတိ။

(အုဏ်) ရာဂံ၊ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။အဿာဒေတိ၊သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ၊နှစ်သက်၏။တံ၊ထိုရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။အာရဗ္ဗ၊အာရုံပြု၍။ရာဂေါ၊သည်။ (ပ) ဥပ္ပန္နတိ၊ဖြစ်၏။ ခိန္တိ၊ ခိဋ်ပြဋ္ဌာန်းသော ခိဋ်ဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။အဿာဒေတိ၊၏။ ခီစိကိန္တံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဥပ္ပစ္စသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။

(အကု+ကု) သေက္ခာ ပဟိနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ ဇာနန္တိ။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလ စိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ အကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ၊ အနာဂတံသ ဉာဏဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အုဏ်) သေက္ခာ၊သေက္ခ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပဟိနေ၊မိမိ မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော။ကိလေသေ၊ကိလေသာတို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ဆင်ခြင်ကုန်၏။ဝိက္ခမ္ဘိတေ၊မိမိ မဂ်ဖြင့် ပယ်ခွါအပ်ကုန်သော။ကိလေသေ၊တို့ကို။ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ကုန်၏။ သေက္ခာ၊တို့သည်။ပုဗ္ဗေ၊ရှေ့၌။သမုဒါစိဏ္ဏေ၊အလေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော။ကိလေသေ၊တို့ကို။ဇာနန္တိ၊သိကုန်၏။

(အကု+ဗျာ) အရဟာ ပဟိနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ ဇာနတိ။ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနတိ။သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ကုသလေ နိရုဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပန္နတိ။ အကုသလံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပန္နတိ၊ ခိဋ် ဥပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပန္နတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပန္နတိ။အကုသလေ နိရုဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပန္နတိ။ အကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မုပဂ ဉာဏဿ၊ အနာဂတံသ ဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အုဏ်) အရဟာ၊ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ပဟိနေ၊ပယ်အပ်ကုန်သော။ကိလေသေ၊တို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ဆင်ခြင်၏။ပုဗ္ဗေ၊ရှေ့၌။သမုဒါစိဏ္ဏေ၊အလေ့အကျက် ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော။ ကိလေသေ၊တို့ကို။ဇာနတိ၊သိ၏။

(ဗျာ+ဗျာ) အရဟာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရဟာ စက္ခု၊ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တ

တော ဝိပဿတိ။ သောတံ။ ယာနံ။ ဇိဝံ။ ကာယံ။ ဣပေ။ သဗ္ဗေ။ ဂန္ဓေ။ ရသေ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ။ ဝတ္ထံ။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဣပံ ပဿတိ။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏ္ဏာတိ။ စေတောပရိယဉာဏေန ဝိပါကာဗျာကတ ကိရိယာဗျာကတစိတ္တသမဓိဿ စိတ္တံ ဇာနာတိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကိရိယဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနကိရိယံ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဣပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဒ္ဓါယတနံ သောတဝိညာဏဿ။ ဂန္ဓာယတနံ ယာနဝိညာဏဿ။ ရသာယတနံ ဇိဝုဝိညာဏဿ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဗျာကတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏဿ၊ စေတောပရိယ ဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိဉာဏဿ၊ အနာဂတံသဉာဏဿ၊ အာဝုဇ္ဇာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အုဏ်) အရဟား၊ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဖလံ၊အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ပစ္စဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို၊ပစ္စဝေက္ခတိ၊၏။နိဗ္ဗာန်၊နိဗ္ဗာန်သည်။ဖလဿ၊ဖိုလ်လေးခုအား။အာဝုဇ္ဇာယ၊မနောဒွါရာဝုဇ္ဇာအား။(ပ) အရဟား၊သည်။စက္ခု၊စက္ခုပသာဒကို။ (ပ) ဣပေ၊ဣပါရုံတို့ကို။

(ဗျာ+က) သေက္ခာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ဂေါတြဘုဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ သောတံ။ ယာနံ။ ဇိဝံ။ ကာယံ။ ဣပေ။ သဗ္ဗေ။ ဂန္ဓေ။ ရသေ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ။ ဝတ္ထံ။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဣပံ ပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏ္ဏန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏေန ဝိပါကာဗျာကတ ကိရိယာဗျာကတစိတ္တသမဓိဿ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ အဗျာကတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏဿ၊ စေတောပရိယဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိဉာဏဿ၊ အနာဂတံသဉာဏဿ၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အုဏ်) သေက္ခာ၊သေက္ခ-ဟု ဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ဖလံ၊အောက်ဖိုလ်သုံးခုကို၊ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ဆင်ခြင်ကုန်၏။

➤ “ကြည့်တတ်လျှင် အာဝဇာ”-၏ ဖိစိန်အနုလောမ-ကား [ဝိဝိ] အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အနုဝါဒ] သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ဣပေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။

(ဗျာ+အက) စက္ခု အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပလွတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလွတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလွတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလွတိ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပလွတိ။ သောတံ။ ယာနံ။ ဇိဝံ။ ကာယံ။ ဣပေ။ သဗ္ဗေ။ ဂန္ဓေ။ ရသေ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ။ ဝတ္ထံ။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပလွတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလွတိ။

ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။

➤ “မကြည့်တတ်လျှင် တကော”-၏ ဖိစိန်အနုပါးပါဠိ-ကား [ဝိစိ] အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အနုဝါဂ] ရူပေ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရမ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ။

အဓိပတိ / ဥပဒိဿယ ပစ္စည်း (ဝိစိပါဠိ-၁၃၄)

၁/ (ကု+ကု) [အာရမ္မဏာဓိပတိ / အာရမ္မဏူပဒိဿယ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] ခါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္ပံ ကတွာ တံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိတ္တာနိ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဖျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဖျာနံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ သေတွာ ဂေါတြဘုံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝေါဒါနံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေတွာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ [ဃဏဏူပဒိဿယ-၁၄၇၊ အာရမ္မဏူပဒိဿယ-၁၄၇]

(အရံ) ခါနံ-ဒေယျဓမ္မံလှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုကို။ ဒတွာ-စင်တွာ၊ စွန့်၍။ (တနည်း) ဒါနံလှူကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာကို။ ဒတွာ-ပရိယောဒါပေတွာ ဝိသုဒ္ဓံ ကတွာ၊ စင်ကြယ်ခြင်းကိုပြု၍။ တံ၊ ထိုပရိစ္ဆာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓန စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမ ကုသိုလ်ကို။ ဂရုံ ကတွာ၊ အလေးအမြတ်ပြု၍။ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ဆင်ခြင်၏။

၂/ (ကု+ကု) [ဃဏဏာဓိပတိ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] ကုသလာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+အကု) [အာရမ္မဏာဓိပတိ / အာရမ္မဏူပဒိဿယ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] ခါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္ပံ ကတွာ တံ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိတ္တာနိ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဖျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဖျာနံ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။

၁/ (ကု+ဗျာ) [အာရမ္မဏာဓိပတိ / အာရမ္မဏူပဒိဿယ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။

၂/ (ကု+ဗျာ) [ဃဏဏာဓိပတိ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] ကုသလာဓိပတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (ကု+ကုဗျာ) [ဃဏဏာဓိပတိ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] ကုသလာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနုဉ္ဇ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+အကု) [အာရမ္မဏာဓိပတိ / အာရမ္မဏူပဒိဿယ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] ရာဂံ ဂရုံ ကတွာ အဿာ ဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။

[ဃဏဏာဓိပတိ-ဗြဟ္မိဉ္ဇိ] အကုသလာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+ဗျာ) [သမ္မာဓာနဓိပတိ-ဖြု ပါဠိ] အကုသလာဓိပတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ခန္ဓပါနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကုဗျာ) [သမ္မာဓာနဓိပတိ-ဖြု ပါဠိ] အကုသလာ ဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ခန္ဓပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ) [အာဂ္ဂဏ္ဍဏဓိပတိ/ အာဂ္ဂဏ္ဍဏပနိဿယ-ဖြု ပါဠိ] အရဟတာ ဖလံ ဂရံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ နိဗ္ဗာနံ ဂရံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ နိဗ္ဗာနံ ဖလဿ အဓိပတိ / ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [သမ္မာဓာနဓိပတိ-ဖြု ပါဠိ] ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ခန္ဓပါနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ကု) [အာဂ္ဂဏ္ဍဏဓိပတိ/ အာဂ္ဂဏ္ဍဏပနိဿယ-ဖြု ပါဠိ] သေက္ခာ ဖလံ ဂရံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ဂရံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ဂေါတြဘူဿ ဝေါဒါနဿ၊ မဂ္ဂဿ အဓိပတိ/ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+အကု) [အာဂ္ဂဏ္ဍဏဓိပတိ/ အာဂ္ဂဏ္ဍဏပနိဿယ-ဖြု ပါဠိ] စက္ခု ဂရံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ ဂရံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။ သောတံ။ ယာနံ။ ဇိဉ္စံ။ ကာယံ။ ခန္ဓပေ။ သဒ္ဓေ။ ဂစ္ဆေ။ ရသေ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ။ ဝတ္ထု။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကိရိယာ ဗျာကတေ ခန္ဓေ ဂရံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ ဂရံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ။

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ပစ္စည်း

(ကု+ကု) [အာဂ္ဂဏ္ဍဏပနိဿယ] ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ဥပနိဿယ/နတ္ထိ/ဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနုလောမံ ဂေါတြဘူဿ။ အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ။ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ။ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ အနန္တရ /သမနန္တရ/ဥပနိဿယ/နတ္ထိ/ဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနု) ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ အဆုံးလောကြဉ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ပဌမလောကြဉ်သော ကုသိုလ် ဧကမိသ နာမက္ခန္ဓာတို့အား။ အနန္တရပစ္စယေန၊ အနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူး ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဇေ။ * အနုလောမံ၊ သင်္ခါရတရားလျှင် အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ် သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးသည်။ ဂေါတြဘူဿ၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးအား။ အနုလောမံ၊ သည်။ ဝေါဒါနဿ၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဝေါဒါနိကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးအား။ ဂေါတြဘူ၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာ ကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးသည်။ မဂ္ဂဿ၊ သောတာပတ္တိမဂ်အား။ ဝေါဒါနံ၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဝေါဒါနိကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးသည်။ မဂ္ဂဿ။

(အနက်) ကုသလံ၊လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ အဆုံးစေသည်။ဥဋ္ဌာနံဿ၊တစ်နှစ်
ဘဝင်အား။မဂ္ဂေါ၊မဂ်လေးခုသည့်။ဖလဿ၊ဖိုလ်လေးခုအား။အနုလောမံ၊သင်္ခါရတရားလွှင့်
အာနိန္ဒိသော အနုလံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဌေး၊ တတိယဌေးသည်။သေက္ခာ
ယ၊သေက္ခဖြစ်သော။ဖလသမာပတ္တိယာ၊ဖလသမာပတ်အား။နိရောဓာ၊နိရောဓသမာပတ်မှ။
ဥဋ္ဌဟန္တဿ၊ထသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။နေဝသညာနာသညာယတနကုသလံ၊သည်။ ဖလ
သမာပတ္တိယာ၊အနာဂါမ်ဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ဖလသမာပတ်အား။

(အကူ+အကူ) [အနုပညာ] ပုဂံမှာ ပုဂံမှာ အကူသလား ခန္ဓာ-ပစ္စိမာန် ပစ္စိမာန်၊
အကူသလား ခန္ဓာနဲ့ အနုပညာ/သမုဒ္ဓါ/ဥပနိသယ/နတ္တိ/ဝိဂတ ပစ္စိမာန် ပစ္စိမာန်။

(အကု+ဌာ) [အနန္တုပုဏ္ဏား] အကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ အနန္တရ/သမနန္တရ/ ဥပနိဿယ/ နန္တိ/မိဝေတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အနု) အကုသလံ၊အကုသိုလ် ခွါဒေ အဆုံးလော သည်။ဝုဋ္ဌာနဿ၊တခြါနဲ့ ဘဝင်အား။အနန္တရ---ဟောတီး၏။

(ဗျာ+ဗျာ) [အဋ္ဌကထာ] ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ အနုန္တရ/သမနုန္တရ/ ဥပနိဿယ/နုတ္တိ/ဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဘဝင်္ဂိ အာဝဇ္ဇနာယ။ ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ။ အရဟတော အနုလောမံ ဖလသမာပတ္တိယာ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ နေဝသညာ နာသညာယတနကိရိယံ ဖလသမာပတ္တိယာ အနုန္တရ/ သမနုန္တရ/ ဥပနိဿယ/ နုတ္တိ/ ဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အရှစ်) ဘဝကံဘဝင်သည်။ အာဝဇ္ဇနယ၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေးအားကြိယာ၊ ကြိယာ အဋ္ဌာရသ အဆုံးလော၊ စုတိယဝုဋ္ဌောသည်။ ဝုဋ္ဌာနဿ၊ တဖါနိ၊ ဘဝင်အား။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ အနုလောမံ၊ အနုလုံသည်။ ဖလသမာပတ္တိယာ၊ ဖလသမာပတ်အား။ နိရောဓ၊ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ၊ ထသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယံ၊ သည်။ ဖလသမာပတ္တိယာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်အား။ အနန္တရ--ဟောတိ၊ ။

(ဗျာ+က) [အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်] အာဝဇ္ဇာ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/ ဥပ
နိဿယ/နတ္ထိ/ဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အဆိုက်) အာဇာနည်၊ မရဘဲအသုံး သပ်သပ်လေးကုန်သွင်းရမယ်လို့ဆိုတာက အသုံးအသွင်းကုန်ပစ္စည်းတွေကို

(ဗျာ+အာဓာ) [အလှူပရိယာယ] အာဝဇ္ဇနာ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရ/သမနန္တရ/
ဥပနိဿသ/နတ္ထိ/ဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သဟဇာတ၊ ဒိဿယ၊ အတ္တိ၊ အပိဂတ ပစ္စည်း

(တု+တု) ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ ခန္ဓာ ဌိန္တံ ခန္ဓာနံ သဟဇာတ/ဒိဿယ/အတ္တိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(တု+ဗျာ) ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

(တု+တုဗျာ) ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ ခန္ဓာ ဌိန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ [အဏု+အဏု၊ အဏု+ဗျာ၊ အဏု+အဏုဗျာ-နုဉ်တု]

[ဗျာ+ဗျာ-ဝေဠိ] ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ ခန္ဓာ ဌိန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဣပါနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ဝဋီသဇေ-အခါ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ ကဋတ္တာစ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ ခန္ဓာ ဌိန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ- ရှစ်သင်္ကသင်္ကါဠိ) ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ မဟာဘူတာ ဌိန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာ ဘူတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ ကဋတ္တာဣပါနံ ဥပါဒါဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

အာဗိဇုံ ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ မဟာဘူတာ ဌိန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ ဥပါဒါ ဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ မဟာဘူတာ ဌိန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ ဥပါဒါဣပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန

ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဌေ မဟာဘူတာ ခွိန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ
ဥပါဒါဇ္ဈပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဍန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန
ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဌေ မဟာဘူတာ ခွိန္တံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ
ကဋတ္တာဇ္ဈပါနံ၊ ဥပါဒါဇ္ဈပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကုဗျာ+ဗျာ) ကုသလာ ခန္ဓာစ မဟာဘူတာစ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဇ္ဈပါနံ သဟဇာတ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကုဗျာ+ဗျာ) အကုသလာ ခန္ဓာစ မဟာဘူတာစ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ
ဇ္ဈပါနံ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အညမည ပစ္စည်း (ဝိမိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+ကု၊ အကု+အကု) ပါဠိတို့သည် သဟဇာတ တူ၏။

[ဗျာ+ဗျာ-မဝတ္ထိ] ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍန္တံ
ခန္ဓာနံ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ အညမညပစ္စယေန
ပစ္စယော။ ဌေ ခန္ဓာ ခွိန္တံ ခန္ဓာနံ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။

[ဗျာ+ဗျာ-ပဋိသမန္တ-အစါ] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော
တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ ဝတ္ထုဿစ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ
ဝတ္ထုဿစ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ ခန္ဓာ ခွိန္တံ ခန္ဓာနံ ဝတ္ထုဿစ အညမည
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ အညမည
ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[ဗျာ+ဗျာ- ရုပ်သင်္ကသင်္ကဋ္ဌိ] ဧကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဍန္တံ မဟာဘူတာနံ အညမည
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ မဟာဘူတဿ အညမညပစ္စယေန
ပစ္စယော။ ဌေ မဟာဘူတာ ခွိန္တံ မဟာဘူတာနံ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဗာဟိရံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ။ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ
တိဏ္ဍန္တံ မဟာဘူတာနံ အညမည ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော မဟာဘူတာ ဧကဿ
မဟာဘူတဿ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဌေ မဟာဘူတာ ခွိန္တံ မဟာဘူတာနံ
အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။

နိဿယ/ပုရေဓာတု၊ ဝိပ္ပယုတ္တု၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ

(ဗျာ+ဗျာ)၊ ဣပ္ပုရေဓာတုနိဿယ/ဣပ္ပုရေဓာတု/ ဣပ္ပုရေဓာတုဝိပ္ပယုတ္တု/ဣပ္ပုရေဓာတု/
ဣပ္ပုရေဓာတုအဝိဂတ ဖြစ်ပါသည်။ (ဝိမိပါဠိ-၁၃၄)

စက္ခာယတနံ စက္ခဝိညာဏဿ နိဿယ/ပုရေဓာတု/ဝိပ္ပယုတ္တု/ အတ္ထိ/အဝိဂတ

ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတာယတနံ သောတဝိညာဏဿ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ ဝိပ္ပဿန္တု/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယာနာယတနံ ယာနဝိညာဏဿ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ဝိပ္ပဿန္တု/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဇိဝှိယတနံ ဇိဝှိ ဝိညာဏဿ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ ဝိပ္ပဿန္တု/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ဝိပ္ပဿန္တု/ အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဓမ္မေ ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/ ပုရေဇာတ/ဝိပ္ပဿန္တု/အတ္ထိ/အပိ ဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+က) [ဓမ္မပုရေဇာတနိဿယ/ဓမ္မပုရေဇာတ/ဓမ္မပုရေဇာတဝိပ္ပဿန္တု/ဓမ္မပုရေဇာတတ္ထိ/ ဓမ္မပုရေဇာတအပိဂတ ဖြစ်၍] (ပုရေဇာတံ) ဝတ္ထု ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ ဝိပ္ပဿန္တု/ အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+အက) [ဓမ္မပုရေဇာတနိဿယ/ဓမ္မပုရေဇာတ/ဓမ္မပုရေဇာတဝိပ္ပဿန္တု/ဓမ္မပုရေဇာတတ္ထိ/ ဓမ္မပုရေဇာတအပိဂတ ဖြစ်၍] (ပုရေဇာတံ) ဝတ္ထု အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/ပုရေဇာတ/ ဝိပ္ပဿန္တု/ အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သမာဓာတ ပုစရဇာတမိဿက နိဿယ / အတ္ထိ/အပိဂတ-ဖြစ်၍

(ဝိနိ-ပါဠိ) ကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မာ ကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယ/အတ္ထိ/ အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဏုဗျာ+က) [သဟဇာတော] ကုသလော ဧကော ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ ဧကဿ ခန္ဓဿ နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ ဝိဒ္ဓိန္တံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/ အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သမာဓာတ ပုစရဇာတမိဿက နိဿယ / အတ္ထိ/အပိဂတ-ဖြစ်၍

(ဝိနိ-ပါဠိ) အကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မာ အကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယ/ အတ္ထိ/ အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အဏုဗျာ+အက) [သဟဇာတော] အကုသလော ဧကော ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ တိဏ္ဍန္တံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ ဧကဿ ခန္ဓဿ နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓောစ ဝတ္ထုစ ဝိဒ္ဓိန္တံ ခန္ဓာနံ နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဥပနိဿယ ပစ္စည်း [အဂ္ဂုဏ္ဏုနိဿယ-၁၄၂၊ အနုဏ္ဏုနိဿယ-၁၄၃]

(ကု+က) [ဗြဟ္မဏ္ဍနိဿယ] သန္တံ ဥပနိဿာယ ဝါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါ သထကမ္ပံ ကရေတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သီလံ--။ သုတံ--။ စာဂံ--။ ဝဉ္ဇံ ဥပနိဿာယ ဝါနံ

၁၄၈

ပဉ္စာဝါရ-အနုလောမ-မိဘင်္ဂဝါရ ပါဠိ

ဒေဝီ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္ပံ ကရေတိ၊ ဖျာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ သဒ္ဓါ။ သီလံ။ သုတံ။ စာဂေါ။ ပညာ သဒ္ဓါယ။ သီလဿ။ သုတဿ။ စာဂဿ။ ပညာယံ ဥပနိဿယ-ပစ္စယော။

ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓော ဖျာနဿ ပရိကမ္ပံ ပဌမဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယဿ ဖျာနဿ ပရိကမ္ပံ ဒုတိယဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယဿ ဖျာနဿ ပရိကမ္ပံ တတိယဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတုတ္ထဿ ဖျာနဿ ပရိကမ္ပံ စတုတ္ထဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

အာကာသာနုဋ္ဌာယတနဿ ပရိကမ္ပံ အာကာသာနုဋ္ဌာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိညာဏဋ္ဌာယတနဿ ပရိကမ္ပံ ဝိညာဏဋ္ဌာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနဿ ပရိကမ္ပံ အာကိဉ္စညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ နေဝသညာနာသညာယတနဿ ပရိကမ္ပံ နေဝသညာ နာသညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဗုဒ္ဓံ ဖျာနံ ဒုတိယဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယံ ဖျာနံ တတိယဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယံ ဖျာနံ စတုတ္ထဿ ဖျာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတုတ္ထံ ဖျာနံ အာကာသာနုဋ္ဌာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကာသာနုဋ္ဌာယတနံ ဝိညာဏဋ္ဌာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိညာဏဋ္ဌာယတနံ အာကိဉ္စညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနံ နေဝသညာနာသညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ပရိကမ္ပံ ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ပရိကမ္ပံ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇေဏဿ ပရိကမ္ပံ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇေဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စေတောပရိယဉာဏဿ ပရိကမ္ပံ စေတောပရိယဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဋ္ဌာယတနဿ ပရိကမ္ပံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဋ္ဌာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ ပရိကမ္ပံ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနာဂတံသဉာဏဿ ပရိကမ္ပံ အနာဂတံသဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇေဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇေဏံ စေတောပရိယဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စေတောပရိယဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဋ္ဌာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဋ္ဌာယတနံ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏံ အနာဂတံသဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဗုဒ္ဓဇာတိသေဝဏ္ဏံ ပရိကမ္ပံ ပဌမဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ပရိကမ္ပံ ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယဿ မဂ္ဂဿ ပရိကမ္ပံ တတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ ပရိကမ္ပံ စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဌမော မဂ္ဂေါ ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယော မဂ္ဂေါ တတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယော မဂ္ဂေါ စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဇောတာ မှံ ဥပနိဿယ အနုပုဉ္စံ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဥပ္ပုဉ္စံ သမာပတ္တိံ၊ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။

[မိတ္တရာဏပဋိသန္တိဒေဝပါအာ၊ ဥပနိဿယပစ္စယံ ဖြောဓုဗျုပ္ပု]

မဂ္ဂေါ သေက္ခာနံ အတ္တပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ ဓမ္မပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ နိရုတ္တိပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ ပဋိဘာန ပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ ဌာနာဌာန ကောသလ္လဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အနု) သဒ္ဓါသဒ္ဓါခြင်းကို။ (ဝါ) ကံ၊ ကံ၏အကျိုး။ ဤပစ္စုပ္ပန်လောက၊ တမလွန် လောက အစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်ခြင်းကို။ ဥပနိဿယ-ဥပနိဿယံ ကတွာ၊ အမှီပြု၍၊ ဝါနံ၊ အလှူကို၊ ဒေတိ၊ ပေး၏။ သီလံ၊ သီလကို။ သမာပိယတိ၊ ဆောက်တည်၏။ ဥပပါသထကမ္ပံ၊ ဥပသံနေ၌ ဆောက်တည်အပ်သော အဌာနဥပသံကို။ ကရောတိ၊ ဆောက်တည်၏။ ဈာနံ၊ ဈာန်ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ သုတံ၊ အကြား၊ အမြင်ကို။ ဓာတုစွန့်ကြဲခြင်းကို။

သေက္ခာ၊ သေက္ခ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်။ မဂ္ဂံ၊ မိမိရအပ်သော မဂ်ကို။ ဥပနိဿယ၊ အမှီပြု၍။ အနုပုဉ္စံ၊ မဖြစ်သေးသော။

(ဝါ) ခဏတ္တယသို့ မရောက်သေးသော။ သမာပတ္တိံ၊ သမာပတ်ကို။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်၏။

(ဝါ) ခဏတ္တယသို့ ရောက်စေကုန်၏။ ဥပ္ပုဉ္စံ၊ ဖြစ်ပြီးသော သမာပတ်ကို။ သမာပတ္တိံ၊ ဝင်စား ကုန်၏။ သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရတရားတို့ကို။ အနိစ္စတော-အနိစ္စံ ဣတိ၊ အနိစ္စဟူ၍ ၎င်း။ ဒုက္ခတော-ဒုက္ခံ ဣတိ၊ ဒုက္ခဟူ၍ ၎င်း။ အနတ္တတော-အနတ္တံ ဣတိ၊ အနတ္တဟူ၍ ၎င်း။ (တနည်း) အနိစ္စ တော-အနိစ္စဝသေန၊ အနိစ္စအစွမ်းအားဖြင့် ၎င်း။ ဒုက္ခတော-ဒုက္ခဝသေန၊ ဒုက္ခအစွမ်းအား ဖြင့် ၎င်း။ အနတ္တတော-အနတ္တဝသေန၊ အနတ္တအစွမ်းအားဖြင့် ၎င်း။ ဝိပဿန္တိ၊ ဝိပဿနာ ပြု ကုန်၏။

အောက်မိသုံးပါးက သေက္ခုပ္ပါလတို့၏ ပဋိသန္တိဒါယတံနှင့် ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်အား ဖြောဓုဗျုပ္ပု

[မိတ္တရာဏပဋိသန္တိဒေဝပါအာ၊ ဥပနိဿယပစ္စယံ ဖြောဓုဗျုပ္ပု]

မဂ္ဂေါ၊ အောက်မဂ်သုံးခုသည်။ သေက္ခာနံ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ အတ္တပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ ပါဠိတော်၏အနက်ကိုသိသော အတ္တပ္ပဋိသန္တိဒါညဏ်အား။ ဓမ္မပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ မာဂဓဘာသာ ပါဠိဟူသော သဒ္ဓါကိုသိသော ဓမ္မပ္ပဋိသန္တိဒါညဏ်အား။ နိရုတ္တိပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ အရပ်သူတို့၏ ဘာသာဟူသော သဒ္ဓါကိုသိသော နိရုတ္တိသန္တိဒါညဏ်အား။ ပဋိဘာနပ္ပဋိသန္တိဒါယ၊ အနက် သဒ္ဓါ ဘာသာသုံးပါးကိုသိသော ပဋိသန္တိဒါညဏ်အား။ * ဌာနာဌာန ကောသလ္လဿ။

F-11

(ကု+အကု) [ကဏ္ဍပနိဿယ] သစ္စံ ဥပနိဿာယ မာနံ ဇေယျေတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။ ခီလံ -
 --။ သုတံ--။ ဓာင်--။ ပဉ္စံ ဥပနိဿာယ မာနံ ဇေယျေတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။ သစ္စါ၊ သီလံ။
 သုတံ၊ စာဂေါ။ ပညာ ရာဂဿ။ ဒေါသဿ။ မောဟဿ။ မာနဿ။ ဒိဋ္ဌိယာ။ ပတ္တနာယ။
 ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အနက်) မာနံ၊ မာနုဗျေတိ၊ ပစ္စေတိ၊ ပြုစေတိ၊ မာ၊ အာ၊ အာဗျာ၊ ကာတိ၊
 ဖုဿ၊ န၊ ဖုဗ္ဗာယ၊ အာသေတိ၊ ဘောဂေတိ၊ ကော၊ ငါသော၊ လောဘော။

(အုဏ်) အတ္တနံမိမိကိုယ်ကို။ အာတာပေတိ။ ပုပနစေ၏။ ပရိတာပေတိ။ ထက်ဝန်း ကျင့်မှ ပုပနစေ၏။ ပရိယိဋ္ဌိမ္မလကံ။ ရှာမှီးခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော။ ဂုဏ်။ ဆင်းရဲကို။ ပစ္စုန္န ဘောတိ။ ခံစား၏။ * ကာယိကဿ။ ကာယဉ္ဇိမ္မိသော။ သုခဿ။ သုခဝေဒနာအား။

➤ ပထမကြိမ်တစ်ကိုဒေါက်ပြိုင်ရန် စာကြိုးစားရသဖြင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲရပ်

သုတံ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရာဂကို အမှီပြု၍ ပဉ္စကုဋ္ဌဂိုဏ်းများ ကျူးလွန်ပေ။ ရာဂ ဥပနိဿာယ မာတရံ (ပ) သံဃံ ဘိန္နတိ။

(အကု+အကု) [ပကစ္ဆပနိဿယ] ရာဂံ ဥပနိဿာယ ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ဖိသုဏံ ဘဏတိ၊ ဖရုသံ ဘဏတိ၊ သမ္ပံ ပလပတိ၊ သန္တိံ ဆိန္တတိ၊ နိဇ္ဈောပံ ဟရတိ၊ ဧကာဂါရိကံ ကရောတိ ပရိပန္နော တိတ္တတိ၊ ပရဝါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမယာတံ ကရောတိ၊ နိဂမယာတံ ကရောတိ၊ မာဇာရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ပိဇာရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အာဟုန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန ဓာဏာဂဓာဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သံဗံ ဘိန္တတိ။ စစါသံ ဥပနိဿာယ--။ဧမာတံ ဥပနိဿာယ--။ မာနံ ဥပနိဿာယ--။ ခိန္တိံ ဥပနိဿာယ--။ ပတ္တန္တံ ဥပနိဿာယ-- သံယံ ဘိန္တတိ။

(အနက်) ရာဂံ၊ရာဂကို။ဥပနိဿာယ၊မြို့၍။ပါဏံ၊သွင်းအသက်ကို။ဟနတိ၊သတ်၏။အနိန္ဒံ၊
အရှင်သည် ကိုယ့်နှုတ်ဖြင့် မပေးသော သူ၏ဥစ္စာကို။အာဒိယတိ၊ယူ၏။မုဿာ၊ချွတ်လှဲသော

မိမိတို့ အားလုံးက အတူတူပင် ခံစားရသည်။ အထူးသဖြင့် အိမ်ထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖခင်နှင့် မိခင်တို့သည် အတူတူပင် ခံစားရသည်။ အထူးသဖြင့် အိမ်ထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖခင်နှင့် မိခင်တို့သည် အတူတူပင် ခံစားရသည်။

[ပဏ္ဍိတကံသီလနာ အခြေခံအားဖြင့်] မာတင် ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တဿ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္ဘံ ကရေတိ။ ဖိစု ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ (ပ) - ကရေတိ။ အနုယူ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ (ပ) ကရေတိ။ ခုဌေန စိတ္တေန ထာဏှဏှ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတွာ တဿ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္ဘံ ကရေတိ။ နံစ ဘိန္နိတွာ တဿ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္ဘံ ကရေတိ။

(အမှတ်) ပါဏသုတ်အသက်ကိုး(ဝါ) ရုပ်ဒီဇီဝါနွေကိုးဟန္တာသတ်၍(ဝါ)သတ်မိသော ကြောင့်တဿ၊ထိုပါဏာတိပါတ စေတနာ၏ဗလဿ၊အစွမ်းကို၊ဝိပါတဿ၊အကျိုးကို၊

ဧရဏာ ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ၊ ဥက္ခိယံ၊ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ၊ ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ

သမာပဇ္ဇတိ၊ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။

(ဗျာ+ကု) [ဗဟုပရိယာယ] ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿာယ ခါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္ပံ ကရေတိ၊ ဖျာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ--။ ဥတု--။ ဘောဇနံ--။ သေနာသနံ ဥပနိဿာယ ခါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္ပံ ကုရေတိ၊ ဖျာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ကာယိကံ သုခံ။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ။ ဥတု။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ သဒ္ဓါယ။ သီလဿ။ သုတဿ။ စာဂဿ။ ပညာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+အကု) [ဗဟုပရိယာယ] ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿာယ ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ပိသုဏံ ဘဏတိ၊ ဖရုသံ ဘဏတိ၊ သမ္ပံ ပလပတိ၊ သန္တိ ဆိန္တတိ၊ နိဇ္ဈောပံ ဟရတိ၊ ဧကာဂါရိကံ ကရေတိ ပရိပန္နေ တိဋ္ဌတိ၊ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမယာတံ ကရေတိ၊ နိဂမယာတံ ကရေတိ၊ မာတရံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ပိတရံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အရဟန္တံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သံယံ ဘိန္နတိ။

ကာယိကံ ဒုက္ခံ (ပ) သံယံ ဘိန္နတိ။ ဥတု (ပ) သံယံ ဘိန္နတိ။ ဘောဇနံ (ပ) သံယံ ဘိန္နတိ။ သေနာသနံ (ပ) သံယံ ဘိန္နတိ။

ကာယိကံ သုခံ။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ။ ဥတု။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ ရာဂဿ။ ဒေါသဿ။ မောဟဿ။ မာနဿ။ ဒိဋ္ဌိယာ။ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပုရေဇာတ၊ အဏ္ဍိ၊ အပိဂတ ပဉ္စညိး (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

အာဂ္ဂုဏပုရေဇာတ / အာဂ္ဂုဏပုရေဇာတတ္ထိ / အာဂ္ဂုဏပုရေဇာတအပိဂတ—ဤ

(ဗျာ+ဗျာ) အရဟာ ဧကန္တံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ သောတံ (ပ) ဝိပဿတိ။ ယာနံ (ပ) ဝိပဿတိ။ ဇိဝံ (ပ) ဝိပဿတိ။ ကာယံ (ပ) ဝိပဿတိ။ ရူပေ (ပ) ဝိပဿတိ။ သဒ္ဓေ (ပ) ဝိပဿတိ။ ဂန္ဓေ (ပ) ဝိပဿတိ။ ရသေ (ပ) ဝိပဿတိ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ (ပ) ဝိပဿတိ။ ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏာတိ။ ရူပါယတနံ စက္ခု ဝိညာဏဿ ပုရေဇာတ/အတ္ထိ/အပိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဒ္ဓါယတနံ သောတ ဝိညာဏဿ -- ပစ္စယော။ ဂန္ဓာယတနံ ယာနဝိညာဏဿ --ပစ္စယော။ ရသာယတနံ ဇိဝိဝိညာဏဿ-- ပစ္စယော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ -- ပစ္စယော။

အာဂ္ဂုဏပုရေဇာတ / အာဂ္ဂုဏပုရေဇာတတ္ထိ / အာဂ္ဂုဏပုရေဇာတအပိဂတ—ဤ

(ဗျာ+ကု) သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ဧကန္တံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ သောတံ (ပ) ဝိပဿန္တိ။ ယာနံ (ပ) ဝိပဿန္တိ။ ဇိဝံ (ပ) ဝိပဿန္တိ။ ကာယံ (ပ)

၁၅၄

ပဉ္စာဝါရ-အနုလောမ-မိဘင်္ဂါရ ပါဠိ

ဝိပဿန္တိ၊ ရူပေ (ပ) ဝိပဿန္တိ၊ သဗ္ဗေ (ပ) ဝိပဿန္တိ၊ ဂန္ဓေ (ပ) ဝိပဿန္တိ၊ ရသေ (ပ) ဝိပဿန္တိ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ (ပ) ဝိပဿန္တိ၊ ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ဒိဋ္ဌေန စက္ခုနာ ရူပံ ပဿန္တိ၊ ဒိဋ္ဌာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏန္တိ။

အာရဏ္ဏပုရေဓာတ / အာရဏ္ဏပုရေဓာတဏှိ / အာရဏ္ဏပုရေဓာတအင်္ဂါတ --ပြ

(ဗျာ+အက) စတ္တံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဏ္ဏ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ သောတံ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဃာနံ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ စိနံ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ ကာယံ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ ရူပေ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ သဗ္ဗေ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဂန္ဓေ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ ရသေ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ (ပ) ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။ စတ္တံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဏ္ဏ ရာဂေါ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ခေါမနဿံ ဥပ္ပလ္လတိ။

ပစ္ဆာဇာတ၊ ပိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ပစ္စည်း

(ကု+ဗျာ) | ပစ္ဆာဇာတ၊ ပိပ္ပယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတဏှိ၊ ပစ္ဆာဇာတ အင်္ဂါတ-ပြပါဠိ | ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတ/ဝိပ္ပယုတ္တ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+ဗျာ) | ပစ္ဆာဇာတ၊ ပိပ္ပယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတဏှိ၊ ပစ္ဆာဇာတ အင်္ဂါတ-ပြပါဠိ | ပစ္ဆာဇာတာ အကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတ/ဝိပ္ပယုတ္တ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[ပစ္ဆာဇာတ၊ ပိပ္ပယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတဏှိ၊ ပစ္ဆာဇာတ အင်္ဂါတ-ပြပါဠိ]

(ဗျာ+ဗျာ) ပစ္ဆာဇာတာ ဝိပါကာ ဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတ/ဝိပ္ပယုတ္တ/အတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အာသေဝန ပစ္စည်း (ဝိစိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+က) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနုလောမံ ဂေါတြဘူဿ။ အနုလောမံ ဂေါဗိနဿ။ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ။ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+အက) ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ) ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကမ္မ ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+ကု) ကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ဗျာ) [အဟာတဏှ-ဖြစ်၍] သဟဇာတာ ကုသလာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ [ရာရာက္ခဏိကဏှ-ဖြစ်၍] နာနာက္ခဏိကာ ကုသလာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+အက) အကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+ဗျာ) [အဟာတဏှ-ဖြစ်၍] သဟဇာတာ အကုသလာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ [ရာရာက္ခဏိကဏှ-ဖြစ်၍] နာနာက္ခဏိကာ အကုသလာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(အကု+အကုဗျာ) အကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-မဇ္ဈိ) ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ပဋိသန္ဓေ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ စေတနာ ဝတ္ထုဿ ကမ္မ--ယော။

ဝိပါက ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

[ဗျာ+ဗျာ-ပဓဇ္ဈိ] ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏှန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဋ္ဌေ ခန္ဓာ ဌိန္တံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ပဋိသန္ဓေ-အခါ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏှန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဋ္ဌေ ခန္ဓာ ဌိန္တံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။

အာဟာရ ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄) [ရာဇ်အာဟာရဗြ]

(ကု+ကု) ကုသလာ အာဟာရ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ဗျာ) ကုသလာ အာဟာရ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလာ အာဟာရ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ-နည်းတူ)

၁၅၆

ပဉ္စာဝါရ-အနုလောမ-ဝိတင်္ဂဝါရ ပါဠိ

[နာမ်အာဟာရဋ္ဌိ] (ဗျာ+ဗျာ-ဖေဏိ) ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ အာဟာရသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

[နာမ်အာဟာရဋ္ဌိ] (ဗျာ+ဗျာ-ဖဋိအန္ဓ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ အာဟာရသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ) [ရုပ်အာဟာရ/ ရုပ်အာဟာရဏိ / ရုပ်အာဟာရအဝိဇ္ဇာ-ဖြစ်ပြီး] ကပဋိကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရ/မာတ္တိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄) [နာမ်ဣန္ဒြိယ/အာဟာရဋ္ဌိ-ဖြစ်ပြီး]

(ကု+ကု) ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ဗျာ) ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ-ဖေဏိ) [အာဟာရဋ္ဌိ-ဖြစ်ပြီး] ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ဖဋိအန္ဓ) [အာဟာရဋ္ဌိ-ဖြစ်ပြီး] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ) [ဣန္ဒြိယအာဟာရဋ္ဌိ-ဖြစ်ပြီး] စက္ခုဋ္ဌိယံ စက္ခုဝိညာဏဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတိဋ္ဌိယံ သောတဝိညာဏဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယာနိဋ္ဌိယံ ယာနဝိညာဏဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဇိဝှိဋ္ဌိယံ ဇိဝှိဝိညာဏဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယိဋ္ဌိယံ ကာယဝိညာဏဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ [ရူပဝိတိဋ္ဌိယ၊ ရူပဝိတိဋ္ဌိယဏိ၊ ရူပဝိတိဋ္ဌိယအဝိဇ္ဇာ] ရူပဝိတိဋ္ဌိယံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဣန္ဒြိယ/အာဟာရ/အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဈာနပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+ကု) ကုသလာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ဗျာ) ကုသလာနိ ဈာနဂါနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ-နည်းတူ)

(ဗျာ+ဗျာ-ဖေဏိ) ဝိပါကာဗျာကတာနိ ကိရိယာဗျာကတာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ဖဋိအန္ဓ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။

မဂ္ဂပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+ကု) ကုသလာနိ မဂ္ဂဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ဗျာ) ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ကု+ကုဗျာ) ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ-ချဉ်းစူ)

(ဗျာ+ဗျာ-ပဝဏ္ဏိ) ဝိပါကာဗျာကတာနိ ကိရိယာဗျာကတာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ပဋိသန္ဓေ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

သမ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+ကု) ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍနံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္ဒံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+အကု-ချဉ်းစူ)

[ဗျာ+ဗျာ-ပဝဏ္ဏိ] ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍနံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္ဒံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ပဋိသန္ဓေ-အခါ) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဍနံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္ဒံ ခန္ဓာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဝိပုယုတ္တ ပစ္စည်း (ဝိဝိပါဠိ-၁၃၄)

(ကု+ဗျာ) [သမ္ပဇာတဝိပုယုတ္တ-ဖြစ်ပြီး] သဟဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ (အကု+ဗျာ) [သမ္ပဇာတဝိပုယုတ္တ-ဖြစ်ပြီး] သဟဇာတာ အကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ပဝဏ္ဏိ-အခါ) [သမ္ပဇာတဝိပုယုတ္တ-ဖြစ်ပြီး] သဟဇာတာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဗျာ+ဗျာ-ပဋိသန္ဓေ-အခါ) [သမ္ပဇာတဝိပုယုတ္တ-ဖြစ်ပြီး] ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ ကဋတ္တာရူပါနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။

အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ပစ္စည်း

၁။ (ကုဗျာ+ဗျာ) [ဗုဒ္ဓဇာတအာဟာရမိဿက-အတ္ထိ၊ အဝိဂတ] [ဝိနိ-ပါဠိ] ကုသလောစ အဗျာကတာစ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[အနုဇာ-ပါဠိ] ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာစ ကဗဠိကာရော အာဟာရောစ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁၅၈

ပဋိစ္စ-အနုလောမ-သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ

၂။ (ကုဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စာဓာတုဗြဟ္မိယ ဗိဿက-အတ္ထိ၊ အဝိဂတ] [ဝိနိ-ပါဠိ] ကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[အနုဝါဒ-ပါဠိ] ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာစ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယဉ္စ ကဋတ္တာရူပါနံ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁။ (အကုဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စာဓာတုဗြဟ္မိယ ဗိဿက-အတ္ထိ၊ အဝိဂတ] [ဝိနိ-ပါဠိ] အကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[အနုဝါဒ-ပါဠိ] ပစ္ဆာဇာတာ အကုသလာ ခန္ဓာစ ကပဋိကာရော အာဟာရောစ ဣမဿ ကာယဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂။ (အကုဗျာ+ဗျာ) [ပစ္စာဓာတုဗြဟ္မိယ ဗိဿက-အတ္ထိ၊ အဝိဂတ] [ဝိနိ-ပါဠိ] အကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မာ အဗျာကတဿ ဓမ္�ဿ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

[အနုဝါဒ-ပါဠိ] ပစ္ဆာဇာတာ အကုသလာ ခန္ဓာစ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယဉ္စ ကဋတ္တာရူပါနံ အတ္ထိ/အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပဋိစ္စဝါရ အနုလောမ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ

➤ ဧတေပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမူဒွေ၌ မောဟ ကြဉ်သော စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ ဤတရားတို့သည် ဇောတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သော တရားမည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍၎င်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍၎င်း၊ တိက်ပုဒ်၏အရသို့ လိုက်၍၎င်း၊ ကံ ကတ္တားနေဟန်သို့ လိုက်၍၎င်း၊ “ဧတေယာ နဝ” ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။ (၉ × ၁၇ × ၃)

အမှာ/ သင်္ချာ ၃-မျိုးရှိရာတွင် ပဋိစ္စဝါရအတွက် နဝ။ ပစ္စယဝါရအတွက် သတ္တရသ သံသဋ္ဌဝါရအတွက် -- တိဏိ-ဟု မှတ်ပါ။

➤ အာရမ္မဏ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်-၅၂ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ [အာရမ္မဏစီတီ] (၃ × ၇ × ၃)

➤ အဓိပတိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရား ကိုယ် ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ (၉+၁၇+၃)

➤ သမာဓာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ -ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အလုံးစုံ သော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသည်သတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ အညမည-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ

ပဋိစ္စ-အနုလောမ-သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ

၁၅၉

၄-ပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တလ မဟာဘူတံ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလမဟာဘူတံ၊ ဗာဟိရမဟာဘူတံ၊ အာဟာရလမဟာဘူတံ၊ ဥတုလမဟာဘူတံ၊ အသညသတ်ကမ္မလမဟာဘူတံ၊ ပဝတ္တိကမ္မလမဟာဘူတံ။

[အညးညေထီ၏] (၃ × ၇ × ၃)

➤ ပုဇ္ဇေတ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ [ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ] အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ (၃ × ၇ × ၃)

➤ အာသေဒ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အကုသိုလ်စိတ် ၅၂၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိလော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ။ (အုဇ္ဈာန်အစုံ) ပဌမလော၊ ဖိုလ်လောကြည့်သော နောက်နောက် လောကေပညာသ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ [အာသေဒထီ၏] (၃ × ၇ × ၃)

➤ ကမ္မ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ စေတနာကြည့်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မလရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ်။ [ကမ္မနုစုံ] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ ဝိဝါက- ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်။ (၁ × ၁ × ၁)

➤ အာဟာရ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်၊ အာဟာရလရုပ်။ [အာဟာရနုစုံ] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ ဣန္ဒြိယ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည့်သော အသညသတ် ကမ္မလရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ်။ [ဣန္ဒြိယနုစုံ] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ ဓမ္မာ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်ကြည့်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်။ (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ မဂ္ဂ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ စေတသိက်-၅၂၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တလရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်။ ဤတရားတို့သည် မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားမည်ကုန်၏။ [မဂ္ဂနုစုံ] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ ဝိဒ္ဓယုတ္တ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ [ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ] အရူပဝိပါက် လေးခု ကြည့်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်။ [ဝိဒ္ဓယုတ္တနုစုံ] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ အာဟာရယဋနာ (၃၄)ပါး ။ ။ ဖိဿကယဋနာ ၁-ပါး၊ [အာဟာရပစ္စည်း+သဟတတယဋနာ(၃၃)ပါးထား] -သာမညယဋနာ ၉-ပါး၊ သကမ္မယဋနာ ၉-ပါး၊ သဏ္ဌိယယဋနာ ၉-ပါး၊ သာဓိပတိဏ္ဌိယယဋနာ ၆-ပါး၊ ပေါင်း (၃၃) ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စနိက သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ

➤ **ရမေတု-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ** -- မောဟမူဋ္ဌေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဓရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဓရုပ်။ ဤတရားတို့သည် နဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နမ္မေဗြစ်သော တရားမည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိက၌ နယသို့လိုက်၍၎င်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍၎င်း၊ တိက်ပုဒ်၏အရသို့ လိုက်၍၎င်း၊ ကံ ကတ္တားနေဟန်သို့ လိုက်၍၎င်း၊ “**ရမေတုဃာ ဓဗ္ဗ**” ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။

➤ **ဓာရဗ္ဗဃာ၊ ရ အနန္တရ၊ ရ သမုပ္ပါယ၊ ရ သမ္ပယုတ္တ၊ ဧရာဒတ္ထိ၊ ဧရာပိတ-** ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ -- စိတ္တဓရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဓရုပ်။ [ဓာရဗ္ဗဃာဗျ] (၅ × ၅)

➤ **နာဓိပတိ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ** -- အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိ တရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်၊ ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာ ကြိယာ၊ လောကီဝိပါကံ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဓိပတိ စိတ္တဓရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဓရုပ်။ [နာဓိပတိဃာ ၃၀] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ **နအညမဉ္ဇ-** ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဓရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဓရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဓရုပ်၊ ပဉ္စပါရမီ။ [နအညမဉ္ဇဗျ] (၅ × ၅)

➤ **န ဝုဇေတတ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ** အရူပဝိပါကံ ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ လောဘမူ၊ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ်၊ အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဓရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဓရုပ်။ [နဝုဇေတတဗျ] (၇ × ၇ × ၃)

➤ **ရမ္မာဇာတ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ** အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဓရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဓရုပ်။ [ရမ္မာဇာတဗျ] (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ **နာဓေသဝန-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ** အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ပဌမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါကံ ၃၆၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဓရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗာဟိရဓရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဓရုပ်။ [နာဓေသဝန ၃၀] (၉ × ၁၇ × ၃)

ပဋိစ္စ-ပစ္စုပ္ပန်က-သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ

၁၆၁

➤ န ကမ္မ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ စေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်။ [နုတ္တရဗျူဟ] (၃ × ၇ × ၃)

➤ န ဝိပါက-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တရေရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မရေရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မရေရုပ်။ (၉ × ၁၇ × ၃)

➤ န အာဟာရ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ဗာဟိရရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ်။ [နုတ္တရဗျူဟ] (၁ × ၁)

➤ န ဣန္ဒြိယ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မရေရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ [နုတ္တရဗျူဟ] (၁ × ၁)

➤ န ဓမ္မာန-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်၊ အသည သတ်ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မရေရုပ်။ (၁ × ၁ × ၁)

➤ န မဂ္ဂ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အဟိတ် ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တရေရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မရေရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မရေရုပ်။ [နုတ္တရဗျူဟ] (၁ × ၁ × ၁)

➤ န ဗိမ္ဗုယုတ္တ- ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ၊ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ်၊ အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုရေရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မရေရုပ်။ [နုတ္တရဗျူဟ] (၃ × ၃ × ၃)

ပဋိစ္စ-ဒုကသသင်္ချာဝါရ

မောတုပစ္စယာ နာဗိပတိယာ/န ပစ္ဆာလာတေ/ န အာသေဝနေ/ နဝိပါကေ- နစ

* နဝ-သင်္ချာ၏သဒ္ဓိယျာနာ - ကုသလေန ကုသလံ၊ ကုသလေန အဗျာကတံ၊ ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ၊ အကုသလေန အကုသလံ၊ အကုသလေန အဗျာကတံ၊ အကုသလေန အကုသလာဗျာကတံ၊ အဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ။

➤ မောတုပစ္စယာ န ပုရေလာတေ သတ္တ။ * သတ္တ-သင်္ချာ၏သဒ္ဓိယျာနာ - ကုသလေန ကုသလံ၊ ကုသလေန အဗျာကတံ၊ အကုသလေန အကုသလံ၊ အကုသလေန အဗျာကတံ၊ အဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ။

➤ မောတုပစ္စယာ နာရမ္ပဏေ/န အနန္တရေ/နသမနန္တရေ/န အညမညေ/န ဥပနိဿယေ/ န သမ္ပယုတ္တေ/ နော နတ္ထိယာ/ နောဝိဂတေ- ဝဉ္စ။

* ဝဉ္စ-သင်္ချာ၏သဒ္ဓိယျာနာ - ကုသလေန အဗျာကတံ၊ အကုသလေန အဗျာကတံ၊

အဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ အကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ။ ➤ ဗောတုပစ္စယာ န ကမ္မေ/ န ဝိပ္ပယုတ္တေ - ဇီဏိ

➤ ဗောတုပစ္စယာ အာရမ္မဏေ/အညမညေ/ဥပနိဿယေ/ပုရေဇာတေ/အာသေဝနေ/သမ္ပယုတ္တေ/နတ္ထိယာ/ဝိဂတေ - ဇီဏိ။ * စိတိ-သန္တာရိယဒ္ဓိယုတ္တံ - ကုသလေန ကုသလံ၊ အကုသလေန အကုသလံ၊ အဗျာကတေန အဗျာကတံ။

➤ ဗောတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ/သဟဇာတေ/နိဿယေ/ကမ္မေ/အာဟာရေ/ဣန္ဒြိယေ/ဈာနေ/ဝိပ္ပယုတ္တေ/အတ္ထိယာ/အဝိဂတေ - နဝ။

➤ ဗောတုပစ္စယာ ဝိပါကေ/မဂ္ဂေ - ဇကံ။ (အဗျာကတေန အဗျာကတံ)

➤ နဗောတုပစ္စယာ အာရမ္မဏေ/အနန္တရေ/သမနန္တရေ/သဟဇာတေ/အညမညေ/ နိဿယေ/ဥပနိဿယေ/ပုရေဇာတေ/ အာသေဝနေ/ကမ္မေ/ အာဟာရေ/ဣန္ဒြိယေ/ ဈာနေ/သမ္ပယုတ္တေ/ဝိပ္ပယုတ္တေ/အတ္ထိယာ/နတ္ထိယာ/ဝိဂတေ/အဝိဂတေ ဧစ္စ။* ဒွေ-သန္တာရိယဒ္ဓိယုတ္တံ - အကုသလေန အကုသလံ၊ အဗျာကတေန အဗျာကတံ။

➤ နဗောတုပစ္စယာ ဝိပါကေ/မဂ္ဂေ - ဇကံ။ (အဗျာကတေန အဗျာကတံ)

➤ နဗောတုပစ္စယာ နာရမ္မဏေ/နအနန္တရေ/နသမနန္တရေ/နအညမညေ/ နဥပနိဿယေ/နကမ္မေ/နအာဟာရေ/နဣန္ဒြိယေ/ နဈာနေ/နမဂ္ဂေ/ နသမ္ပယုတ္တေ/ နနာနတ္ထိယာ /နော ဝိဂတေ - ဇကံ။ (အဗျာကတေန အဗျာကတံ)

➤ နဗောတုပစ္စယာ နာဓိပတိယာ/နပုရေဇာတေ/နပစ္ဆာဇာတေ/နအာသေဝနေ/ နဝိပါကေ/နဝိပ္ပယုတ္တေ - ဧစ္စ။ (အကုသလေန အကုသလံ၊ အဗျာကတေန အဗျာကတံ)

ပဋိစ္စပါရ အနုလောမ/ပစ္စနိက ဒုကသချာပါရ

(၁) ပစ္စနိယာနုလောမ (၂) အနုလောမပစ္စနိက (၃) ပစ္စနိက (၄) အနုလံ

၁/-ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသဘာဝဖြစ်၍ ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ မဖြစ်သောကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိယာနုလောမ၌ “နဗောတုပစ္စယာ အာရမ္မဏေဒွ”ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။

ဗောတုပစ္စယာ အာရမ္မဏဒုက		ဗော	အာ	သန္တာ
၁။ မောဟမ္မဒွေး၌ မောဟ၊အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး		×	။	ဒွေ
၂။ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် [ဗောတုပစ္စယာ အာရမ္မဏေ ပု]		။	×	ပဉ္စ
၃။ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်		×	×	ဇကံ
၄။ သဟိတ်စိတ်-၇၁၊ မောဟမ္မဒွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေ-၅၂၊ သဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး [ဗောတုပစ္စယာ အာရမ္မဏေ စိတိ]		။	။	စိတိ

ဟေတုအဓိပတိအာရုံ

၂/အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော အကု-၁၂၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ သဟိတ်လောကီဝိပါကံ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဇိပတိ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	မာ	မိ	သင်္ချာ
၃/မောဟမူဒွေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်	×	×	ဒွေ
၄/အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည်သော သာဓိပတိလော ၅၂-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ ၃၀]	။	။	နဝ

ဟေတုဿဟဇာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အဝိဂတ ဒုတ

၂/မောဟမူဒွေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်	မာ	ဿဟ	သင်္ချာ
၄/သဟိတ်စိတ်-၇၁၊ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော စေ-၅၂၊ သဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ ဝိပဿနာစေ ၃၀]	×	။	ဒွေ
	။	။	နဝ

ဟေတုအညမညအာရုံ

မောဟမူဒွေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှ ထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာဟာရမဟာဘုတ်၊ ဥတု မဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်	မာ	ည	သင်္ချာ
၂/နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇပုပ္ပါဒ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇပုပ္ပါဒ်ရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ အာညမည ၂၅]	။	×	ပဉ္စ
၃/နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇပုပ္ပါဒ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇပုပ္ပါဒ်၊ ဗာဟိရပုပ္ပါဒ်၊ အာဟာရပုပ္ပါဒ်၊ ဥတုပုပ္ပါဒ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇပုပ္ပါဒ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇပုပ္ပါဒ်ရုပ်	×	×	ဏ

သဟိတ်စိတ်-၇၁၊ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော စေ-၅၂၊ ပဝတ္တိ၊ ပဋိ	ဟေ	ဉာ	သနျာ
သန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘူတ၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘူတ၊ [ဟေတုပစ္စယာ အပ္ပမေဍ တီတိ]	။	။	တီတိ

ဟေတုပစ္စယာအာရုံ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ	ဟေ	ဉာ	သနျာ
နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး [နဟေတုပစ္စယာ ပုရေဇာတေ ဒွေ]	×	။	ဒွေ
အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော လောဘမူ၊ မောဟမူ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ်၊ အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ အပ္ပမေဍတေ သတ္တ]	။	×	သတ္တ
အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေး၌မောဟ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ အပ္ပမေဍဒွေ] (အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ)	×	×	ဒွေ
ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေး၌မောဟ၊ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည်သော သဟိတ်ပဝတ္တိနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး [ဟေတုပစ္စယာ ပုရေဇာတေ တီတိ]	။	။	တီတိ

ဟေတုပစ္စယာ အသေဝဒုဒက

	ဟေ	ဉာ	သနျာ
မောဟမူဒုတိယာဒိဇော၌ရှိသော မောဟ၊ ဟသိတုပျိဒ်ဒုတိယာဒိဇော	×	။	ဒွေ
မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ပဌမဇော၊ သဟိတ်ဝိပါက် ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ အသေဝဒေ အ]	။	×	နဝ
မောဟမူ ပဌမဇော၌ရှိသော မောဟ၊ ဟသိတုပျိဒ် ပဌမဇော၊ ဟသိတုပျိဒ်ကြည်သော အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် [ဟေတုပစ္စယာ အသေဝဒေ ဒွေ]	×	×	ဒွေ
မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော အကုသိုလ်-၁၂၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာဒုတိယာဒိဇော၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ် ၄-ခု	။	။	တီတိ

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတွန်း/ပစ္စည်းပွန်းပွေ

သိဒ္ဓါ

ဟောတုပစ္စည်း

မောဟမုဒ္ဒေး၌ မောဟ၊ ကြိယာ စေတနာကြဉ်သော အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တရောင်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မရောင်၊ အသညသတ်ကမ္မရောင်၊ ပဝတ္တိကမ္မရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	ဆ	ပ	သန္ဓေ
ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ကြိယာ စေတနာ [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၈	၁	ပိတိ
အဟိတ်ကြိယာ စေတနာ၊ ဗာဟိရရောင်၊ အာဟာရရောင်၊ ဥတုရောင်	၁	၁	ဇက်
မောဟမုဒ္ဒေး၌ မောဟ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစေတနာကြဉ်သော သဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တရောင်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၈	၈	နဝ

ဟောတုပစ္စည်း

အဟိတ်ဝိပါက ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဝိပါကပြုအပ်သော အဟိတ်စိတ္တရောင်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၁	၈	၁
မောဟမုဒ္ဒေး၌ မောဟကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာပြုအပ်သော သဟိတ် စိတ္တရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၈	၁	၉
မောဟမုဒ္ဒေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်ကြိယာ ပြုအပ်သော စိတ္တရောင်၊ ဗာဟိရရောင်၊ အာဟာရရောင်၊ ဥတုရောင်၊ အသညသတ် ကမ္မရောင်၊ ပဝတ္တိကမ္မရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၁	၁	၂
သဟိတ်ဝိပါက ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဝိပါကပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တရောင်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၈	၈	၁

ဟောတုပစ္စည်း

မောဟမုဒ္ဒေး၌ မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တရောင်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မရောင်၊ အာဟာရရောင်၊ [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၁	၈	၉
ဗာဟိရရောင်၊ ဥတုရောင်၊ အသညသတ် ကမ္မရောင်၊ ပဝတ္တိကမ္မရောင်	၁	၁	ဇက်
မောဟမုဒ္ဒေး၌ မောဟကြဉ်သော သဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တရောင်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မရောင် [ဟောတုပစ္စည်း စာအုပ်]	၈	၈	နဝ

➤ နေကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး မပြုသော ပစ္စည်း - ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဥပသုဒ္ဓါ၊ သင်္ခါရသုဒ္ဓါ/ ဦးစောဋ္ဌိသာ ဇောတုဗျူဟ ပစ္စည်း - ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ ➤ ဥပသုဒ္ဓါသတ္တိဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်း - ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၆၆

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတွန်း/ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ

မောဟမူလဗျူဟ

မောဟမူလဗျူဟ	မော	ပ	သ
မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အတိုက်ပဝတ္တိ၊ စိတ္တဓရုပ်၊ အတိုက်ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ရုပ်ဒီပိတိန္ဒြေကြည့်သော အသညသတ် ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဓရုပ် [နဟေတုပစ္စယာ ဗျူဟေ နေ]	x	၂	၂
ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဓရုပ် ဒီပိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဓရုပ် ဒီပိတိန္ဒြေ [နဟေတုပစ္စယာ ဗျူဟေ နေ]	x	x	၁
မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတိတ္ထဓရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ် [မောဟမူလဗျူဟ ၃၀]	၂	၂	၉

မောဟမူလဗျူဟ

မောဟမူလဗျူဟ	မော	ပ	သ
မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အတိုက်ပဝတ္တိ၊ စိတ္တဓရုပ်၊ အတိုက်ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်	x	၂	၉
ဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဓရုပ် [နဟေတုပစ္စယာ ဗျူဟေ နေ]	x	x	၁
မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတိတ္ထဓရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ် [မောဟမူလဗျူဟ ၃၀]	၂	၂	၉

မောဟမူလဗျူဟ

မောဟမူလဗျူဟ	မော	ပ	သ
မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အတိုက်ပဝတ္တိ၊ စိတ္တဓရုပ်၊ အတိုက်ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဓရုပ် [နဟေတုပစ္စယာ နမဂ္ဂေ နေ]	x	၂	၁
မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတိတ္ထဓရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ် [မောဟမူလဗျူဟ ၃၀]	၂	၂	၉

➤ နဟေတု၊ နဟေတုပစ္စယာ မဂ္ဂေ နေ။ - မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အတိုက်ပဝတ္တိ၊ စိတ္တဓရုပ်၊ အတိုက်ပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်၊ ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရဓရုပ်၊ ဥတုဓရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဓရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဓရုပ်။ [နဟေတုပစ္စယာ နဟေတုပစ္စယာ နမဂ္ဂေ နေ]

➤ နဟေတုပစ္စယာ မဂ္ဂေ နေ။ - မောဟမူလဗျူဟအတိုက်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတိတ္ထဓရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဓရုပ်။ (မောဟမူလဗျူဟ ၃၀)

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတရား/ပစ္စယုဂ္ဂနမ္မ

၁၆၇

မောဟမူလဗျူဟာ

ပစ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူလဗျူဟာ၊ အဟိတပစ္စည်း၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတစိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်	ဗျူဟာ	ပစ္စည်း	သန္တာ
အရူပဝိပါက ၄-ခု ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ မောဟမူလဗျူဟာ၊ မောဟကြည်သော လောဘမူ၊ မောဟမူ၊ မဟာ ကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ်၊ အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဗျူဟာပစ္စယ နာမက္ခန္ဓာ တို့)	၂	×	၃
အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူလဗျူဟာ၊ မောဟမောဒောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဗာဟိရ ရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်	×	×	၃
မောဟမူလဗျူဟာ၊ မောဟ၊ အရူပဝိပါက ၄-ခုကြည်သော သဟိတပစ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတစိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတပဋိသန္ဓေဇရုပ်	၂	၂	၃၀

အာရမ္မဏ/ အနန္တ/ အမနန္တ/ ဥပနိဿယ/ သမ္ပယုတ္တ/ ရုက္ခ/ ပိတမ္မ အဓိပတိဗျူဟာ	အာ	ဗျူဟာ
၁/ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် (အာရမ္မဏပစ္စယ အဓိပတိဗျူဟာ)	×	၂
၂/ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကု-၁၂၊ အဟိတကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ လောကီဝိပါက ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး (အာရမ္မဏပစ္စယ အဓိပတိဗျူဟာ တို့)	၂	×
၃/ နိရာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (အာရမ္မဏပစ္စယ အဓိပတိဗျူဟာ)	×	×
၄/ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည်သော သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ (အာရမ္မဏပစ္စယ အဓိပတိဗျူဟာ တို့)	၂	၂

အာရမ္မဏ/ အနန္တ/ အမနန္တ/ ဥပနိဿယ/ သမ္ပယုတ္တ/ ရုက္ခ/ ပိတမ္မ+အညမညဗျူဟာ

၁/ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု။ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ် (နာမက္ခန္ဓာပစ္စယ အညမညဗျူဟာ ဇာနည်)	အာ	ဗျူဟာ
၂/ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ၊ ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာဟာရဥပါဒါ၊ ဥတုဥပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါ (ပစ္စ)	×	×
၄/ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏိ)	၂	၂

၁၆၈

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းကွန်း/ပစ္စယပစ္စန္ဒေ

အာရမ္မဏ+အဗ္ဗုဒ္ဓ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/ဥပနိဿယ/အပ္ပယုတ္တ/ရုက္ခိ/ဝိတထက [သင်္ချေ-၁၆/၂]

၃/စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (ဓာရဏ္ဍဏပစ္စယာ ဓာရဏ္ဍဏေ ပဉ္စ)	အာ	ရ
	x	x

အာရမ္မဏ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/ဥပနိဿယ/အပ္ပယုတ္တ/ရုက္ခိ/ဝိတထ+သဘဇာတဓက

၁/စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (ဓာရဏ္ဍဏပစ္စယာ သဘဇာတေ ပဉ္စ)	အာ	သ
	x	■
၄/အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏိ)	■	■

အာရမ္မဏ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/ဥပနိဿယ/အပ္ပယုတ္တ/ရုက္ခိ/ဝိတထ+ပုဗ္ဗေတေတဓက [သင်္ချေ-၁၆/၂]

၂/အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ အရူပတုံဉ်ဖြစ်သောအခါ လောကမူ မောဟမူ၊မနော ရွှါရာဝဇ္ဇန်း၊မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏိ)	အာ	ပု
	■	x
၃/စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (ဓာရဏ္ဍဏပစ္စယာ နုပုဗ္ဗေတေ ပဉ္စ)	x	x
၄/အရူပဝိပါက ၄-ခုကြည့်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး(တိဏိ)	■	■

အာရမ္မဏ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/ဥပနိဿယ/အပ္ပယုတ္တ/ရုက္ခိ/ဝိတထ+အာဒေသဝနဓက [သင်္ချေ-၁၆/၂]

၂/အကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပဌမဇော အာဝဇ္ဇန်းဌေး။ ဝိပါက-၃၆ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏိ)	အာ	သေ
	■	x
၃/စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (ဓာရဏ္ဍဏပစ္စယာ နာဒေသေ ပဉ္စ)	x	x
၄/ပဌမဇော ဖိုလ်လောကြည့်သော နောက်နောက်သော လော-၅၁ (တိဏိ)	■	■

အာရမ္မဏ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/အဗ္ဗုဒ္ဓ/ဥပနိဿယ/အပ္ပယုတ္တ/ရုက္ခိ/ဝိတထ+ ကမ္မဓက [သင်္ချေ-၁၆/၂]

၁/စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ် (ဓာရဏ္ဍဏပစ္စယာ နုပုဗ္ဗေတေ ပဉ္စ)	အာ	က
	x	■
၂/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာ။(အာရဏ္ဍဏပစ္စယာ နုပုဗ္ဗေတေ တိဏိ)	■	x
၃/ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ (ဓာရဏ္ဍဏပစ္စယာ နုပုဗ္ဗေတေ တိဏိ)	x	x
၄/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာကြည့်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (အာရဏ္ဍဏပစ္စယာ တိဏိ)	■	■

အာရမ္မဏ/အနန္တရ/အမနန္တရ/ဥပနိဿယ/သမ္ပယုတ္တ/ရတ္တိ/ဝိဂတ+ ဝိပါကဝုက[သင်္ခေယျ-၁၆/၂]

၁/ဝိပါကပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်၊ (ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဝိပါကဏေ)	အ	ဝိ
၂/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ထိတိ)	။	×
၃/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တလရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ဥတုရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မလရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ် (ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဒုဝိပါကဏေ)	×	×
၄/အလုံးစုံသော ဝိပါက-၃ပါးပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဏေ)	။	။

အာရမ္မဏ/အနန္တရ/အမနန္တရ/ဥပနိဿယ/သမ္ပယုတ္တ/ရတ္တိ/ဝိဂတ+ အာဟာရရုက

၁/စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်၊အာဟာရရုပ် (ဗူ)	×	။
၃/ဗာဟိရရုပ်၊ ဥတုရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မလရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ် (ဏေ)	×	×
၄/အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ထိတိ)	။	။

အာရမ္မဏ/အနန္တရ/အမနန္တရ/ဥပနိဿယ/သမ္ပယုတ္တ/ရတ္တိ/ဝိဂတ+ ဣန္ဒြိယဝုက[သင်္ခေယျ-၁၆/၂]

၁/စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ် ကမ္မလရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ် (ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဣန္ဒြိယဓမ္မ ဗူ)	×	။
၃/ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ဥတုရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မလရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ (ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဒုဣန္ဒြိယဓမ္မဏေ)	×	×
၄/အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ထိတိ)	။	။

အာရမ္မဏ/အနန္တရ/အမနန္တရ/ဥပနိဿယ/သမ္ပယုတ္တ/ရတ္တိ/ဝိဂတ+ ဓျာနဝုက

၁/စိတ္တလရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်(ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဓျာနဓမ္မ ဗူ)	×	။
၂/ဓမ္မေပဋ္ဌဝိညာဉ်တဆယ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (အာရမ္မဏပစ္စယာ ဒုဓျာနဓမ္မဏေ)	။	×
၃/ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ဥတုရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မလရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မလရုပ် (ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဒုဓျာနဓမ္မဏေ)	×	×
၄/ဓမ္မေပဋ္ဌဝိညာဉ်တဆယ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (အာရမ္မဏပစ္စယာ ဓျာနဓမ္မ ထိတိ)	။	။

အာရမ္မဏ/အနန္တရ/အမနန္တရ/ဥပနိဿယ/သမ္ပယုတ္တ/ရတ္တိ/ဝိဂတ+ မဂ္ဂဝုက

၁/သဟိတိစိတ္တလရုပ်၊ သဟိတိပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ် (ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ မဂ္ဂဓမ္မ ဗူ)	×	။
၂/အဟိတိပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဏေ)	။	×
၃/အဟိတိစိတ္တလရုပ်၊ အဟိတိပဋိသန္ဓေ ကမ္မလရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ဥတုရုပ်၊အသညသတ်ကမ္မလရုပ်၊ပဝတ္တိကမ္မလရုပ်(ရာဂုပ္ပလပစ္စယာ ဒုမဂ္ဂဓမ္မဏေ)	×	×
၄/သဟိတိစိတ-၇၁စေ-၅၂ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ထိတိ)	။	။

အာရမ္မဏ/အန္တရ/သမန္တရ/ညဝါယာ/သမ္ပယုတ္တ/ရုက္ခိ/ဝိဂတ+ ဝိပ္ပယုတ္တဒ္ဒက	အာ	ပိ
၁/စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်(ရာဂုပ္ပတပစ္စယာ ဖိပ္ပယုတ္တ ပဉ္စ)	×	။
၂/အရူပဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အရူပဘိညာဉ်သော အခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ခိပ် ၄-ခု ရာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိတိ)	။	×
၃/ဗဟိရုပ္ပ၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အညဉ္စသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ် (ရာဂုပ္ပတပစ္စယာ ဖိပ္ပယုတ္တ ဧကံ)	×	×
၄/အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော ပုဒေစိကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိတိ)	။	။

အနိပတိမူ-သဟဇာတဒ္ဒက [သန္တုပ္ပ-၁၆/၂]

၁/အနိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အနိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊နိရောဓပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗဟိရုရုပ်၊အာဟာရဇရုပ်၊ဥတုဇရုပ်၊ အညဉ္စသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ [နာဓိပတိပစ္စယာ သဟဇာတေ ၃၀]	နိ	သဟ
၄/အနိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သာဓိပတိဇော (၅၂)ခု နာမက္ခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် [အနိပတိပစ္စယာ သဟဇာတေ ၃၀]	။	။

အနိပတိမူ-အညဉ္စဒ္ဒက [သန္တုပ္ပ-၁၆/၂]

၁/အနိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အနိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ လောကီ ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက် သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော နိရောဓပတိစိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗဟိရမဟာဘုတ်၊အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ဥတုဇ မဟာဘုတ်၊အညဉ္စသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်၊[နာဓိပတိပစ္စယာ အညဉ္စဒ္ဒက တိတိ]	နိ	ဥ
၂/နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက် သော သာဓိပတိစိတ္တဇဥပါဒါရုပ် (အနိပတိပစ္စယာ ၃အညဉ္စဒ္ဒက ပဉ္စ)	။	×
၃/နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော နိရောဓပတိစိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်သော နိရောဓပတိ စိတ္တဇဥပါဒါ။ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဥပါဒါ၊ ဗဟိရဥပါဒါ၊အာဟာရဇဥပါဒါ၊ဥတုဇဥပါဒါ။ အညဉ္စသတ် ကမ္မဇဥပါဒါ၊ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ် [နာဓိပတိပစ္စယာ ၃ အညဉ္စဒ္ဒက ပဉ္စ]	×	×
၄/အနိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သာဓိပတိဇော (၅၂)ခု နာမက္ခန္ဓာ၊အချင်းချင်းမှထောက်သော သာဓိပတိစိတ္တဇမဟာဘုတ် (တိတိ)	။	။

အဓိပတိဗျူဟ-ပုရေဇာတဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/ပစ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။	မိ	ပု
မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ အဟိတ်ကြိယာ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြင်သော လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (စံထိ)	x	
၂/ အရူပဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြင်သော လောဘဗျူဟာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ ဧကန်ရသော အရူပကုသိုလ် အာရုံကြိယာ၊ အထက်မကုသိုလ်၊ ဖိုလ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သာမိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ (အဓိပတိပစ္စယာ နုပုရေဇာတေ သတ္တ)		x
၃/ အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ လောဘဗျူဟာ၊ မောဟဗျူဟာ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (အာဓိပတိပစ္စယာ နုပုရေဇာတေ သတ္တ)	x	x
၄/ပစ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြင်သော သာမိပတိလော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ။ (အဓိပတိပစ္စယာ ပုရေဇာတေ စံထိ)		

အဓိပတိဗျူဟ- အာသေဝန ဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ လောဘဗျူဟဒေါသဗျူဟမဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊မဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော။ (စံထိ)	မိ	ဓာ
၂/ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြင်သော လောဘဗျူဟဒေါသဗျူဟမဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ ပဌမလော၊ ဖိုလ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သာမိပတိစိတ္တဇရုပ်။ (အဓိပတိပစ္စယာ အာသေဝနေ နဝ)	x	
၃/ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘဗျူဟဒေါသဗျူဟမဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ ပဌမလော၊ ဖိုလ်လေးခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂ဟသိတုပ္ပါဒ်၊မဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ ပဌမလော၊ အာဝဇ္ဇန်း ခွေးတောက်ပိတ် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (အာဓိပတိပစ္စယာ အာသေဝနေ နဝ)	x	x
၄/ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြင်သော လောဘဗျူဟဒေါသဗျူဟမဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒီလော၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊မဂ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာ။ (အဓိပတိပစ္စယာ အာသေဝနေ စံထိ)		

အဓိပတိဗျူဟ-ကမ္မဒုက [သင်္ချေယျ-ဒိဋ္ဌိ/၂]

၁/အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ကြိယာ စေတနာကြည့်သော အကုသိုလ်-၁၂အဟိတ် ကြိယာ၊မဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ၊လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမရူပာနန္ဒါ၊ဓာတု၊စိတ္တဇာတိ၊ပဋိသန္ဓေ၊ကမ္မဇာတိ၊အာညဿတိကမ္မဇာတိ၊ပဝတ္တိကမ္မဇာတိ။ (ကမ္မပစ္စယာ နာမိတိယာ နဝ)	နိ	ဏ
၂/သာဓိပတိကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ။(အဓိပတိပစ္စယာ နာမရူပာနန္ဒါ)	။	×
၃/နိရာဓိပတိကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ကြိယာ စေတနာ။ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ဥတုရရုပ်။ (နာမိတိပစ္စယာ နာမရူပာနန္ဒါ)	×	×
၄/အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ ကြိယာ၊ စေတနာကြည့်သော သာဓိပတိလော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ။ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုစာပ်သော သာဓိပတိစိတ္တရရုပ်။ (အဓိပတိပစ္စယာ ကမ္မဇာတိ)	။	။

အဓိပတိဗျူဟ-ဝိပါကဒုက [သင်္ချေယျ-ဒိဋ္ဌိ/၂]

၁/ဖိုလ်လေးခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်။လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး။ လောကီဝိပါက်ပြုစာပ်သော စိတ္တဇာတိ၊ပဋိသန္ဓေ၊ကမ္မဇာတိ။ (ဏိ)	×	။
၂/အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သာဓိပတိကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ။ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ကြိယာပြုစာပ်သော အာဟာရရုပ်။ (နဝ)	။	×
၃/အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ကြိယာ၌ရှိသော အဓိပတိ တရားကိုယ်။မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂အဟိတ်ကြိယာ၊မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုစာပ်သော နိရာဓိပတိ စိတ္တဇာတိ၊ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ဥတုရရုပ်၊ အာညဿတိကမ္မဇာတိ၊ပဝတ္တိကမ္မဇာတိ။ (နဝ)	×	×
၄/အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော ဖိုလ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာ။(အဓိပတိပစ္စယာ နာမရူပာနန္ဒါ)	။	။

အဓိပတိဗျူဟ-အာဟာရဒုက [သင်္ချေယျ-ဒိဋ္ဌိ/၂]

၁/အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂အဟိတ်ကြိယာ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး။(အဓိပတိပစ္စယာ နာမရူပာနန္ဒါ)	×	။
၂/ဗဟိရရုပ်၊ ဥတုရရုပ်၊ အာညဿတိကမ္မဇာတိ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇာတိ။ (ဏိ)	×	×
၄/အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော သာဓိပတိလော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ။ သာဓိပတိ စိတ္တရရုပ်။ (အဓိပတိပစ္စယာ အာဟာရ နဝ)	။	။

အဓိပတိပုဂ္ဂိုလ်၏အကျိုးအခွင့်အာဏာ [သဒ္ဓမ္မ-အပိုဒ် ၂]

၁/အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အတုသိုလ်-၁၂ အဟိတ်ကြိယာ၊မဟာကုသိုလ်၊မဟာကြိယာ၊လောကီဝိပါက် ၃၂ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တလေ့၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလေ့၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည်သော အာညသတ်စားရုံ၊ ပဝတ္တိစားရုံ။ (နဝ)	မိ	ဇု
၂/အဟိတ်၊ အာဟာရရုံ၊ အာဟာရ၊ အာညသတ်စားရုံ၊ ပဝတ္တိစားရုံ၊ ပဝတ္တိစားရုံ (ဇေ)	×	×
၄/အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည်သော သာဓိပတိလော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိ စိတ္တလေ့။ (နဝ)	။	။

အဓိပတိပုဂ္ဂိုလ်၏အကျိုးအခွင့်အာဏာ [သဒ္ဓမ္မ-အပိုဒ် ၂]

၁/အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အတုသိုလ်-၁၂ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ နွေးပစ္စဝိညာဉ် တဆယ်ကြည်သော လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တလေ့၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလေ့။ (အာရုံပစ္စယာ နာမိတိယာ နဝ)	မိ	ဇု
၂/နွေးပစ္စဝိညာဉ်တဆယ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ဗဟိရုရုပ်၊ အာဟာရလေ့၊ ဥတုလေ့၊ အာညသတ်ကမ္မလေ့၊ ပဝတ္တိကမ္မလေ့။ (အာရုံပစ္စယာ နာမိတိယာ နဝ)	×	×
၄/အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည်သော သာဓိပတိလော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိ စိတ္တလေ့။ (အာရုံပစ္စယာ နာမိတိယာ နဝ)	။	။

အဓိပတိပုဂ္ဂိုလ်၏အကျိုးအခွင့်အာဏာ [သဒ္ဓမ္မ-အပိုဒ် ၂]

၁/အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အတုသိုလ်-၁၂ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ သဟိတ် လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တလေ့၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မလေ့။ (အာရုံပစ္စယာ နာမိတိယာ နဝ)	မိ	ဇု
၂/အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တလေ့၊ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလေ့၊ အာဟာရရုံ၊ အာဟာရ၊ အာညသတ်စားရုံ၊ ပဝတ္တိစားရုံ။ (ဇေ)	×	×
၄/ဇောဟမ္ပဒွေး၌ မောဟကြည်သော သဟိတ်ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တလေ့၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မလေ့။ (အာရုံပစ္စယာ နာမိတိယာ နဝ)	။	။

➤ ငွေငွေ၊ အမည်များ ။ ။ ပစ္စဝိညာဉ်၊ ဘဝင်၊ တဒါနံ၊ စုတိ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ငွေငွေ၊ နှစ်မျိုး ။ ။ ၁။ တဒါနံ၊ ၂။ ဘဝင်-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကာမဝစရကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌ တဒါနံ ဘဝင်တို့သည် “ငွေငွေ” မည်ပါသည်။ မဟာဇ္ဈတ်၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝင်သည်သာ “ငွေငွေ” မည်ပါသည်။

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတွန်း/ပစ္စယပုဒ်ခွေ

အဓိပတိမူ ပိပ္ပယုတ္တဒက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ အဟိတ်ကြိယာ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိရာဇိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ (ပိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ နာဓိပတိယာနဝ)	ဇိ	ပိ
၂/အရူပတုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့် သော လောဘမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ ဧကန်ရသော အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ (တိဏီ)	။	×
၃/အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အရူပတုံ၌ အဓိပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်။ မရသောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ ဗာဟိရ ရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (တိဏီ)	×	×
၄/ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ် ကြည့်သော သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု နာမက္ခန္ဓာ။ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ (နဝ)	။	။

သမာဓတ / နိဿယ / အတ္ထိ / အပိဂတမူ အညမညဒက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါးသော ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇရုပ်ပါး၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပါး။ ဗာဟိရူပပါး၊ အာဟာရူပပါး၊ ဥတုဇရုပ်ပါး၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်ပါး၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ပါး။ (ပဉ္စ)	ဟ	ည
	။	×

သမာဓတ / နိဿယ / အတ္ထိ / အပိဂတမူ ပုရေဇတဒက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ အရူပတုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (သမာဓတပစ္စယာ နုပုရေဇတေ သတ္တ)	သဟ	ပု
၄/အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္တိနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏီ)	။	။

သမာဓတ / နိဿယ / အတ္ထိ / အပိဂတမူ အသေဝနဒက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/အကုသိုလ်-၁၂၊ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပဌမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (သမာဓတပစ္စယာ နု အသေဝနေ နဝ)	သဟ	သေ
	။	×

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ ကမ္မဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ (သမာဓာတပစ္စယာ ၃ ကမ္မဗူတိဏိ)	သမာ	က
	။	×

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ ဝိပါကဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/အလုံးစုံသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တရေရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ် (သမာဓာတပစ္စယာ ၃ ဝိပါက ၃၀)	က	ဝိ
	။	×

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ အာဟာရဒုက သမာ ဟာ

၂/ဗာဟိရရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ် (၁၆)	။	×
--	---	---

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ ဣန္ဒြိယဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မရေရုပ် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ (သမာဓာတပစ္စယာ ၃ ဣန္ဒြိယ ၈)	က	ဇီ
	။	×

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ ဈာနဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/ဌေးပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ် (သမာဓာတပစ္စယာ ၃ ဈာန ၈)	သမာ	ဈာ
	။	×

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ မဂ္ဂဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/အဟိတပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ အဟိတစိတ္တရေရုပ်၊ အဟိတပဋိသန္ဓေ ကမ္မရေရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ်။ (သမာဓာတပစ္စယာ ၃ မဂ္ဂ ၈)	သမာ	မဂ္ဂ
	။	×

သမာဓာတ/နိဿယ/အတ္ထိ/အပိဂတမူ ဝိပ္ပယုတ္တဒုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၂/အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရရေရုပ်၊ ဥတုလရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မရေရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မရေရုပ်။ (တိဏိ)	သမာ	ဝိပိ
	။	×

➤ ဝိပ္ပယုတ္တ-နိဿယစာသနာ ၄-ပါး။ ။ အတ္ထိအပိဂတယဋနာ၊ သနိဿယယဋနာ၊ သာဓိပတိ နိဿယယဋနာ၊ သနိဿယ ကုန္တိယယဋနာ။ * ဖဏိဏ္ဍကစာသနာ ၅-ပါး - ပစ္စာဇာတ အတ္ထိ အပိဂတယဋနာ၊ နိဿယ ပုရေဇာတ အတ္ထိ အပိဂတယဋနာ၊ သာရမ္ပဏယဋနာ၊ သာရမ္ပဏာဓိပတိ ဥပနိဿယ ယဋနာ၊ သကုန္တိယ ယဋနာအားဖြင့် ၅-ပါး။ * ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ သမာဓာတစာသနာ ၄-ပါး - အဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိက ယဋနာ၊ သအညမညယဋနာအားဖြင့် ၂-ပါး။ သဝိပါက၌ သဗ္ဗတ္တာနိက ယဋနာ၊ သအညမညယဋနာအားဖြင့် ၂-ပါး။

၁၇၆

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတရား/ပစ္စယပစ္စုပ္ပန်

အညမညမူ ပုရေဇာတဒူက [သဒ္ဓိယျ-၁၆၁/၂]

၂/အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ဥတုဇမဟာဘုတ်၊အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်။ [အညမညပစ္စယာ နုပုရေဇာတေ တိတိ]	ဉ	ဇ
၃/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတပါး ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇပုပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇပုပါဒါ၊ ဗာဟိရပုပါဒါ၊ အာဟာရပုပါဒါ၊ ဥတုဇပုပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇပုပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇပုပါဒါ။ (ပဉ္စ)	x	x

အညမညမူ အာသေဝနဒူက [သဒ္ဓိယျ-၁၆၁/၂]

၂/အကုသိုလ်-၁၂ဟင်္ဂါတုပ္ပါဒ်၊မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပဌမလော၊ အာဝဇ္ဇန်းဝှေး၊ ဝိပါက်-၃၆ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊အာဟာရမဟာဘုတ်၊ဥတုဇမဟာဘုတ်၊အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ [အညမညပစ္စယာ နုအာသေဝနေ တိတိ]	ဉ	ဆ
၃/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတပါး ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇပုပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇပုပါဒါ၊ ဗာဟိရပုပါဒါ၊ အာဟာရပုပါဒါ၊ ဥတုဇပုပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇပုပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇပုပါဒါ။ (ပဉ္စ)	x	x

အညမညမူ ကမ္မဒူက [သဒ္ဓိယျ-၁၆၁/၂]

၁/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတပါး ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇပုပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇပုပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇပုပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇပုပါဒါရုပ်။ (ပဉ္စ)	ဉ	က
၂/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ ဓေတနာ။ အချင်းချင်းမှထောက်သော ဗာဟိရ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ဥတုဇမဟာဘုတ်။ (တိတိ)	ဉ	x
၃/မဟာဘုတ်မှထောက်သော ဗာဟိရပုပါဒါ၊ အာဟာရပုပါဒါ၊ ဥတုဇပုပါဒါရုပ် (ဧက)	x	x
၄/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ ဓေတနာကြံသော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ဟဒယ ဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်။ (တိတိ)	ဉ	ဉ

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းကွန်း/ပစ္စယပုဒ်ခေမ္မ

၁၇၇

အညမညဗုဒ္ဓိဝိပါကဒုက [သင်္ချေဗျ-၁၆၁/၂]

၁/ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ဝိပါကပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်။ ဟဒယဝတ္ထုမှ တပီး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော ဝိပါကပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပါး၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပါးရုပ် (ဝိပါကဗုဒ္ဓိယာ ဒု အညမည ဇာတိ)	ဥ	ဝိ
၂/ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရ မဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (အညမညဗုဒ္ဓိယာ ဒု ဝိပါက ဇာတိ)	■	×
၃/ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပါး၊ ဗာဟိရဇရုပ်ပါး၊ အာဟာရဇရုပ်ပါး၊ ဥတုဇရုပ်ပါး၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်ပါး၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ပါးရုပ် (ပဉ္စ)	×	×
၄/ အလုံးစုံသော ဝိပါက ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော ဝိပါက ပြုအပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ (ဇာတိ)	■	■

အညမညဗုဒ္ဓိ အာဟာရဒုက [သင်္ချေဗျ-၁၆၁/၂]

၁/ နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတပီး ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇရုပ်ပါး၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပါး၊ အာဟာရဇရုပ်ပါးရုပ် (အာဟာရဗုဒ္ဓိယာ ဒု အညမည ပဉ္စ)	ဥ	ဟာ
၂/ အချင်းချင်းမှထောက်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (ဇာတိ)	■	×
၃/ မဟာဘုတ်မှထောက်သော ဗာဟိရဇရုပ်ပါး၊ ဥတုဇရုပ်ပါး၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်ပါး၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ပါးရုပ်။ (ဇာတိ)	×	×
၄/ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ် (ဇာတိ)	■	■

အညမညဗုဒ္ဓိ ဣန္ဒြိယဒုက [သင်္ချေဗျ-၁၆၁/၂]

၁/ နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတပီး ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇရုပ်ပါး၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပါး၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည့်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်ပါး၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ပါးရုပ် (ပဉ္စ)	ဥ	ဇိ
၂/ အချင်းချင်းမှထောက်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ်၊ (ဇာတိ)	■	×

၁၇၈

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတုန်း/ပစ္စယပုဒ်ဓမ္မ

၃/မဟာဘုတ်မှထောက်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာဟာရဥပါဒါ၊ဥတုဇဥပါဒါရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်နိဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်နိဝိတိန္ဒြေ (ဏေ)	ဥ	ထ
၄/အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ် (တိဏိ)	×	×
	။	။

အညမညမူ ဈာနဒုက[သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ (ပဉ္စ)	ဥ	ဈာ
၂/ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် နာမက္ခန္ဓာ၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊အာဟာရမဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ မဟာဘုတ် (ဏေ)	×	။
၃/မဟာဘုတ်မှထောက်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာဟာရဥပါဒါ၊ဥတုဇဥပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ဥပါဒါ (ဏေ)	။	×
၄/ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြည့်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ် (တိဏိ)	×	×
	။	။

အညမညမူ မဂ္ဂဒုက[သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်သော သဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါ၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာဥပါဒါရုပ် (ပဉ္စ)	ဥ	မဂ္ဂ
၂/အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော အဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊အာဟာရမဟာဘုတ်၊ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ် (ဏေ)	×	။
၃/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော အဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါ၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ၊ ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာဟာရဥပါဒါ၊ ဥတုဇဥပါဒါ၊ အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ် (ဏေ)	။	×
၄/အလုံးစုံသော သဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော သဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ် (တိဏိ)	×	×
	။	။

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတုန်း/ပစ္စယပုပ္ဖမ္မ

၁၇၉

အညမညမူ ဝိပဿနာနုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/နာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ မဟာဘုတ်မှထောက်သော စိတ္တဇရုပ်ပါး၊ ဖဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပါးရုပ် (ပဉ္စ)	ဉ	စိ
၂/အရူပဝိပါက် ၄-ခုပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အချင်းချင်းမှထောက်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာဟာရဇရ မဟာဘုတ်၊ ဥတုဇမဟာဘုတ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ဖတ္ထိကမ္မဇရုပ် (တိဏီ)	×	။
၃/မဟာဘုတ်မှထောက်သော ဗာဟိရရုပ်ပါး၊ အာဟာရဇရရုပ်ပါး၊ ဥတုဇရုပ်ပါး၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်ပါး၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ပါး (ဇေ)	×	×
၄/အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ (တိဏီ)	။	။

ပုရေဇာတမူ အာသေဝနနုက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ လောဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏီ)	ပု	သေ
၂/ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ ဟသိတုပါး၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ပဌမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြည့်သော ပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါက် ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ (တိဏီ)	×	။
၃/အရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူမဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပဌမဇော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ဖတ္ထိကမ္မဇရုပ်၊ (သတ္တ)	×	×
၄/ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်-၁၂၊ ဟသိတုပါး၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာကြိယာ၊ မဂ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (တိဏီ)	။	။

➤ နတ္ထိယနုက ၃-ပါး ။ ။ အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိဿယ ဝိဂတယဋနာ၊ သာသေဝနယဋနာ၊ သကမ္မယဋနာ တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ အစီအစဉ်နာယ-၌ ဘဝဏ်-အရ - ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ (၁၉) ခု ရ၏။

➤ အာဝဇ္ဇနာယ-အရ - အာဝဇ္ဇန်းဒွေးကို ယူရပါမည်။

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းတုန်း/ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ

ပုရေဇာတမူ ကမ္မဒူတက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာကြင်သော လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် (အတ္တ)	ပူ	ထိ
၂/ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာ၊ (ထိတိ)	။	×
၃/အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ (ရူပဇာတပစ္စယာ နကမ္မ ပီတိ)	×	×
၄/ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စေတနာ၊ အရူပပိပါက် ၄-ခုကြင်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ပုရေဇာတပစ္စယာ ကမ္မ ပီတိ)	။	။

ပုရေဇာတမူ ဝိပါကဒူတက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ ဖိုလ် ၄-ခု၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဝိပါကပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ (ဇေတိ)	ပူ	ဝိ
၂/ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ပီတိ)	။	×
၃/အရူပဘုံ၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ (အတ္တ)	×	×
၄/အရူပပိပါက် ၄-ခုကြင်သော ပဉ္စဝေါကာရဝိပါက ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဇေတိ)	။	။

ပုရေဇာတမူ အာဟာရဒူတက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ (အတ္တ)	ပူ	ဟာ
၃/ဗာဟိရရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ (ဇေတိ)	×	×

ပုရေဇာတမူ ဝိပယုတ္တဒူတက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဟိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ (ပဉ္စ)	ပူ	ဝိ
၃/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ (ထိတိ)	×	×

ပဋိစ္စ-ပစ္စည်းကျွန်း/ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ

၁၈၁

ပုရေဇာတမူ ဣန္ဒြိယဒူက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ဇီဝိတိန္ဒြေကြည်သော အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ (ဣန္ဒြိယပစ္စယာ ဒုပုရေဇာတေ သတ္တ)	ပု	ဇ္ဇ
၃/ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ (ဒုပုရေဇာတပစ္စယာ ဒုဣန္ဒြိယေ ဂေါ)	×	×

ပုရေဇာတမူ ဓျာနဒူက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ (ဓျာနပစ္စယာ ဒုပုရေဇာတေ သတ္တ)	ပု	ဓျာ
၂/ဓမ္မပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ပုရေဇာတပစ္စယာ ဒုဓျာနေ ဂေါ)	×	×
၃/ဗဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ (ဒုပုရေဇာတပစ္စယာ ဒုဓျာနေ ဂေါ)	×	×
၄/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ ဓမ္မပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြည်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ပုရေဇာတပစ္စယာ ဓျာနေ ဂေါ)	×	×

ပုရေဇာတမူ မဂ္ဂဒူက [သင်္ချေယျ-၁၆၁/၂]

၁/အရူပပိပါက် ၄-ခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊မဟာ ကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခု၊ ဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာ၊ သဟိတပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ (မဂ္ဂပစ္စယာ ဒုပုရေဇာတေ သတ္တ)	ပု	မဂ္ဂ
၂/ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဟိတပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဂေါ)	×	×
၃/အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဟိတပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အဟိတစိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၊ ဗဟိရရုပ်၊အာဟာရဇ ရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ (ဂေါ)	×	×
၄/အရူပပိပါက် ၄-ခုကြည်သော သဟိတပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဂေါ)	×	×

➤ ကုသလာ နှင့် ဣဒ္ဓိဝိညာဏသ-၌ ကုသလာ နှင့်-အရ -- ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝဓရ
ကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန် ရ၏။ ဣဒ္ဓိဝိညာဏသ-အရ ကုဒ္ဓိဝိကေသိုလ် အဘိညာဉ် ရ၏။

ပဉ္စာဝါရ သဘာဝပစ္စည်းများ

ပဉ္စာဝါရ သဘာဝပစ္စည်းများ

- ဟေတု - သဘာဝပစ္စည်းများ ။ မိ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဝိ၊ က္က၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၁၁)
- အာရဗ္ဗတ - အဝိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၇)
- အဝိပတိ - ဟေ၊ အာ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိ။
- အန္တရ - သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
- သမန္တရ - အနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)
- သဟဇာတ - ဟေ၊ မိ၊ ည၊ နိ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိ။ (၁၄)
- အညမည - ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိ။ (၁၄)
- နိဿယ - ဟေ၊ အာ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ ဥပ၊ ပု၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၇)
- ဥပနိဿယ - အာရမ္မဏ၊ မိ၊ အနံ၊ သမနံ၊ နိ၊ ပု၊ အာသေ၊ ကမ္မ၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတ (၁၃)
- ပုရေဇာတ - အာရမ္မဏ၊ အဝိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ က္က၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၈)
- ပစ္စာဇာတ - ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃)
- အာသေဝန - အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅)
- ကမ္မ - အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဥပ၊ ဝိပိက၊ အာဟာ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတ (၁၄)
- ဝိဝါက - ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ကမ္မ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၁၄)
- အာဟာရ - မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ က္က၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၁)
- က္ကန္တိယ - ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ပု၊ ဝိ၊ ဟာ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၄)
- ဈာန - သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဝိ၊ က္က၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၀)
- မဂ္ဂ - ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဝိ၊ က္က၊ ဈာ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၁၂)
- သမ္ပယုတ္တ - ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၃)
- ဝိပ္ပယုတ္တ - ဟေ၊ အာ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ပစ္ဆာ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။ (၁၇)
- အတ္ထိ - ဟေ၊ အာ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ပစ္ဆာ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတ။ (၁၈)
- နတ္ထိ - အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပ၊ အာသေ၊ ကမ္မ၊ ဝိဂတ (၆)
- ဝိဂတ - အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပ၊ အာသေ၊ ကမ္မ၊ နတ္ထိ (၆)
- အဝိဂတ - ဟေ၊ အာ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ပစ္ဆာ၊ ကမ္မ၊ ဝိ၊ ဟာ၊ က္က၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သမ်း၊ ဝိမ်း၊ အတ္ထိ။ (၁၈)

➤ မျိုး-ပစ္စည်းများဖြင့် သဘာဝယူနည်း

တစ်ဘိဝံတည်း အတူနေသော်လည်း သဘောချင်း မတိုက်ဆိုင်လျှင် သဘာဝ မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ အဓိပတိ-၌ အာဓိနှင့် သဟာဓိတို့သည် အဓိပတိနယ်တွင် အတူတကွတွဲဖက်၍ နေကြသော်လည်း မျိုးမတူသဖြင့် သဘာဝ မဖြစ်ကြပါ။ သဘာဝမျိုးတူချင်း ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အရတူ နှစ်ဘက်ရ ရှာမှုသည် “သဘာဝ” မည်၏။

ပဉ္စာဝါရ အနုလောမ မိဿကသင်္ချာဝါရ

ဖော+ခိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဝိမံသာဓိပတိပစ္စည်း။
ဤတရားတို့သည် ဟေတု၊ အဓိပတိ ပစ္စည်းနှစ်ပါးတပ်သော တရားမည်ကုန်၏။
ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍၎င်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍၎င်း၊ တိက်ပုဂံ၏ အရသို့လိုက်၍၎င်း၊ ကတ္တာ၊ သမ္ပဒါန် နေဟန်သို့လိုက်၍၎င်း “ဗေတုပစ္စယာ အနိပတိဏာဇ္ဈာရီ” ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။ စတ္တာရိ-ဟူသော်ကား “ ကုသလော ကုသလဿ၊ ကု+ဗျာ၊ ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၊ ဗျာ+ဗျာ” ဟူသည်တည်း။

ဖော+ည - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး
ဗေတုပစ္စယာ အညမဉ္ဇေတိဏီ (၃) | ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ |

ဖော+ဝိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော ဝိပါကိဟိတ် ၃-ပါး။ ဗေတုပစ္စယာ ဝိပါကေတေ (၁) | ဗျာ-ဗျာ |

ဖော+ဏ္ဍိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော အမောဟ။ ဗေတုပစ္စယာ ဣဒ္ဓိဗေတောရီ (၄)

ဖော+မင် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော အမောဟ။ ဗေတုပစ္စယာ မေဂ္ဂဇ္ဈာရီ (၄)

ဖော+သင် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး။ ဗေတုပစ္စယာ သမ္ပတုဇ္ဈေတိဏီ (၃)

ဖော+ဝိင် - သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး (၃)

ဝိ+ည - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အဓိပတိ တရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အနိပတိပစ္စယာ အညမဉ္ဇေတိဏီ (၃) | ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ |

ဝိ+ဝိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဖိုလ် ၄-ခု၌ရှိသော အဓိပတိ တရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး (၁) | ဗျာ-ဗျာ |

ဝိ+ဟာ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော စိတ္တာဓိပတိ (၇)

ဝိ+ဏ္ဍိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော စိတ္တ၊ ဝိနိယာ၊ ဝိမံသအားဖြင့် အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အနိပတိပစ္စယာ ဣဒ္ဓိဗေတောရီ (၇)

ဝိ+မင် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဝိနိယာဓိပတိ၊ ဝိမံသာဓိပတိ။ အနိပတိပစ္စယာ မေဂ္ဂဇ္ဈာရီ (၇)

မိ+သဒ် • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ သမ္ပယုတ္တ စိတိ (၃)

မိ+ဝိဒ် • သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ ဝိပုယုတ္တ စိတိ (၃) [ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ]

ည+ဝိ • အချင်းချင်းအား၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအား၎င်းတပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (၁)

ည+သဒ် • အချင်းချင်းအားတပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး (၃)

ည+ဝိဒ် • အချင်းချင်းအားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု (၁)

ကံ+ည • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော စိတ် (၈၉)ပါး၌ ဂ္ဂိသော နေရာ (၃)

ကံ+ဝိ • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်၌ ဂ္ဂိသော ဓေတနာ။ ကမ္မပစ္စယာ ဝိပါဒက နေ (၁)

ကံ+ဟာ • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော စိတ် (၈၉)ပါး ၌ ဂ္ဂိသော ဓေတနာ ကမ္မပစ္စယာ အာဟာရေ သတ္တ (၇)

ကံ+သဒ် • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော စိတ် (၈၉)ပါး၌ ဂ္ဂိသော ဓေတနာ (၃)

ကံ+ဝိဒ် • စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော စိတ် (၈၉)ပါး ၌ ဂ္ဂိသော နေရာ (၃)

ဝိ+ဝိဒ် • စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ

အာရူပဝိပါက် ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ဟုဒယဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ။ ဝိပါကပစ္စယာ ဝိပုယုတ္တ နေ

ဟာ+ည • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး (၃)

ဟာ+ဝိ • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်၌ ဂ္ဂိသော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး။ အာဟာရပစ္စယာ ဝိပါဒက နေ (၁)

ဟာ+ဇ္ဇိ • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိညာဏာဟာရ (၇)

ဟာ+သဒ် • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး (၃)

ဟာ+ဝိဒ် • စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး (၃)

ဇ္ဇိ+ည • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး (၃)

ဇ္ဇိ+ဝိ • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်၌ ဂ္ဂိသော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယာ ဝိပါဒက နေ (၁)

ဇ္ဇိ+ဓာ • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယာ ဓာရေ သတ္တ (၇)

ဇ္ဇိ+မဂ် • သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတိတ္တဇရုပ် သဟိတိပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိနိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယာ မဂ္ဂ သတ္တ (၇)

ပဲခူးဝါရ နှစ်ဖက်ရတနာများ

၁၈၅

- နှံ့+သမ် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော နာမ်က္ခန္ဓိတရားကိုယ် ၈-ပါး (၃)
 နှံ့+ဗိမ် - စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော နာမ်က္ခန္ဓိတရားကိုယ် ၈-ပါး (၃)
 ဈာ+ည - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ဈာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး (၃)
 ဈာ+ဝိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်၌ရှိသော ဈာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး။ ဓမ္မပုဒ္ဓဟာ ဖိပါဒက ဇာတ် (၁)
 ဈာ+မင် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိတက်၊ ဧကဂ္ဂတာ။ ဓမ္မပုဒ္ဓဟာ ဗေဒုသတ္တ (၇)
 ဈာ+သမ် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော ဈာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး (၃)
 ဈာ+ဗိမ် - စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဈာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး (၃)
 မင်+ည - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး (၃)
 မင်+ဝိ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်၌ရှိသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး။ ဓမ္မပုဒ္ဓဟာ ဖိပါဒက ဇာတ် (၁)
 မင်+သမ် - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားတပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး (၃)
 မင်+ဗိမ် - သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး။ ဓမ္မပုဒ္ဓဟာ ဖိပါဒက ဇာတ် (၃) [ကု-ဗျာ၊ အကု-ဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ]

ပဲခူးဝါရ - အနုလုံ ပဏိက္ခာက ဃဇနာ (၆၄)ချက်

							ပုညရေ	သင်္ချာ	
၁။ ပစ္စာတတ	ပစ္စာ					ဝိပ်	အတ္ထိ	အဝိ	၄ တိဏိ
၂။ အာပု+ဝိဏ္ဍု				ပု			အတ္ထိ	အဝိ	၃ တိဏိ
၃။ ဝိဏ္ဍု			နိ	ပု		ဝိပ်	အတ္ထိ	အဝိ	၅ တိဏိ
၄။ အာပိ	အာ	ဝိ		ဥပ					၃ သတ္တ
၅။ အာပု	အာ			ပု			အတ္ထိ	အဝိ	၄ တိဏိ
၆။ ဝိဏ္ဍုရမ္ပက	အာ		နိ	ပု		ဝိပ်	အတ္ထိ	အဝိ	၆ တိဏိ
၇။ အာပုဗိ	အာ	ဝိ		ဥပ	ပု		အတ္ထိ	အဝိ	၆ ဧကံ
၈။ ဝိဏ္ဍုဗိ	အာ	ဝိ	နိ	ဥပ	ပု	ဝိပ်	အတ္ထိ	အဝိ	၈ ဧကံ
၉။ ပုဏ္ဏိ			နိ	ပု	ဏ္ဏိ	ဝိပ်	အတ္ထိ	အဝိ	၆ ဧကံ
၁၀။ အနုန္တရ	အနံ	သမနံ		ဥပ			နတ္ထိ	ဝိဂ	၅ သတ္တ
၁၁။ အာသေဝရ	အနံ	သမနံ		ဥပ	သေ		နတ္ထိ	ဝိဂ	၆ တိဏိ
၁၂။ ရာရာဏ္ဍဏိကဏ္ဍ				ဥပ	ကံ				၂ ခွေ
၁၃။ အနုန္တရဏ္ဍ	အနံ	သမနံ		ဥပ	ကံ		နတ္ထိ	ဝိဂ	၆ ဧကံ

ကြည့်ရန် ။ ဤ “သုဒ္ဓပကိဏ္ဍကယဋနာ”ကိုကြည့်လျှင် သုဒ္ဓသင်္ချာက ပြခဲ့သော ပစ္စည်းရေနှင့် သင်္ချာများပင်ဖြစ်၏။ ခုတိယ အာပု+ဝတ်ပု-၌ အာပု-မှာ အာ၊ ပု၊ အတ္ထိ၊ အဝိ-ဟု ပစ္စည်းရေ (၄) ခု ရ၏။ ဝတ်ပု-မှာ- နိ၊ ပု၊ ဝိ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ-ဟု ပစ္စည်းရေ (၅) ခု ရ၏။ ၎င်းနှစ်ခုတို့၏ ပစ္စည်းရေကို နှစ်ဘက်ရ အတူရှာလျှင် ပု၊ အတ္ထိ၊ အဝိ-ဟု (၃) ပစ္စည်း ရ၏။ သင်္ချာမှာကား- တိဏိချည်းဖြစ်၍ “တိဏိ”ပင် ဖြစ်သည်။

ယဋနာ အမည်ပေးရာ၌ မိမိတို့အမည်ပေးလိုသော ပစ္စည်းကိုချန်၍ ပစ္စည်းရေအား လျော်စွာ ပထမအချက်ကို အမည်ပေး၊ နောက်နောက်အချက်များအတွက် ရှေ့က ပစ္စည်း လိုက်နိုင် မလိုက်နိုင်ကြည့်၍ “သ” တိုးကာ အမည်ပေးရမည်။

➤ **ဃဋနာ ၃-မျိုး ။** (၁) မိဿကယဋနာ၊ (၂) ပကိဏ္ဍကယဋနာ၊ (၃) သဟဇာတ ယဋနာ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အတ္ထိ (၉)မျိုး ။ ။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ရုပ်အာဟာရတ္ထိ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ၊ သဟပုရေ မိဿက အတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတာ ဟာရ မိဿကအတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယ မိဿက အတ္ထိ။

နိဿယ (၄)မျိုး ။ ။ ဝတ္ထာရမ္မဏနိဿယ၊ သဟဇာတနိဿယ၊ ပုရေဇာတနိဿယ၊ သဟပုရေ မိဿက နိဿယ။ **ဣန္ဒြိယ (၃) မျိုး ။** ။ သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ။ **ဝိပုယုတ္တ (၄) မျိုး ။** ။ သဟဇာတဝိပုယုတ္တ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပုယုတ္တ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပုယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတ ဝိပုယုတ္တ။

ပဉ္စာပါရ-အနုလု မိဿက ဃဋနာ (၃၉)ချက်

ယဉ်းရဲ သင်္ချာ									
၁။ အတ္ထိ (၉)မျိုး						အတ္ထိ	အဝိ	၂	တေရသ
၂။ နိဿယ (၄)မျိုး		နိ				အတ္ထိ	အဝိ	၃	တေရသ
၃။ သဟာဓိ+အာပုဓိ	မိ					အတ္ထိ	အဝိ	၃	အဋ္ဌ
၄။ သဟာဓိ+ဝတ္ထာဓိ	မိ	နိ				အတ္ထိ	အဝိ	၄	အဋ္ဌ
၅။ နာဓိဟာ+ရုပ်ဟာ			ဟာ			အတ္ထိ	အဝိ	၃	သတ္တ
၆။ ဣန္ဒြိယ (၃)မျိုး				ဣ		အတ္ထိ	အဝိ	၃	သတ္တ
၇။ သဟတိ+ပုတိ		နိ		ဣ		အတ္ထိ	အဝိ	၄	သတ္တ
၈။ ဝိပုယုတ္တ (၄)မျိုး					ဝိ	အတ္ထိ	အဝိ	၃	ပဉ္စ
၉။ သဟာဓိ+ဝတ္ထာဓိ+ပုရေဓိ		နိ			ဝိ	အတ္ထိ	အဝိ	၄	ပဉ္စ
၁၀။ သဟာဓိဝိ+ဝတ္ထာဓိဝိ	မိ	နိ			ဝိ	အတ္ထိ	အဝိ	၅	ဝတ္ထာရိ
၁၁။ သဟတိဝိ+ပုတိဝိ		နိ		ဣ	ဝိ	အတ္ထိ	အဝိ	၅	တိဏိ

အဓိပ္ပါယ်ကဏ္ဍ

ကြည့်ရှုရန် ။ ။ အာဟာရီယံ-ဟူသည် သဟဇာတာဓိပတိနှင့် သဟဇာတ ဝိပုယုတ္တ တို့၏ နှစ်ဘက်ရတရားများ ဖြစ်ကြသည်။ [သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော အဓိပတိ တရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း]

အာဟာရီယံ-ဟူသည် သဟဇာတိန္ဒြိယနှင့် သဟဇာတဝိပုယုတ္တတို့၏ နှစ်ဘက်ရတရားများ ဖြစ်ကြသည်။ [စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် (၈) ပါးဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း။]

စောဏ-အရ ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+တုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ၊ ဗျာ+ကု၊ ဗျာ+အကု၊ ကုဗျာ+ဗျာ၊အကုဗျာ+ဗျာ၊ ကုဗျာ+ကု၊ အကုဗျာ+အကု။

အဋ္ဌ-အရ = ကု+ကု၊ ကု+ဗျာ၊ ကု+ကုဗျာ၊ အကု+အကု၊ အကု+ဗျာ၊ အကု+အကုဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ၊ ဗျာ+အကု။ ပဉ္စ-အရ = ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ၊ ဗျာ+ကု၊ ဗျာ+အကု။

ဇ္ဈာနီ-အရ = ကု+ဗျာ၊ အကု+ဗျာ၊ ဗျာ+ဗျာ၊ ဗျာ+အကု။

အဓိပ္ပါယ်ကဏ္ဍ

➤ ပဋ္ဌာန်းမည်ခုံ ။ ။ အထူးထူး အပြားပြားရှိသော ပစ္စည်းရှိသောကြောင့် ပဋ္ဌာန်း မည်ပါသည်။ (တစ်နည်း) အထူးထူး အပြားပြားရှိသော ဟေတုစသော ပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “ပဋ္ဌာန်း” မည်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ကုသိုလ် အစရှိသော တရားတို့ကို ဟေတုပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဝေဖန်ရာဖြစ်သော ကြောင့် “ပဋ္ဌာန်း” မည်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ဟေတုပစ္စည်း စသည်ပြားကုန်သော ကုသိုလ် စသော တရားတို့၌ ချဲ့ဖို့ရာနည်းကို ရခြင်းကြောင့် ငြိစွန်းခြင်းမရှိ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ဖြစ် ရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋ္ဌာန်း” မည်ပါသည်။

➤ ပဋ္ဌာန်း (၂၄) ကျမ်းတား ။ ။ အနုလောမဉ္စ တိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကတိက ပဋ္ဌာန်း၊ တိကဒုကပဋ္ဌာန်း၊ တိကတိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုက ဒုက ပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် (၆) ကျမ်း၊ ထို့ အတူ ပစ္စနိယဉ္စ (၆) ကျမ်း၊ အနုလောမပစ္စနိယဉ္စ (၆) ကျမ်း၊ ပစ္စနိယာနုလောမဉ္စ (၆) ကျမ်းစီရှိသဖြင့် (၂၄) ကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။

မေး ။ ။ ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနိ ဓမ္မာနိ ဟံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဂူပါနိ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော-၌ ကတ္တားပုဒ်အရ လောဘဖြစ်အံ့ (က) သမ္ပဒါနိပုဒ်အရ (ခ) ကရိုဏ်းပုဒ် အရကောက်ပြပါ။

* (က) လောဘဗူမိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဗာဝိသ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ရ၏။

(ခ) ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညပည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။

➤ ကုသလဝိတ် အနုပ္ပိယဉ္စာနုဗျာဓိအရင်းအမြစ်ပစ္စည်းနှင့် နှစ်ဆ - ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း။ ချက်ရေ (၁-ချက်) အာသေဝနပစ္စည်း ချက်ရေ (၁-ချက်) ဖြစ်ပါသည်။

➤ ပဋိသန္ဓေပါသ ပဋိသန္ဓေအခါ ကဏ္ဍာပုဒ်အရရင်းသာ တူညီဖိတ်ပါသကဲ့သို့ပြားနေသော ပစ္စည်းများ၊ သဟဇာတ၊ ကုဋ္ဌိယ၊ အာဟာရ၊ ဈာနပစ္စည်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူသော ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ဟေတုဖြင့် ဟိတ်ခြောက်ပါးကား ပစ္စည်း၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံဖြင့် ဟိတ်ခြောက်ပါးနှင့် ယှဉ်သောတရား စသည်တို့ကား ပစ္စယုပ္ပန်၊ ဤသို့ ပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယုပ္ပန်ကို ဝိုင်းခြားမှတ်သားစေလိုသောကြောင့်--ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူသည်။ (တစ်နည်း) အဟိဓာ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကိုလည်း သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း သာမညဖြစ်၍ ထိုအဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို စင်စေလိုသောကြောင့်--ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောသည်။

➤ ဝိညာဓမ္မာနုပု-အရ / ဝိညာဓမ္မာနုပုဟု ခေါ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဟိတ်၊ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော တရားလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသောကြောင့် သဟိတ်စိတ္တုလရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မလရုပ်တို့ကို “ဝိညာဓမ္မာနုပု” ဟု ခေါ်ပါသည်။

➤ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောသော ဝိညာဓမ္မာနုပု-ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ မဟုတ်သော ကဏ္ဍာရုပ်တို့ကိုလည်း သိမ်းယူလိုသောကြောင့်--ဟောတော်မူရသည်။

(သာဓက) ပဋိသန္ဓိကွဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဏ္ဍာစ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

➤ စေတသိက်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်များကို စိတ္တရုပ်ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ လောကီတရား ဒေသနာတော်၌ စိတ်သည် အဓိက ပဓာနဖြစ်သောကြောင့်-စိတ္တရုပ်ဟု ဟောရသည်။

➤ စေတသိက်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကို စိတ္တရုပ်ဟု ဆိုနိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ စိတ် စေတသိက်အားလုံးတို့သည် တစ်ပေါင်းတည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်--စိတ္တရုပ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

➤ စေတသိက်ရုပ်ဟု မဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ စိတ် စေတသိက်အားလုံးတို့သည် တပေါင်းတည်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော်လည်း လောကီတရား ဒေသနာတော်၌ စိတ်သည် အဓိက ပဓာနဖြစ်သောကြောင့်-- စေတသိက်ရုပ်ဟု မဆိုရပါ။

➤ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော-၌ ပစ္စယော-ဟူသော ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ဟိတ်၏အခြားဖြစ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပစ္စည်းအဖြစ်ကို တားမြစ်လိုသောကြောင့်-- ဟေတုပစ္စယေန-ဟု ဟောတော်မူရပါသည်။

➤ ဝိညာဓမ္မာနုပု-ဟု ဟောသော ဝိညာဓမ္မာနုပု-ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝိညာဓမ္မာနုပု ဖြင့် ညွှန်ပြထိုက်သော တရား၏ မထင်ရှားသောကြောင့် -- ဟောတော်မူရပါသည်။

➤ သဟဇာတရုပ်ဟူသည် ။ ။ ပဝတ္တိအခါ စိတ္တရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါ ကမ္မရုပ်တည်း။

➤ ပဋိသန္ဓေကမ္မရုပ်အား သဟဇာတပစ္စည်း တပ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း / ပဝတ္တိကမ္မရုပ်အား သဟဇာတပစ္စည်း တပ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကမ္မရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ စိတ်နှင့်စပ်၍သာ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ်နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်၊ ပဝတ္တိအခါ၌ကား စိတ်နှင့်ကင်းသော်လည်း နိရောဓသမာပတ်

ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကမ္မဇရပ်တို့ဖြစ်သောကြောင့်-- တည်း။

➤ စိတ်သည် ပထဝီအခါ၌သာ စိတ္တဇရပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းအကြောင်း / ပဋိသန္ဓေအခါ၌ စိတ္တဇရပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ကံ၏အဟုန်ဖြင့် ပစ်ချအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီရသောကြောင့်၎င်း၊ အားနည်းသည်ဖြစ်၍ စိတ္တဇရပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် -- တည်း။

➤ ပဋိစ္စဝါရ စေတုပစ္စည်း ဗျာ+ဗျာ အရဏ္ဏာဏ်ဂုဉ်၌ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားလည်းကောင်း၊ သေည်ဖြင့် "ဝိသေသနက္ခမ" ရှိခြင်းအကြောင်း ။ ။ စတုဝေါကာရကို ရည်ရွယ်ခြင်းကြောင့် "သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ အား လည်းကောင်း" ပဉ္စဝေါကာရကို ရည်ရွယ်ခြင်းကြောင့် "သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရပ် အား လည်းကောင်း" ဟု "ဝိသေသနက္ခမ" ရပါသည်။

➤ ပဉ္စာဝါရ၌ ဖောဓုသမ္ပယုတ္တကနိစ္ဆာနု-ဟု "ဓမ္မ" သဒ္ဓါနှင့်ဖောဓုတော်မူခြင်းအကြောင်း
မရောယှက်သောအားဖြင့် ခွဲဝေခြင်းကို ပြခြင်းငှာ ပဋိစ္စ-စသော ဝါရတို့၌ ခန္ဓာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေသနာတော်ကို တင်တော်မူခဲ့၏။ ထိုသို့ ဆဝါရ၌ ဟောတော်မူသော အစဉ်ဖြင့် ဤပဉ္စာဝါရ၌ ဒေသနာကို တင်တော်မူလိုသောကြောင့် ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့် ဟော တော်မူပါသည်။

➤ ပဋိစ္စ-စသော ဝါရတို့၌ "ဓမ္မ" အားဖြင့်ဖောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ မရောယှက်သောအားဖြင့် ခွဲ ဝေခြင်းကို ပြအံ့သောငှာ (ဝါ) ပြလိုသောကြောင့် - ခန္ဓာအားဖြင့် ဟောရပါသည်။

➤ ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မပဋိစ္စ အဗျာကတော ခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဈိတဖောဓုသမ္ပယုတ္တ-၌ အဗျာကတ နှစ်စုံ တို့၏ အထူး ။ ။ ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မ ပဋိစ္စ-၌ အဗျာကတကား- အစိတ်အပေါင်း မဟာဘူတ ၄-ပါးကို ယူရပါသည်။ အဗျာကတော ဓမ္မော-၌ အဗျာကတကား- သဟိတ် စိတ္တဇရပ်ကို ယူရပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➤ ဝိပါကာဗျာကတကြိယာဗျာကတ-၌ အဟိတ်နှင့် အပ္ပမာဒတို့၏ ဖောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဟေတုပစ္စည်း မရှိခြင်းကြောင့် အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို၎င်း၊ ရုပ်နှင့် အတူတကွ မဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရူပ ဝိပါကကို၎င်း မယူရပါ။

➤ ပဋိသန္ဓေကမ္မ-ဟု ထင်၍ ဖောရခြင်းအကျိုး ။ ။ ကဋတ္တာရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော အဗျာကတ တရား၏ အဗျာကတတရားသို့ စွဲ၍ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ-ဟု ဖောဓုတော်မူပြန်ခြင်းအကျိုး ။ ။ ကဋတ္တာစ ရုပ်-၌ ဟဒယဝတ္ထုကို ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ယူပြီးသော်လည်း ဝတ္ထုကိုစွဲ၍ ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ဖေယျာသုတသေည်ကို ဖောဓုတော်မူရခြင်း ။ ။ ရုပ်အဗျာကတကို စွဲ၍ ရုပ် အဗျာကတ၏ ဖြစ်ပုံကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ ဟောတော်မူပါသည်။

➤ စိတ္တသမ္ပဋ္ဌာနု ဂုဉ် ကဋတ္တာ ဂုဉ်-နှစ်မျိုးကို ဖောဓုတော်မူရခြင်းအကြောင်း ။ ။ စိတ္တသမ္ပဋ္ဌာနုရုပ်၊

ကမုတ္တာရုပ်များသည် ခန္ဓာတို့ကိုသာ စွဲ၍ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ မဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း စွဲ၍ဖြစ်ကုန်၏ဟု ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) ပြတော်မူလိုသောကြောင့်-- မဟာဘူတေ ပင်္စုစ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကမုတ္တာရူပံ-ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ကုသလဓမ္မောမဟာဘူတေပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ-၌ မဟာဘူတေ-အရ။ ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ကြောင့်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ-အရ။ ။ ဘူတရုပ်နှင့် ဥပါဒါရုပ်ကို ယူရပါမည်။

မေး ။ ။ အာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ကျေးဇူး ပြုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ (က) မည်သည့်အချိန်၌ (ခ) မည်သို့ မည်ပုံ ကျေးဇူးပြုသည်ကို သာကေနှင့်တကွ ရှင်းပြပါ။

* ယံယံ ဓမ္မံ အာရဏ္ဏ ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ တေတေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော-ကို ထောက်၍

(က) မိမိကို အာရုံပြုသော ခဏ၌သာ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(ခ) ထိုသို့ ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း အတူတကွ မဖြစ်ကြ၊ သူ့ အာရမ္မဏိကတရားနှင့် သူ့အာရုံတရားတို့ အသီး အသီး ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။

➤ ယံယံ ဓမ္မံ ယေယေ နိမိတောပေါ်၌ အာရုံပြုခြင်းအကြောင်း ။ ။ အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ခဏ၌သာလျှင် ထိုအာရုံ၊ ခြောက်ပါးတို့သည် ခုနစ်ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့အား အာရမ္မဏပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း တကုန်က မဖြစ်ကုန်၊ အသီး အသီး အာရုံခြောက်ပါး တို့သည် သတ္တဝိညာဏဓာတ်အား ဖြစ်ကုန်၏ဟု ပြတော်မူလိုသောကြောင့်-- တည်း။

➤ အာရုံတရားများက အာရမ္မဏိကတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ/ အာရမ္မဏပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံ

တောင်ငွေးကြိုးတန်းတို့သည် အားနည်းသော ယောက်ျားကို ထနိုင်၊ ရပ်တည်နိုင် အောင် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ထို့အတူ အာရုံခြောက်ပါးတို့သည် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို ဖြစ်နိုင်၊ ရပ်တည်နိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုကြပါသည်။

➤ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ခံစား၍ရနိုင်/ မရနိုင် ။ ။ ယံယံ ဓမ္မံ အာရဏ္ဏ ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေတေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော-ကိုထောက်၍ အာရုံအမျိုးမျိုးကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ခံစား၍ မရနိုင်။

➤ အာရမ္မဏမျိုး (၁)ပစ္စည်းရုံ တစ်ပြိုင်နက်ရအောင်သော ပစ္စည်းတရား။ ။ ။ အလေးအမြတ်ပြုတတ် သော လောဘဗျူဟာ၊ မရအာသန္နဇော ၅-ချက်အားတပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရား ဖြစ်ပါသည်။

➤ ကုသလာဓမ္မာ နေဓာယနိယဉာဏသန္တာ-၌ ကုသလာ ဓမ္မာ အရ-- လွန်လေပြီးသော ခုနစ် ရက်မှစ၍ လာလတုံသော ခုနစ်ရက်တိုင်အောင် ကာလ သုံးပါး၌တည်သော အရဟတ္တမဂ်

➤ ဝတ္ထုပုရေဇာတကို ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် စက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၏ အတွင်းမှ ထွက်သကဲ့သို့ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုပုရေဇာတ၌ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သလော၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သလောဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိသောကြောင့် ဝတ္ထုပုရေဇာတကို ဟောတော်မူပါသည်။ ➤ ပထဝီသမာဓာတုစာစား ။ ။ ဝိတ္တုလွန် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ ခု-ဦးတို့၌ ရအပ်သော နိစ္စသီလ - ရဟန်းတို့၏ နိစ္စသီလ ကား-- စတုပါရိသုဒ္ဓိသုဒ္ဓိသီလ၊ ဝတ္တသီလ-တို့ဖြစ်ပါသည်။ * ရှင်တို့၏ နိစ္စသီလကား- ဒသင်္ဂသီလ ဖြစ်ပါသည်။ * ဣတို့၏ နိစ္စသီလကား- ပဉ္စင်္ဂသီလ ဖြစ်ပါသည်။

* ဣဗျာဉ်ရှိသော ဣဒ္ဓိသီလကား- အဋ္ဌင်္ဂပေါသထသီလ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဝိရဇီ အမျိုးအစား ၃-ပါး ။ ။ (၁) တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏အထံ၌ မဆောက်တည်မှု၍ မိမိအလိုလို ပါဏာတိပါတ အစရှိသည်မှ ကြဉ်ရှောင်သော သမ္မတ္တ ဝိရဇီ၊ (၂) တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏ အထံ၌ ဆောက်တည်၍ ကြဉ်ရှောင်သော သမာဒါနဝိရဇီ။ (၃) မဂ်ဖြင့် ကိလေသာကို ဖြတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမုဒ္ဒေဒဝိရဇီ။

➤ ဤစနစ်ရာ၌ ယူရမည့် ဝိရဇီ ။ ။ သမာဒါနဝိရဇီကိုသာ ယူရပါမည်။

➤ ဤစနစ်ရာ၌ မယူရသည့် ဝိရဇီ ။ ။ သမ္မတ္တဝိရဇီ၊ သမုဒ္ဒေဒဝိရဇီတို့ကို လောက၌ သီလဟူ၍ မထင်ရှားသောကြောင့် ဤနေရာ၌ မဟောပါ။

➤ သီလသမာဒိယိတ္တာ-၌ ပေါ်ပေါက်သော ဝိရဇီ ။ ။ သီလ သမာဒိယိတ္တာ-၌ သမာဒိယိတ္တာ-ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် ပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော နိစ္စသီလ-ဟူသော သမာဒါနဝိရဇီသာ တိုက်ရိုက်ပါဝင်ပါသည်။ သမ္မတ္တဝိရဇီ၊ သမုဒ္ဒေဒဝိရဇီတို့သည်ကား အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်သော်လည်း လောက၌ သီလဟူ၍ မထင်ရှားသောကြောင့် တိုက်ရိုက် မပါဝင်ပါ။

➤ အာဂ္ဂမ္မဏပစ္စည်း၏ ပဋိသန္ဓေအား၌ “ဓမ္မပဋိစ္စဝတ္ထု” ဟု ဟောတော် မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရုပ်တရားက အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန် မဖြစ်ခြင်းကြောင့် -- ဟောတော်မမူပါ။

➤ ဈာန် ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-အရ ။ ။ ဈာန်-အရ အာဒိကမ္ပိကကိုယူသော် ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-အရ ဘဝင်ကို ယူရပါမည်။ ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ဈာန်-အရ သမာပဋ္ဌနကိုယူလျှင် ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ-အရ ဘဝင်ကို ယူရမည်။ ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဖြစ်၏။

➤ ပဉ္စာဝါရ အာဂ္ဂမ္မဏပစ္စည်း၌ ဒေါသမူ ဖောဟမူ စိတ်မျှကို ပါဠိတော် နှင့် အရဏကံ၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပြစ်မှားတတ်၊ အမျက်ထွက်တတ်သောသူသည် တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုမျှ အလေး အမြတ် မပြုသောကြောင့် “ဒေါသမူ” ကို မထည့်သွင်းရပါ။

မိုက်မဲတွေဝေစေသောသူသည် တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုမျှ အလေး အမြတ် မပြုသောကြောင့် “ဖောဟမူ” ကို မထည့်သွင်းရပါ။

➤ ဒေါသမူ (အမျက်ထွက်သူ)တို့ အာဂ္ဂမ္မဏပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း /

➤ ဒေါသမူသည် အလေးအမြတ် အာရုံ မပြုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပြစ်မှားတတ်၊ အမျက်ထွက်တတ်သောသူသည် တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုမျှ အလေး အမြတ် မပြုသောကြောင့်-တည်း

➤ ဖောဟမူ (တွေဝေသူ)တို့ အာဂ္ဂမ္မဏပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း /

➤ ဖောဟမူသည် အလေးအမြတ် အာရုံ မပြုခြင်းအကြောင်း ။ ။ မိုက်မဲတွေဝေစေသောသူသည်

တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုမျှ အလေး အမြတ် မပြုသောကြောင့် -- အာရုံ မပြုပါ။

➤ ဟောကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင်စိတ် (၄)ခု၏ အာရုံဇာတိပစ္စယပွန် မြှုပ်နှံခြင်းအကြောင်း။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင် (၄)ခုသည် ဉာဏ်ကင်းသောကြောင့် လောကုတ္တရာကို အလေးအမြတ် အာရုံ မပြုနိုင်သည်ဖြစ်၍ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယပွန် မမြှုပ်ပါ။

➤ ဟောကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင်စိတ်တို့လောကီတရားကို အလေးအမြတ် အာရုံ မပြုနိုင်ခြင်းအကြောင်း။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင်စိတ်တို့သည် အထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် သန္တာန်၌ဖြစ်သောကြောင့် လောကီတရားကို အလေးအမြတ် အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။

➤ ဟောကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင် ၄-ခုတို့၏ အာရုံဇာတိပစ္စယပွန်တွင် ပေါဝင်ခြင်းအကြောင်း။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင် ၄-ခုတို့သည် ဉာဏ်ကင်းသောကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို အာရုံ မပြုနိုင်သည်ဖြစ်၍ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယပွန်တွင် ပေါဝင်ရပါ။

➤ ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်ပါလျှင် အလေးအမြတ် အာရုံမပြုသော သာဓိပတိဇာတိ။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင် ၄-ခု ဖြစ်ပါသည်။

* အကြောင်းကား- မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပလ္လင် ၄-ခုသည် ဉာဏ်ကင်း သောကြောင့် လောကုတ္တရာကို အလေးအမြတ် မပြုပါ။ အထွတ်အမြတ်သို့ရောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သန္တာန်၌ ဖြစ်သောကြောင့် လောကီတရားကို အလေးအမြတ် မပြုပါ။

➤ ဟောဂုဏ်ကုသိုလ်သည် မည်သည့်အာရုံမျှ အလေးအမြတ် မပြုခြင်းအကြောင်း။ ။ မဟာဂုဏ်ကုသိုလ်သည် မိမိသည် မြတ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့် မည်သည့်အာရုံကိုမျှ အလေးအမြတ် မပြုပါ။ (ဥပမာ) အထွတ်အမြတ် မင်းအဖြစ်သို့ရောက်သောသူသည် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကိုမျှ အလေးအမြတ် မပြုသကဲ့သို့တည်း။

➤ အနိပ္ပန္နရုပ် (၁၈)ပါးသည် အာရမ္မဏာဓိပတိ ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း။ ။ အနိပ္ပန္နရုပ် (၁၀) ပါးသည် ပရမတ္ထ အစစ်မဟုတ် ပညတ်သဘောမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့်-- မတပ်ပါ။

➤ နိပ္ပန္နရုပ် (၁၈)ပါးတို့ အာရမ္မဏာဓိပတိ ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း။ ။ နိပ္ပန္နရုပ် (၁၈)ပါးတို့သည် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံမျိုး မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်-- မတပ်ပါ။

➤ အဓိပတိ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူသော ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ စသည် ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း။ ။ ဟိတ်တရားတို့ကား တပြိုင်နက် တခဏတည်း၌ ဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး စသည် ပစ္စည်းတပ်သကဲ့သို့ အဓိပတိတရားတို့ကား မတပ်ကုန်၊ ပြိုင်ဘက်မရှိ၊ အသီးအသီးသာ ပစ္စည်းတပ်ကြသောကြောင့်-- ဟောတော်မူရပါသည်။

➤ ဆန္ဒာဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူသော ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ-ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယပွန်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်လိုသောကြောင့် -- တည်း။

(တစ်နည်း) သာဓိပတိလော မထိုက်သော စိတ်တို့ကို စင်စေလိုသောကြောင့်--တည်း။

➤ ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပုတိ အဓိပတိပစ္စယာ - ဌိ အဗျာကတ နှစ်ခု တို့၏ အထူး ။ ။ ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ-၌ အဗျာကတကား-အစိတ်အပေါင်း မဟာဘူတ ၄-ပါးကို ယူရပါသည်။ အဗျာကတော ဓမ္မော-၌ အဗျာကတကား- သာဓိ ပတိ စိတ္တဇရုပ်ကို ယူရပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။ (သာဓက) ကုသလေ ခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှုပ်။

➤ ကျေပျံ့သည်သမ္ပုဋ္ဌိဋ္ဌိအာ၊ သမ္ပုဋ္ဌိသည်သမ္ပုဋ္ဌိကအာ၊ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြခြင်းအကြောင်း

➤ သန္တရဏသည်ဝုဋ္ဌောအာ၊ ဝုဋ္ဌောသည်စောအာ၊ စောသည်တဒါနအာ၊ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြခြင်းအကြောင်း
ပြအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင် သိလောက်ပြီးဖြစ်၍ ဒေသနာကို အကျဉ်းချုံး ထားသောကြောင့်၎င်း၊ နောက်၌ဖြစ်လတ်သော ပုရိမာ ပုရိမာ-စသောပါဌ်ဖြင့် သင်္ဂြိုဟ် အပ်သောကြောင့်၎င်း သန္တရဏသည် ဝုဋ္ဌောအား ကျေးဇူးပြုပုံ စသည်ကို မပြပါ။

➤ သာမဏေတစ်ပါးသည်စာပြန်နေစဉ် ရဟန္တာဖြစ်သောအခါ ဝိပဿနာဉာဏ်ပေါ်ဘဲ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်/ မရနိုင် ။ ။ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ-တို့ကိုထောက်၍ ဂေါတြဘူကိစ္စ၊ ဝေါဒါနံ ကိစ္စတပ်သော တရားများဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ပါး (ဝါ) ထို၌ ယှဉ်သော ဉာဏ်တရားများသည် ဝိပဿနာဉာဏ် မပါဘဲ နိဗ္ဗာန် မဂ် ဖိုလ်ကို မရနိုင်ပါ။

➤ ကုသလော ကုသလဿ-၌ ပုရိမာ ပုရိမာ-သောပိယံကို ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း-- ဘုံတူ ဘုံပြား ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာတို့ကို တစ်ပေါင်းတည်း ပြုတော်မူလိုသောကြောင့် ဟောတော်မူပါသည်။

➤ အနုလောမဂေါတြဿ အနုလောမဝေါဒါနဿ-ကို ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဘုံတူချင်းပင် ဖြစ်သော်လည်း နာနာရမ္ပဏဖြစ်သောတရားသည် နာနာရမ္ပဏတရားအား ကျေးဇူးပြုရာ သလော၊ မပြုရာသလောဟူသော ယုံမှားသင်္ကာကို နှစ်စေခြင်းငှာ (ဝါ) နှစ်စေလိုသော ကြောင့် ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ဂေါတြဘူဗျဿ ဝေါဒါနံ ဗျဿ-ကို ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။ နာနာဘုမ္မိကတရား အချင်းချင်း အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာသလော၊ မပြုရာသလောဟူသော ယုံမှားသင်္ကာကို နှစ် စေလိုသောကြောင့်-- ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ရာဇာဘုမ္မိကအာဖြင့် ဟောတော်မူသော "ဂေါတြဘူ-မှ ဝေါဒါနံ-အရ ။ ။ ဂေါတြဘူ-အရ နိဗ္ဗာန် လျှင် အာရုံရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေး၊ တတိယဒွေးကို ယူရပါမည်။ * ဝေါဒါနံ-အရ - နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဝေါဒါနံကိစ္စတပ်သော မဟာ ကုသိုလ် ပဌမဒွေး တတိယဒွေး-တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ-၌ ကိရိယံ-အရ - ကြိယာ အဋ္ဌာရသ အဆုံးလော ဒုတိယဝုဋ္ဌော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းတို့ကို ယူရပါမည်။ * ဝုဋ္ဌာနဿ-အရ - သန္တရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက ၈-ခု၊ မဟာပုတိဝိပါက ၉-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀) တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ ယေဘုယျသော နိဗ္ဗာန်သောသနာတရားတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသောကြောင့်။ ။ ခပ်သိမ်းသော အနန္တရပစ္စည်းတို့၏ သင်္ခေပလက္ခဏာကို ပြလိုသောကြောင့်-- ထပ်၍ ဟောရပါသည်။

မေး ။ အနန္တရပစ္စည်းနှင့် သမနန္တရပစ္စည်းတို့သည် တူသလော? ထူးခြားသလော?

* အနန္တရပစ္စည်းနှင့် သမနန္တရပစ္စည်းတို့ကား ဥပစယနှင့် သန္တတိကဲ့သို့၎င်း၊ အဓိဝစနုဒ္ဓကဲ့သို့၎င်း နိရုတ္တိဒ္ဓကဲ့သို့၎င်း စသည်တို့ကဲ့သို့၎င်း အနက်အားဖြင့် အထူးအပြား မရှိပါ။ သဒ္ဓါမျှသာ ထူးပါသည်။

➤ ပဋိသန္ဓေသဟဇာတရုပ်ကား။ ။ ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ရုပ် (၄)မျိုး အဓိပ္ပါယ် ။ စိတ္တဇရုပ်ဟူသည် ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက ၄-ခု၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တဿယ်၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက၊ ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်။ ပဝတ္တိအခါ၌ဖြစ်သော သဟဇာတရုပ်ကို “စိတ္တဇရုပ်”ဟု ခေါ်ပါသည်။

➤ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဟူသည် - ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ (၁၅)ခုနှင့် ယထာရဟ အတူဥပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်။ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်သော သဟဇာတရုပ်ကို “ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်”ဟု ခေါ်ပါသည်။

➤ ဗာဟိရရုပ်ဟူသည် ။ ။ တောတောင်မိုးမြေ အစရှိသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဖြစ်သော ဥတုဇရုပ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

➤ အာဟာရဇရုပ်ဟူသည် ။ ။ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာကြောင့်ဖြစ်သော အာဟာရဇအဋ္ဌကကလာပ် အစရှိသည် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဥတုဇရုပ်ဟူသည် ။ ။ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကတေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ အဋ္ဌကကလာပ် အစရှိသည် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် ။ ။ ပဝတ္တိအခါ စိတ်နှင့်ကင်း၍သော်လည်း နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကို “ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်”ဟု ခေါ်သည်။

➤ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကား၊ ဝိဘင်းသိခြင်း၊ မှီခြင်းအကြောင်း ။ ။ အသည်သတ်ကမ္မဇရုပ်နှင့် အလားတူသောကြောင့် အသည်သတ္တာနံ-စသော ဝိဘင်း၌ သွင်းထားပါသည်။

➤ သတဇာတပစ္စည်း၌ စိတ္တဇကောသီက နှာ-ဟူသောပါဌ်ကို ။ ။ ပဝတ္တိအခါ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

➤ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ-ဟူသောပါဌ်ကို ။ ။ (အဋ္ဌကထာ-အလို) စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။ (အာစရိယဝါဒ-အလို) စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် နှစ်မျိုးလုံးကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

➤ အညမညပစ္စည်း ဟု+ဗျ-၌ “ယထာဂုဏ်တရားစသော ဟူဝိသေသဂုဏ်တရားအကြောင်း ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ ဤသုံးပစ္စည်း အကုန်မရ အစိတ်မျှ ဝင်သောကြောင့်

“ယထာရဟတင်ကောင်းသော”ဟု ဝိသေသန ကူမ ရပါသည်။

➤ ဥပနိဿယ (၂၃)ပါး စရတွက်ပုံ ။ ။ ကုသလော ကုသလဿ-၌ (အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ-အားဖြင့်) ၃-ပါး၊ ကုသလော အကုသလဿ-၌ (အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယအားဖြင့်) ၂-ပါး၊ ကုသလော အဗျာကတဿ-၌ ၃-ပါး၊ အကုသလော အကုသလဿ-၌ ၃-ပါး၊ အကုသလော ကုသလဿ-၌ (ပကတူပနိဿယ-အားဖြင့်) ၁-ပါး၊ အကုသလော အဗျာကတဿ-၌ (အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ-အားဖြင့်) ၂-ပါး၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ-၌ ၃-ပါး၊ အဗျာကတော ကုသလဿ-၌ ၃-ပါး၊ အဗျာကတော အကုသလဿ-၌ ၃-ပါး၊ ပေါင်း (၂၃)ပါး။

➤ ပဉ္စာဝါရ ပကတူပနိဿယစဉ်း ဟိဒ္ဓိတံ “ဏာယိကံ သုခံ ဏာယိကဿ ဒုက္ခဿ” ၌ အကြောင်းအရာဖြစ်ပေါ် (ဏာယိကသုခကြောင့် ဏာယိကဒုက္ခဖြစ်) ။ ။ အေးသောအခါ စသည်တို့၌ မီးလုံခြင်းစသည်တို့ကို အလွန်အကဲ မှီဝဲသောသူအား ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော သုခသည် နောက်အဖို့၌ဖြစ်သော ဒုက္ခအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ (ကောက်-၄၂၄)

➤ ဏာယိကံ သုခံ ဏာယိကဿ ဒုက္ခဿ-၌ သုခသည် ဒုက္ခအား ကျေးဇူးပြု ။ ။ ချမ်း၍ အတိုင်းအရှည် မရှိ မီးလုံသောသူတို့အား ရှေးဦးစွာဖြစ်သော သုခသည် နောက်ဖြစ်သော ဒုက္ခ စသည်တို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

➤ ပဋ္ဌဿ ရှာသယ ပရိကမ္ပံ-၌ ဖျဿနံသာ ပရိကံ ။ ။ ပရိကမ္ပ-အရ ပထမချာန်ကို ရစိမ့်သောငှာ ပထဝီ ပထဝီ အစရှိသည်ဖြင့် စီးမြန်းသော ရှေးအဘို့၌ဖြစ်သော ပရိကံ လောကီစွတ်သော ကာမကုသိုလ်ကို ယူသင့်ပါသည်။ ➤ ဖျဿနံသာ ပရိကံ • ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံဂေါတြဘူ-တွင် ပါဝင်သော ပရိကံကို မယူရပါ။

➤ ဧကသန္တိပါဌ်၏ နိဝဇ္ဇတဗ္ဗ ။ ။ အနန္တရူပနိဿယ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ကျေးဇူးပြုရာ၌ “ဧကသန္တိ” ပါဌ် ထည့်ရခြင်းအကြောင်း ။ ။ အနန္တရူပနိဿယကို စင်စေလိုသောကြောင့် “ဧကသန္တိ” ပါဌ် ထည့်ရပါသည်။

➤ ပကတူပနိဿယစဉ်း၌ “ဧကသန္တိ” ပါဌ် ထည့်၍ ဆိုသော အရာငှာ ။ ။ အနန္တရူပနိဿယကို စင်စေလိုသောကြောင့် ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား၎င်း၊ အကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်အား၎င်း ကျေးဇူးပြုရာ၌ “ဧကသန္တိ” ဟူသောပါဌ်ကို ထည့်၍ ဆိုသင့်ပါသည်။

➤ “ဧကသန္တိ” ပါဌ် ထည့်၍ မဆိုသော အရာငှာ ။ ။ အနန္တရူပနိဿယကို ရသောကြောင့် ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်အား၎င်း၊ အဗျာကတအား၎င်း၊ အကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား၎င်း၊ အဗျာကတအား၎င်း၊ အဗျာကတသည် အဗျာကတအား၎င်း၊ ကုသိုလ်အား၎င်း၊ အကုသိုလ်အား၎င်း ကျေးဇူးပြုရာ၌ “ဧကသန္တိ” ဟူသောပါဌ်ကို ထည့်၍ မဆိုသင့်ပါ။

➤ ဝရမတ်+ပညတ် အစွဲ ။ ။ ဥတု၊ ဘောဇန၊ သေနာသန-တို့ကား ဝရမတ်၊ ပုဂ္ဂလ-ကား ပညတ် ဖြစ်ပါသည်။

* ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်၌ ခန္ဓာထိုက်သော ပရမတ်တရားတို့ကိုသာ ဟောသောကြောင့် “ဥတု၊ ဘောဓန၊ သေနာသန”-တို့ကား ပရမတ် ဖြစ်ပါသည်။ * ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်၌ ပညတ်တရားကို မဟောကြောင့် “ပုဂ္ဂလ” ကား ပညတ် ဖြစ်ပါသည်။

➢ ဗုဒ္ဓဇောပိသေရာသနန္တိ-၌ ပိသန္တိဖြင့် ဖြစ်သော အနိစ္စိယံ။ ။ သက်န်း၊ တော၊ တောင်၊ ချုံ-စသော ပကတူပနိဿယ တပ်ကောင်းသမျှကို ပေါင်း၍ ယူပါသည်။

➢ ဗုဒ္ဓဇောပိသေရာသနန္တိ-၌ ပိ-သန္တိအနက်။ ။ သက်န်း၊ တော၊ တောင်၊ ချုံ-စသော ပကတူပနိဿယ တပ်ကောင်းသမျှကို ပေါင်း၍ ယူခြင်းအနက် ရှိပါသည်။

➢ ဗုဒ္ဓဇောသနန္တိ-၌ ပိသန္တိအနက်။ ။ ပုဂ္ဂလ သေနာသန နှစ်ပါးသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း၌ အားကြီးသော အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်-တည်း။

➢ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်ရန် အားကောင်းသော အရာများ - ပုဂ္ဂလ၊ သေနာသန ဖြစ်ပါသည်။

(သာကေ) ပုဂ္ဂလောပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေနာသနန္တိ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

➢ ပကတူပနိဿယ (ကု+ကု၊ ဗျာ+ကု)၌ ကတ္တာ၊ ပုသ်အရ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်တို့ မကောက်ယူနိုင်ကြောင်း။ ။ သေက္ခပုထုလုံပုဂ္ဂိုလ်၌ ကုသိုလ်သည် အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်တို့ အာရုံ မပြုနိုင်သောကြောင့် -- အရဟတ္တမဂ်၊ ဖိုလ်ကို မကောက်ယူနိုင်ပါ။

➢ ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယဖြင့် မကွဲနုပြုရာ၌ ယူရမည့်ကုသိုလ်။ ။ သန္တ ပဏိတ ဥတ္တမ-ဖြစ်သော လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကား အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ လ-သည် အမှိုက်တိုက်အား အထောက်အပံ့ မဖြစ်သကဲ့သို့ ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား အထောက်အပံ့ မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် လောကုတ္တရာကို မယူရပါ။ လောကီကုသိုလ်ကိုသာ ယူရပါသည်။

➢ ဇောကုတ္တရာ ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ဥပနိဿယပစ္စည်း မဟုတ်ခြင်း အကြောင်း။ ။ သန္တ ပဏိတ ဥတ္တမ-ဖြစ်သော လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကား အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ လ-သည် အမှိုက်တိုက်အား အထောက်အပံ့ မဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့ အကုသိုလ်အား အထောက်အပံ့ မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်-- ဥပနိဿယပစ္စည်း မဟုတ်ပါ။

➢ ရုပ်ဏာများ၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မပါဝင်ကြောင်း အကြောင်း။ ။ ရုပ်တရားများသည် အစေတနာ၊ အဗျာပါရ သဘောမျှသာဖြစ်၍ ပကတသဘောမျိုး မရှိသောကြောင့်-တည်း။

➢ နိဗ္ဗာန်သည် ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မပါဝင်ကြောင်း အကြောင်း။ ။ နိဗ္ဗာန်သည် နိဗ္ဗာဒိက၊ ဥပသေဝန အကြောင်းနှစ်ပါး မရှိသောကြောင့်-- မပါဝင်ရပါ။

➢ ပစ္စယုပ္ပန်သွင်သာ ဇောကုတ္တရာ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မပါဝင်ကြောင်း အကြောင်း။ ။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

➢ ပဋိစ္စတိရ-၌ ဇောကုတ္တရာ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တွင် မပါဝင်ကြောင်း အကြောင်း။ ။ ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတပစ္စယာ-ကိုထောက်၍ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ဖြစ်ပါသည်။

F-14

➤ ဆဝါရ အပုလုံ၍ ဟောတော်မူသော ပစ္စည်းများ။ ။ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းနှင့် ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်းတို့ကို မဟောပါ။ (အကြောင်းပြ ၁+၂)

၁/ ➤ ပဋိစ္စပါရမီ အာရမ္မဏပုရေဇာတကို မဟောရခြင်းအကြောင်း။ ။ ပစ္စဝိညာဏဓာတ်တို့အား ပစ္ဆာရုံတို့သည် ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြစ်ကုန်၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့အား အတိတ်၊ အနာဂတ် အာရုံတို့သည်လည်း အာရုံဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ်အား ပုရေဇာတ ဧကန် မဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏပုရေဇာတကို မဟောပါ။

၂/ ➤ ဆဝါရ/ ပဋိစ္စပါရမီ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို မဟောရခြင်းအကြောင်း။ ။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် မိမိပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော စတုဇကောယအား ဥပတ္တမ္ဘကသာ၊ ဇနက မဖြစ်သောကြောင့် ပဋိစ္စဝါရ၍ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို ဟောတော်မမူပါ။ (တစ်နည်း) ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ရုပ်၏ ဥပါဒိဆဲကာလ၌ ကျေးဇူးမပြု၊ ဌိသို့ရောက်မှ ကျေးဇူးပြုသည်ဖြစ်၍ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဟု ဟောတော်မူသော ကြိယာနှင့် မထိုက်တန်သောကြောင့် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို မဟောပါ။

➤ ပုရေဇာတ-အရ - ပစ္စည်းတရားဖြစ်သည်မှ ရှေ့ဇကကို “ပုရေဇာတ” ဟု ဆိုပါသည်။

➤ အာရမ္မဏပုရေဇာတ-၌ ထိုက်စိုက်မဟောသော ရုပ်။ ။ ရုန့်ရင်းသော ဩဠာရိကရုပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိလွယ်စေလိုသောကြောင့် စက္ခု-စသော ဩဠာရိကရုပ်တို့ကိုသာ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူပါသည်။

➤ အာရမ္မဏပုရေဇာတ-၌ ထိုက်စိုက် မဟောသော ရုပ်။ ။ သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်၍ မသိလွယ်သောကြောင့် အာပေါ-စသော သုခုမရုပ်တို့ကို တိုက်ရိုက် မဟောပါ။

➤ “စက္ခု အနိစ္စတော” အစရှိသည်တို့ကို ဟောတော်မူရကျိုး။ ။ အာပေါ-စသည်တို့ကား နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သုခုမရုပ်ဖြစ်၍ မသိလွယ်၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စက္ခု-စသော ဩဠာရိကရုပ်တို့ဖြင့်သာ သိလွယ်သောကြောင့် “စက္ခု အနိစ္စတော” ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

➤ အာပေါ-စသော သုခုမရုပ်များသည် ပုရေဇာတပစ္စည်းတပ်ပါက ပဋိစ္စပါရမီတော်၌ ဖြတ်စွာ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အကြောင်း။ ။ အာပေါ-စသော သုခုမရုပ်များသည် ပုရေဇာတပစ္စည်းတပ်သော်လည်း ရုန့်ရင်းသော ဩဠာရိကရုပ်၏အစွမ်းဖြင့် သိလွယ်စေလိုသောကြောင့် စက္ခု-စသော ဩဠာရိကရုပ်တို့ကိုသာ ဟောသည်။ အာပေါ-စသော သုခုမရုပ်တို့ကို ဟောတော်မမူပါ။

➤ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ- မနောဒွါရ၍ အာရမ္မဏပုရေဇာတ-ကို မဟောရခြင်းအကြောင်း / ရသင့်လျှင် မဟောသော အာရမ္မဏပုရေဇာတ ။ ။ မနောဒွါရ၍လည်း အာရမ္မဏပုရေဇာတကို ရသင့်၏။ သို့သော် ဤပစ္စယနိဒ္ဒေသ-သည် အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွ သာဝသေသအားဖြင့် ဟောထားသော ဒေသနာတော်ဖြစ်သောကြောင့် [သာဝသေသ-၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောထားသော ဒေသနာတော် ဖြစ်သောကြောင့်] ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အာရမ္မဏပုရေဇာတကိုသာ ပြ၍ မနောဒွါရ၍ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတကို မပြပါ။

➤ သာသေသအားဖြင့် ဟောတော်မူရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသသည် မကျဉ်းမကျယ်

သော ဒေသနာတော်ဖြစ်သောကြောင့်- သာဝသေသအားဖြင့် ဟောတော်မူရပါသည်။

➤ ပဋိစ္စပါရ်ဉ် ဝတ္ထု ပုရောဓာတပစ္စယာ-ဟု ဝတ္ထုပုရောဓာတကို ဟော၍ အာရမ္မဏ ပုရောဓာတကို မဟောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဉ္စာရုံတို့သည် ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်အား ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၍ အာရမ္မဏပုရောဓာတ-ပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ မနောဝိညာဏ်တို့ကား မနောဝိညာဏဓာတ်အား အတိတ်အနာဂတ်လည်းဖြစ်၍ အမြဲပုရောဓာတပစ္စည်း မဖြစ်ကုန်၊ ထိုသို့ ပုရောဓာတပစ္စည်း အဖြစ် ှသောကြောင့် “အာရမ္မဏပုရောဓာတ”ကို မဟောပါ။

➤ ပဋိစ္စပါရ်ဉ် “ဝတ္ထု ပုရောဓာတပစ္စယာ”ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ အာရမ္မဏပုရောဓာတကို မဟော၊ ဝတ္ထုပုရောဓာတကိုသာ ဟောသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ဝတ္ထု ပုရောဓာတပစ္စယာ”ဟု ဟောရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

➤ ပစ္စာဓာတပစ္စည်း၏ ဧကမ္မဉ္စရိယာဇော ။ ။ ပစ္စာဓာတပစ္စည်းသည် ဥပါဒ်ခဏ၊ ဘင်ခဏ၌ ကျေးဇူး မပြု၊ ဌိခဏ၌သာ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

➤ ဝစ္ဆာဓာတဝစ္စည်းသည် - ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး မပြုပါ။

➤ ဇောဇောယ-အရ - ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်းသည် ကံတည်းဟူသော အကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဇောဇောယ မည်၏။

➤ ဒွိဇောဇောယ-အရ - ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏ၌ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်း ကံ၊ ဥတု-ဟူသော အကြောင်းနှစ်မျိုးလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသောကြောင့် ဒွိဇောဇောယ မည်၏။

➤ တိဇောဇောယ-အရ - ပဋိသန္ဓေနှောင်း ပထမဘဝ၏ ဥပါဒ်မှစ၍ အာဟာရရရုံ မဖြစ်မီ အတွင်း၌ ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်းသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု သုံးပါးလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသောကြောင့် “တိဇောဇောယ” မည်၏။

➤ တိဇောဇောယ - ရူပါဝစရကို ရည်၍ “တိဇောဇောယ”ဟု ဆိုပါသည်။

➤ စတုဇောဇောယ - ကာမာဝစရကို ရည်၍ “စတုဇောဇောယ”ဟု ဆိုပါသည်။

➤ စတုဇောဇောယ-အရ - အာဟာရရရုံ ဖြစ်ချိန်မှစ၍ ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်းသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းလေးမျိုးကြောင့် ဖြစ်သောကြောင့် စတုဇောဇောယ မည်၏။

➤ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်သည် ဝိပဿနာ၊ အာသေဝနပစ္စည်း ဖြစ်ကြောင်းအကြောင်း ။ ။ ပြားသောဇာတ်ရှိသော ဝိပါက် ကြိယာတို့မှာ အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သော အာသေဝနဂုဏ်ကင်းသဖြင့် ကုသိုလ်သဘောကို ယူစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်ပါ။

➤ ဝိပါက်သည် ဝိပါက်အား၊ အာသေဝနပစ္စည်း ဖြစ်ကြောင်းအကြောင်း ။ ။ ဝိပါက်ကား ကံ၏ အကျိုးမျှသာဖြစ်၍ အားနည်းသဖြင့် အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲအပ် ထုံအပ်သောသဘော မရှိ၊ တစ်ပါးသော ဝိပါက်ကိုလည်း မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်-- အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်ပါ။

➤ အဝ၊ စုဒ္ဓိ၊ နာဓိခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ်လာရန် ဧကမ္မဉ္စရိယာဇော ပစ္စည်း ။ ။ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်းဖြင့်

ကျေးဇူးပြုပါသည်။ [သာကေ] ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကုသတ္တာစ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

➢ အကြောင်းကံ အမျိုးအစား [နာနာက္ခယိကကံ] အကြောင်းကံဖြစ်ခိုက် အကျိုးမပေးဘဲ အကြောင်းကံဖြုတ်ပြီးနောက်မှ အကျိုးပေးသော အကြောင်းကံသည် နာနာက္ခယိကကံ မည်၏။ [ဃပဇာတကံ] အကြောင်းကံနှင့် အတူတကွဖြစ်သော တရားတို့ကို အကျိုးပေးသော ကံသည် “သဟဇာတကံ” မည်၏။

➢ နာနာက္ခယိကကမ္မ-၏အကျိုးပေးရာကာလ ။ ။ နာနာက္ခယိကကမ္မ-သည် ဖြစ်ဆဲခဏ၌ အကျိုးမပေးနိုင်၊ ချုပ်ပြီးသော နောက်ကာလ၌သာ အကျိုးပေးပါသည်။

➢ မိမိဖြစ်ဆဲကလွန်အကျိုးပေးမှု ချုပ်ပြီးသည့်နောက်သာ အကျိုးပေးသော ပစ္စည်း - နာနာက္ခယိကကမ္မ (ကမ္မ) ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

➢ ကုသိုလ်ကံသည် မိမိဖြစ်ဆဲကလွန်အကျိုးပေးနိုင်/ပေးနိုင် ။ ။ ကုသိုလ်ကံသည် မိမိဖြစ်ဆဲခဏ၌ အကျိုး မပေးပါ။ အကယ်၍ အကျိုးပေးခဲ့သော် လူတစ်ဦးသည် နတ်ပြည်သို့လားစေတတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်ကံကို ပြုလုပ်၏။ ထိုကုသိုလ်ကံ၏ အာနုဘော်ကြောင့် ထိုကုသိုလ်ကံ ပြုသော(ပြုဆဲ) ခဏ၌ပင် နတ်သား နတ်သမီးဖြစ်ခဲ့လေရာ၏။ ဖြစ်ကားမဖြစ်ခဲ့၊ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ဆဲခဏ၌ အကျိုးမပေးပါ။ ➢ နာနာခဏ-အရ ။ ။ မိမိဖြစ်ဆဲမှ အခြားသော မိမိချုပ်ပြီးနောက် ကာလများစွာကို ယူရပါမည်။

➢ ကုသိုလ်စေတနာက ပီတိကံအား၊ ဖျော့ညိုဖြူရှည် ယူရဇဉ်းစေတနာ - ဗလဝစေတနာ ဖြစ်ပါသည်။ မယူရဇဉ်း စေတနာ - ဒုဗ္ဗလစေတနာ ဖြစ်ပါသည်။

➢ စေတနာ ဝတ္ထုဿ-ဟု အထူးဟောပြန်ရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထုသည် နာမ်တရားတို့အား သဟဇာတ-စသော ပစ္စည်းတပ်၏။ ထိုသို့ပင်တပ်သော်လည်း စေတနာသည်လည်း ဟဒယဝတ္ထုအား ပစ္စည်းတပ်သောအဖြစ်ကို သိစေခြင်းငှာ (ဝါ) သိစေလိုသောကြောင့်-- စေတနာ ဝတ္ထုဿ-ဟု အထူးဟောပြန်ရပါသည်။

➢ စိတ္တဇရုပ်နှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့သည် အကျိုးတရားဖြစ်ပေါ်လျက်ပီတိက-ပစ္စည်းအာရုံအကြောင်း မကျဉ်းမကျယ် ပြတော်မူသောအရာဖြစ်၍ သာဝသေသ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေသနာကို ပြုတော်မူလိုသောကြောင့် စိတ္တဇရုပ်နှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဝိပါကပစ္စည်းအရ အာရုံရ၏။

➢ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-၌ စိတ္တဇရုပ်ကမ္မဇရုပ်အား၊ ဝိပါကပစ္စည်းတပ်ဟန်ကိုပြတော် မူခြင်းအကြောင်း သာဝသေသ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေသနာကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်--တည်း။

➢ ဆဝါရဉ် အာဟာရဇရုပ်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ တိရစ္ဆာန်သည် ဇနကသတ္တိ မရှိသောကြောင့် ဆဝါရဉ် အာဟာရဇရုပ်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ယူရပါသည်။

➢ ကမ္မဋ္ဌာနကရ အာဟာရ-အရဟုမည်ကြ၏။ ။ စတုသမုဒ္ဓာနိကဩဇာကို ယူရပါမည်။

➢ ဩဇာ-အရ ။ ။ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော ဥကုဇဩဇာကို မယူရ၊ စတုသမုဒ္ဓာနိကဩဇာကို

ယူရပါမည်။

မေး ။ ။ ရုပ်အာဟာရ၌ ကဗဠိကာရ အာဟာရက ကြွင်းရုပ်များအား အဘယ်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ > ကဗဠိကာရ အာဟာရ (ဩဇာ)က ကျေးဇူးဖြင့်

မေး ။ ။ ဩဇာသည် အဘယ်ရုပ်အား အဘယ်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို စုံလင်စွာ ရှင်းပြပါ။ > ဩဇာ-၏ ကျေးဇူးဖြင့်

* ဗတိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဥတုဩဇာသည် အာဟာရရရုပ်အား ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကြွင်းသော တိဇရုပ်အား ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ တိဇဩဇာသည် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(တစ်နည်း) ကလာပ်တူစတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကလာပ်ပြား စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

> အာဟာရ-ဟူသ မဟာသိက္ခာကဏ္ဍ အာဟာရ-ဟူသော စုရုပ်အကြောင်း အာဟာရသည် အလုပ်အလေ့ကိုပြုလုပ်၍ မျှော်စင်သော အာဟာရကိစ္စကို ပြုလုပ်နိုင်၏။ အပွဲတည်သည်ရှိသော် အာဟာရကိစ္စကို မပြုလုပ်နိုင်သောကြောင့်--တည်း။

> ဣန္ဒြိယလျှောက်ဖွယ်ကမ္မဋ္ဌာန်း စာရင်းဖတ်သော ဣန္ဒြိယများ။ ။ ။ ကုတ္တိန္ဒေ၊ ပုရိသိန္ဒေတို့ဖြစ်သည်။

> ဘာဓရုပ်နစ်ပါး၏ ကုန္တိယပစ္စည်း တပ်/မတပ်

> ဣန္ဒြိယ၊ ပုရိသိန္ဒေတို့လျှောက်ဖွယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းဖော်ပြခြင်းအကြောင်း။ ။ ။ ကုတ္တိန္ဒေ၊ ပုရိသိန္ဒေတို့သည် ကလလအခါ စသည်တို့၌ ရှိကုန်သော်လည်း ကုတ္တိလိင်္ဂ၊ ပုရိသလိင်္ဂ စသည်တို့မရှိသောကြောင့် ကုန္တိယပစ္စည်း မတပ်ပါ။

> ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒေက မိမိကလာပ်တူကမ္မဋ္ဌာန်းအား ကျေးဇူးပြုသော သတ္တိ / ဇီဝိတိန္ဒေ၏ ပါလနသတ္တိကြာရိုး၌ရှိသော ရေသည် ကြာကိုစောင့်သကဲ့သို့ ဇီဝိတိန္ဒေသည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို စောင့်ခြင်း၊ အစိုးရခြင်း ပါလနသတ္တိ ရှိပါသည်။

မေး ။ ။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒေသည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့အား အဘယ်ပုံ အဘယ်နည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ ဖြေဆိုပါ။

* ကြာရိုး၌ရှိသော ရေသည် ကြာကိုစောင့်သကဲ့သို့ ဇီဝိတိန္ဒေသည် မိမိနှင့်ကလာပ်တူ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို စောင့်ခြင်း၊ အစိုးရခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

> သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့သည် နွေးပူဝိညာဉ်တစ်ဆယ်၌ ရှာရပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း

> နွေးပူဝိညာဉ်တစ်ဆယ်တို့၌ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ကား အာရုံသို့ကပ်၍ ရှုခြင်း သဘောမရှိအာရုံ၌ ကျကာမတ္တသဘောသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဈာနပစ္စည်း မတပ်နိုင်ပါ။

> ကြွင်းသော အပိတိဇိတ်တို့၌လည်း ရှာရပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း။ ။ ။ နွေးပူဝိညာဉ်တစ်ဆယ်တို့၌ ဈာန်အင်္ဂါထုတ်ခြင်း အစဉ်ပြတ်ပြီးသောကြောင့်-- ဈာနပစ္စည်း မတပ်ပါ။

➤ အဟိတ်စိတ်၌ မဂ္ဂင်တို့သည် မဂ္ဂပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း ။ ။ အဟိတ်စိတ်၌ မဂ္ဂင်တို့ကား နောက်လိုက် ဟိတ်ကင်းရကား အားနည်းသောကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်း မတပ်ပါ။

➤ ဝုဠာမိတ်၌ ဟူသော ဝိတက်၊ ဝိပိယ၊ ဝေဇ္ဇာတောသိက်တို့မဂ္ဂပစ္စည်း ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း မဂ်သည် ဟိတ်လျှင်နောက်လိုက်ရှိသောကြောင့်-- မဂ္ဂပစ္စည်း မတပ်ပါ။

➤ ဂူပါရုံ-သေည်တို့ကို ဖိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း၌ မဟောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဂူပါရုံ စသည်တို့ကား အာရမ္မဏိက နာမ်တရားတို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ကေန် ဖြစ်ကုန်၏။ သမ္ပယုတ်လေလော-ဟု ယုံမှား ဘွယ် မရှိသောကြောင့်-- မဟောပါ။

➤ ဧကူဝတ္ထု စသည်တို့ ပစ္စည်းတပ်၍မဟောတော်မူပြီး ဂူပါရုံသေည်တို့ ပစ္စည်းတပ်၍မဟောတော် မူရခြင်းအကြောင်း နာမ်တရားတို့သည် စက္ခု-စသော ဝတ္ထုကို မှီသည်ဖြစ်၍ ၎င်းဝတ္ထုအတွင်းမှ ထွက်လာ ကုန်သကဲ့သို့ဖြစ်ရကား ဝိပ္ပယုတ်လော သမ္ပယုတ်လောဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ထို ယုံမှားဖွယ်ကို ပယ်ဖျောက်လျက် သမ္ပယုတ်မဟုတ် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြလိုသော ကြောင့် -- ဟောတော်မမူပါ။

➤ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ မဟောသောကု။ ။ ။ စက္ခုဝတ္ထု စသည်တို့နှင့် နာမ်တရားတို့ ကို ဟောပါသည်။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ-ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ မဟောသောကု။ ။ ။ ဂူပါရုံ-စသော တရားများ ဖြစ်သည်။

➤ ဧကူဝတ္ထု စသည်တို့၌ နာမ်ကုတို့ကို မဟောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ နာမ်တရားတို့ကား စက္ခု-စသော ဝတ္ထုတို့ကို မှီရကား ၎င်းဝတ္ထုအတွင်းမှ ထွက်လာကုန်သကဲ့သို့ဖြစ်ကုန်၍ ဝိပ္ပယုတ်လော သမ္ပယုတ်လောဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုယုံမှားဘွယ်ကို ပယ်လျက် သမ္ပယုတ် မဟုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြလို၍ ဟောပါသည်။

➤ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်ကို မဟောတော်မူရခြင်းအကြောင်း ။ ။ နာမ်တရားတို့သည် စက္ခု စသော မှီရာဝတ္ထုကို မှီသည်ဖြစ်၍ ၎င်းဝတ္ထုအတွင်းမှ ထွက်လာကုန်သကဲ့သို့ဖြစ်ရကား ဝိပ္ပယုတ်လော၊ သမ္ပယုတ်လော-ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုယုံမှားဖွယ်ကို ပယ်ဖျောက် လျက် သမ္ပယုတ်မဟုတ် ဝိပ္ပယုတ်သာဖြစ်ကြောင်း ပြလိုသောကြောင့် “ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ်” ကို ဟောတော်မူရပါသည်။

➤ ပဋိစ္စေါပါ၊ ဖိပ္ပယုတ္တ၊ အနုဇာတ၊ ဝိဘင်္ဂါဝါ-၌ မဟောတော်မူအပ်သော ဖိပ္ပယုတ္တများ။ ။ ။ သဟဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ (ဗျာ+ဗျာ) ၌ ဧန္တ ဝတ္ထု၊ ဖိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ-ဝယ် ဝတ္ထု-အရ ။ ။ ပဝတ္တိအခါ ဆဝတ္ထုကို ယူရ ပါမည်။ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို ယူရပါမည်။

➤ ဗ္ဗောဇာတတ္ထိ-အသော သုံးပါးကို မဟောရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သာဝသေသ ဒေသနာဖြစ်သော ကြောင့် ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ-စသော သုံးပါးကို မဟောရပါ။

➤ ပစ္စည်းတွန်းအထူး ။ ။ အနုလုံပု ဝစ္စနိယာနုလောမကို စ၍ တွန်းသည်။ ပစ္စနိက်

အဓိပ္ပါယ်ကဏ္ဍ

မှာ အနုလောမပစ္စနိက်ကို စ၍တွန်းသည်။ အနုလောမပစ္စနိက်မှာ ပစ္စနိက်ကို စ၍ တွန်းသည်။ ပစ္စနိယာနုလောမမှာ အနုလုံကို စ၍တွန်းသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➤ သဟဇာတဝါရီဟောတော်မူပြန်ရခြင်းအကြောင်း ။ ။ အချင်းချင်းအနက်ကို မှတ်လိုသောကြောင့်၎င်း၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဒေသနာနုလောမ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း သဟဇာတဝါရီကို ဟောတော်မူပြန်ရပါသည်။

➤ နိဿယဝါရီဟောတော်မူရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဒေသနာဝိလာသဖြစ်သောကြောင့် နိဿယဝါရီကို ဟောတော်မူပြန်ရပါသည်။

➤ ဆဝါရနှင့် ပဉ္စာဝါရ အထူး ။ ။ ဆဝါရ၌ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပဌာနအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။ ပဉ္စာဝါရ၌ ပစ္စည်းကို ပဌာနအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ဆဝါရကတ္တားနှင့် ပဉ္စာဝါရကတ္တားတို့၏ ထူးခြားမှု ။ ။ ဆဝါရ ကတ္တားကား ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ပါသည်။ ပဉ္စာဝါရ ကတ္တားကား- ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

➤ သဟဇာတဝါရ ပစ္စနိက်၌ မဟောသော ပစ္စည်း ။ ။ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပဓာနပြု၍ ဟောသောဝါရများ ။ ။ ပဋိစ္စဝါရ၊ သဟဇာတဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယဝါရ၊ သံသဌဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ သဟဇာတ ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်သောကာလ ။ ။ သဟဇာတ ဟဒယဝတ္ထုသည် ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် အတူတကွဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်ကာလ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ပုရေဇာတ ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်သောကာလ ။ ။ ပုရေဇာတ ဟဒယဝတ္ထုသည် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏ ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သောကြောင့် အတိတ်ကာလ ဖြစ်ပါသည်။

➤ အတ္တိ ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်သောကာလ ။ ။ အတ္တိ ဟဒယဝတ္ထုသည် သဟဇာတတ္ထိကို ရည်ရွယ်လျှင် ပစ္စယုပ္ပန်၊ ပုရေဇာတတ္ထိကို ရည်ရွယ်လျှင် အတိတ်၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိလည်း နောက်ဖြစ်သော နာမ်က ရှေးဖြစ်သော ရုပ်ကာလကို ကျေးဇူးပြုခြင်းကြောင့် ဟဒယဝတ္ထုသည် အတိတ်ကာလပင် ဖြစ်ပါသည်။

➤ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသရုပ် ။ ။ (၁) အကြောင်းကိုပယ်သော အကိရိယဒိဋ္ဌိ၊ (၂) အကျိုးကိုပယ်သော နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ (၃) ကြောင်း၊ ကျိုးနှစ်ပါးကိုပယ်သော အဟေတုကဒိဋ္ဌိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အဓိပ္ပါယ် ။ ။ နတ္ထိ ဒိဋ္ဌိ နတ္ထိ ယိဋ္ဌိ အစရှိသည်ဖြင့် ပေးအပ်သော အလှူ၏ အကျိုးသည် မရှိ၊ သုံးအပ်သော သီတင်းအကျိုးသည် မရှိဟု အယူရှိသော နတ္ထိကဝါဒ အစရှိသော ၃-ပါးကို “နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”ဟု ဆိုပါသည်။

➤ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-၌ ဒိဋ္ဌိ-အရ ။ ။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ၊ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ၃-ပါးကို ယူရပါမည်။

အဓိပ္ပါယ်ကဏ္ဍ

➤ နိရုတ္တိပဋိသန္တိဝါဠာဏ် ။ ။ အရပ်သူတို့၏ ဘာသာဟူသော သဒ္ဓါကို သိသော ဉာဏ်သည် “နိရုတ္တိပဋိသန္တိဝါဠာဏ်” မည်ပါသည်။

➤ ပဋိသန္တိဝါဠာဏ်-အရ ။ ။ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် မဂ်၊ ဖိုလ်တို့၌ရှိသော ဉာဏ်ကိုယူရပါမည်။

➤ မာတုယာတိကမ္မ-အရ ။ ။ ဖြစ်ပြား သဏ္ဌာန်ပြားသော မာတုယာတကကံ၊ ရှေးဘဝ သတ်ခဲ့ဘူးသော မာတုယာတကကံ၊ ဤဘဝတွင် အဖန်တလဲလဲ စေခိုင်း၍ သတ်စေသော မာတုယာတကကံ၊ နှစ်ကြိမ်ရှိကံဆော်၍ သတ်သော မာတုယာတကကံ တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ မာတုယာတိကမ္မဿ-အရ ။ ။ ဖြစ်ဆဲသော မာတုယာတကကံကို ယူရပါမည်။

➤ မာတုယာတိကမ္မ မာတုယာတိကမ္မဿ-၌ မာတုယာတကကံသညာ၊ မာတုယာတကကံသညာ၊ ကျေးဇူးပြုပါ။ ။ သူတစ်ပါး အမိသတ်သည်ကိုမြင်၍ မိမိ အမိကိုသတ်သောသူ၏ အစွမ်း ဖြင့်၎င်း၊ တစ်ပါးသော ဘဝ၌ အမိသတ်ခဲ့၍ နောက်ဘဝ၌ အမိကိုသတ်သူ၏ အစွမ်းဖြင့် ၎င်း၊ အမိကိုသတ်ဟု အဖန်တလဲလဲ စေခိုင်းသောသူ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ နှစ်ကြိမ်သတ်က မုချသေမည့် အမိကို နှစ်ကြိမ်သတ်သောသူ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ မာတုယာတကကံသည် မာတုယာတကကံအား ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

➤ ရှစ်ပစ္စည်း ကိုးမျိုး / ဧဝါဒိန္နာယုတ္တိဗျူဟာ။ ။ (၁) အာရမ္မဏ၊ (၂) သဟဇာတ၊ (၃) ဥပနိဿယ၊ (၄) ပုရေဇာတ၊ (၅) ပစ္ဆာဇာတ၊ (၆) ကမ္မ၊ (၇) အာဟာရ၊ (၈) ဣန္ဒြိယအား ဖြင့် ဤခေါင်းဆောင် ပစ္စည်းများကို “ရှစ်ပစ္စည်း” ဟု ခေါ်ပါသည်။

➤ ကိုးမျိုး (၁) အာရမ္မဏမျိုး၊ (၂) သဟဇာတမျိုး၊ (၃) အနန္တရမျိုး၊ (၄) ပကတူပမျိုး၊ (၅) ဝတ္ထု မျိုး၊ (၆) ပစ္ဆာဇာတမျိုး၊ (၇) ဗလဝဋ္ဋဗလ နာနာကွဏိကကမ္မမျိုး၊ (၈) ရူပ အာဟာရမျိုး၊ (၉) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုးအားဖြင့် “ကိုးမျိုး” ဖြစ်ပါသည်။

➤ သမ္ပတ္တာနိဏပစ္စည်းများ ။ ။ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဝိသဘာဝပစ္စည်းများ ။ ။ ပုရေဇာတနှင့် ပစ္ဆာဇာတ၊ သမ္ပယုတ္တနှင့် ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိနှင့် နတ္ထိ၊ ဝိဂတနှင့် အဝိဂတ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ န ပစ္ဆာဇာတ-အရ ။ ။ န ဟေတု စသည်၌ န၊သည် အညအနက်ကိုဟောသော ကြောင့် န ပစ္ဆာဇာတ-အရ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းမှတစ်ပါး နှစ်ဆဲ့သုံးပစ္စည်းကို ယူရပါမည်။

➤ ဝုဋ္ဌာနစခေါ်ဝံ့ ။ ။ တေဘူမကဝိပါကတို့သည် ကုသိုလ်လောဝိတိမှ ထကုန်သော ကြောင့် “ဝုဋ္ဌာန”ဟု ခေါ်ပါသည်။

➤ ဟောကုတ္တရာဝိပါကသည် “ဣဒါ”မည်ဖြစ်ကြောင်း ။ ။ လောကုတ္တရာဝိပါကသည် လောဝိတိ ၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် “ဝုဋ္ဌာန” မမည်ပါ။

➤ ပဗ္ဗယနိဒ္ဒေသ၌ဟောသော အတ္ထိကား ။ သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ပစ္စုပ္ပန်ဒေသ၌ ဖောဓော အတ္တိကာ - သာဝသေသဒေသနာဖြစ်သောကြောင့် ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ရုပ်အာဟာရတ္ထိ၊ ရူပဇီဝိတိဋ္ဌိယတ္ထိ သုံးမျိုးကို မဟောပါ။

➢ စာဝါ/ ပဋိစ္စပါရမီ ဖောဓော အတ္တိကာ - သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ရုပ်အာဟာရတ္ထိ၊ ရူပဇီဝိတိဋ္ဌိယတ္ထိ တို့ဖြစ်သည်။ ➢ ပဋိစ္စပါရမီ ဖောဓော အတ္တိကာ - ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ ဖြစ်သည်။

မေး ။ ပရဒါရကို ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံ လွန်ကျွမ်းမိသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ဤဘဝ၌ပင် အမြင်မှန်ရ၍ တရားအားထုတ်ပါက အရိယာဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိ/မရှိ ပဌာန်း သာကေ အထောက်ပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

* ပရဒါရ ဂန္ဓာ တဿ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရေတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ-၌ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ-ကိုထောက်၍ အရိယာဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

➢ ဖောဓောတ္ထု-ပါရမီတို့၏အကျိုး။ သဟဇာတ ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌သာ ဖြစ်ပါသည်။ ပုရေဇာတ ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဝတ္တိအခါ၌သာ ဖြစ်ပါသည်။ နိဿယ အတ္တိအဝိဂတ ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိ၊ စုတိအားဖြင့် ကာလသုံးပါးလုံး၌ဖြစ်သည်။

➢ ပစ္စယပါရမီနှင့် နိဿယပါရမီတို့၏အကျိုး။ ဖောဓောအကျိုး။ အချင်းချင်း အနက်ကို မှတ်လိုသောကြောင့် (တစ်နည်း) ဝေနေယျဇ္ဈာသယ ဒေသနာဝိလာသကြောင့် ဟောရပါသည်။

➢ သဘာဝနှင့် ယဋ္ဌနာ အထူး ။ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုယ် အရတူကြသော မူပစ္စည်းတစ်ခု မူလိပစ္စည်းတစ်ခုကို (ဣတိသဒ္ဓါ မပါမူ၍) သင်္ချာတပ်ခြင်းသည် “သဘာဝ” မည်ပါသည်။ မူပစ္စည်းနှင့် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုယ် အရ တူကြသော တစ်ပြိုင်နက် ရကောင်းသော (တစ်ပစ္စည်း နှစ်ပစ္စည်းမှ စ၍) အစိတ်စိတ် ပစ္စည်းများကို စုပေါင်း၍ ဣတိ-သဒ္ဓါလောင်းစွက်၍ သင်္ချာတပ်ခြင်းသည် “ယဋ္ဌနာ” မည်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

➢ အစိတ်သတ်သောသည်သထ၊ ဝိသယနာ ဤမျှသာလည်းရာနဲ့ မှန်၊ ဝိသယနာများ ရှိပုံ/မရှိပုံ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ တဿ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရေတိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော-ကို ထောက်၍ မရနိုင်။

➢ စာပြိုင်ရက်/ ဖောဓောပစ္စယာပစ္စယာရ မ၊ ရှုပုံ ။ ကောက်ထားသော ပစ္စယသတ္တိများတွင် အချို့ပစ္စည်းများ အကုန်မရ၊ အစိတ်မျှဝင်ကောင်းသောကြောင့် “ဖောဓောပစ္စယာပစ္စယာရ” ဟု ဝိသေသန မရသည်။ ကောက်ထားသော ပစ္စယသတ္တိများ အကုန်ရ၍ “စာပြိုင်ရက် ဖောဓောပစ္စယာပစ္စယာရ” ဟု ဝိသေသန မရသည်။

➢ ပစ္စယပါရမီအကျိုး။ နိဿယပါရမီ (ဗျာ+ဣဗျာ) ၌ အစိတ်သတ်သောကိုယ်ထောက်ယူခြင်းအကြောင်း ကုသိုလ်လည်းဖြစ် အဗျာကတလည်းဖြစ် နှစ်ပါးစုံဖြစ်သောကြောင့် အဓိပတိတရား ကိုယ်ကို

မကောက်ယူရပါ။

➤ အစိပတိဏှာ၊ ကိယံ ဣတိပဿေ သန္တောသော အဖြစ်။ ။ ကောက်ယူသော ရုပ်သည် သာမိပတိစိတ္တလ ရုပ် ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

➤ (ဣဗ္ဗာ + ဣ) ၌ ဣသော အဓိပ္ပာယ် အမျိုးအစား။ ။ သဟဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတအာဟာရ မိဿက အတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတ ဣန္ဒြိယမိဿက အတ္ထိ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဇဝါရသန္တရံ ။ ။ ပဋိစ္စဝါရ၊ သဟဇာတဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယဝါရ၊ သံသဌ ဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဇဝါရန္တံ -- ပဋိစ္စဝါရနှင့် သဟဇာတဝါရ။ ပစ္စယဝါရနှင့် နိဿယဝါရ။ သံသဌ ဝါရနှင့် သမ္ပယုတ္တဝါရတို့ တူကြပါသည်။ အကြောင်းကား-- ဝေနေယျဇ္ဈာသယ ဒေသနာ ဝိလာသအားဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့်--တည်း။

➤ ဆဏိပုဗ္ဗနိက္ခိယမဟာသော ပစ္စည်းများ။ ။ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ။
ဓမ္မေ ။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌ ပစ္စယုဒ္ဓါရကို အဘယ်အကျိုးငှာ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ထားတော်မူသည် ကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

➤ ပစ္စယုဒ္ဓါရကို ဟောတော်မူရာ၌။ ။ ပဋိစ္စဝါရပစ္စနိကံ အစရှိသည်တို့၌ “အကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နဟေတုပစ္စယာ” အစရှိသော ဝိဘင်းကို ဟော တော်မူသကဲ့သို့ ပဉ္စာဝါရပစ္စနိကံ၌ ဝိဘင်းကိုဟောတော်မမူ၊ ထိုသို့ဟောတော်မမူသော် လည်း ထိုပစ္စနိကံလက္ခဏာ အကျဉ်းအားဖြင့် ပစ္စနိကံကို ပြအံ့သောငှာ သင်္ဂါယနာဆရာ တို့သည် ပစ္စယုဒ္ဓါရကို ထားတော်မူပါသည်။

➤ ဒါနံ ဒတ္တာ တံ ပစ္စေကဏ္ဍတိ-၌ ခါနံ-အရ ။ ။ အန္တ၊ ပါန အစရှိသော ဝါနဝတ္ထု စေတနာ ကို ယူရပါမည်။ ဇတ္တာ တံ-အရ ။ ။ ပရိစ္စာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓနစေတနာ ပြဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ကို ယူရပါမည်။ ပစ္စေကဏ္ဍတိ-အရ ။ ။ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

➤ ဒါနံ ဒတ္တာ တံ အဿာဒေတိ-၌ ခါနံ-အရ ဝါနဝတ္ထု၊ ဝါနစေတနာ (ပစ္စည်းဏှာ) ရ၏။ ဒတ္တာ တံ-အရ ပရိစ္စာဂစေတနာ၊ ဝိသောဓနစေတနာပြဌာန်းသော ကာမကုသိုလ် (ပစ္စည်း ဏှာ) ရ၏။ အဿာဒေတိ-အရ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ် လေးခုတို့တွင် တခုခု (ပစ္စုပ္ပန်ဏှာ) ရ၏။

➤ ပုဗ္ဗသုခိဏ္ဍာနိ ပစ္စေကဏ္ဍတိ-၌ ပုဗ္ဗေ သုခိဏ္ဍာနိ-အရ -ရှေ့၌ အလေ့အကျက် ပြုအပ် ကုန်ပြီးသော ဝါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

➤ ပစ္စေကဏ္ဍတိ-အရ - ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

➤ ပုဗ္ဗသုခိဏ္ဍာနိ ဂုဏ်တော ပစ္စေကဏ္ဍတိ-၌ ပုဗ္ဗေ သုခိဏ္ဍာနိ-အရ - ရှေ့၌ အလေ့အကျက် ပြုအပ် ကုန်ပြီးသော ဝါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဌာန်းသော ကာမကုသိုလ် ရ၏။
➤ ပစ္စေကဏ္ဍတိ-အရ - အလေးအမြတ်ပြု၍ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

အမိပါယ်ကဏ္ဍ

- ဧရာနာ ဣဏိတ္တာ ဧရာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ ဈာနံ-အရ မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန် (၉)ပါးရ၏။
- ၁။ ➤ သေက္ခာ ဧကါတြဘူပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ ဂေါတြဘူ-အရ - သောတာပတ္တိမဂ်၏ရှေ့ ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးကို ယူရပါမည်။
- ၂။ ➤ ဓဿက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ - သောတာပန်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ကို ယူရပါမည်။
- ၁။ ➤ သေက္ခာ ဝေါဒါနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ ဝေါဒါနံ-အရ - သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၏ရှေ့ ဝေါဒါနံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးကို ယူရပါမည်။
- ၂။ ➤ ဓဿက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ - သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ကို ယူရပါမည်။
- ၁/ သေက္ခာ ဗျုပ္ပဏိတ္တာ ဗဟု ပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ မဂ္ဂံ-အရ - အောက်မဂ် သုံးခုကို ယူရပါမည်။
- ၂/ ဓဿက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ - သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်ကို ယူရပါမည်။
- အနုဇောမံ ဧကါတြဘူ-၌ အနုဇောမံ-အရ - သင်္ခါရတရားလျှင် အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။
- ဂေါတြဘူဿ-အရ - နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။
- အနုဇောမံ ဝေါဒါနံ-၌ အနုဇောမံ-အရ - သင်္ခါရလျှင် အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။
- ဝေါဒါနံဿ-အရ - နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဝေါဒါနံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။
- ဧကါတြဘူဗျဿ-၌ ဂေါတြဘူ-အရ - နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။
- * မဂ္ဂဿ-အရ - သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူရပါမည်။
- ဝေါဒါနံ ဗျဿ-၌ ဝေါဒါနံ-အရ - နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဝေါဒါနံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။
- * မဂ္ဂဿ-အရ - အထက်မဂ်သုံးခုကို ယူရပါမည်။
- ဣဏ္ဍဝိညာနဿ-၌ ကုသလံ-အရ - လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ အဆုံးဇောကို ယူရပါမည်။ * ဝုဠာနုဿ-အရ - သန္တိရဏသုံးခု၊ မဟာဝိပိက် (၈)ခု၊ မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပိက် (၉)ခုတို့ကို ယူရပါမည်။
- ဗျေဂ္ဂါဗလဿ-၌ မဇ္ဈိ-အရ - မဂ်လေးခုကို ယူရပါမည်။
- ဗလဿ-အရ - ဖိုလ်လေးခုကို ယူရပါမည်။

➤ အနုလောမံသေကာယဗေဒနာပတ္တိယာ-၌ အနုလောမံ-အရ - သင်္ခါရတရားလျှင် ဘာရုံ ရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေးတို့ကို ယူရပါမည်။

* ပလသမာပတ္တိယာ-အရ - အောက်ဖိုလ်သုံးခုကို ယူရပါမည်။

➤ ဧဝေတပရိယဉာဏေ အကုသလဗိက္ခယမဂ္ဂိယ ခိတ္တံ စာနန္တိ-၌ အကုသလဗိက္ခယမဂ္ဂိယ ခိတ္တံ ဟူသော ဣတ္ထာပိန္ဒ-အရ - လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ခုနစ်ရက် တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတပါးတို့၏ အကုသိုလ် ခွါဒသ ရ၏။ သမ္ပဒါန် ပိန္ဒ-အရ- ဧဝေတပရိယကုသိုလ် အဘိညာဉ်၊ ထိုအဘိညာဉ်နောက်ဖြစ်သော ကာမ ကုသိုလ် ရ၏။

➤ သေကာ ပါပုတ္တနုဒ္ဓါ ပါ ဧဝေတပရိယဉာဏေ အကုသလဗိက္ခယမဂ္ဂိယ ခိတ္တံ စာနန္တိ-၌ ကုသလဗိက္ခယ မဂ္ဂိယ ခိတ္တံ-အရ လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ခုနစ်ရက်တိုင် အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတပါးတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြည်သော ကုသိုလ် ဝိသ ရ၏။ သေကာ ပါပုတ္တနုဒ္ဓါ ပါ ဧဝေတပရိယဉာဏေ စာနန္တိ-အရ သေကွ ပုထုဇဉ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဧဝေတပရိယကုသိုလ် အဘိညာဉ်၊ ထိုအဘိညာဉ်နောက်၌ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

➤ အာကာသာနဉာယတနကုသလ-၌ အာကာသာနဉာယတနကုသလ အရ-- ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ် ရ၏။ ဝိညာဏဉာယတနကုသလ-အရ ဖြစ်ဆဲသော ဝိညာဏဉာယတနကုသိုလ်ရ၏။

➤ နိရောဓ ဣဗ္ဗန္ဓယဒေသညာနာသညာယတနကုသလဗေဒနာပတ္တိယာ-၌ နေဝသညာနာသညာ ယတနကုသလ (ဣတ္ထာ-အရ) နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ နေဝသညာနာသညာ ယတနကုသိုလ် ရ၏။ * ဖလသမာပတ္တိယာ (သမ္ပဒါန်-အရ) အနာဂါမိဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ဖလသမာပတ် ရ၏။

➤ ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတော ဒန္တာ ပစ္ဆိမာပစ္ဆိမာ ဝိပါကာဗျာကတော-၌ ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာ ဗျာကတော ဒန္တာ (ဣတ္ထာ-အရ) ရဟန္တာတို့ စုတိ၊ ဘဝဂုံပစ္ဆိမကြည်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက ဆတ္တိသ နာမက္ခန္ဓာ ရ၏။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတောနံ-(သမ္ပဒါန်အရ) ရဟန္တာတို့ စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော ဝိပါကဆတ္တိသ နာမက္ခန္ဓာ ရ၏။

➤ ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိယာဗျာကတော ဒန္တာ ပစ္ဆိမာပစ္ဆိမာ ကြိယာဗျာကတော-၌ ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိယာ ဗျာကတော ဒန္တာ (ဣတ္ထာ-အရ) အဆုံးဇော၊ ဒုတိယဝုဋ္ဌော ပဉ္စဒွါရာဝုဋ္ဌန်းကြည်သော ကြိယာဇေတုနဝိသ ရ၏။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကြိယာဗျာကတောနံ ဒန္တာနံ-(သမ္ပဒါန်အရ) ပဌမ ဇော၊ ပဌမဝုဋ္ဌော၊ ပဉ္စဒွါရာဝုဋ္ဌန်းကြည်သော ကြိယာ ဇေတုနဝိသ ရ၏။

➤ အနုလောမံသေကာယဗေဒနာပတ္တိယာ-၌ အနုလောမံ (ဣတ္ထာ-အရ) အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကြိယာ ပဌမဒွေး၊ တတိယဒွေး ရ၏။ * ဖလသမာပတ္တိယာ (သမ္ပဒါန်-အရ) အရဟတ္တ ဖိုလ် သမာပတ် ရ၏။

➤ နိရောဓာ ဣန္ဒြိယဉာဏ်သောသညာနာယတနကြိယံ ဖလသမာပတ္တိယာ - နှ့် နိရောဓာ ဣန္ဒြိယဉာဏ်သောသညာနာယတနကြိယံ (ကဏ္ဍ-အရ) နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ နေဝသညာနာယတန ကြိယာ ရ၏။ * ဖလသမာပတ္တိယာ (အဗ္ဗုဒ္ဓါ-အရ) အရဟတ္တဖိုလ် ဖလသမာပတ် ရ၏။

➤ အာကာသာနဉာဏ်သောသညာနာယတနကြိယံ ဖလသမာပတ္တိယာ - နှ့် အာကာသာနဉာဏ်သောသညာနာယတနကြိယံ (ကဏ္ဍ-အရ) - ရှေးဘဝ အဗ္ဗုတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာဏ်သောသညာနာယတန ကုသိုလ်။ (တနည်း) ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဗ္ဗုတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာဏ်သောသညာနာယတန ကုသိုလ် ရ၏။ အဗ္ဗုဒ္ဓါ-အရ - ဝိညာဏဉာဏ်သောသညာနာယတန ပဋိသန္ဓေ စုတိ ဘဝင်။ ဖြစ်ဆဲသော ဝိညာဏဉာဏ်သောသညာနာယတန ကြိယာ ရ၏။

➤ အာရမ္မဏာဓိပတိယာ ရုဏ် ဘယစာဏာဓိပတိ ဖရဇော အနိဂ္ဂ - ကုသလော အကုသလသမ္ဘာ အဗျာကတော ကုသလသမ္ဘာ အဗျာကတော အကုသလသမ္ဘာ။

➤ ဘယစာဏာဓိပတိယာ ရုဏ် အာရမ္မဏာဓိပတိ ဖရဇော အနိဂ္ဂ - ကုသလော ကုသလသမ္ဘာ အဗျာကတော အကုသလော အဗျာကတော အကုသလသမ္ဘာ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဘယစာဓိ+အာရမ္မဏာဓိပတိ ဖရဇော အနိဂ္ဂ - ကုသလော ကုသလသမ္ဘာ ကုသလော အဗျာကတော အကုသလော အဗျာကတော အကုသလသမ္ဘာ ဖြစ်ပါသည်။

➤ အနုပုဏ္ဏိယာ အနုပုဏ္ဏိယာ - နှ့် အနုပုဏ္ဏိယာ - ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ အစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ * ခါန-အရ - အနု၊ ပါန၊ ယရ၊ ဝတ္ထ အစရှိသော ခါနဝတ္ထု၊ ခါနစေတနာ ရ၏။

* ပုဏ္ဏိယာ အနုပုဏ္ဏိယာ - နှ့် အနုပုဏ္ဏိယာ - ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ အစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ * ပုဏ္ဏိယာ အနုပုဏ္ဏိယာ - ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ အစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ * ပုဏ္ဏိယာ အနုပုဏ္ဏိယာ - ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ အစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

➤ နိဗ္ဗာန် ဧဝံဇာတိယ ဝေါဒါနသ ဖရဇော - နှ့် နိဗ္ဗာန်-အရ နိဗ္ဗာန်ရ၏။ ဧဝံဇာတိယ-အရ ဧဝံဇာတိယကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဌေး၊ တတိယဌေး ရ၏။ ဧဝံဇာတိယ-အရ ဧဝံဇာတိယကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဌေး၊ တတိယဌေး ရ၏။

➤ ဧဝံဇာတိယ ဧဝံဇာတိယကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဌေး၊ တတိယဌေး ရ၏။ * ဧဝံဇာတိယ-အရ ဧဝံဇာတိယကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဌေး၊ တတိယဌေး ရ၏။

➤ အနုပုဏ္ဏိယာ အနုပုဏ္ဏိယာ - နှ့် အနုပုဏ္ဏိယာ - ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ အစရှိသည်တို့၌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

➤ သီလသမာဓိယံတွာ တံပစ္ဆေကဏ္ဍိ-၌ သီလသမာဓိယံတွာ တံ-အရ ပဉ္စင်/ဒသင်/သီလ စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ် ရ၏။ ပစ္ဆေကဏ္ဍိ-အရ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

➤ သီလသမာဓိယံတွာ တံအာယာဒေတိ-၌ သီလံ-အရ ပဉ္စင်သီလ၊ ဒသင်သီလစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်(ပစ္စည်းတရား) ရ၏။ အာယာဒေတိ-အရ လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ် လေးခုတို့တွင် တခုခု (ပစ္စယုပ္ပန်တရား) ရ၏။

➤ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံပစ္ဆေကဏ္ဍိ-၌ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ-အရ-- အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ် ရ၏။ ပစ္ဆေကဏ္ဍိ-အရ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။ ➤ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ အာယာဒေတိ-၌ ဥပေါသထကမ္မံ တံ-အရ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်(ပစ္စည်းတရား) ရ၏။ အာယာဒေတိ-အရ လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ် လေးခုတို့တွင် တခုခု (ပစ္စယုပ္ပန်တရား) ရ၏။

➤ ပုဗ္ဗေ သုစိတ္တာနိ အာယာဒေတိ-၌ ပုဗ္ဗေ သုစိတ္တာနိ တံ-အရ ရှေး၌ အလေ့အကျက်ပြု အပ်ကုန်ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ် (ပစ္စည်းတရား) ရ၏။ အာယာဒေတိ-အရ လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ် လေးခုတို့တွင် တခု ခု (ပစ္စယုပ္ပန်တရား) ရ၏။

➤ ဈာနာ ပုဂ္ဂဟိတွာ ဈာနံ အာယာဒေတိ-၌ ဈာနံ-အရ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် (ပစ္စည်းတရား) ရ၏။ အာယာဒေတိ-အရ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ် လေးခုတို့တွင် တခုခု (ပစ္စယုပ္ပန်တရား) ရ၏။ ➤ ဈာနေ ပရိဟိဒေ ပိဗ္ဗင်္ဂါရိယာ ဒေါမနဿ ဥပ္ပဇ္ဈတိ-၌ ဈာနေ ပရိဟိဒေ-အရ ပရိဟိဒ်ဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာနံ (ပစ္စည်းတရား) ရ၏။ ပိဗ္ဗင်္ဂါရိယာ ဒေါမနဿ ဥပ္ပဇ္ဈတိ-အရ “ငါအား မြတ် သော တရားသည် ပျောက်ခဲ့ပြီ” ဟု နှလုံးမသာရှိသောသူအား ဒေါမနဿသဟဂုတ် (ပစ္စယုပ္ပန်တရား) ရ၏။ ➤ ဒါန-ဝိဂ္ဂဟန္တု အရဏေကံ -ဝါတဋ္ဌန္တိ ဒါနံ။ (ဒေယျဓမ္မဒါနဝတ္ထုရ၏။) ဒိယတိ တောယာတိ ဒါနံ။ (ဒါနစေတနာ ရ၏။)

➤ သေက္ခာ ဝါပုထုဋ္ဌနာ ဝါ ကုသလံ -ဝိပဿန္တိ-၌ ကုသလံ-အရ တောဘုမ္မကကုသိုလ် ရ၏။ သေက္ခာ ဝါပုထုဋ္ဌနာ ဝါ ဝိပဿန္တိ-အရ သေက္ခာ ပုထုဋ္ဌသန္တာန်၌ဖြစ်သော အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသော ကာကုသိုလ် ရ၏။

➤ သေက္ခာ ဝိကုမ္ဘိတေ ကိလေသပစ္ဆေကန္တိ-၌ သေက္ခာ-အရ သကဒါဂါမိဗျိုလ်ကို ပုစ္ဆေသကံ ဝိကုမ္ဘိတေ ကိလေသ- အရ သကဒါဂါမိဗျိုလ်သော တရားများ။ သကဒါဂါမိဗျိုလ်သည် မခေါင်းပေးစေအပ်သော သိမ်မွေ့သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သေက္ခာ-အရ အာနာပါမိဗျိုလ်ကို ပုစ္ဆေသကံ ဝိကုမ္ဘိတေ ကိလေသ-အရ သကဒါဂါမိဗျိုလ်သော တရားများ။

အာနာပါမိဗျိုလ်သည် မပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ-ဟု ဆိုအပ်သော လောဘ တစ်စိတ်၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပတို့ ဖြစ်ပါသည်။

➤ သေက္ခာ ဝိကုမ္ဘိတေ ကိလေသပစ္ဆေကန္တိ-၌ [သောတာပန်ဖြစ်အံ့] ဝိကုမ္ဘိတေ

အဓိပ္ပါယ်ကျဉ်း

ကိလေသ-အရ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိနု၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟူသော ကိလေသာ ၈-ပါး ရ၏။ [သကဒါဂါမ်ဖြစ်တဲ့] ပါရမီကိလေသ-အရ သကဒါဂါမ်မဂ်သည် မခေါင်းပါးစေအပ်သော သိမ်မွေ့သော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိနု၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟူသော ကိလေသာ ၈-ပါး ရ၏။ [အနာဂါမ်ဖြစ်တဲ့] ပါရမီကိလေသ-အရ အနာဂါမ်မဂ်သည် မပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂဟုဆိုအပ်သော လောဘတစ်စိတ်။ မောဟ၊ မာန၊ ထိနု၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟူသော ကိလေသာ ၇-ပါး ရ၏။

➤ သေက္ခာ ပဟိဓန ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ ဖဟိဓရ ကိလေသ-အရ • ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိ ကိစ္ဆာ။ ရုန့်ရင်းသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ။ ကာမရာဂ-ဟုဆိုအပ်သော လောဘတစ်စိတ် ဗျာပါဒ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ - သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ သေက္ခာ ပဟိဓန ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ [သောတာပန်ဖြစ်တဲ့] ဖဟိဓရ ကိလေသ-အရ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိ ကိစ္ဆာဟူသော ကိလေသာနှစ်ပါး ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ သောတာပန် သန္တာန်၌ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။ [သကဒါဂါမ်ဖြစ်တဲ့] ဖဟိဓရ ကိလေသ--အရ သကဒါဂါမ်မဂ်သည် ခေါင်းပါးစေအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ သကဒါဂါမ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

[အနာဂါမ်ဖြစ်တဲ့] ဖဟိဓရ ကိလေသ-အရ အနာဂါမ်မဂ်သည် ပယ်အပ်သော ကာမရာဂဟု ဆိုအပ်သော လောဘတစ်စိတ်၊ ဗျာပါဒဟု ဆိုအပ်သော ဒေါသ ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ အနာဂါမ်သန္တာန်၌ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

➤ အရဟတ ပဟိဓန ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-၌ ဖဟိဓရ ကိလေသ-အရ • အရဟတ္တ မဂ်သည် ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂဟုဆိုအပ်သော လောဘတစ်စိတ်။ မောဟ၊ မာန၊ ထိနု၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပဟူသော ကိလေသာ ၇-ပါး ရ၏။ အရဟတ ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အရ - ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာ ရ၏။

ပဋ္ဌာန်းအောင်ပန်း ပြု၏။

ဤစာအုပ်ကို လေ့လာကြည့်ရှုကုသ အောင်ပန်း ဆွတ်ခူး ခိုင်ကြံ့ပါစေ။

အရှင်ဉာဏသာမီ

သာသနဓဇ သီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ

ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ ဒီယနိကာယ ဘာဏက

ဝိနယဝိဇ္ဇာ၊ ဒီယနိကာယဝိဇ္ဇာ (ပထမ)

မဇ္ဈိမနိကာယဝိဇ္ဇာ

(9-12-2008)

The following information is being provided for your information only. It is not intended to be used for any other purpose. The information is being provided for your information only. It is not intended to be used for any other purpose. The information is being provided for your information only. It is not intended to be used for any other purpose.

1. The first step in the process of identifying a problem is to recognize that a problem exists. This is often done by comparing current performance with a desired state or goal. If there is a discrepancy, a problem is identified.

- 1940-1941: The first year of the war, the British government was in a state of emergency. The Home Office was responsible for the control of the enemy, and the Ministry of War was responsible for the war effort. The Ministry of War was established in 1940, and it was responsible for the war effort. The Ministry of War was established in 1940, and it was responsible for the war effort.

1. *Pharmaceutical Innovation and the Role of the State*
 2. *The Impact of Patent Law on Drug Development*
 3. *The Role of Government in Regulating Pharmaceuticals*
 4. *The Impact of Globalization on the Pharmaceutical Industry*
 5. *The Role of the Pharmaceutical Industry in Public Health*
 6. *The Impact of the Pharmaceutical Industry on the Environment*
 7. *The Role of the Pharmaceutical Industry in the Global Economy*
 8. *The Impact of the Pharmaceutical Industry on the Labor Market*
 9. *The Role of the Pharmaceutical Industry in the Social Welfare System*
 10. *The Impact of the Pharmaceutical Industry on the Healthcare System*

